

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Ett flertal landsting har på förfrågan från medicinalstyrelsen yppat intresse för försöksvis anordnad familjerådgivning i enlighet med statsbidragskungörelsen i ämnet. Medicinalstyrelsen har därför i samråd med socialstyrelsen utarbetat närmare föreskrifter för tillämpning av nämnda kungörelse jämte normalinstruktion och normalplan för verksamheten och avser att under hösten 1962 till Kungl. Maj:t överlämna huvudmännens ansökningar om statsbidrag och planer för densamma.

Medicinalstyrelsen förutsätter att en fortsatt försöksverksamhet på familjerådgivningens område kommer att drivas under budgetåret 1963/64. I avvaktan på erfarenheter rörande behovet av medel för ifrågavarande ändamål bör anslaget upptagas med oförändrat belopp.

Föredraganden

Kostnaderna för statsbidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning torde, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, för nästa budgetår kunna uppskattas till oförändrat belopp, 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

[175] 7. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	700 000	196 215
1962/63	700 000	
1963/64 (förslag)	700 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Den minskade belastningen å anslaget under sistförflutna budgetår beror på eftersläpning beträffande såväl rekvisition som utbetalande av statsbidrag.

En intensiv utbyggnad pågår emellertid inom den psykiska barna- och ungdomsvården. Sådan verksamhet har under budgetåret 1961/62 igång-

satts inom Hallands, Skaraborgs, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingsområden. Med hänsyn till belastningen under budgetåren 1959/61 torde man dock för budgetåret 1963/64 kunna räkna med oförändrat medelsbehov.

Föredraganden

Anslaget torde för nästa budgetår i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

[176] 8. Stipendier till studerande vid tandläkarhögskola

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	750 000	694 757
1962/63	750 000	
1963/64 (förslag)	750 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Bruttoutgifterna för budgetåret 1961/62 har varit 712 500 kr. Å anslaget har verkställts återbetalningar uppgående till 17 743 kr., varför nettoutgifterna utgjorde 694 757 kr.

Antalet stipendieansökningar höstterminen 1961, avseende läsåret 1961/62, var 268 och vårterminen 1962, avseende kalenderåret 1962, 63. Under budgetåret 1961/62 beviljades 299 stipendier à 2 500 kr. och 27 stipendier à 1 250 kr., varav 712 500 kr. utbetalats.

Den 1 juli 1962 tjänstgjorde inom folktandvården 356 stipendiater, varav 181 påbörjat sin stipendiattjänstgöring under budgetåret 1961/62. Därjämte tjänstgör enligt medicinalstyrelsens särskilda medgivande 11 stipendiater vid lärarklinik å tandläkarhögskola. 24 nylegitimerade tandläkare har ännu icke hunnit påbörja stipendiattjänstgöringen.

Antalet inskrivna elever vid högskolorna var, enligt från högskolornas kanslier inhämtade uppgifter, vid slutet av vårterminen 1962 1 052.

Föredraganden

Enligt kungörelsen den 26 maj 1961 (nr 281) må studerande vid tandläkarhögskola tilldelas stipendium à 2 500 kr. årligen under högst fem år

på villkor bl. a. att han förbinder sig att efter vunnen legitimation såsom tandläkare tjänstgöra i folktandvården under samma antal år som stipendium innehafts. För den termin, varunder studerande avlägger examen, må han på motsvarande villkor tilldelas stipendium för ett halvt år å 1 250 kr.

Med hänsyn till bristen på tandläkare har Kungl. Maj:t såsom ett provisorium i avvaktan på inrättandet av den i princip beslutade tandläkarhögskolan i Göteborg genom beslut den 28 september 1962 uppdragit åt kanslern för rikets universitet att i samråd med medicinalstyrelsen för tandläkarutbildning i Västtyskland antaga det antal studerande, som jämlikt överenskommelse med vederbörande tyska myndigheter vid varje tillfälle kan placeras vid västtyska universitet. Redan hösten 1962 har 30 studerande antagits och, såvitt nu kan bedömas, torde årligen upp till 100 svenska studerande kunna mottagas för sådan utbildning. Enär dessa i stipendiehänseende bör vara likställda med studerande vid tandläkarhögskolorna i Sverige, har Kungl. Maj:t medgivit, att stipendium jämlikt förenämnda kungörelse må tilldelas jämväl studerande, som av kanslern för rikets universitet antagits för tandläkarutbildning i Västtyskland. Någon uppräknings av anslaget på grund härav torde emellertid ej vara erforderlig.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden förordar jag, att medelsanvisningen liksom för innevarande budgetår beräknas efter ett antal av 300 stipendier om 2 500 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat 750 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till studerande vid tandläkarhögskola* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kr.

[177] 9. Bidrag till driften av folktandvården

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	11 000 000	10 557 848
1962/63	11 000 000	
1963/64 (förslag)	11 000 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppräknas med 200 000 kr.

Motiv

Folktandvård i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställd plan är anordnad inom samtliga landstingskommuner och städer utanför landstingskommun.

Den 1 juli 1962 var 25 centraltandpolikliniker, 33 polikliniker för tandreglering och 733 av 769 inrättade distriktstandpolikliniker i verksamhet.

Totala antalet inom folktandvården tjänstgörande tandläkare var den 1 juli 1962 1 864. Av dessa var 86 anställda vid centraltandpolikliniker, därav 28 övertandläkare. Vid polikliniker för tandreglering tjänstgjorde 60 tandläkare. Antalet distriktstandläkare uppgick till 1 655, varav 1 251 inom landstingskommunerna och 404 inom de landstingsfria städerna. Härutöver fanns 63 tim- och arvodesanställda tandläkare. Av det totala antalet distriktstandläkare var 178 i utlandet utbildade tandläkare. 222 i utlandet utbildade tandläkare var förordnade såsom vikarier å dylika tjänster. 270 tandläkartjänster saknade innehavare eller vakansvikarier.

Under andra halvåret 1961 legitimerades 94 tandläkare och under första halvåret 1962 128. Under andra halvåret 1962 beräknas sammanlagt omkring 110 tandläkare komma att utexamineras. Totala antalet tandläkare inom folktandvården den 1 juli 1963 uppskattas till ungefär 1 950.

Enligt preliminär beräkning utgjorde antalet fullständigt behandlade barn inom folktandvården under år 1961 inom landstingskommunerna 572 902 och i städerna utanför landstingskommun 172 728 därav från Hälsingborg och Gävle 13 618 barn eller tillhoppa 745 630 barn.

Ökningen av antalet statsbidragsberättigade behandlingsbarn (såväl från landstingskommunerna som från städerna utanför landsting) utgjorde under fyraårsperioden från utgången av 1955 till utgången av 1959 i genomsnitt cirka 27 100 per år. Efter en, såsom det förefaller, tillfälligtvis betydligt minskad ökning från 1959 till 1960 av antalet behandlingsbarn har densamma åter stigit och utgjorde från 1960 till 1961 enligt preliminär uppgift 18 521 behandlingsbarn.

Man synes vara berättigad att räkna med en fortsatt ökning av folktandvårdens resurser genom en fortgående nyrekrytering av tandläkare. Härigenom ökas möjligheterna att utsträcka tandvården till de årsklasser av barn, som tidigare ej medhunnits i distrikt, där folktandvården införts, liksom att bygga ut folktandvården i distrikt, där denna tidigare saknats. Å andra sidan torde antalet statsbidragsberättigade behandlingsbarn något minskas — på grund av de hittills sjunkande födelsetalen — i de distrikt, som tidigare haft barntandvården tämligen fullständigt utbyggd. Med hänsyn till de här angivna omständigheterna bör man alltså kunna räkna med en årlig ökning av antalet statsbidragsberättigade behandlingsbarn uppgående till cirka 18 000 för hela riket, varav cirka 13 000 i landstingskommunerna och cirka 5 000 i städer, som hittills ej tillhört landsting. Härvid har även beaktats att bland annat Örebro stad den 1 januari 1962 anslutits till folktandvården i Örebro läns landsting. Med användande av denna beräkningsgrund och med beaktande jämväl av den omständigheten att Hälsingborgs stad och Gävle stad den 1 januari 1963 kommer att anslutas till landsting kan antalet statsbidragsberättigade behandlingsbarn

för år 1963 beräknas till cirka 613 000 inom landstingskommunernas folktandvård och till cirka 169 000 inom de landstingsfria städernas folktandvård. Med ett bidrag av 16 kr. per behandlat barn inom landstingskommunerna och 8 kr. per behandlat barn inom städerna utanför landstingskommun skulle bidragskostnaderna för budgetåret 1963/64 uppgå till 9 808 000 kr. respektive 1 352 000 kr. eller tillhoppa 11 160 000 kr., vilket belopp torde kunna avrundas till 11 200 000 kr.

Föredraganden

Såsom jag framhållit vid min anmälan av anslaget till bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård är det angeläget, att tandundersökning av blivande och nyblivna mödrar göres till rutinåtgärd i nära anslutning till den förebyggande mödravården. En betydelsefull uppgift åvilar därvid folktandvården. Jag förutsätter, att folktandvården aktivt medverkar till att så många mödrar som möjligt skall komma under behandling. Det bör sålunda övervägas att i den mån så kan ske anordna kvällsmottagningar för ifrågavarande klientel, att disponera skoltandvårdspolikliniker för mödratandvård på särskilda tider eller på andra sätt underlätta undersökning och behandling.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder i och för sig ingen erinran från min sida. Med hänsyn till belastningen torde anslaget emellertid kunna uppföras med oförändrat 11 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kr.

[178] 10. Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	100 000	95 600
1962/63	200 000	
1963/64 (förslag)	200 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppräknas med 100 000 kr.

Motiv

Tillsammans med från föregående budgetår reserverade medel fanns ett belopp av 218 238 kr. tillgängligt å anslaget den 1 juli 1962. Härifrån skall emellertid avgå bidrag å sammanlagt 13 800 kr., som tidigare beviljats, men icke kunnat utanordnas. Vidare innelåg den 1 juli 1962 bidragsansökningar från tidigare budgetår om tillhoppa 107 900 kr., vilka icke kunnat be-

viljas på grund av otillräckligt anslag. För under budgetåret 1962/63 inkommande ansökningar fanns alltså vid budgetårets ingång 96 538 kr. disponibla.

Av de inom landstingskommunerna den 1 juli 1961 i bruk tagna poliklinikerna, återstod den 1 juli 1962 129 polikliniker med 164 arbetsplatser för vilka bidrag ännu ej begärts. Bidragen för dessa polikliniker kan beräknas till 307 300 kr. Enligt från huvudmännen inhämtade uppgifter tillkommer därutöver 57 polikliniker med 94 arbetsplatser, vilka antingen tagits i bruk under budgetåret 1961/62 utan att utrustningsbidrag ännu begärts eller som är planerade att tagas i bruk före den 1 juli 1964. Bidragen för sistnämnda kategorier polikliniker beräknas till 188 600 kr.

Medelsbehovet för samtliga nu berörda polikliniker skulle alltså uppgå till 495 900 kr., d. v. s. 400 000 kr. utöver det belopp som vid innevarande budgetårs ingång fanns tillgängligt för inkommande ansökningar. Man behöver dock icke räkna med att hela detta belopp kommer att erfordras före den 30 juni 1964.

Med beaktande av ovan anförda omständigheter torde anslaget för bidrag till utrustning av polikliniker inom folktandvården icke böra upptagas till lägre belopp än 300 000 kr.

Föredraganden

Anslaget, som för innevarande budgetår uppräknats med 100 000 kr. till 200 000 kr., torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

[179] 11. Kurs för vissa utländska tandläkare

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	46 000	32 772
1962/63	46 000	
1963/64 (förslag)	46 000	

Yrkanden

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Lärarkollegiet anser den nuvarande benämningen »utbildningskurs» vara inadekvat i fråga om i utlandet färdigutbildade tandläkare och vill där-

för ifrågasätta om icke »kurs för tjänstetandläkare» skulle vara en mera lämplig benämning.

På förslag av kursnämnden hemställer kollegiet härjämte, att ersättning till kursgivare må utgå med följande timarvoden:

för ledare av särskild kurs oavsett ämne	80 kr.
» docentkompetent lärare	60 »
» annan lärare	40 »

Kostnaderna för den under budgetåret 1961/62 anordnade kursen har uppgått till 32 772 kr. Enär erfarenheter vunnits av endast ett års kursverksamhet och då kostnaderna beräknas öka för budgetåret 1963/64 har lärarkollegiet efter samråd med medicinalstyrelsen funnit sig böra äska samma belopp, som beviljats för de båda föregående budgetåren.

Föredraganden

Under senare tid har nytillskottet av utländska tandläkare inom folktandvården nedgått. Även under budgetåret 1963/64 torde emellertid behov föreligga av en kurs för sådana tandläkare. Medelsbehovet för ändamålet beräknar jag till oförändrat 46 000 kr.

Såsom jag anmält under anslaget till stipendier till studerande vid tandläkarhögskola antages fr. o. m. hösten 1962 ett antal svenska studerande för tandläkarutbildning i Västtyskland. Efter avlagd tysk tandläkarexamen avses dessa skola genomgå viss kompletterande utbildning i Sverige. Kungl. Maj:t har den 28 september 1962 uppdragit åt kanslern för rikets universitet att i samråd med medicinalstyrelsen inkomma med förslag till riktlinjer för denna efterutbildning. Det torde därvid böra prövas bl. a., huruvida genomgång av här ifrågavarande kurs skall fordras eller om en annan form av efterutbildning för denna kategori skall väljas.

I detta sammanhang vill jag vidare anmäla, att medicinalstyrelsen i skriftelse den 2 juli 1962 bl. a. uttalat, att stort behov föreligger av att centralt anordna kurser i svensk författningskunskap för utländska tandläkare. Dylik kurs bör givas för alla tandläkare med utländsk examen på ett tidigt stadium av deras förordnande och genomgången kurs vara förutsättning för fortsatt förordnande inom folktandvården. Vad beträffar de utländska icke-nordiska tandläkarnas behov av viss kompletterande eller vidare utbildning i de odontologiska ämnena framhåller styrelsen, att dessa tandläkare ej har en generellt otillräcklig utbildning, varför behov av kompletterande utbildning i detta avseende icke torde vara större för dessa än för andra tandläkare. Därest brist föreligger i något eller några ämnen, bör vederbörande tandläkare få möjlighet att genomgå kurs i respektive ämne. Dylika kurser bör i princip stå öppna för alla tandläkare inom folktandvården. På grund härav föreslår styrelsen, att riktlinjerna för anordnandet av kurser för utländska tandläkare tages under omprövning och att utred-

ning rörande efterutbildning för tandläkare inom folktandvården kommer till stånd.

I avvaktan på närmare erfarenheter från den omlagda kursplan, som tillämpats fr. o. m. 1961/62 års kurs och på de förslag, som kanslern för rikets universitet och medicinalstyrelsen må framlägga, är jag icke beredd att nu taga ställning till styrelsens förslag.

Anslagsrubriken bör ändras till Kurs för vissa utländska tandläkare. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurs för vissa utländska tandläkare* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kr.

[180] 12. Understödjande av dispensärverksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 700 000	1 842 041
1962/63	1 700 000	
1963/64 (förslag)	1 900 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 200 000 kr.

Motiv

Kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 400) angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande må fr. o. m. budgetåret 1961/62 tillämpas även beträffande den finska och norska gränsbefolkningen.

Statsbidrag till av medicinalstyrelsen godkänd dispensärverksamhet för studenter utgår fr. o. m. samma budgetår med 25 000 kr. till studentkåren i Stockholm, 10 000 kr. till envar av studentkårerna i Lund och Uppsala samt 7 000 kr. till studentkåren i Göteborg.

Från och med den 1 juli 1960 bestrides från förevarande anslag jämväl kostnaderna för behandling av vissa lupuspatienter från landsorten enligt kungörelse i ämnet samt ett mellan medicinalstyrelsen och Stockholms stads sjukhusdirektion träffat, av Kungl. Maj:t godkänt avtal.

Nettoutgifterna å förevarande anslag för budgetåret 1961/62 har uppgått till 1 842 041 kr., varav 217 459 kr. rätteligen icke skulle ha belastat anslaget för nämnda budgetår. Å andra sidan kan väntas ytterligare statsbidragsrekvisitioner för år 1961 till ett belopp av i runt tal 75 000 kr. Ett belopp av ungefär (1 842 040 — 217 459 + 75 000) 1 700 000 kr. bör sålunda betraktas som nettokostnad under nyssnämnda budgetår för understödjande av dispensärverksamhet.

De statsbidrag, som är anknutna till vissa löneklasser, bör uppräknas i

anslutning till de av 1962 års riksdag beslutade höjningarna av statstjänstemännens löner. Enligt innevarande år träffad överenskommelse mellan landstingens centrala lönenämnd och svensk sjuksköterskeförening placeras dispensärsköterska, som tjänstgör på centralsdispensär, i lönegrad A 12 mot för närvarande lönegrad A 11, medan dispensärsköterska, vars arbetsuppgifter närmast är att jämföra med distriktssköterskas, uppflyttas från lönegrad A 12 till A 13. Under förutsättning att statsbidragsbestämmelserna ändras i överensstämmelse med nämnda lönegradsuppflyttningar uppkommer ytterligare kostnadsökning. Den av ovannämnda förhållanden föranledda sammanlagda ökningen av medelsbehovet för budgetåret 1963/64 uppskattas till cirka 115 000 kr., varav cirka 25 000 kr. för dispensärsköterskornas lönegradsuppflyttning.

Med skrivelse den 20 augusti 1962 har medicinalstyrelsen till Kungl. Maj:t med anhållan om godkännande överlämnat mellan Stockholms stads sjukvårdsstyrelse och medicinalstyrelsen träffat nytt avtal angående behandling vid S:t Görans sjukhus i Stockholm av medellösa och mindre bemedlade lupuspatienter boende utom Stockholm. Detta medför dock icke någon ökning av medelsbehovet.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts skulle det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1963/64 kunna beräknas till (1 700 000 + 115 000) 1 815 000 kr. Därtill kommer emellertid ett ökat medelsbehov med anledning av dels de ändringar i ortsgrupperingen, som trätt i kraft den 1 januari 1962, dels ock att städerna Hälsingborg och Gävle från och med den 1 januari 1963 återinträder i respektive landsting, som därvid övertager dispensärvården i dessa städer. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att anslaget uppföres med 1 900 000 kr.

Föredraganden

Dispensärsköterskornas lönegradsplacering har avtalsenligt höjts från lönegrad A 11 eller A 12 till A 12 resp. A 13. I enlighet med vad jag anfört under punkten 169 bör statsbidragsbestämmelserna anpassas härefter.

Genom beslut den 19 oktober 1962 har Kungl. Maj:t godkänt nytt avtal mellan medicinalstyrelsen och Stockholms stads sjukvårdsstyrelse rörande behandling av vissa lupuspatienter vid S:t Görans sjukhus. Avtalet torde emellertid icke inverka på medelsbehovet under förevarande anslag.

Anslaget för nästa budgetår torde därför i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra uppräknas med 200 000 kr. till 1 900 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändrade grunderna för statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande, att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1962;

b) till *Understödjande av dispensärverksamhet m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 900 000 kr.

[181] 13. Allmän hälsokontroll

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	525 000	489 461
1962/63	1 600 000	
1963/64 (förslag)	1 650 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår att anslaget till Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar uppräknas med 75 000 kr. under rubriken Hälsoundersökningar.

Motiv

I Malmöhus, Kristianstads, Stockholms och Jämtlands län redan påbörjade skärmbildsundersökningar kommer att fortgå även under nästkommande budgetår. Under innevarande budgetår kommer undersökningar att påbörjas i Värmlands och Kronobergs län samt troligen även i Älvsborgs län. Härtill kommer de militära undersökningarna samt undersökningarna av patienterna å de statliga mentalsjukhusen. Det angivna programmet innebär mer än full sysselsättning för de 13 patruller, vilka för närvarande är verksamma. Väntetiden för ett landsting eller en stad, som önskar få skärmbildsundersökning utförd, är ungefär ett år. Innevarande höst påbörjades den till skärmbildsundersökningarna knutna allmänna hälsokontrollen i Värmland. Denna har tilldragit sig stort intresse och det torde vara att förvänta, att denna kombination av undersökningar kommer att medföra en utvidgad verksamhet för skärmbildspatrullerna. Med hänsyn härtill och för att inom rimlig tid kunna verkställa begärda undersökningar föreslår styrelsen, att ytterligare en skärmbildspatrull upprättas.

Vid bifall härtill kommer vid patrullerna att tjänstgöra sammanlagt 14 röntgentekniker och 3 röntgenöversköterskor i lönegrad 11 samt 11 skärmbildsbiträden i lönegrad 7/8. Kostnaderna för avlöning av denna personal, beräknade för tekniker och sköterskor enligt 14 löneklassen och för skärmbildsbiträden enligt 10 löneklassen av ortsgrupp 4, utgör ($17 \times 18\,732 + 11 \times 15\,144$) 485 028 kr.

Kostnaden för reseersättningar uppgick för budgetåret 1961/62 till 266 673 kr. Med hänsyn till ökningen av antalet patruller torde man för budgetåret 1963/64 böra räkna med en kostnad av 290 000 kr.

För sjukvård beräknas 1 100 kr.

För röntgenrör, film, framkallning, bilarnas drift m. m. torde — efter 60 öre per undersökning och 550 000 undersökningar — beräknas 330 000 kr.

Av anslaget torde liksom under föregående budgetår 2 000 kr. böra få disponeras för informationsresor av granskningsläkare m. m.

Huvudmännens kostnader för de allmänna skärmbildsundersökningarna — löner till personalförstärkning vid centraldispensärerna inom av

undersökningarna berörda områden, kostnader för den lokala organisationen m. m. — torde med hänsyn till utgifterna härför under föregående budgetår kunna beräknas till 500 000 kr.

Totala kostnaderna skulle således uppgå till i runt tal 1 608 000 kr. Härav beräknas 260 000 kr. avse undersökningar av patienter å de statliga mentalsjukhusen och av värnpliktiga, vilka kostnader icke skall slutgiltigt belasta ifrågavarande anslag. Av resterande 1 348 000 kr. skall hälften bestridas av huvudmännen för vederbörande sjukvårdsområde. Anslagsbehovet för de allmänna skärmbildsundersökningarna kan i enlighet härmed beräknas till i runt tal 675 000 kr.

Till täckande av kostnader under budgetåret 1962/63 för försöksverksamhet beträffande hälsoundersökningar i Värmland har anvisats 1 000 000 kr. Under innevarande budgetår avses undersökningarna skola bedrivas i två etapper, den första omfattande cirka 10 000 personer under tiden 1/10—15/12 1962 och den andra cirka 16 000 personer den 1/3—30/6 1963, vilket motsvarar cirka 1 000 undersökta per arbetsvecka. Uppehållet mellan de två etapperna, vilket medför en viss reduktion av antalet undersökta, har inlagts för att göra det möjligt att sammanställa de gjorda erfarenheterna under första etappen och ompröva verksamhetens uppläggning. Speciellt kommer den genom försöksverksamheten uppkomna belastningen på länets sjukvårdsorganisation att uppmärksammas.

Av det anförda framgår att under innevarande budgetår antalet undersökningar sannolikt icke kommer att uppgå till förutsedda 33 000 utan begränsas till cirka 26 000, vilket medför en reducering av kostnaderna.

Under budgetåret 1963/64 skulle med samma antal undersökta per vecka utökad hälsokontroll kunna utföras på cirka 40 000 personer genom att verksamheten kan bedrivas även under augusti och september samt i januari och februari. Möjlighet bör härvid föreligga att, om så erfordras, helt eller delvis överflytta försöksverksamheten till annat sjukvårdsområde, där skärmbildsverksamhet bedrives. Kostnaderna för den fortsatta verksamheten kan närmare beräknas, först sedan viss erfarenhet vunnits av höstens försöksverksamhet. Med hänsyn härtill och till osäkerheten i kalkylerna för innevarande års försöksverksamhet torde medelsbehovet för nästa budgetår tillsvidare böra beräknas till oförändrat belopp eller 1 000 000 kr.

Medicinalstyrelsen erinrar om att 1961 års sjukförsäkringsutredning har att utreda frågan om ersättning från sjukkassa för förebyggande hälsoundersökningar. I avvaktan härpå förbereder medicinalstyrelsen erforderliga organisatoriska förslag för hälsoundersökningar med hänsyn till lung- och genitalcancer.

Föredraganden

Medicinalstyrelsens förslag om upprättande av ytterligare en skärmbildspatrull anser jag mig icke kunna tillstyrka. På grund härav beräknar jag

medelsbehovet för de egentliga skärmbildsundersökningarna till i runt tal 650 000 kr.

Den av 1962 års riksdag beslutade försöksverksamheten med allmän hälsokontroll i Värmlands län har påbörjats hösten 1962. Det har befunnits lämpligt att bedriva undersökningarna i två etapper med cirka två månaders intervall. Under uppehållet kommer de under den första etappen gjorda erfarenheterna att sammanställas, varigenom en eventuell omprövning av verksamhetens uppläggning möjliggöres. Detta kommer emellertid att medföra en minskning av antalet undersökningar till cirka 26 000 mot beräknat 33 000, vilket i sin tur medför en reducering av kostnaderna innevarande budgetår.

Jag finner det angeläget, att försöksverksamheten får fortsätta även under nästa budgetår. Såsom medicinalstyrelsen föreslagit bör möjlighet föreligga att, om så erfordras, helt eller delvis överflytta försöksverksamheten till annat sjukvårdsområde. Med beaktande av att kostnaderna icke kan närmare beräknas förrän erfarenheter av verksamheten under innevarande budgetår vunnits, förordar jag oförändrad medelsanvisning, 1 000 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa den närmare utformningen av den fortsatta försöksverksamheten.

I enlighet härmed beräknar jag medelsbehovet under anslaget till (650 000 + 1 000 000) 1 650 000 kr. Anslagets benämning synes böra ändras till allmän hälsokontroll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän hälsokontroll* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 650 000 kr.

[182] 14. Medicinalstyrelsens skärmbildscentral

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	580 000	538 443
1962/63	600 000	
1963/64 (förslag)	660 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget till Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral uppräknas med 82 000 kr. under rubriken Medicinalstyrelsens skärmbildscentral.

	Ökning
Avlöningar	
<i>Personalförstärkningar:</i>	
1. 1 röntgentekniker Ag 13	18 653
<i>Löneregleringar:</i>	
2 a. Arvodesreglering för chefläkaren	4 800
2 b. 1 assistent Ae 17 i st.f. Ae 15	2 625
<i>Omräkning</i>	55 922
	82 000

Motiv

1. Vid skärmbildscentralen finns anställda två röntgentekniker, en i Ae 13 och en i Ae 11. De har till uppgift att verkställa reparationer och översyn av röntgenapparaterna, den övriga tekniska utrustningen och skärmbildsbussarna. I flera tidigare anslagsäskanden har styrelsen hemställt om medel för anställande av ytterligare en röntgentekniker, men framställningarna härom har icke bifallits.

Styrelsen anser behov föreligga av förstärkning utav den tekniska personalen vid centralens verkstad. Då kravet på ytterligare arbetskraft å verkstaden ånyo framföres, avses därmed icke enbart anställande av reservpersonal, även om erfarenheterna starkt talar för behov därav. Det anses nödvändigt, att ytterligare arbetskraft ställes till förfogande för utförande av bl. a. elektrotekniska arbeten. Genom att servicearbeten och reparationer kan utföras på centralens egen verkstad inbesparas stora kostnader. Även fördelen att ha tillgång till tekniskt kunnig personal får icke underskattas. Härigenom undvikes väntetider vid reparationer och service, vilket innebär, att tidskrävande omdisponeringar av de programenliga skärmbildsundersökningarna ofta kan undvikas. Ifrågavarande elektroteknikers uppgifter kommer följaktligen att utgöras av huvudsakligen mekaniskt-tekniskt arbete. Han kan sålunda ej ersättas av den läroverksingenjör, som under innevarande budgetår kommer att anställas vid skärmbildscentralen och vilken har helt andra uppgifter under chefläkarens direkta ledning för att avlasta denne.

2 a. I anslagsäskandena för skärmbildscentralen för innevarande budgetår hemställde styrelsen om en höjning av chefläkarens arvode. Styrelsen erinrade därvid om att denne var anställd för en tjänstgöringstid av två timmar per dag mot ett arvode av 10 200 kr., vilket motsvarade arvodet till styrelsens specialföredragande med samma arbetstid.

Från och med innevarande budgetår har specialföredragandena med en arbetstid av två timmar per dag fått sina arvoden höjda till 15 000 kr. Chefläkarens arvode synes böra höjas till samma belopp.

2 b. Assistenten å skärmbildscentralen har att övervaka röntgenteknikernas utbildning och svara för patrullernas materielutrustning och personalförsörjning. Å assistenten ankommer även vissa administrativa arbetsuppgifter.

Enligt styrelsens mening motiverar arbetsuppgifterna en uppflyttning av tjänsten till lönegrad 17.

För *omkostnader* synes böra beräknas oförändrat belopp.

Föredraganden

Fr. o. m. innevarande budgetår har vid skärmbildscentralen inrättats en tjänst som ingenjör i högst Ag 15. I avvaktan på erfarenheterna av denna

personalförstärkning är jag icke beredd förorda inrättande av en ny tjänst som röntgentekniker i Ag 13.

Enligt gällande föreskrifter må arvode till en chefläkare med halvtids-tjänstgöring utgå med belopp motsvarande högst hälften av lönen enligt löneklass 26 å löneplan A. Chefläkaren är sedan den 1 maj 1958 anställd för tjänstgöring två timmar per dag och medicinalstyrelsen har fastställt hans arvode till 10 200 kr., motsvarande vad som vid sagda tidpunkt utgick till styrelsens specialföredragande med samma arbetstid. Mot styrelsens förslag om uppräknig av chefläkarens arvode till 15 000 kr. har jag intet att erinra. Till en befattningshavare för göromål av administrativ och ekonomisk natur utgår arvode med 4 200 kr. för år. Båda dessa arvoden bör redovisas under en särskild anslagspost.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning av assistenttjänsten från Ae 15 till Ae 17.

Medelsanvisningen till avlöningar torde på grund av det anförda och med hänsyn till den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar, rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter böra uppräknas med 60 000 kr.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för omkostnader, innebärande oförändrat anslag, har jag icke någon erinran.

Anslaget, vars benämning bör ändras till medicinalstyrelsens skärmbildscentral, torde sålunda böra uppföras med (600 000 + 60 000) 660 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Stat

Avlöningar

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	20 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	425 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	181 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 000 635 000

Omkostnader

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	25 000
---------------------------------	--------

Summa kr. 660 000;

- b) till *Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 660 000 kr.

[183] 15. Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	150 000	180 393
1962/63	1 000	
1963/64 (förslag)	60 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppräknas med 189 000 kr.

Motiv

Den vid utgången av budgetåret 1961/62 förefintliga reservationen, 37 205 kr., jämte för innevarande år anvisade medel, 1 000 kr., kommer att i sin helhet disponeras för inköp under innevarande budgetår. Medicinalstyrelsen har i sina anslagsäskanden till Hälsoundersökningar (Allmän hälsokontroll) tillstyrkt inrättandet av ytterligare en patrull. För utrustning härav erfordras en bil jämte fullständig röntgenutrustning för skärmbildsundersökningar.

Vid upprepade tillfällen har behovet av reservapparat och reservbil gjort sig märkbart. Genom att sådana saknas måste reparationer i förekommande fall utföras på ort och ställe och vanligtvis även nattetid i stället för att den funktionsodugliga apparaten kunde utbytas mot reservapparaten och repareras på verkstaden med dess tillgång till instrument, arbetsbänkar o. dyl. Härigenom skulle även en minskning av servicemannens övertidsarbete kunna ske. Även vid tillfälliga tagningar skulle en extra apparat möjliggöra besparing av arbete och transporter.

Det är vidare nödvändigt, att bilparken även i fortsättningen successivt förnyas. Utbyte torde under budgetåret 1963/64 böra ske av centralens två äldsta bilar, två Mercedes av 1958 års modell.

För nämnda nyanskaffningar av två apparater och fyra bilar beräknas kostnaderna till sammanlagt 180 000 kr., varav för röntgenapparaterna 100 000 kr. och för bilarna 80 000 kr.

För komplettering av verkstadens utrustning samt ersättande av försliten verkstads- och röntgenmaterial beräknas kostnaden till 10 000 kr.

Föredraganden

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört endast med formellt belopp om 1 000 kr.

För att förhindra längre uppehåll i verksamheten i samband med inträffande fel å skärmbildsapparaterna tillstyrker jag, att en reservapparat anskaffas. Vidare bör såsom medicinalstyrelsen föreslagit medel anvisas för komplettering av verkstadens utrustning samt ersättande av försliten verkstads- och röntgenmateriel. Kostnaderna för ifrågavarande ändamål

kan beräknas till sammanlagt (50 000 + 10 000) 60 000 kr.

Av medicinalstyrelsen i övrigt föreslagen utrustningsanskaffning kan jag icke tillstyrka.

För upprustning av skärmbildsmaterielen beräknar jag således för nästa budgetår en medelsanvisning av 60 000 kr., vilket innebär en ökning med 59 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

[184] 16. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 400 000	1 411 317
1962/63	1 700 000	
1963/64 (förslag)	2 500 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 800 000 kr.

Motiv

Antalet nyanmälda fall av könssjukdomar i smittsamt skede uppgick i hela riket år 1959 till 15 566, år 1960 till 18 603, år 1961 till 20 080 samt första halvåret 1962 till 10 208.

Frekvensen av könssjukdomar fortsätter sålunda att öka. Syfilis visar en numerärt obetydlig uppgång; ökningen avser i huvudsak gonorrén. En stor del av den ökade frekvensen har befunnits avse allt yngre åldrar: hos kvinnor 15—19 år och hos män 21—25 år. De anförda siffrorna betona angelägenheten av att de veneriska sjukdomarna effektivt bekämpas.

1. För åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar har under budgetåret 1961/62 utgivits 828 270 kr. Beloppet avser bidrag till bland annat arvoden till poliklinikläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättning till övriga läkare samt för läkemedel.

Under löpande budgetår utgår statsbidrag till avlönande av dels en särskild sundhetsinspektör i Stockholm med högst 6 000 kr., dels en extra läkare (biträdande sundhetsinspektör) som biträde åt länsläkaren i Stockholms län för handläggning av ärenden rörande könssjukvård med högst 6 000 kr.

Härigenom har en värdefull hjälp beretts förste stadsläkaren i Stockholm och länsläkaren i Stockholms län, särskilt i vad avser uppspårande av smittkällor och efterforskande av personer inom stor-stockholms områ-

de, som avbrutit behandling för smittsam könssjukdom. Med den förstärkta länsläkarorganisation som trätt i funktion från och med budgetåret 1962/63 föreligger emellertid icke tillräckliga skäl för bibehållande av den biträdande sundhetsinspektören i länet.

Däremot synes alltså behov föreligga av att bibehålla den särskilde sundhetsinspektören i Stockholm. De fyra ordinarie stadsläkarna i Stockholm har nämligen mycket stor arbetsbörda och kan därför icke belastas med den ytterligare arbetskvantitet, som sundhetsinspektörens tjänsteuppgifter innebär. Sjukdomsfrekvensen beträffande veneriska sjukdomar i Stockholm, särskilt i fråga om gonorré, har visat en avsevärd ökning under det sista årtiondet och har inneburit en högst betydande arbetsanhopning på sundhetsinspektörens expedition.

Det ansågs redan då tjänsten som sundhetsinspektör inrättades nödvändigt att denne skulle vara venerolog, en kompetens som icke kräves för och icke heller förvärvats av hittillsvarande stadsläkare.

Ett slopande av tjänsten som sundhetsinspektör skulle medföra mycket stora organisatoriska problem för hälsovårdsnämnden i Stockholm.

Ersättning till tjänsteläkare för verkställande av sådan undersökning eller behandling av könssjukdomar, som skall betalas av statsmedel, utgår enligt i kungl. kungörelsen den 19 maj 1933 (nr 239) angivna grunder.

Från och med den 1 januari 1962 äger i provinsialläkartaxan avsedda tjänsteläkare, om ej annat i särskild ordning är stadgat, rätt till ersättning för enskild läkarvård enligt sjukkassetaxans grunder men med skyldighet att till statsverket återbära kr. 1:50 för varje besök som ej enbart avser förnyelse av recept. Från och med den 1 juli 1963 ändras denna ordning till att tjänsteläkarna, i stället för som tidigare till statsverket, får till huvudmannen återbära tre kronor för varje besök, som ej enbart avser förnyelse av recept.

Medicinalstyrelsen finner rimligt att ersättningsnormerna för undersökning och behandling enligt lex veneris bringas till överensstämmelse med sjukkassetaxans ersättningsprinciper, då det gäller ersättning till läkare. Den teknik som vid tiden för lex veneris' tillkomst tillämpades för behandling av könssjukdomar var ofta ensartad och kunde på den tiden motivera en särskild, tämligen låg taxa för ersättningen till läkarna. Den vetenskapliga utvecklingen har emellertid medfört en ändrad behandlingsteknik och läkarnas prestation kan numera beträffande fall av veneriska sjukdomar icke anses vara mindre krävande än vid andra sjukdomsfall.

Under år 1961 anmäldes i rikets fem största städer nära 10 000 fall av gonorré, av vilka det stora flertalet behandlades å polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka. I dessa fall utgöres den övervägande delen av statens kostnader av det bidrag som utgår till avlöande av läkare vid dessa polikliniker.

Från riket i övrigt anmäldes under nyssnämnda år 7 000 män och 3 600

kvinnor med fall av gonorré. Ett visst, icke ringa antal av dessa — uppskattningsvis 1 000 män och 600 kvinnor — torde erhålla behandling på poliklinikerna i övriga städer, som anordnat poliklinik för kostnadsfri undersökning och behandling.

Behandlingen av fall av gonorré hos män kräver för närvarande i regel fyra besök hos läkare till en kostnad av 7 kr. per besök. Åtskilliga fall erfordrar ytterligare besök, vanligen tre, för behandling med antibiotika, till en kostnad av 4 kr. per besök. Behandlingskostnaden för män blir i sådana fall i medeltal $4 \times 7 + 3 \times 4 = 40$ kr. Skulle ersättningen i stället utgå enligt sjukkassetaxan skulle detta ge $4 \times 15 + 3 \times 6 = 78$ kr. eller 38 kr. mer. Av detta belopp har den behandlande läkaren att till vederbörande huvudman som tillhandahåller personal, lokaler m. m. återbära 21 kr. Nettoersättningen till honom ökar således, när sjukkassetaxan tillämpas, med 17 kr.

Beträffande fall av gonorré hos kvinnor är regeln sex läkarbesök à 7 kr. jämte vid behandling med antibiotika ytterligare tre besök à 4 kr. eller $6 \times 7 + 3 \times 4 = 54$ kr. Om i stället sjukkassetaxan tillämpas, blir — under angivna förutsättningar beträffande antalet besök — ersättningsbeloppet $6 \times 20 = 120$ kr. Kommer härtill tre besök med injektionsbehandling à 6 kr. blir totalkostnaden $6 \times 20 + 3 \times 6 = 138$ kr. Av sistnämnda belopp skulle läkaren ha att återbära till huvudmannen 27 kr. Nettoökningen av läkarens ersättning, om sjukkassetaxans normer tillämpas, skulle i detta senare fall bli 57 kr.

Skulle ovan redovisade ändrade normer för ersättning av statsmedel till behandlande läkare vinna tillämpning, kommer detta att i statsutgifter innebära beträffande manliga patienter $6\,000 \times 78$ kr. = 468 000 kr. och för kvinnliga patienter $3\,000 \times 138$ kr. = 414 000 kr. Utgiftsökningen för statsverket efter denna beräkningsgrund skulle alltså bli sammanlagt 399 000 kr.

I förevarande sammanhang bör också beaktas kostnaderna för ersättning till läkare för undersökning av personer, som söker läkare endast för misstanke om venerisk sjukdom. Antalet dylika besök kan anges endast uppskattningsvis. Sannolikt utgör de högst 5 % av totalantalet anmälda. I dessa fall torde antalet läkarbesök bli färre än i fråga om de i det föregående nämnda. Totalantalet fall som vänder sig till tjänsteläkare för undersökning vid misstanke om venerisk sjukdom kan antagas ej överstiga 1 000. Den ökade statsutgiften vid tillämpning av sjukkassetaxans grunder i dessa fall torde näppeligen överstiga 50 000 kr.

Belastningen på anslaget allmänna del avser också kostnader för läkemedel — under budgetåret 1960/61 152 000 kr. Beträffande dessa torde någon mera väsentlig ökning icke vara att emotse för nästa budgetår.

För den allmänna delen av anslaget kan medelsbehovet från nu angivna utgångspunkter beräknas till avrundat 1 540 000 kr.

2. Ersättning till av styrelsen godkända laboratorier för bakteriologiska

undersökningar av prov för att genom odling påvisa gonokocker har för budgetåret 1960/61 uppgått till 364 167 kr., motsvarande cirka 120 000 prov. Därjämte utfördes cirka 76 000 prov vid statens bakteriologiska laboratorium.

Belastningen å anslaget för här avsett ändamål synes vid oförändrat antal prov efter nu gällande ändrade ersättningsgrunder kunna uppskattas till cirka 600 000 kr.

En viss ökning av gonokockernas resistens mot antibiotika, särskilt penicillin, har iakttagits under de senaste åren. Resistensundersökningarna bör fortsätta även under nästa budgetår. Med hänsyn till att en stor del därav beräknas ske hos statens bakteriologiska laboratorium torde behovet av statsmedel till resistensundersökningar kunna begränsas till $(8 \times 10\,000)$ 80 000 kr.

Kostnaderna för Wassermanprov uppgick under föregående budgetår till 126 456 kr., motsvarande omkring 31 500 prov. Dessutom har under budgetåret vid statens bakteriologiska laboratorium utförts cirka 84 000 sådana undersökningar. För hithörande ersättningar torde ett belopp av cirka $(6 \times 31\,500)$ 190 000 kr. vara tillfyllest.

Antalet ersättningsberättigade undersökningar med s. k. TPI-test torde ej komma att överstiga 2 500, motsvarande en kostnad av högst 75 000 kr.

För nämnda odlingar och undersökningsprov beräknas sålunda sammanlagt 945 000 kr., vilket torde kunna avrundas till 900 000 kr.

3. Nettoutgifterna för 8 kuratorer, varav 4 i Stockholm, 2 i Göteborg och 1 i vardera Malmö och Norrköping, utgjorde för budgetåret 1961/62 52 440 kr.

Under innevarande budgetår får högst 61 755 kr. disponeras för bidrag till avlönande av dessa kuratorer jämte en kurator i Uppsala och en — med halvtidstjänstgöring — i Borås. Kuratorernas verksamhet är oundgänglig för en rationellt bedriven könssjukvård och blir särskilt angelägen när det gäller att nå ett ungdomsklientel. Styrelsen förordar därför fortsatt bidrag till kuratorsverksamheten i minst samma utsträckning som under innevarande budgetår. Det synes emellertid rimligt, bland annat med hänsyn till de löneregleringar som under de senaste åren kommit motsvarande statliga befattningshavare till del, att höja statsbidraget till kuratorernas arvoden, som sedan budgetåret 1953/54 utgått med oförändrat belopp, så att det motsvarar hälften av lön i A 13 i vederbörande dyrortsgrupp. För statsbidrag till avlönande av kuratorer skulle, om en sådan höjning genomföres, för budgetåret 1963/64 i avrundat tal erfordras 78 000 kr.

4. Statsbidraget till avlönande av den läkare, som har inseende över mottagningarna för profylaktisk behandling i Göteborg, beräknas oförändrat till 1 200 kr.

5. Beträffande medel till upplysningsverksamhet hänvisas till medicinalstyrelsens hemställan om anslag till Hälsovårdsupplysning.

Med ledning av vad sålunda anförts kan det under anslaget erforderliga medelsbehovet beräknas till 2 519 200 kr. eller i runt tal 2 500 000 kr.

Yttrande

Svenska landstingsförbundet har ej något att erinra mot förslaget att ersättning till tjänsteläkare för verkställande av sådan undersökning eller behandling av könssjukdomar, som skall betalas av statsmedel, skall utgå enligt sjukkassetaxan.

Föredraganden

Frekvensen av könssjukdomar fortsätter att öka och framför allt gonorrén visar en betydande stegring. En stor del av ökningen avser allt yngre åldrar: hos kvinnor 15—19 år och hos män 21—25 år. Det är därför angeläget, att de veneriska sjukdomarna effektivt bekämpas.

Under innevarande budgetår utgår statsbidrag till avlönande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm samt en extra läkare (biträdande sundhetsinspektör) såsom biträde åt länsläkaren i Stockholms län för handläggning av ärenden rörande könssjukvård med högst 6 000 kr. vardera. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag att bidrag alltjämt bör utgå till den särskilde sundhetsinspektören i Stockholm, medan bidraget till extra läkaren med hänsyn till förstärkningen av länsläkarorganisationen kan slopas.

Ersättningsnormerna för undersökning och behandling enligt lex veneris bör såsom medicinalstyrelsen föreslagit fr. o. m. den 1 juli 1963 då huvudmannaskapet för provinsialläkarna övergår till landstingen bringas till överensstämmelse med sjukkassetaxans ersättningsprinciper i fråga om ersättning till läkare.

Undersökningarna rörande gonokockers resistens mot antibiotika bör fortsätta även nästa budgetår.

Medicinalstyrelsens förslag om ändring av grunderna för bidrag till avlönande av kuratorer för könssjuka i vissa städer kan jag i huvudsak tillstyrka. Bidrag bör sålunda utgå med 9 300 kr. för envar av fyra kuratorer i Stockholm, med 8 800 kr. vardera för två kuratorer i Göteborg, med 8 400 kr. för en kurator i envar av städerna Malmö, Norrköping och Uppsala samt med 4 200 kr. för en halvtidsanställd kurator i Borås. Sammanlagt erfordras alltså för ändamålet i runt tal 84 000 kr.

Med utgångspunkt från det anförda och då medicinalstyrelsens anslagsberäkningar ej heller i övrigt föranlett någon erinran från min sida uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till i runt tal (1 700 000 + 800 000) 2 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kr.

[185] 17. Skyddsympning mot difteri

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	120 000	88 220
1962/63	120 000	
1963/64 (förslag)	120 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Frivillig skyddsympning mot difteri har under år 1961 visat en något lägre frekvens än under år 1960. Antalet ympningar uppgick 1959 till 116 000, 1960 till 114 000 och 1961 till 100 000. Schickprov har ej utförts sedan år 1954.

Difteri har under det senaste decenniet visat mycket låga frekvenssiffror och få bacillbärare. Trots detta måste man alltså räkna med att den åter snabbt kan gripa omkring sig. Den immunitet som tidigare åstadkoms av den »naturliga infektionen» inom befolkningen är numera så ringa att dess immunitet mot difteri måste upprätthållas medels skyddsympning.

För närvarande pågår vid statens bakteriologiska laboratorium försök rörande framställning av olika kombinerade ympämnen, vari även sådant mot difteri skulle ingå. Övervägandena berör framför allt vissa kombinationer av ympämnen mot stelkramp, polio och difteri. Tidpunkten, då här avsett ympämne kan stå till disposition för massympning, kan för närvarande ej med säkerhet överblickas. Måhända kan detta med hänsyn till de snabba framsteg forskning och produktion för närvarande gör på detta område bli aktuellt redan under budgetåret 1963/64. Kostnaderna för genomförande av ympningen med ett kombinerat ympämne polio-stelkramp-difteri torde, så vitt nu kan bedömas, icke bli högre än kostnaderna för genomförandet av de nu separata ympningarna mot polio och difteri.

Under åberopande av nödvändigheten av att med alla till buds stående medel åstadkomma ett ökat immunitetsskydd mot smittsamma sjukdomar hos vårt folk, föreslår *medicinalstyrelsen* att Kungl. Maj:t måtte av riksdagen utverka bemyndigande att, vid tidpunkt som Kungl. Maj:t må finna lämplig, föreskriva att vad nu gäller beträffande statsbidrag till difteriympningen skall i stället avse kombinerat ympämne. Med hänsyn härtill bör anslaget uppföras med oförändrat belopp, trots den senast redovisade minskade belastningen.

Föredraganden

Den av *medicinalstyrelsen* ifrågasatta utvidgningen av gällande statsbidragsbestämmelser angående frivillig skyddsympning mot difteri till att

avse s. k. trippelympning m. m. kan i och för sig vara beaktansvärd. Med hänsyn bl. a. till osäkerheten i fråga om tillgången på sådana ympämnen och då icke heller några kostnadskalkyler kunnat utarbetas, är jag icke beredd att nu taga ställning till frågan.

Anslaget torde emellertid för nästa budgetår i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1963/64
anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kr.

[186] 18. *Skyddsympning mot polio*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 000 000	3 148 418
1962/63	3 000 000	
1963/64 (förslag)	2 700 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget nedräknas med 300 000 kr.

Motiv

Till följd av eftersläpning beträffande rekvisitioner av ersättningar till ympare m. m. ger nettoutgiften för budgetåret 1961/62 icke en fullt exakt bild av de till nämnda budgetår hänförliga kostnaderna. Poliovaccineringarna med minst två injektioner avdödat poliovaccin har under åren 1957—1962 omfattat cirka 4,5 miljoner av befolkningen.

Det redovisade totala antalet nyympningar med avdödat vaccin uppgår för 1961 till 1,1 miljoner i stället för tidigare uppskattade 1,3 miljoner. Redovisning för de under våren 1962 genomförda ympningarna föreligger ännu icke. Med ledning av vaccinförbrukningen för nyvaccinationer under våren 1962 torde under denna tidsperiod ytterligare omkring 750 000 personer ha fått ett grundläggande ymskydd mot polio.

Frekvensen av polio har alltsedan år 1957, då polioympningen inleddes, minskat på ett markant sätt. Antalet fall med förlamningar har varit mycket lågt under de senaste åren; 1958 inträffade 154 fall, 1959 25 fall, 1960 9 fall, 1961 67 fall och hittills under år 1962 17 fall.

Under *innevarande budgetår* är, i vad avser ympningar med avdödat poliovaccin, i första hand aktuellt en kompletterande ympning med en tredje injektion åt alla, som fått sin grundläggande ympning 1962, d. v. s. 750 000 personer. I andra hand kommer i fråga grundläggande ympning med två injektioner av barn födda 1/7 1961—31/10 1962. En annan grupp är barn och vuxna födda 1910—30/6 1961, för vilka tidigare möjligheter att

bli ympade ej utnyttjats. När ympningsprogrammet för budgetåret 1962/63 genomförts, torde ytterligare omkring 670 000 ha vaccinerats med avdödat vaccin, varav 100 000 barn, födda 1/7 1961—31/10 1962, 70 000 ej tidigare vaccinerade, födda 1944—30/6 1961, samt 500 000, födda 1943 och tidigare.

Vidare avses att giva vissa tidigare ympade, nämligen de cirka 1 000 000 som ympats under åren 1957—1958, en kompletterande fjärde injektion för att befästa ympningsskyddet. En sådan fjärde injektion har givits bland annat i USA, Danmark och England.

Under budgetåret 1963/64 avses ympning med avdödat vaccin erbjudas dels som kompletterande ympning med en tredje injektion åt alla som fått sin grundläggande ympning 1963, d. v. s. cirka 670 000, dels som ny ympning av 50 000 från restgrupper inom de 1945—31/10 1962 födda samt av 300 000 från allttjämt kvarstående inom kategorin 1910—1944. Till ny ympning skulle vidare komma ifråga 100 000 ur åldersgruppen födda 1/11 1962—31/10 1963.

Härtill skulle komma en förstärkning av ympskyddet hos de under år 1959 vaccinerade i form av en fjärde injektion åt cirka 1 000 000.

I vad avser budgetåret 1963/64 är situationen beträffande möjligheterna att disponera levande vaccin oklar. Några utfästelser om vissa kvantiteter att ställas till förfogande 1964 kan statens bakteriologiska laboratorium för närvarande ej lämna.

Polions ställning som en av våra svårast invalidiserande folksjukdomar understryker — även om anslutningen till vaccinationerna i någon mån ökat under det senaste året — nödvändigheten av att den farliga lucka i ympskyddet bland de vuxna, som allttjämt föreligger, täckes genom att immuniseringen fortsätter och genomföres så fort tillgängliga resurser i fråga om inhemsk vaccinproduktion medger.

Med beaktande av hittills föreliggande planering för polioympningarna under innevarande budgetår samt tillgängliga uppgifter om statens bakteriologiska laboratoriums produktionsmöjligheter och redan disponibla mängder poliovaccin räknar medicinalstyrelsen med att under budgetåret 1963/64 skulle till ympning på statens bekostnad komma i fråga följande:

A. Tredje injektionen till under 1962/63 vaccinerade	670 000
B. Ny ympning med injektion av poliovaccin	
årsklass 1/11 1962—31/10 1963	100 000
" 1945—31/10 1962 (rest)	50 000
" 1910—1944 (rest)	300 000
	450 000
C. Fjärde injektionen till under 1959 vaccinerade	1 000 000

Med denna uppläggning skulle under budgetåret 1963/64 ytterligare cirka 450 000 personer kunna beredas ett grundläggande ympskydd mot polio.

Beträffande ympning i offentlig regi utgår medicinalstyrelsen från att ersättning till ympare beräknas efter enahanda grunder som för innevarande budgetår. Enligt dessa grunder utgår till ympare 1 kr. per behand-

ling, vare sig ympningen sker med avdödat eller levande vaccin, varjämte läkare, som övervakar ympningar utan att själv ympa, erhåller 10 kr. per ympningsdag. Vid nu nämnda ympningar torde huvudmännen, liksom hitills, tillhandahålla såväl lokaler som viss materiel och hjälpkrafter.

Med ledning av vad ovan anförts har medicinalstyrelsen för ersättningar till ympare för budgetåret 1963/64 beräknat sammanlagt 2 570 000 kr., varav för nyympningar ($2 \times 450\,000$) 900 000 kr., för den tredje injektionen å under 1963 ympade ($1 \times 670\,000$) 670 000 kr. samt för den fjärde injektionen till under år 1959 vaccinerade 1 000 000 kr. För ympares resor samt för ersättning till övervakare räknar styrelsen med ett belopp av 30 000 kr. samt för trycksaker 25 000 kr. med hänsyn till bland annat det ökade behovet av blanketter m. m. för immuniseringen med levande vaccin. Kostnaderna för kärl för blodprovstagning och ersättning till läkare för denna beräknas till 20 000 kr.

I förekommande fall bör härjämte ersättning till övervakande läkare utgå med 10 kr. per dag, då ett icke alltför ringa antal fall behandlats under hans inseende. För saft och pappbägare vid ympning med levande vaccin beräknas ($40\,000 + 25\,000$) 65 000 kr.

Beträffande medel till propagandakampanj för polioympning hänvisas till hemställan om anslag till Hälsovårdsupplysning.

Under åberopande av det anförda finner medicinalstyrelsen anslaget böra för nästa budgetår uppföras med i runt tal 2 700 000 kr.

Föredraganden

Under åren 1957—1962 beräknas cirka 4,5 miljoner personer ha vaccinerats mot polio med minst två injektioner avdödat poliovaccin. Anslutningen till nyympningen 1961 har uppgått till cirka 1 100 000 eller ungefär samma omfattning som under föregående år. I fråga om spädbarn, som ympats till cirka 60 procent, kvarstår önskemålet om en bättre anslutning till ympningen. Redovisning för de under våren 1962 genomförda ympningarna föreligger ännu icke. Med ledning av vaccinförbrukningen för nyvaccinationer under våren 1962 torde dock under denna tidsperiod ytterligare omkring 750 000 personer ha fått ett grundläggande ymskydd mot polio.

Enligt medicinalstyrelsens förslag till vaccinationsprogram för *innevarande budgetår*, som i huvudsak godkänts av Kungl. Maj:t, planeras nyympning med avdödat vaccin för dels 100 000 barn födda 1/7 1961—31/10 1962, dels 570 000 barn och vuxna födda 1910—30/6 1961, som ej begagnat sig av tidigare tillfällen till ympning. Kompletterande ympning med en tredje injektion skall erbjudas de cirka 750 000, som fått sin grundläggande ympning 1962. I detta sammanhang vill jag erinra om att polio kan förorsakas av tre immunologiskt skilda typer. Undersökningar av antikroppshalten hos barn som vaccinerats under åren 1957—1958 har visat, att skyddet mot typ I och II behöver förstärkas. I det svenska avdödade vaccinet ingår samtliga tre

komponenter, medan i det levande vaccin som hittills använts här i landet endast ingår typ I. För att befästa ympningsskyddet hos de cirka 1 000 000 under åren 1957—1958 ympade föreslår medicinalstyrelsen att flertalet av dessa erhåller en fjärde injektion med avdödat vaccin. Då emellertid levande vaccin synes ge bättre och mera långvarigt skydd samt, till skillnad från det avdödade, ger skydd ej endast mot förlamningar utan också större motståndskraft mot polioinfektionen som sådan, föreslår styrelsen, under erinran om att polio av typ I är vanligare och ger en mera svårartad sjukdomsbild än typ III, att den fjärde injektionen för cirka 200 000 skall ersättas med ympning med levande vaccin. Med hänsyn till angelägenheten av att ympskyddet för samtliga upprätthålles även mot sistnämnda typ har emellertid Kungl. Maj:t föreskrivit, att levande vaccin endast får givas till personer, som erhåller fyra injektioner avdödat vaccin.

För budgetåret 1963/64 föreslår styrelsen dels nyympning med avdödat vaccin för 150 000 barn födda 1945—31/10 1963 samt 300 000 vuxna, dels en tredje injektion åt de 670 000 som fått sin grundläggande ympning 1963, dels ock en fjärde injektion åt cirka 1 000 000 som vaccinerats under 1959. I vad avser tillgång på levande vaccin under budgetåret 1963/64 är situationen oklar. Det torde därför liksom f. n. få ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning till omfattningen av ympning med levande vaccin.

Ympningar med avdödat vaccin torde under budgetåret 1963/64 böra genomföras i enlighet med medicinalstyrelsens förslag. Kostnaderna härför under förevarande anslag kan vid oförändrade ersättningsgrunder och under förutsättning att avgifter ej uttages beräknas till 2 645 000 kr., varav för ersättning till ympare m. fl. 2 570 000 kr., för ympares resor och ersättning till övervakare 30 000 kr., för ersättning för tagande av blodprov m. m. 20 000 kr. samt för trycksaker 25 000 kr. Liksom f. n. bör vidare i förekommande fall utgå ersättning till övervakande läkare med 10 kr. per dag, då ett icke alltför ringa antal fall behandlats under hans inseende. Därtill kommer vid ympning med levande vaccin kostnader för saft och pappbägare, beräknade till 65 000 kr.

För propaganda beräknas oförändrat 80 000 kr., som emellertid uppföres under ett särskilt anslag till hälsovårdsupplysning.

Kostnaderna för vaccin, vilka icke belastar förevarande anslag, kan, framför allt med hänsyn till att den genomsnittliga framställningskostnaden för levande vaccin ännu icke kan med säkerhet anges, endast bli föremål för en ungefärlig uppskattning. De beräknas vid ett fullständigt genomförande av medicinalstyrelsens förslag till cirka 4 500 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med i runt tal (2 645 000 + 65 000) 2 700 000 kr., en minskning med 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot polio* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kr.

[187] 19. Yrkesmedicinska centralen

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	254 000	229 596
1962/63	285 000	
1963/64 (förslag)	320 000	

Yrkanden

Direktionen för karolinska sjukhuset hemställer, att anslaget uppräknas med 35 000 kr.

Motiv

I avvaktan på resultatet av pågående utredning av frågan om behovet inom landet av yrkesmedicinska sjukhusenheter och deras organisation anser direktionen sig icke böra framlägga förslag om ökad medelstillsdelning annat än för täckande av de merutgifter, som föranledes av träffade överenskommelser angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963.

Föredraganden

För automatisk utgiftsstegring till följd av lönereglering och höjt rörligt tillägg m. m. torde anslaget böra uppräknas med omkring 35 000 kr.

Med hänsyn till det anförda och då för omkostnader kan beräknas oförändrat belopp, bör anslaget uppföras med (285 000 + 35 000) 320 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för yrkesmedicinska centralen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Stat*Avlöningar*

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	197 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	73 000	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 000	274 000

Omkostnader

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	46 000
Summa kr.	320 000;

b) till *Yrkesmedicinska centralen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kr.

[188] 20. Bidrag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	50 000	—
1962/63	50 000	
1963/64 (förslag)	50 000	

Yrkanden

Statens medicinska forskningsråd hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kr.

Anslaget för yrkesmedicinsk forskning har varit oförändrat sedan budgetåret 1958/59, då rådet första gången erhöll uppdraget att utdela bidrag för forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomar. Anspråket på rådets medel för nämnda forskning har emellertid ökat kraftigt. I nedanstående tabell angives de till rådet under de senaste fyra åren anmälda anslagsbehoven i form av ansökningar om anslag för yrkesmedicinsk forskning.

	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
Ansökningssumma	83 533	136 799	164 166	137 750
Disponibelt	50 000	50 000	50 000	50 000

Det kan synas, som om anspråken på rådets medel hade minskat under det senaste verksamhetsåret. Här har emellertid endast redovisats de ansökningar, som inkommit vid de särskilda ansökningstillfällena, som gällt anslag ur nu aktuella anslagspost. Till rådet har därjämte ställts ansökningar om anslag för yrkesmedicinska forskningsuppgifter ur rådets reservationsanslag för medicinsk forskning under åttonde huvudtiteln. Många forskare är nämligen medvetna om att begränsade medel står till rådets förfogande under den särskilda yrkesmedicinska anslagsposten och de anser större förutsättningar föreligga för erhållande av bidrag för ifrågasatt forskningsverksamhet ur rådets ordinarie medel. Rådet har också med hänsyn till det redovisade stora behovet av stöd för den yrkesmedicinska forskningen under verksamhetsåret anslagit medel till denna forskning utöver vad ovan angivits.

Inom rådets begränsade medelsram har rådet icke ännu haft möjlighet till egna initiativ inom det yrkesmedicinska forskningsområdet. Rådet anser det emellertid angeläget, att forskningen rörande yrkessjukdomar och yrkeshygien intensifieras. Detta är nödvändigt för att vi i dagens samhälle med ett högt differentierat näringsliv och en snabb industriell expansion bättre skall kunna förstå yrkessjukdomarnas art och uppkomstsätt och därigenom kunna insätta den behandling och den förebyggande verksamhet, som är nödvändig. För att inventera anslagsbehovet inom området samt för att föreslå åtgärder att stimulera och intensifiera bl. a. den yrkesmedicinska forskningen har rådet tillsatt en subkommitté i yrkesforskning. Denna har ännu icke haft tillfälle att inlämna detaljerade förslag i frågan, men rådet är med-

20 — Bihang till riksdagens protokoll 1963. 1 saml. Nr 1. Bil. 7

vetet om att stora anspråk på rådets medel kommer att ställas för att intensifiera forskningen inom det aktuella området.

Under det senaste budgetåret hade rådet, som framgår av vad ovan anförts, endast möjlighet att utdela anslag till yrkesmedicinsk forskning motsvarande 40 % av den anslagssumma, som söktes för denna forskning. Samtliga anmälda projekt skulle dock ha varit förtjänta av rådets fulla stöd. Rådet anser därför en höjning av anslaget till yrkesmedicinsk forskning vara starkt motiverad, oavsett de anspråk på ytterligare ökade resurser, som kan framkomma genom den ovan nämnda inventeringen rörande anslagsbehovet för yrkesmedicinsk forskning.

Föredraganden

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 50 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

[189] 21. Ambulans- och räddningsflygtjänst

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	680 000	502 872
1962/63	600 000	
1963/64 (förslag)	900 000	

Yrkanden

Luftfartsstyrelsen hemställer, att anslaget uppräknas med 310 000 kr.

Motiv

Luftfartsstyrelsen har efter anbudsförfarande träffat avtal om utförande av ambulans- och räddningsflygning med AB Lapplandsflyg inom Norrbottens och Västerbottens län, med firma Jämtlands Aero inom Jämtlands län och med Ostermans Aero AB inom stockholmsområdet och Kopparbergs län. De med firma Jämtlands Aero och Ostermans Aero AB träffade avtalen omfattar även utförande av ambulans- och räddningsflygning inom landet i övrigt. Avtalen i fråga har slutits för tiden 1 juli 1962—30 juni 1964, varvid dock möjlighet öppnats för vissa modifieringar under det andra avtalsåret.

Kostnaderna för denna flygverksamhet beräknas överstiga det för innevarande budgetår beräknade beloppet med cirka 170 000 kr. Vid sina beräkningar hösten 1961 av medelsbehovet under budgetåret 1962/63 utgick luftfartsstyrelsen nämligen från, att det konkurrensförhållande, som förelåg mellan två anbudsgivare även i fortsättningen skulle råda, varigenom er-

sättningarna för jourtjänst skulle stanna vid ungefär de belopp, som gällde för budgetåret 1960/61. Emellertid kvarstod — då anbud för budgetåren 1962/63 och 1963/64 ifråga om flygverksamheten i övre Norrland infordrades av luftfartsstyrelsen — endast en godtagbar anbudsgivare inom detta område. Det av företaget avgivna anbudet översteg avsevärt vad som gällde för budgetåret 1961/62. Även kostnaderna för stockholmsområdet under budgetåret 1962/63 ökar avsevärt, när luftfartsstyrelsen ansett sig vid anbudsinförandet böra föreskriva, att verksamheten huvudsakligen skall ombesörjas med större helikoptertyp än som tidigare insatts, det vill säga samma typ som redan i huvudsak användes i övre Norrland. Då avtalen, såsom i det föregående angivits, slutits för en tid av två år, beräknas — bortsett från fluktuationer till följd av det faktiska utnyttjandet av ambulans- och räddningsflygtjänsten — kostnaderna för budgetåret 1963/64 till i huvudsak samma belopp, som nu kan förutses för innevarande budgetår.

Innebörden av de avtal, som sålunda slutits för budgetåren 1962/63 och 1963/64, är i huvudsak följande.

För verksamheten i Norrbottens och Västerbottens län, som skall upprätthållas hela året och huvudsakligen ombesörjes medelst helikopter, skall AB Lapplandsflyg erhålla viss ersättning per flygtimme, oberoende av vilken luftfartstyp som användes. Samtidigt har bolaget till försäkrats garanterad minimiersättning.

Därutöver skall bolaget erhålla fast ersättning för hållande av jourtjänst med 34 000 kr. per år för Norrbottens län och 49 000 kr. per år för Västerbottens län. Ersättningsgrunderna överensstämmer i princip med de under föregående budgetår gällande.

För verksamheten i Jämtlands län, som skall upprätthållas hela året, utgår ersättning med visst pris per flygtimme, beroende på vilken typ av flygplan som användes i varje särskilt fall. Därjämte utgår fast ersättning för hållande av jourtjänst med 33 000 kr. per år. Ersättningsgrunderna överensstämmer med de under budgetåret 1961/62 gällande.

I skrivelse den 5 september 1962 har firma Jämtlands Aero hemställt att i den av firman inom Jämtlands län utövade ambulans- och räddningsflygtjänsten försöksvis få använda en helikopter av typ Bell 47 J. Det må framhållas att firman hittills bedrivit verksamheten i fråga endast med flygplan av konventionell typ samt att avtalet omfattar allenast sådana flygplan. Firman föreslår att helikoptern skulle få användas i verksamheten under tiden den 1 oktober 1962—den 30 april 1963. Erfarenheterna under den ifrågavarande försöksperioden skulle utgöra underlag för en bedömning från firmans sida om ett inköp av en helikopter för fortsatt stadigvarande bruk i bland annat ambulans- och räddningsflygtjänsten.

Luftfartsstyrelsen framhåller önskvärdheten av, att firmans flygplanpark tillföres en helikopter. Möjligheterna att snabbt påträffa och från en svår-tillgänglig plats i fjällområdet hämta en nödställd person skulle nämligen därigenom ökas i mycket hög grad. Härjämte skulle Jämtlands län i fråga om standarden på ambulans- och räddningsflygtjänsten komma i paritet med de övriga områden, där fast ambulans- och räddningsflygtjänst är anordnad. Länsstyrelsen i Jämtlands län har också understrukit, att det skulle vara av största betydelse för länet att ambulans- och räddningsflygorganisationen i länet utökas med en helikopter.

Turismen i Jämtlands län har under de senaste åren ökat i väsentlig grad. En tendens numera synes vara att turisterna söker sig till avlägsna över-

givna fäbodvallar och uppehåller sig på väsentligt längre avstånd från samhällen, järnvägar och landsvägar. För dessa turister vore en helikopter en synnerligen värdefull tillgång och likaledes för de turistvårdande organisationerna, som med en helikopter i ambulans- och räddningsflygtjänsten med tillförsikt kunde arbeta för erhållande av nya fritidsområden även långt från allfarvägarna.

Därest medel erhålles för här ifrågavarande försöksverksamhet och denna slår väl ut avser firman att inköpa en helikopter. Möjlighet måste då skapas för fortsatt verksamhet i första hand under budgetåret 1963/64. Kostnaderna härför uppgår till cirka 120 000 kr.

För stockholmssområdet, där verksamheten skall upprätthållas hela året och huvudsakligen ombesörjas medelst helikopter, skall Ostermans Aero AB erhålla ersättning med visst pris per flygtimme, beroende på vilken typ av luftfartyg som användes i varje särskilt fall, och därutöver fast ersättning för hållande av jourtjänst med 72 500 kr. per år. Ersättningsgrunderna överensstämmer även här med de under budgetåret 1961/62 gällande.

I Kopparbergs län skall Ostermans Aero AB ombesörja verksamheten medelst helikopter, under månaderna februari—april, därvid dock den exakta tiden får fixeras längre fram, då behovet kan bättre överblickas. Ersättning utgår med visst reducerat pris per flygtimme samt med 15 500 kr. per månad såsom fast ersättning för hållande av jourtjänst.

För landet i övrigt, där verksamhet kommer att bedrivas endast på särskild anfordran av luftfartsstyrelsen, skall firma Jämtlands Aero och Ostermans Aero AB erhålla ersättning med allenast visst pris per flygtimme. Styrelsen har även i samarbete med svenska aeroklubben (KSAK) vidtagit åtgärder för att till aeroklubben anslutna flygklubbar skall kunna erhålla tillstånd att utföra s. k. hjälpflyg, innebärande bland annat deltagande i räddningstjänst. Därjämte har styrelsen med ett antal flygföretag överenskommit om flygtimpris vid sporadiska flygningar.

Chefen för flygvapnet medgiver alltjämt, att flygvapnets centrala flygsäkerhetsledning (Cefyl) för styrelsens räkning i samband med sin dygnet runt pågående jourtjänst mottager beställningar på ambulans- och räddningsflygningar, rekviderar lämpliga luftfartyg samt planerar flygningarna. I den mån militära luftfartyg kan anlitas, belastar kostnaderna icke anslag under elfte huvudtiteln.

Luftfartsstyrelsen föreslår ånyo, att frågan om användandet av flygambulansorganisationen för läkares sjukbesök även av andra anledningar än akuta nödsituationer upptages till prövning.

För verksamheten i Norrbottens län under budgetåret 1963/64 beräknar styrelsen med ledning av det med AB Lapplandsflyg träffade avtalet och med utgångspunkt från att antalet uttagna flygtimmar kommer att understiga det garanterade antalet 172 000 kr.

För Västerbottens län beräknar styrelsen med stöd av samma avtal och från motsvarande utgångspunkt i fråga om antalet uttagna flygtimmar 217 000 kr.

För Jämtlands län beräknar styrelsen med stöd av det med firma Jämtlands Aero träffade avtalet och ett beräknat uttag av 100 flygtimmar 78 000 kr., vartill kommer 120 000 kr. för insättande av helikopter, tillhoppa 198 000 kr.

För stockholmsområdet beräknar styrelsen med ledning av avtalet med Ostermans Aero AB och ett beräknat uttag av 200 flygtimmar 165 000 kr.

För Kopparbergs län beräknar styrelsen med stöd av det med Ostermans Aero AB träffade avtalet och ett beräknat uttag av 30 flygtimmar 54 900 kr.

För landet i övrigt — tillfälliga baseringar av helikopter utanför de ovan nämnda områdena samt längre ambulansflygningar med konventionella flygplan utanför eller från eller till dessa områden — beräknar styrelsen 100 000 kr.

Sammanlagt uppgår medelsbehovet till 906 900, i runt tal 910 000 kr.

Yttrande

Statskontoret anför.

Luftfartsstyrelsen har räknat med viss kostnadsbesparing genom samgående med flygvapnet, som skulle ha behov av helikopter under förfallsperioderna, cirka 6 veckor per år. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat gäller detta emellertid endast innevarande budgetår; för budgetåret 1963/64 beräknar flygvapnet kunna i Östersund stationera egen helikopter under förfallsperioderna. Om och när militär helikopter stadigvarande skall kunna förläggas till Östersund kan f. n. icke sägas.

Insättande av helikopter i ambulans- och räddningsflygtjänsten innebär enligt statskontorets uppfattning en väsentlig förstärkning av räddningsresurserna. Därest den nu påbörjade försöksverksamheten skulle visa, att ett verkligt behov föreligger av helikopter i Jämtlands län, vill statskontoret icke göra erinran mot att medel för ändamålet beräknas även för budgetåret 1963/64. Med hänsyn till att militär helikopter framdeles kan komma att stadigvarande baseras i Östersund bör emellertid avtal endast tecknas för tiden t. o. m. 30/6 1964. I sagda avtal bör även inrymmas ersättningsbestämmelserna angående flygning med konventionella plan.

Luftfartsstyrelsen har för verksamheten äskat ett belopp av 120 000 kr. Kostnaderna har beräknats på grundval av en garanti gentemot firman omfattande per månad 40 timmar à 250 kronor, d. v. s. 10 000 kr. Enligt nuvarande avtal i fråga om konventionella plan — i vilket avtal någon ändring icke förutsatts i skrivelsen — skall Jämtlands Aero dels erhålla en fast ersättning med 33 000 kr. per år för hållande av jourtjänst, dels ersättning för flygtid. Sistnämnda ersättning har beräknats till 45 000 kr. vid ett uttag av 100 flygtimmar per år. De sammanlagda kostnaderna enligt styrelsens beräkning skulle sålunda uppgå till (120 000 + 33 000 + 45 000) 198 000 kr.

Genom att använda helikopter vid vissa flygningar kommer flygtiden med konventionella plan att nedgå. På grund härav bör de beräknade kostnaderna för det senare slaget av flygningar minskas. Denna minskning kan överslagsvis beräknas till 25 000 à 30 000 kr. och den sammanlagda ersättningen till firma Jämtlands Aero skulle härigenom komma att utgöra ca 170 000 kr. Det totala medelsbehovet å anslaget till Ambulans- och räddningsflygtjänst bör sålunda beräknas till (790 000 — 78 000 + 170 000) cirka 880 000 kr.

Föredraganden

Luftfartsstyrelsen har för tiden 1 juli 1962—30 juni 1964 träffat avtal om utförande av ambulans- och räddningsflygning med AB Lapplandsflyg inom Norrbottens och Västerbottens län, med firma Jämtlands Aero inom Jämtlands län samt med Ostermans Aero AB inom stockholmsområdet och Kopparbergs län. De med sistnämnda båda företag träffade avtalen omfattar även utförande av ambulans- och räddningsflygning inom landet i övrigt.

Verksamheten inom Norrbottens och Västerbottens län skall i huvudsak ombesörjas med helikopter. Kostnaderna beräknas ej överstiga den bolaget garanterade minimisättningen, 172 000 respektive 217 000 kr.

Beträffande Jämtlands län har Kungl. Maj:t den 12 oktober 1962 be- myndigat luftfartsstyrelsen att med firma Jämtlands Aero träffa avtal om försöksvis användande av helikopter under budgetåret 1962/63. Med hän- syn bl. a. till den stora tillströmningen av turister i fjälltrakterna i Jämt- lands län är det angeläget att helikopterberedskap för spaning efter och undsättning av nödställda kan ordnas för dessa områden också under nästa budgetår. Jag tillstyrker därför luftfartsstyrelsens förslag om fortsatt för- söksverksamhet. Med hänsyn till att militär helikopter framdeles kan kom- ma att baseras i Östersund bör dock såsom statskontoret framhållit avtal endast tecknas för nästa budgetår. Kostnaderna för verksamheten i nämnda län kan därvid beräknas till omkring 180 000 kr.

Även i stockholmsområdet och i Kopparbergs län skall verksamheten huvudsakligen ombesörjas medelst helikopter. Kostnaderna beräknas till 165 000 respektive 54 900 kr.

För landet i övrigt har avtal förutom med förenämnda företag även träffats med ett antal andra flygföretag om flygtimpris vid sporadiska flygningar. Även militära luftfartyg kan anlitas, men kostnaderna härför belastar icke förevarande anslag. Sammanlagda kostnaderna för ombesörjande av ambu- lans- och räddningsflygning för landet i övrigt kan uppskattas till 100 000 kr.

Styrelsens förnyade framställning om medgivande att använda flygambu- lansorganisationen för läkares sjukbesök även vid icke akuta sjukdomsfall anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Anslaget för nästa budgetår torde i enlighet härmed böra uppföras med i runt tal 900 000 kr., en ökning med 300 000 kr. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ambulans- och räddningsflygtjänst* för budgetåret
1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kr.

[190] **22. Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	100 000	174 335
1962/63	125 000	
1963/64 (förslag)	200 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 485 000 kr.

Motiv

1. Från anslaget har medel disponerats bland annat till vård av i medicinalstyrelsens respiratorcentral ingående respiratorer jämte arvode åt den läkare, som handhar ledningen av centralen. Ersättningar för vissa skyddsympningar mot smittkoppor bestrides likaledes från anslaget, avseende dels sådana ympningar utanför den förebyggande barnavårdens ram dels dylika av finsk och norsk gränsbefolkning. Vidare har medicinalstyrelsen bemyndigats att i mån av behov anlita anslaget även för bestridande av kostnader för tillfälliga konsultationer rörande tropiska sjukdomar. För medel från anslaget har under budgetåret 1961/62 anskaffats vissa särtryck ur krigssjukvårdshandboken.

Bidrag till kostnaderna för karantänsverksamheten vid Arlanda flygplats har lämnats från här avsedda anslag.

Även om det epidemiologiska läget f. n. är gynnsamt kan situationen hastigt förändras. Kostnaderna för vissa centrala åtgärder bör därför även i fortsättningen kunna bestridas från ifrågavarande anslag.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 2 april 1962 framlagt förslag till anordnande av kurser för frivillig utbildning i omgivningshygien för hälsovårdsnämndernas ledamöter m. fl. och hemställt om medgivande att för budgetåret 1962/63 disponera medel under förevarande anslag för anordnande av sådana kurser. För dylika kurser under nästa budgetår torde böra beräknas 380 000 kr.

I övrigt förutsätter medicinalstyrelsen, att Kungl. Maj:t, liksom tidigare, äger möjlighet att disponera medel från anslaget såväl till sådana överläggningar och utredningar i hälsovårdsfrågor som till särskilda åtgärder till förebyggande och bekämpande av sjukdomar, för vilka medel ej finns i annan ordning tillgängliga.

2. Kostnaderna för reservkåren av sjuksköterskor bestrides — i den mån de belöper på staten — från detta anslag. Kåren består för närvarande av 10 medlemmar. Under budgetåret 1961/62 har dessa fullgjort sammanlagt 21 månaders tjänstgöring.

Genom beslut den 26 maj 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att organisera en motsvarande kår av reservbarnmorskor med uppgift att vid behov ställa personal till förfogande som vikarier å barnmorsketjänster vid undervisningssjukhusen.

Denna senare kår har för närvarande 3 medlemmar, som under föregående budgetår fullgjort sammanlagt 6 veckors tjänstgöring.

Jämväl under budgetåret 1963/64 torde behov komma att föreligga av medel för bestridande av på staten belöpande kostnader för reservkårens av sjuksköterskor och barnmorskor. Kostnaderna beräknas dock bli relativt

ringa, då de lokala huvudmän som anlitar reservkårerne skall erlägga en dagavgift, avsedd att motsvara statens självkostnad.

3. Medel från anslaget har även disponerats till anordnande av kurser för sjömansläkare. För nästa budgetår räknar styrelsen med ett medelsbehov av 6 000 kr. för tre sådana kurser.

4. Slutligen bestrides från förevarande anslag från och med budgetåret 1960/61 tills vidare kostnaderna för den vid karolinska sjukhuset försöksvis anordnade informationscentralen rörande gifter.

Verksamheten vid informationscentralen har under det sistförflutna budgetåret kännetecknats av en fortsatt uppbyggnad inom ramen för det anvisade anslaget å 50 000 kr. Arbetet med insamlande och katalogisering av uppgifter om i marknaden förekommande preparat har pågått kontinuerligt. Samtidigt har möjligheten att erhålla upplysningar från centralen uppmärksamats i betydligt ökad omfattning. Under månaderna mars—juli innevarande år uppgick antalet registrerade förfrågningar till 755, vilket innebär en ökning med 50 % jämfört med samma tid föregående år. Då det visat sig att många förfrågningar besvaras under så jäktade förhållanden, att registrering ej medhinnes, torde det verkliga antalet vara betydligt större och har av befattningshavare vid centralen beräknats överstiga 200 pr månad. Vid sidan av denna rådgivning i akuta fall har behovet av undervisning och upplysningsverksamhet i förebyggande syfte gjort sig alltmera gällande.

Det anvisade anslaget har dock icke varit tillräckligt för att bedriva uppbyggnadsarbetet i den takt, som svarar mot det aktuella behovet. Antalet preparat på marknaden är mycket stort och nya tillkommer i rask takt. Centralens kartotek omfattar alltjämt endast en mindre del av detta sortiment. Med hänsyn till de begränsade resurserna har medicinalstyrelsen icke ansett sig kunna belasta centralen med den ökade informationsverksamhet, som en officiell information till läkarkåren kan beräknas medföra, och har därför tills vidare avstått härifrån. Slutligen har centralen icke kunnat aktivt engageras i undervisnings- och upplysningsverksamhet i önskvärd omfattning.

För innevarande budgetår föreslog medicinalstyrelsen en medelsanvisning å lägst 73 000 kr. Sedermera har Kungl. Maj:t för ändamålet anvisat 70 000 kr. Styrelsen grundade därvid sin framställning på förutsättningen att arbetet vid centralen alltjämt skulle bibehålla sin karaktär av försöksverksamhet. Erfarenheterna av den hittills bedrivna verksamheten har emellertid numera klart visat, att centralen svarar mot ett väsentligt behov. Samtidigt framstår det som alltmera angeläget för den fortsatta utvecklingen, att verksamheten gives en fastare form.

För att trygga den fortsatta verksamheten vid centralen anser styrelsen att särskilda tjänster bör inrättas. En i pediatrik utbildad läkare bör vara chef för centralen. Med hänsyn till de alltmer ökade arbetsuppgifterna bör denne tjänstgöra på heltid. Av övriga tjänstemän bör en vara legitimerad apotekare, och även denne synes böra vara heltidsanställd. Arbetet vid informationscentralen är av kvalificerad art. Sålunda engageras centralen ofta direkt i handläggningen och behandlingen av förgiftningsfall, vilket ställer betydande krav på vederbörandes kvalifikationer. Även centralens arbete

med registrering av insamlade uppgifter om preparat och angivande av behandlingsmetoder för hävande av förgiftningsfall är i stor utsträckning av kvalificerad natur. Med hänsyn härtill synes läkaren böra beredas tjänsteställning motsvarande biträdande överläkare. Apotekaren bör placeras i lönegrad 25, varvid kontantlönen bör utgå med belopp enligt den löneklass, vari lönen motsvarar minst de löneförmåner vederbörande styrker sig skola ha ägt uppbära vid tjänstgöring å enskilt apotek å 5-ort. Vidare bör den hittills arvodesanställda sekreteraren beredas tjänsteställning som kansli-biträde i lönegrad 7.

Vid genomförandet av den föreslagna organisationen kan omkostnaderna för centralens verksamhet under budgetåret 1963/64 beräknas till i runt tal 105 000 kr.

Yttrande

Direktionen för karolinska sjukhuset anför.

Det är ställt utom allt tvivel att giftinformationscentralens verksamhet är av mycket stort värde. Behovet av en dylik institution är enligt direktionens mening väl dokumenterat.

Ur flera synpunkter är det lämpligt att giftinformationscentralen är förlagd till Stockholm. Då den bör ha nära kontakt med sjukvården är det även lämpligt att centralen är belägen inom ett sjukhus. Direktionen har för sin del intet att erinra mot att den även framtiden förlägges till karolinska sjukhuset. Mot bakgrund härav kan direktionen i princip tillstyrka medicinalstyrelsens förslag rörande heltidsanställning av viss personal vid centralen. Direktionen anser sig emellertid samtidigt böra framhålla, att möjligheter f. n. helt saknas att bereda verksamheten ökade lokalutrymmen inom sjukhuset. Den lokal, som provisoriskt ställts till centralens förfogande, består av ett rum, vilket givetvis är otillräckligt, i synnerhet om särskilda tjänster inrättas för centralen. Innan berörda lokalfråga funnit sin lösning torde därför ett inrättande av de föreslagna tjänsterna komma att medföra svårigheter såväl för centralen som för sjukhuset. Det bör även påpekas, att i samband med det nu pågående arbetet med upprättande av förslag till ny generalplan för sjukhuset prövas frågan om centralens organisatoriska infogande i sjukhuset på längre sikt. En tänkbar lösning är att centralen kan komma att ingå som en del i en klinisk farmakologisk avdelning inom sjukhuset.

Ett inlemmande av den föreslagna läkaren i barnmedicinska kliniken organisation medför vissa problem, till vilka ställning icke kan tagas i dagens läge. Provisoriskt synes förevarande spörsmål dock kunna lösas så att vederbörande enligt 6 § 4 mom. reglementet för karolinska sjukhuset erhåller medgivande av direktionen att i lämplig utsträckning biträda vid sjukvården inom barnmedicinska kliniken. Frågan huruvida vederbörande därvid bör erhålla ställning som biträdande överläkare torde få göras beroende av hans allmänna kvalifikationer för sådan tjänst.

Föredraganden

För innevarande budgetår har för anställande av civila reservläkare anvisats ett särskilt förslagsanslag om 100 000 kr.

De två civila reservläkare, som f. n. är anställda, kommer enligt vad medicinalstyrelsen framhållit att frånträda sina befattningar under innevarande budgetår. Utsikterna att rekrytera dessa tjänster är alltså små. Med hänsyn härtill och då landstingen fr. o. m. den 1 juli 1963 övertager huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet kan det ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl föreligger att bibehålla ifrågasatt organisation. Jag anser mig dock böra förorda, att medicinalstyrelsen t. v. övergångsvis må äga rätt att anställa särskilda reservläkare. Utgifterna torde därvid få bestridas från förevarande anslag.

Medicinalstyrelsens förslag om anordnande av kurser för frivillig utbildning i omgivningshygien för hälsovårdsnämndernas ledamöter m. fl. kan jag icke biträda.

För verksamheten vid den informationscentral rörande gifter, som sedan budgetåret 1960/61 försöksvis bedrivs vid karolinska sjukhuset, har för innevarande budgetår anvisats 70 000 kr. I samband med nu pågående arbete med upprättande av förslag till ny generalplan för karolinska sjukhuset prövas också frågan om centralens organisatoriska infogande i sjukhuset på längre sikt. I avvaktan på resultatet av denna prövning är jag icke beredd taga ställning till medicinalstyrelsens förslag om inrättande av särskilda tjänster för den vid centralen anställda personalen. Ehuru centralen synes svara mot ett väsentligt behov, bör verksamheten därför också under nästa budgetår drivas som försöksverksamhet. Det är emellertid angeläget, att centralen erhåller ökade resurser, bl. a. för att i större omfattning kunna anlita konsulter. Jag förordar därför en till 80 000 kr. ökad medelsanvisning för verksamheten. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av förslag från informationscentralen fastställa riktlinjer för den fortsatta verksamheten och för medelsdispositionen.

Vad medicinalstyrelsen eljest anfört har icke givit anledning till erinran från min sida. För anslaget disposition torde i övrigt böra gälla oförändrade villkor.

Med hänsyn till belastningen torde anslaget böra uppföras med (125 000 + 75 000) 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 200 000
kr.

[191] 23. Hälsovårdsupplysning

Anslag

1963/64 (förslag) 300 000

Något anslag för detta ändamål är ej uppfört i gällande riksstat.

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* hemställer, att till Hälsovårdsupplysning anvisas ett reservationsanslag av 400 000 kr.

II. *Riksförbundet mot tobaken* anhåller om ett bidrag med 300 000 kr. till upplysning.

III. *Svenska frisksportförbundet* anhåller om ett bidrag med 75 500 kr. för genomförande av vandringsutställningar i förebyggande hälsofrågor.

Motiv

I. *Medicinalstyrelsen* framhåller, att hälsovårdsupplysning ingår som integrerande del i modern hälso- och sjukvård. Först genom en rätt förståelse hos allmänheten av hälso- och sjukvårdens möjligheter och begränsning kan dessa resurser verkligt effektivt utnyttjas.

Sedan åtskilliga år disponeras medel för upplysningsverksamhet av ifrågasvarande slag under olika anslag. För vinnande av större överskådlighet och i viss mån av större rörelsefrihet beräffande medlens användning synes det lämpligt att de olika posterna sammanföres till ett gemensamt anslag, benämnt hälsovårdsupplysning.

Under medicinalstyrelsens omkostnadsstat har för innevarande budgetår upptagits en anslagspost om 100 000 kr. till *kariesförebyggande verksamhet*. Detta belopp är avsett att praktiskt taget i sin helhet användas till upplysningsverksamhet.

Medicinalstyrelsen har år 1959 utgivit dels ett kort cirkulär rörande individuellt utnyttjande av fluor för kariesprofylax, dels en broschyr om användningen av fluortabletter. Utvecklingen har därefter visat nya möjligheter och lett till ändrad uppfattning i vissa hänseenden. Medicinalstyrelsen har därför för avsikt att utge en upplysningsskrift rörande fluorens användning för kariesprofylax, avsedd för tandläkare, vissa tjänsteläkare, folktandvårdens huvudmän m. fl. För denna skrift beräknas ett belopp av 15 000 kr.

Sådana organisationer, som disponerar egen sakkunskap på kariesförebyggandets område, bör liksom tidigare kunna stödjas av medicinalstyrelsen såväl ekonomiskt som med råd och visst upplysningsmaterial. Till dessa organisationer hör bland annat Tandvärnet. 20 000 kr. erfordras för här redovisat ändamål.

Televisionens, radions och filmens stora möjligheter att sprida upplysning synes böra utnyttjas i största utsträckning. För denna del av verksamheten förutses ett medelsbehov av 50 000 kr., huvudsakligen till framställning av korta upplysningsfilmer.

För fortsatt föredragsverksamhet genom av medicinalstyrelsen anlitade tandläkare samt för bildmaterial härför m. m. förutses för budgetåret ett anslagsbehov av 5 000 kr.

Affischer och ströskrifter för allmänheten, särskilt för vissa kategorier såsom mödrar och skolbarn, avses meddela upplysning i enkla populära och

slående former. Detta material bör med jämna mellanrum förnyas till såväl form som innehåll. För budgetåret beräknas ett medelsbehov för detta ändamål av 15 000 kr.

För handhavande av den ovan upplinjerade verksamheten erfordras anlitandet av utomstående sakkunnig odontologisk arbetskraft. Detta kan ske i form av särskilda uppdrag. Härför beräknas 12 000 kr.

Sammanlagt äskas sålunda till förebyggande verksamhet mot tandsjukdomarna 117 000 kr. eller avrundat 120 000 kr.

För innevarande budgetår har under anslaget till skyddsympning mot polio anvisats 80 000 kr. till propaganda för *polioympning*.

Denna propaganda måste fortsätta och intensifieras för att hos de årsklasser av vuxna, som nu erbjudes möjlighet till ympning, väcka sådant intresse härför att de utnyttjar erbjudandet. Här må erinras om att styrelsen under anslaget till skyddsympning mot polio bland annat begärt medel för genomförande av en kompletterande fjärde injektion för att befästa ympningsskyddet hos olika grupper av vaccinerade. Genomförandet av denna kommer att kräva sin speciella propaganda. En hela landet omfattande propagandakampanj för polioympning kan enligt verkställda undersökningar under budgetåret 1963/64 beräknas kräva cirka 80 000 kr.

Under anslaget till åtgärder mot utbredning av *könssjukdomar* har för budgetåret 1962/63 anvisats 15 000 kr. till upplysningsverksamhet.

Frekvensen av könssjukdomar är alltjämt i stigande, särskilt bland ungdomen. En intensifierad, framför allt på ungdomen inriktad, upplysning måste därför komma till stånd med hjälp av bland annat tryckalster, annonsfilmer och andra ljudbilsframställningar samt föredragsverksamhet. Enligt erfarenheten kan man härvid påräkna förståelse och medverkan av åtskilliga organisationer, som har ungdomsverksamhet på sina program. För fortsatt upplysningsverksamhet under budgetåret 1963/64 bör beräknas 15 000 kr.

Under anslaget till *förebyggande mödra- och barnavård* har under åtskilliga år till upplysningsverksamhet bland allmänheten anvisats ett belopp av 50 000 kr. — fördelat på 40 000 kr. till upplysningsverksamhet genom barnavårdskurser och 10 000 kr. till utgivande av ströskrifter — vilket belopp icke på långt när täcker kostnaderna för verksamhetens bedrivande. Ifrågavarande verksamhet handhas huvudsakligen av svenska socialvårdsförbundet.

Kostnaderna för demonstrationskurser har de senaste budgetåren uppgått till över 125 000 kr., varvid deltagaravgifter måst uttagas i stigande omfattning. Dessa kurser har trots detta varit mycket uppskattade och är ett värdefullt medel för spridande av kunskap till allmänheten om den förebyggande vården för mödrar och barn. Medicinalstyrelsen avser att i samarbete med socialvårdsförbundet ytterligare intensifiera upplysningsverksamheten på detta område. Detta betingas icke minst av de erfarenheter,

som nåtts beträffande betydelsen av skärpt vaksamhet under havandeskapets första månader. Styrelsen anser det därför angeläget att ökade statsmedel ställes till förfogande för kursverksamheten förslagsvis 75 000 kr. och för utgivande av ströskrifter förslagsvis 25 000 kr., sammanlagt 100 000 kr.

För *hälsovårdsupplysning i övrigt* till allmänheten har för innevarande budgetår under medicinalstyrelsens omkostnadsstat, delposten publikationstryck, beräknats 15 000 kr.

Styrelsen har genom sin hälsovårdsupplysningsdelegation under det gångna budgetåret i samarbete med olika riksorganisationer och kommittéer förmedlat hälsovårdsupplysning till allmänheten även inom andra områden än de förut nämnda, såsom t. ex. beträffande tobaksmissbruket, barnolycksfall och infektionssjukdomar. Styrelsen har härvid främst använt sig av affischer men har därjämte medverkat i den genom press och radio-TV bedrivna upplysningsverksamheten. Styrelsen avser att färdigställa fyra nya affischer under nästa budgetår och beräknar kostnaderna härför till 8 000 kr. för varje affisch, d. v. s. inalles 32 000 kr. Överenskomelser har träffats om samarbete i denna verksamhet med skolöverstyrelsen (skolöverläkaren) och försvarets sjukvårdsstyrelse. Detta innebär avsevärt vidgad spridning åt de utgivna affischerna (cirka 100 000 per gång). Styrelsen överväger därjämte att till sig knyta representanter för publicistklubben, Sveriges radio och televisionen.

Olika åtgärder till förebyggande av cancer, dess tidigdiagnos och behandling har diskuterats. I denna verksamhet intar en till allmänheten riktad upplysning om tidigsymtomens upptäckande och nödvändigheten av att vid minsta misstanke söka läkare en viktig plats. Styrelsen avser därför att under nästa budgetår utsända en upplysningsskrift i ämnet till allmänheten. Till denna skrift m. m. beräknas ett belopp av 18 000 kr.

Styrelsen överväger att sprida upplysning även i vissa andra hälsovårdsfrågor, såsom rörande kosten för äldre personer och tobakens skadeverkningsfrågor. Härför räknar styrelsen med ett belopp av i runt tal 25 000 kr.

Senast föregående år begärde styrelsen medel för att på finska språket rikta upplysning i hälsovårdsfrågor till det stora antalet finstalande personer i vårt land.

För sådan upplysningsverksamhet räknar styrelsen med ett medelsbehov av 10 000 kr.

Till övrig hälsovårdsupplysning skulle således erfordras ett belopp av 85 000 kr.

Sammanlagt torde alltså för hälsovårdsupplysning böra anvisas 400 000 kr.

Styrelsen förutsätter härvid, att möjlighet skall föreligga för styrelsen att vid behov företaga jämkningar beträffande de skilda delbeloppen inom ramen för det totala anslaget.

II. Riksförbundet mot tobaken anför.

Tobakskonsumtionen har de senaste åren fått en kraftig och hastig spridning bland vårt lands befolkning. Särskilt är detta fallet bland barn och ungdom, där rökvanorna tränger allt längre ned i åldrarna. Det är också allt vanligare, att föräldrar och lärare måste konstatera en bland barn och ungdom med vanerökning uppenbart sammanhängande allmän håglöshet och nedsättning av förmågan till studier.

Skadligheten av tobaksrökningen som sådan för den mänskliga organismen — speciellt den unga människans — är fastslagen genom den fortlöpande tobaksforskningen.

Att även stora ekonomiska värden står på spel genom tobaksrökningens hälsonedbrytande och i övrigt skadevällande verkningar ligger i öppen dag, särskilt mot bakgrunden av rökvanornas breddning bland barn och ungdom.

Riksförbundet mot tobaken har påbörjat en omorganisation av sin verksamhet med inriktning på att göra denna till en med moderna hjälpmedel allt effektivare organisation för differentierad faktaförmedling till olika befolkningsgrupper, särskilt ungdomen, rörande tobaksrökningens faror. Ett särskilt läkarråd med några av vårt lands främsta forskare som medlemmar har tillsatts liksom en skolkommitté med inslag av framstående sakkunskap på pedagogik och ungdomsvård, vilken kommitté söker nära samverkan med skolmyndigheterna, Målsmännens riksförbund m. fl. organisationer. Kommittén har på senare tid särskilt arbetat med produktion av lämplig upplysningsfilm.

En framgångsrik insats från förbundets sida förutsätter emellertid ekonomiska resurser. Förbundet anholder därför om statsbidrag, såvitt nu är i fråga, med 300 000 kr. till upplysningsverksamhet.

III. Svenska frisksportförbundet anför.

Frisksportförbundet har ända sedan starten 1935 arbetat för en bättre folkhälsa och en sundare ungdom. Det är därför ganska naturligt, att rörelsen med stor oro betraktar den nuvarande utvecklingen, inte minst vad beträffar alkohol- och tobaksmissbruket i allt lägre åldrar. Men även stillasittandet i bilar och framför TV-apparater inger farhågor, då det är klart fastslaget, att den enda vägen till god kondition och gott allmäntillstånd är motion i olika former.

Med dessa fakta för ögonen har förbundet beslutat låta framställa en utställning, som berör hithörande frågor.

Utställningen planeras i fem identiska exemplar, varav fyra ständigt skulle vandra inom olika län. Erfarenheter från liknande utställningar har visat, att det tar ungefär ett års tid att genomarbeta ett län. En utställningsenhet skulle finnas tillgänglig för tillfälliga arrangemang. Den totala kostnaden för fem utställningsenheter beräknas till kronor 75 500. I denna kost-

nadskalkyl har ej medräknats den väsentliga arbetsinsats, som Svenska frisksportförbundet gjort och kommer att göra.

Yttranden

Skolöverstyrelsen anför.

Överstyrelsen har i olika sammanhang uttalat bekymmer över tobaksrökningen bland barn och ungdom och har också understött skolorna i deras strävan att minska tobakskonsumtionen bland eleverna. Det är emellertid uppenbart att vad skolorna kan åstadkomma är otillräckligt bl. a. beroende på brist på undervisningsmateriel i form av t. ex. filmer och bildband. Ur skolans synpunkt vore det vidare önskvärt att undersökningar kunde utföras beträffande motiven för barn och ungdom att röka; skolans möjligheter till förebyggande åtgärder mot tobaksrökningen kunde då öka.

Även undersökningar angående rökningens verkningar speciellt för barn och ungdom synes böra komma till stånd, bl. a. för att ge propaganda mot tobaksrökningen ökad slagkraft.

Då stöd från statsmakternas sida för en intensifierad kamp mot tobaksrökning bland barn och ungdom synes motiverad med hänsyn till frågans betydelse för ungdomens hälsa, tillstyrker överstyrelsen att anslag beviljas Riksförbundet.

Medicinalstyrelsen understryker den stora betydelsen för folkhälsan av ett fortsatt intensifierat forskningsarbete rörande tobaksrökningens skadeverkningar. Styrelsen finner därför synnerligen angeläget att ekonomiskt stöd lämnas den forskning, som i vårt land bedrivs på detta speciella område.

Styrelsen betonar att en på särskilt barn och ungdom inriktad upplysningsverksamhet framstår som ett trängande behov, vilket kommit till uttryck i bl. a. skolöverstyrelsens yttrande.

Tendensen att rökvanorna sprider sig till allt yngre åldersgrupper, så att man icke så sällan finner vanerökare ända ned till 10-årsåldern, är en ur medicinsk synpunkt oroande företeelse. Ur folkhälsosynpunkt måste därför medicinskt, socialt och psykologiskt verksamma åtgärder insättas för att förebygga uppkomsten av och motverka rökvanorna, i synnerhet i de unga åldrarna. Styrelsen framhåller vidare de hälsovådliga konsekvenser, som vanerökning kan medföra i form av försämrad ventilation och nedsatt syreupptagning i lungorna samt de sjukdomstillstånd i form av kronisk bronkit, lungcancer och sjukdomar i coronarkärlen, som långvarig vanemässig och excessiv tobakskonsumtion kan leda till. Styrelsen tillstyrker därför att anslag beviljas riksförbundet mot tobaken.

Betydelsen av upplysning i hälsovårdsfrågor riktad till allmänheten har betonats från skilda håll. För detta ändamål torde en vandringsutställning av i Svenska frisksportförbundets framställning avsett slag, om den blir väl utformad och gives ett sakkunnigt innehåll, kunna bli till stort gagn.

Vid utformningen av en sådan utställning finner medicinalstyrelsen, därest statsbidrag skall utgå, påkallat att fortlöpande samråd äger rum

mellan medicinalstyrelsen, statens institut för folkhälsan samt skolöverstyrelsen.

Under förutsättning att vad ovan anförts vinner beaktande vill medicinalstyrelsen för sin del tillstyrka att statsbidrag till här avsedda vandringsutställning lämnas med belopp, som befinnes skäligt.

Föredraganden

Sedan åtskilliga år disponeras medel under olika anslag för upplysningsverksamhet i syfte att ge allmänheten en riktig information på hälso- och sjukvårdens olika områden. Medicinalstyrelsens förslag att sammanföra de olika posterna till ett anslag synes rationellt och ägnat att ge större överskådlighet, varför jag tillstyrker detsamma. Inom ramen för det totala anslaget bör vid behov jämkningar få företagas beträffande de skilda delbeloppen.

Enligt Kungl. Maj:ts medgivande kommer de för innevarande budgetår under medicinalstyrelsens omkostnadsanslag anvisade medlen, 100 000 kr., till kariesförebyggande verksamhet att av medicinalstyrelsen disponeras på följande sätt: upplysningsaffischer o. dyl. 15 000 kr., kortfilmer jämte program för radio och television 35 000 kr., kurser i kariesprofylaktik, i första hand för folktandvårdens tandläkare, 8 000 kr., föredrag m. m. 7 000 kr., stöd åt ideella organisationer, främst Tandvärnet, 9 000 kr., undersökning av olika upplysningsåtgärders relativa effekt 7 000 kr., prövning av olika metoder för kariesprofylaktik 10 000 kr. samt anlitande av särskild expertis m. m. 9 000 kr.

För nästa budgetår anser jag mig böra förorda oförändrad medelsanvisning. Jag vill därvid framhålla att såväl denna som övrig hälsovårdsupplysning i första hand bör ske genom anlitande av film, television eller ljudradio. Lämpligheten av att för dylika ändamål använda affischer kan ifrågasättas och utgivandet av ströskrifter m. m. bör begränsas till sådana som är avsedda för vissa kategorier, t. ex. mödrar och barn.

Såsom jag i annat sammanhang framhållit bör tandundersökning göras till rutinåtgärd inom den förebyggande mödravården. I samband med havandeskap bör nämligen alla kvinnor beredas tillfälle till tandkontroll. Det är betydelsefullt att de blivande mödrarna upplyses om vikten av tandvård för dem själva och för det väntade barnet. För att erforderlig tandvård skall komma till stånd är det angeläget, att blivande och nyblivna mödrar får kännedom om att ersättning för tandvård utan behovsprövning numera kan utgå jämlikt lagen om allmän försäkring. Det bör ankomma på medicinalstyrelsen att inom ramen för beviljade medel bedriva härför erforderlig upplysningsverksamhet.

För innevarande budgetår har under anslaget till skyddsympning mot polio anvisats 80 000 kr. till propaganda för polioympning. På av medicinalstyrelsen angivna skäl bör samma belopp anvisas för nästa budgetår.

Under anslaget till bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård har för upplysningsverksamhet anvisats ett belopp av 50 000 kr. Denna del av medicinalstyrelsens upplysningsverksamhet har huvudsakligen utövats genom svenska socialvårdsförbundet. Av anslaget har 40 000 kr. avsett upplysningsverksamhet genom barnavårdskurser och 10 000 kr. utgivande av anvisningar och råd m. m. Ifrågavarande hälsovårdsupplysning har en viktig funktion att fylla. Jag tillstyrker därför en till 90 000 kr. ökad medelsanvisning, varav 75 000 kr. för kursverksamhet och 15 000 kr. för övrig upplysningsverksamhet.

För att motverka den stigande frekvensen av könssjukdomar bör en intensifierad, framför allt på ungdomen inriktad upplysningsverksamhet komma till stånd. För ändamålet beräknar jag 15 000 kr. eller samma belopp, som för innevarande budgetår anvisats under anslaget till åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

För hälsovårdsupplysning i övrigt beräknar jag 15 000 kr. eller samma belopp, som för innevarande budgetår upptagits under medicinalstyrelsens omkostnadsanslag, delposten till publikationstryck.

Riksförbundets mot tobaken och svenska frisksportförbundets framställningar om särskilda bidrag till förbundens verksamhet anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Anslaget bör således uppföras med 300 000 kr., vilket innebär en med 40 000 kr. ökad medelsanvisning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hälsovårdsupplysning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

[192] 24. Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	100 000	439 783
1962/63	150 000	
1963/64 (förslag)	200 000	

Från förevarande anslag utgår ersättning bl. a. i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 18 maj 1956 (nr 296) om ersättning av statsmedel i vissa fall vid ingripanden i hälsovårdens intresse. Bland de i kungörelsen angivna ersättningsfallen märks ersättning till företag, som i vanlig ordning utbetalat lön åt personal, som på grund av avstängning av rörelsen ej kunnat beredas arbete. Sådan kostnad må ersättas intill 80 procent, varvid ersättning dock icke må beräknas på lönebelopp som överstiger 30 kr. per dag. Vidare må ersättning utgå till den som på grund av driftavbrott gått miste om arbets-

inkomst. Även i detta fall utgår i princip ersättningen med 80 procent av inkomstbortfallet i den mån detta ej överstiger 30 kr. per dag. Begränsningen av ersättningsunderlaget har enligt motiven till bestämmelserna (prop. 1956:126) skett med hänsyn till det högsta sjukpenningbeloppet, som då utgjorde 20 kr. per dag, varjämte beaktats att sjukpenningen i motsats till lönen är skattefri. Sjukpenningen har numera höjts till högst 28 kr. per dag. Detta bör föranleda höjning även av ersättningsunderlaget enligt nämnda kungörelse. Härvid synes ett riktigt resultat ernås om ersättningsunderlaget maximeras till en och en halv gång den sjukpenning som högst må utgå enligt lagen om allmän försäkring, d. v. s. till 42 kr. per dag.

Därest ändringar av bestämmelsen om sjukpenning framdeles genomföres, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om härav påkallad ändring av nämnda belopp. Någon uppräknings av anslaget på grund av vad nu anförts torde ej erfordras.

Med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår föreslår jag emellertid, att anslaget uppföres med (150 000 + 50 000) 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

[193] 25. Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	300 000	27 900
1962/63	55 000	
1963/64 (förslag)	60 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppräknas med 5 000 kr.

Motiv

Under detta anslag har sedan budgetåret 1950/51 medel anvisats för bestridande av vissa kostnader i samband med överföring till Sverige av vissa österrikiska läkare samt från och med budgetåret 1955/56 även för bestridande av kostnader för anordnande av efterutbildning för andra till riket inkomna läkare.

Under budgetåret 1963/64 avser medicinalstyrelsen att anordna fem kurser om vardera högst en månad i svenska medicinförfattningar för utländska läkare. Godkänd genomgång av sådan kurs är numera obligatorisk för erhållande av legitimation som läkare. Efter samråd med nämnden för utländska läkare beräknar styrelsen att cirka 100 utländska läkare kan antagas vilja genomgå ifrågavarande kurs under nästpåföljande budgetår.

Kostnaderna härför med omkring 20 deltagare i varje kurs beräknas med hänsyn till utgifterna för ändamålet under sistlidna budgetår till $(5 \times 6\,000)$ 30 000 kr.

Medicinalstyrelsen räknar vidare med att nästa budgetår för utländska, icke svensktalande läkare i Stockholm anordna två kurser om vardera en månad med undervisning i svenska språket och allmän orientering om svenska förhållanden, framför allt på hälso- och sjukvårdens område. Kostnaderna för dessa kurser, avsedda för cirka 5 deltagare i varje, beräknar styrelsen till $(2 \times 2\,000)$ 4 000 kr. Under kurs bör deltagare erhålla ett stipendium motsvarande kostnaden för uppehälle, cirka 800 kr. Härför beräknas (10×800) 8 000 kr.

Totalkostnaderna för ovannämnda kurser uppskattas till $(4\,000 + 8\,000)$ 12 000 kr.

Under budgetåret 1961/62 utgick från detta anslag erforderliga medel för stipendier åt utländska läkare, som ville ägna sig åt provinsialläkarbanan, för deltagande i kurser i socialmedicin och hygien enligt av styrelsen angivna riktlinjer. Motsvarande möjlighet bör föreligga jämväl under nästa budgetår. Kostnaderna för deltagande av utländska läkare i dessa kurser jämväl under nästa budgetår torde med ett deltagarantal av 5 per kursavsnitt — d. v. s. 5 i kursavsnittet rörande socialmedicin samt 5 i kursavsnittet rörande hygien — och en kurstid av $5\frac{1}{2}$ vecka kunna beräknas till $10 \times 1\,500 \times 38,5$
30 = 19 250 kr.

I enlighet härmed bör ifrågavarande anslag uppföras med 61 250 eller avrundat 60 000 kr.

Föredraganden

Under budgetåret 1963/64 torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra anordnas fem kurser i svenska medicinalförfattningar med ett beräknat deltagarantal av omkring 20 utländska läkare i varje kurs samt två kurser med undervisning i svenska språket och allmän orientering om svenska förhållanden.

Medel bör vidare också under nästa budgetår beräknas för stipendier för att bereda utländska läkare, som vill ägna sig åt provinsialläkarbanan, möjlighet att delta i de för utbildning av tjänsteläkare avsedda kurserna i socialmedicin och hygien. Kostnaderna för sistnämnda kurser bestrides från anslaget till vidareutbildning av läkare under åttonde huvudtiteln.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet har jag icke någon erinran. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(55\,000 + 5\,000)$ 60 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kr.

[194] 26. Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 360 000	1 359 891
1962/63	1 760 000	
1963/64 (förslag)	2 160 000	

Yrkanden

I a. *Nämnden för internationella hälsovårdsärenden* hemställer att bidraget till världshälsovårdsorganisationen uppräknas med 320 000 kr.

I b. Vidare hemställer nämnden att för nämndens verksamhet anvisas ett med 10 000 kr. höjt belopp.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Okn.
Ersättning för utarbetande och översättning av informationsmaterial	—	5 000	15 000	10 000

II. *Styrelsen för nordiska hälsovårdshögskolan* hemställer, att för Sveriges andel i kostnaderna för hälsovårdshögskolan för budgetåret 1963/64 beräknas ett med 8 300 kr. uppräknat belopp.

Motiv

Ifrågavarande anslag är avsett för bestridande av kostnaderna i anledning av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen ävensom kostnaderna för nämnden för internationella hälsovårdsärenden samt för nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg m. m.

Nämnden för internationella hälsovårdsärenden anför.

I a. Världshälsovårdsorganisationens ordinarie budget har för år 1963 vid världshälsovårdsförsamlingens femtonde möte i maj 1962 fastställts till 30 512 460 U.S. dollars, varav 28 452 530 dollars skulle inbetalas av medlemsstaterna. Till sistnämnda belopp har Sverige att bidra med 367 530 dollars eller vid nu gällande växelkurs av 5 kr. 15 öre i runt tal 1 892 800 kr.

I b. Med hänsyn till nödvändigheten av att utgiva ett antal tryckalster rörande medicinalstyrelsens verksamhet i översättning till engelska och franska har delposten uppräknats med 10 000 kr.

II. *Styrelsen för nordiska hälsovårdshögskolan* anför.

Med hänsyn till innebörden av 1962 års avtal mellan de nordiska länderna rörande hälsovårdshögskolans kostnader uppdelas utgifterna i budgetförslaget i fasta kostnader och rörliga kostnader.

Till fasta kostnader hänföres avlöningar och arvoden till tjänstemän och andra funktionärer, lokalhyra och städningskostnader, inventariestkostnader samt tidskrifter och facklitteratur. Hit räknas också utgifter för telefon, resor, budsändning och transporter samt porto, annonser, skrivmateriel, representation etc., även om sistnämnda utgifter till en mindre del skulle kunna betraktas såsom rörliga och öka eller minska i förhållande till antalet elever i kurserna.

Rörliga kostnader är arvode och resekostnader för föreläsare samt kostnader för exkursioner och undervisningsmateriel, ävensom stipendier och resor för kursdeltagarna.

	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn. el. minskn.
<i>Fast kostnader</i>			
1. Avlöningar m. m. till kursledare m. fl.	27 190	33 490	+ 6 300
2. Administrativa och övriga kostnader.	6 750	13 500	+ 6 750
3. Tidskrifter och litteratur.	2 500	2 500	—
<i>Rörliga kostnader</i>			
4. Egentliga kurskostnader.	30 000	30 000	—
5. Stipendier och resor för kursdeltagare.	43 310	43 310	—
<i>Omräkning</i>			
6. Ersättning till ledamot i nordiska samarbetskommittén	1 200	—	— 1 200
7. Komplettering av inventarier till kurslokalerna.	1 750	—	— 1 750
8. Avrundning.	2 300	500	— 1 800
	115 000	123 300	+ 8 300

Sedan verksamheten nu kunnat få en fastare form, beräknas undervisning meddelas under åtminstone sju månader av året.

1. *Avlöningar m. m. till kursledare m. fl.* Styrelsen räknar med att den tidigare för kursverksamheten beviljade personalen bestående av professor, assistent och kanslibitråde, tillsvidare skall vara tillräcklig för hälsovårdshögskolans verksamhet, men extra skrivhjälp och vaktmästarebiträde torde behöva anlitas i större utsträckning än som förut varit fallet. Behov att anlita konsulter vid planläggning av vissa kurser föreligger alltså.

Anslagsposterna till personalen har beräknats enligt från och med den 1 januari 1963 för statstjänstemän i Sverige gällande lönetariffer. Højningen uppgår till cirka 12 000 kr. (för Sverige 3 000 kr.).

Utgifterna för pension, semester och sjukledigheter beräknas till 7 000 kr. (för Sverige 1 750 kr.), vilket belopp är betydligt lägre än tidigare upptagen summa å 13 500 kr. (för Sverige 3 375 kr.). Styrelsen räknar bl. a. med att inga andra pensionskostnader skall uppstå än avgifter till allmänna tilläggspensioneringen och folkpensioneringen. Medel för finansieringen av pension till personalen utöver folkpension och allmän tilläggspension beräknas tillsvidare icke i budgeten.

Med tanke på motsedda behovet av extra skrivhjälp och konsultbiträde bör ett med 4 500 kr. (för Sverige 1 125 kr.) ökat belopp upptagas för dylika kostnader.

Hälsovårdshögskolans styrelse skall bestå av fyra ledamöter, och lika många suppleanter kan väljas. Styrelsen beräknas sammanträda åtminstone fyra gånger om året. Det är önskvärt att suppleanterna deltar i sammanträdena och blir insatta i arbetsuppgifterna. Kostnaden för ledamöters och suppleanters resor till sammanträdena torde få bekostas av hälsovårdshögskolan. Det synes därjämte rimligt att ledamöter och suppleanter får ersättning för sina utgifter i samband med uppdraget för skolan, förslagsvis med 2 000 kr. till ordinarie styrelseledamot och 1 000 kr. till suppleant.

Ytterligare räknas med att ersättning utgår till revisor, som erhåller uppdrag att granska styrelsens räkenskaper. För täckande av nyssnämnda utgifter för arvode till styrelseledamöter, suppleanter och revisor upptages ett anslag å 13 500 kr. (för Sverige 3 375 kr.).

2. *Administrativa och övriga kostnader* måste höjas med 27 000 kr. (för Sverige 6 750 kr.). Den största höjningen motiveras av att skolans lokalhyra från och med den 1 juli 1962 uppgår till 30 500 kr. per år inberäknat städningskostnader. Anslaget till resor och transporter bör ökas för bekostande av styrelseledamöternas resor till sammanträden. Merkostnaden beräknas till 4 000 kr. Kostnaden för inventariers underhåll och komplettering torde för nästa budgetår kunna sänkas med 1 000 kr., eftersom nyutrustning i viss utsträckning anskaffats.

Anslagsbehovet beräknas till 492 866 kr. (för Sverige i runt tal 123 300 kr.) och håller sig inom ramen av den fond å 500 000 kr. som enligt avtalet av år 1962 skall bildas genom inbetalning av 125 000 kr. från varje land.

Föredraganden

För Sveriges bidrag till världshälsovårdsorganisationen torde böra beräknas omkring 1 895 000 kr., vilket innebär en ökning från innevarande budgetår med 320 000 kr.

För bestridande av kostnaderna för resor och mistad lön åt svenska representanter vid världshälsovårdsförsamlingens sjuttonde möte år 1964 samt vid sammanträden med organisationens regionala kommittéer och övriga organ eller eljest i organisationens regi bör anvisas omkring 40 000 kr.

Under världshälsovårdsorganisationens möte i New Delhi 1961 samt i Prag i oktober samma år och i Stockholm i april 1962 har överläggningar ägt rum mellan bl. a. medicinalstyrelsen och de tjeckoslovakiska hälsovårdsmyndigheterna om visst samarbete på hälsovårdens område. Sedan nämnden för internationella hälsovårdsärenden till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat dels protokoll över mötet mellan nämnda myndigheter i april 1962 med preciserade förslag rörande samarbetet, dels en kostnadsberäkning avseende visst föreslaget studiedelegations- och stipendiatutbyte, har Kungl. Maj:t godkänt berörda protokoll samt bemyndigat medicinalstyrelsen att för ändamålet disponera högst 50 000 kr. av förevarande anslag. För fortsatt samarbete av angiven art bör beräknas samma belopp.

Nämnden för internationella hälsovårdsärenden har hemställt om en ökning av medelsanvisningen till nämndens verksamhet med 10 000 kr. för att utgiva ett antal tryckalster på engelska och franska rörande medicinalstyrelsens verksamhet. I likhet med nämnden anser jag en ökad medelsanvisning till informationsverksamheten motiverad. Informationen bör dock icke avse medicinalstyrelsens verksamhet utan i första hand redogörelser för den svenska sjukvårdsorganisationen. För nämndens verksamhet torde

därför under förevarande anslag böra beräknas sammanlagt (17 000 + 10 000) 27 000 kr.

Enligt avtalet rörande den nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg skall samtliga utgifter för verksamhetens bedrivande bestridas från en driftfond, vilken vid varje räkenskapsårs början skall utgöra 500 000 svenska kronor. De faktiska utgifterna under innevarande budgetår för Sveriges del torde, enär Sverige fått disponera en av annat land ej utnyttjad plats vid en kurs i fysiologisk hygien för ämbetsläkare m. fl., kunna beräknas till omkring 120 000 kr. För att Sveriges andel i fonden skall uppgå till avtalad storlek, skall detta belopp sålunda inbetalas det räkenskapsår, som börjar den 1 juli 1963.

Vad angår verksamheten under budgetåret 1963/64 vill jag förorda att arvode må utgå till ledamot och suppleant i skolans styrelse med 1 000 kr. per år. För ersättning till styrelseledamöter och till revisor beräknar jag sålunda ett belopp av 9 500 kr. Ersättningen till redogöraren vid hälsovårdshögskolan bör med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning höjas från 4 000 till 6 000 kr. per år. Därest styrelsen så påfordrar, bör redogöraren vara skyldig att utan särskild ersättning fungera som sekreterare. Mot styrelsens anslagsberäkningar i övrigt har jag intet att erinra. De sammanlagda kostnaderna för Sveriges del under nästa budgetår kan med hänsyn till det anförda beräknas till omkring 124 000 kr., vilket innebär en ökning med 4 000 kr.

Vissa kostnader för Sveriges deltagande i nordiska metodikkommittén för livsmedel liksom sådana kostnader för av världshälsovärdsorganisationen här anordnade kurser, som skäligen bör bestridas av Sverige, torde liksom för innevarande budgetår efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall få bestridas från anslaget.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget uppföras med (1 760 000 + 400 000) 2 160 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till världshälsovärdsorganisationen m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 160 000 kr.

[195] 27. **Vissa internationella resor**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	35 000	35 611
1962/63	50 000	
1963/64 (förslag)	60 000	

Yrkanden

Nämnden för internationella hälsovårdsärenden hemställer, att anslaget uppföres med ett med 30 000 kr. höjt belopp.

Motiv

Anslaget avses för resebidrag för deltagande i internationella medicinska kongresser m. m. och resestipendier till psykiater och andra befattningshavare inom mentalsjukvården vid studier i utlandet.

Reservationen å anslaget uppgick den 30 juni 1962 till 12 045 kr. Sammanlagda beloppet av beslutade men ännu ej utbetalade resebidrag avseende budgetåret 1961/62 utgjorde samma dag 11 714 kr. Av tillgängliga medel hade medicinalstyrelsen den 22 augusti 1962 49 680 kr. i behållning. Vid nämnda tidpunkt beslutade resebidrag, som ännu ej utbetalats, utgjorde 18 700 kr., varjämte ansökningar om tillhoppa 2 280 kr. var beroende av Kungl. Maj:ts prövning.

I anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 hemställde nämnden, att anslaget skulle höjas till 80 000 kr. De skäl, som då framfördes, har under det gångna budgetåret ytterligare skärpts. Nämnden har under förra budgetåret varit nödsakad avstyrka även väl motiverade framställningar om resebidrag och har i andra fall tillstyrkt ansökan om resebidrag men samtidigt anfört, att kostnaderna icke borde belasta reservationsanslaget till vissa internationella resor.

Med hänsyn till det alltmer ökade internationella samarbetet på hälso- och sjukvårdens område finner nämnden det vara nödvändigt, att svenska befattningshavare inom sagda område beredes tillfälle deltaga i internationella kongresser och att de gives möjlighet företaga studieresor till andra länder. Med hänsyn till hälso- och sjukvårdens fortgående utveckling synes detta senare vara av stor betydelse för ett fullt utnyttjande av nya upptäckter på medicinens område och för möjliggörande av en rationell drift av dess olika institutioner. Nämnden anhåller därför i likhet med föregående år, att anslaget beräknas till 80 000 kr.

Föredraganden

För att ge svenska befattningshavare inom hälso- och sjukvårdens område ökade möjligheter att deltaga i internationella kongresser och företaga studieresor till andra länder tillstyrker jag en ökad medelsanvisning. Anslaget torde därför böra uppföras med (50 000 + 10 000) 60 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa internationella resor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

[196] 28. **Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea.** För ifrågavarande ändamål har i riksstaten för innevarande budgetår uppförts ett reservationsanslag av 2 600 000 kr. Frågan om fortsatt skandinaviskt stöd till sjukhuset m. m. är f. n. föremål för överläggningar mellan de nordiska länderna. Jag förordar därför, att förevarande anslag i avvaktan på de förslag som till följd av överläggningarna kan komma att föreläggas riksdagen preliminärt uppföres med oförändrat belopp, 2 600 000 kr. Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea* för budgetåret 1963/64 beräkna ett reservationsanslag av 2 600 000 kr.

L. Diverse

[197] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 733 000 kr.

[198] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 586 000 kr.

[199] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 25 660 000 kr.

[200] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 5 302 000 kr.

[201] 5. **Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 208 000 kr.

[202] 6. **Internationellt socialpolitiskt samarbete**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 035 000	1 012 339
1962/63	1 105 000	
1963/64 (förslag)	1 300 000	

Från anslaget bestrides främst kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens verksamhet, för ILO-kommittén samt för det nordiska socialpolitiska samarbetet.

Sveriges andel i kostnaderna för den internationella arbetsorganisationen uppgick för år 1962 till ca 932 000 kr. Detta belopp har erlagts under innevarande budgetår. Sveriges andel för år 1963, vilken skall betalas under budgetåret 1963/64, utgör ca 1 177 000 kr. Med hänsyn till ökningen av ifrågakavande utgift bör anslaget höjas. Då höjningen synes kunna begränsas till 195 000 kr., bör anslaget uppföras med 1 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kr.

[203] 7. **Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige**

	Anslag
1963/64 (förslag)	130 000

Något anslag för ifrågakavande ändamål finnes ej uppfört under femte huvudtiteln i innevarande års riksstat. Däremot finnes ett anslag med nämnda rubrik under elfte huvudtiteln. I samband med den förestående överflyttningen av handläggningen av ärenden avseende sjukvårds- och hälsovårdsområdet till socialdepartementet, bör medel anvisas även under femte huvudtiteln för bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige. Anspråk på bidrag till sådana kongresser inom sjukvårds- och hälsovårdsområdet föreligger från bl. a. riksföreningen mot polio

och svensk förening för blodtransfusionsverksamhet. Jag beräknar medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 130 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

[204] 1. **Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 5 100 000 kr.

Byggnadsstyrelsen hemställer — efter samråd med socialstyrelsen — att 8 000 000 kr. anvisas för olika byggnadsföretag för budgetåret 1963/64. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1962/63 beräknas uppgå till 4 051 000 kr. För budgetåret 1963/64 beräknas medelsförbrukningen till 12 089 000 kr.

Vissa av de i investeringsplanen för innevarande budgetår upptagna byggnadsföretagen har upptagits med högre eller lägre kostnadsram än som förutsatts vid medelsanvisningen.

Ökningen av kostnadsramarna avser bl. a. verkstadspaviljong och elevförläggning samt yttre ledningar, planering m. m. vid Håkanstorp, anläggning för vatten och avlopp vid Långanäs, växthus vid Hammargården samt skolbyggnad vid Eknäs. De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag beräknas numera — inberäknat merkostnader till följd av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna — uppgå till 607 000 kr. mer än vad som förutsatts vid medelsanvisningen. I övrigt har kostnadsramarna i flera fall måst räknas upp på grund av den allmänna ökningen av byggnadskostnaderna.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Skolbyggnad samt tillbyggnad av terapiverkstad vid Löbsta. En ny skolbyggnad behöver uppföras för att bereda utrymme för en utökad skolundervisning i samband med övergång till grundskola. Den nuvarande terapiverkstaden behöver tillbyggas med vissa undervisningslokaler.

Mekanisk verkstad vid Långanäs. Byggnaden avser att ersätta nuvarande bristfälliga lokaler.

Elevförläggning och bilverkstad vid Johannisberg. En av de nuvarande elevförläggningarna — Sörgården — är inrymd i en träbyggnad. Elevantalet i denna bör nedbringas. Den nya elevförläggningen avses omfatta tolv elevrum, isoleringsrum, dagrum m. m. Nybyggnad bör uppföras för bilverkstad. Den nuvarande bilverkstaden avses i en senare etapp komma att ombyggas till mekanisk verkstad.

Verkstadspaviljong vid Östra Spång. Nybyggnad härför behöver uppföras i anslutning till att grundskoleundervisning anordnas vid skolan.

Mottagningsavdelning vid Vemyra. Byggnaden avses innehålla åtta elevrum, två isoleringsrum, dagrum och arbetslokaler m. m.

Ombyggnad av sjukavdelningen Ljunghaga vid Ryagården. Lokalerna avses efter ombyggnad komma att disponeras för skolans administration.

Den närmare utformningen av ovannämnda byggnadsföretag framgår av handlingarna i ärendet.

Byggnadsstyrelsen har föreslagit, att jämväl bl. a. följande byggnadsföretag påbörjas under nästa budgetår, nämligen snickeriverkstad vid Forsane, gymnastikbyggnader vid Bärby och Eknäs samt mekanisk verkstad vid Lövsta. För de tre förstnämnda företagen har ritningsförslag överlämnats i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62 (1961 års statsverksprop. bil. 27).

Departementschefen

Av de i det föregående angivna byggnadsföretagen förordar jag, att en skolbyggnad uppföres vid Lövsta, en mekanisk verkstad vid Långanäs, en elevförläggning och en bilverkstad vid Johannisberg och en verkstadspaviljong vid Östra Spång. Vidare förordar jag förslagen om tillbyggnad av terapiverkstaden vid Lövsta och ombyggnad av avdelningen Ljunghaga vid Ryagården.

Vad angår frågan om uppförande av en mottagningsavdelning vid Vemyra skolhem — som skulle syfta till att tillgodose platsbehov för Norrland — vill jag erinra om att motionsyrkande härom framfördes vid 1962 års riksdag. I utlåtande (nr 5) över motionen uttalade statsutskottet bl. a., att utskottet hyste förståelse för de anförda motiven för yrkandet. Utskottet förutsatte, att frågan om lokalisering av mottagningsavdelningarna ägnades särskild uppmärksamhet vid den fortsatta planeringen av vårdorganisationen och att därvid bl. a. beaktades möjligheterna att anordna en mottagningsavdelning för det norrländska upptagningsområdet. Riksdagen gav i skrivelse (nr 5) Kungl. Maj:t till känna vad utskottet sålunda anförde.

Kungl. Maj:t uppdrog den 6 juni 1962 åt byggnadsstyrelsen att projektera en mottagningsavdelning vid Vemyra. Byggnadsstyrelsen har nu redovisat ett förslag till en sådan avdelning.

Antalet platser på slutna vårdavdelningar har de senare åren ökat avsevärt. F. n. finns 153 sådana platser. Ytterligare 40 platser i mottagningsavdelningar tillkommer under första hälften av detta år. Dessa avdelningar är förlagda till skolor i södra och mellersta Sverige, framförallt i närheten av de tre största städerna. Detta sammanhänger med att klientelet till övervägande del kommer från dessa delar av landet. Enligt vad jag inhämtat har under första halvåret 1962 ca 10 ungdomar från Norrland intagits på befintliga mottagningsavdelningar. Behovet av en till Vemyra förlagd mot-

tagningsavdelning är enligt min mening inte klarlagt. Härtill kommer, att det synes tvivelaktigt att inrätta en sluten avdelning vid ett skolhem. Med hänsyn till det anförda anser jag mig inte nu kunna förorda, att en mottagningsavdelning anordnas vid Vemyra.

Den betydande utvidgningen av organisationen under senare år gör det nödvändigt att uppföra ytterligare bostadshus vid vissa skolor. Jag beräknar 1 262 000 kr. för nämnda ändamål. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma vid vilka skolor bostäder skall uppföras. I detta sammanhang torde få anmälas, att det redan beslutade bostadsbyggandet vid skolorna tyvärr avsevärt försenats. Ett betydande antal bostäder torde dock under innevarande år komma att uppföras vid skolorna.

De av byggnadsstyrelsen i övrigt redovisade förslagen till nybyggnader avsedda att påbörjas under nästa budgetår får övervägas vid prövningen av anslagen för budgetåret 1964/65 och därefter. Vissa av dem torde efter Kungl. Maj:ts prövning kunna komma i fråga som beredskapsarbeten, om arbetsmarknadsläget skulle ge anledning därtill.

Medelsanvisningen för nästa budgetår synes böra begränsas till 4 600 000 kr. På grund härav har i samråd med byggnadsstyrelsen och i anslutning till vad jag i det föregående anfört uppgjorts en investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna (s. 640—642).

Jag föreslår, att investeringsplanen godkännes. Jag förutsätter, att byggnadsstyrelsen beträffande de i planen berörda byggnadsföretagen noga tillvaratar alla möjligheter att nedbringa kostnaderna. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att i detta syfte företaga erforderliga ändringar i planen. Inom ramen för tillgängliga medel bör byggnadsstyrelsen ha möjlighet att bestrida merkostnader, som uteslutande föranledes av en eventuell allmän byggnadskostnadsstegring.

Liksom för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t erhålla medgivande att — om så befinnes lämpligt — inom investeringsplanens ram omdisponera medel till andra byggnadsföretag än de som i samband med anslags-äskandena underställts riksdagen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 4 600 000 kr.

Investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna	Kostnadsram 1 000 kr		Medelsförbrukning 1 000 kr		
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t.o.m. 30/6 1962	beräknad för	
				1962/63	1963/64
I. Företag påbörjade före 1.7.1962					
Slutredovisade	—	—	4 400	—	—
<i>Lövsta</i>					
Administration och personalbost.	313	290	274	16	—
<i>Långands</i>					
Specialavdelning	319	270	243	27	—
Vatten och avlopp	390	450	187	263	—
<i>Sundbo</i>					
Elevförläggning	473	455	426	29	—
Ändring av kök och matsalsutrymmen	185	189	150	39	—
Verkstad. Tillbyggnad	159	159	118	41	—
Bostäder	152	152	130	22	—
<i>Råby</i>					
Verkstad	440	485	47	388	50
Mottagningsavdelning	350	370	35	300	35
<i>Gräskärr</i>					
Om- och tillbyggnad	1 200	1 200	1 151	49	—
Administration och kök	735	680	572	108	—
Verkstad	350	350	18	332	—
<i>Hammargården</i>					
Verkstad	350	420	11	350	59
Mottagningsavdelning	430	430	3	400	27
<i>Bärby</i>					
Verkstad	350	380	15	300	65
Mottagningsavdelning	360	360	1	300	60
Elevpaviljong	290	296	12	250	34
<i>Vemgra</i>					
Skolbyggnad	260	265	64	201	—
<i>Hornö</i>					
Verkstad	405	405	77	328	—
Förläggingsbyggnad	540	530	335	195	—
<i>Härsjögården</i>					
Verkstad	400	330	124	206	—
Summa I	8 451	8 466	8 393	4 144	330
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63					
<i>Lövsta</i>					
Mottagningsavdelning	370	345	4	250	91
Bostadshus	630	650	—	215	435
<i>Fagared</i>					
Bostadshus	160	165	—	65	100

Investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna	Kostnadsram 1 000 kr		Medelsförbrukning 1 000 kr		
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t.o.m. 30/6 1962	beräknad för	
				1962/63	1963/64
<i>Forsane</i>					
Mottagningsavdelning.....	360	360	4	300	56
Maskinhall.....	19	20	—	20	—
<i>Sundbo</i>					
Bostadshus.....	160	165	—	65	100
Växthus.....	50	55	—	55	—
<i>Margreتلund</i>					
Tillbyggnad av snickeriverkstad.....	125	130	8	122	—
<i>Gräskärr</i>					
Bostadshus.....	810	835	35	300	500
<i>Hammargården</i>					
Bostadshus.....	800	825	3	300	522
Växthus.....	123	260	—	175	85
<i>Stigby</i>					
Bostadshus.....	90	95	—	30	65
<i>Bärby</i>					
Bostadshus.....	860	890	4	300	590
Flyttning av trädgårdsanläggning.....	30	30	—	30	—
Yttre ledningar och planering.....	175	180	—	180	—
<i>Folåsa</i>					
Skolbyggnad, yttre ledningar.....	285	295	—	180	115
<i>Ryagården</i>					
Sjuk- och behandlingsavdelning.....	700	720	—	200	520
Verkstadspaviljong.....	400	415	—	150	265
Bostadshus.....	90	95	—	30	65
Tillbyggnad av arbetslokal för trädgården.....	50	75	—	75	—
<i>Bistagården</i>					
Bostadshus.....	90	95	—	30	65
<i>Brällegården</i>					
Bostadshus.....	90	95	—	30	65
<i>Hornö</i>					
Bostadshus.....	340	350	—	120	230
<i>Eknäs</i>					
Bostadshus.....	425	440	—	150	290
Skolbyggnad.....	400	415	—	170	245
<i>Håkanstorp</i>					
Bostadshus.....	295	305	—	100	205
Elevförläggning.....	400	415	—	150	265

Investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna	Kostnadsram 1 000 kr		Medelsförbrukning 1 000 kr		
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t.o.m. 30/6 1962	beräknad för	
				1962/63	1963/64
Verkstadspaviljong	250	340	—	100	160
Yttre ledningar, planering	250	430	—	300	—
<i>Broby</i>					
Skolbyggnad	240	250	—	150	100
Summa II	9 067	9 740	58	4 342	5 134
III. Företag avsedda att påbörjas 1963/64					
<i>Lövsta</i>					
Skolbyggnad	340	350	—	—	300
Tillbyggnad av terapiverkstad	—	250	—	—	200
<i>Långanäs</i>					
Mekanisk verkstad	350	490	—	—	350
<i>Johannisberg</i>					
Elevförläggning	370	410	—	—	300
Bilverkstad	440	515	—	—	400
<i>Östra Spång</i>					
Verkstadspaviljong	300	455	—	—	300
<i>Ryagården</i>					
Ombyggnad av Ljunghaga	75	75	—	—	75
<i>Olika skolor</i>					
Personalbostäder	—	1 262	—	—	1 262
Summa III	1 875	3 807	—	—	3 187
Summa I—III	19 391	22 013	8 451	8 486	8 651

[205] 2. **Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1 040 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har lagt fram förslag till investeringsplan för budgetåren 1962/63 och 1963/64. Några förslag till nya byggnadsföretag ingår ej häri fränsett att vissa omfattande ledningsarbeten vid Svartsjö inräknats i kostnadsramarna. Behållningen på anslaget beräknas uppgå till 2 245 000 kr. vid utgången av budgetåret 1962/63 och vara helt förbrukad vid utgången av budgetåret 1963/64.

Vissa byggnadsföretag har i investeringsplanen upptagits med högre eller lägre kostnadsram än som förutsatts vid medelsanvisningen.

Ökningen av kostnadsramarna — inberäknat merkostnader till följd av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna — uppgår till sammanlagt 479 000 kr. och avser i huvudsak bostadshus för ogift personal, re-

ningsanläggning, verkstad samt sjuk- och mottagningsavdelning vid Svartsjö och panncentral vid Venngarn. Minskningen uppgår till sammanlagt 623 000 kr. och avser huvudsakligen byggnadsarbetena vid Gudhem, öppen avdelning (etapp II) vid Svartsjö samt — på grund av att ny kostnadsram ej medtas för byggnadsföretaget — ombyggnad av gymnastikbyggnad vid Venngarn.

Enligt byggnadsstyrelsens beräkningar föreligger således en minskning av den totala kostnadsramen med 144 000 kr.

Departementschefen

Beträffande Svartsjö projekteras f. n. en anslutning av Kungsgårdens avloppssystem till reningsverket samt sammanbindning av Kungsgårdens vattenledningsnät med vårdanstaltens nät i övrigt. Dessa företag torde ej böra ingå i investeringsplanen (jfr 1962 års statsverksprop. bil. 7 s. 269).

De av byggnadsstyrelsen redovisade kostnadsändringarna synes få godtagas. Jag förutsätter emellertid, att styrelsen noga uppmärksammar och tar till vara alla möjligheter att minska kostnaderna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i detta syfte företaga erforderliga ändringar i den framlagda planen.

Med hänsyn till vad jag i det föregående anfört föreslår jag, att den uppgjorda investeringsplanen för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare (s. 644) godkännes.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Investeringsplan för statens vård- anstalter för alkoholmissbrukare	Kostnadsram 1 000 kr		Medelsförbrukning 1 000 kr		
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t.o.m. 30/6 1962	beräknad för	
				1962/63	1963/64
I. Företag påbörjade före 1/7 1962					
Slutredovisade	—	—	122	—	—
<i>Svartsjö</i>					
Sluten avdelning o. verkstad.....	11 025	1 025	988	37	—
Vatten och avlopp, värmekulvert, elled- ningar m. m.	2660	660	493	167	—
Öppen avdelning. Etapp II	935	865	807	58	—
<i>Venn garn</i>					
Reningsverk.....	960	962	840	122	—
<i>Brotorp</i>					
Ombyggnad.....	190	190	148	42	—
Sluten avdelning.....	874	874	779	95	—
<i>Gudhem</i>					
Nybyggnads- och förbättringsarbeten ..	4 500	4 200	3 894	306	—
Bostadshus för ogift personal.....	435	400	345	55	—
Verkstad.....	350	350	333	17	—
Ombyggnad av Kungsgården.....	220	220	135	85	—
Summa I	10 149	9 746	8 884	984	—
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63					
<i>Svartsjö</i>					
Bostadshus för ogift personal.....	305	350	14	250	86
Reningsanläggning.....	570	625	69	250	306
Verkstad.....	566	630	30	300	300
Sjukavdelning m. m.	1 800	1 900	—	450	1 000
<i>Venn garn</i>					
Ombyggnad av gymnastikbyggnad....	218	—	22	8	—
<i>Brotorp</i>					
Bostadshus för ogift personal.....	385	393	38	150	205
Bostadshus (3 r. o. k.)	100	105	2	60	43
Bostadshus (4 r. o. k.).....	110	115	—	70	45
Summa II	4 054	4 118	175	1 538	1 985
III. Företag avsedda att påbörjas 1963/64					
<i>Venn garn</i>					
Panncentral.....	425	600	—	—	200
<i>Gudhem</i>					
Läkarbostad.....	140	145	3	—	60
Summa III	565	745	3	—	260
Summa I—III	14 768	14 609	9 062	2 522	2 245

1) Härav har 268 000 kr. tidigare anvisats på driftbudgeten

2) Härav har 222 000 kr. tidigare anvisats på driftbudgeten

[206] 3. **Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1 500 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har hemställt, att 1 530 000 kr. anvisas till förevarande ändamål.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 6 juni 1962 bemyndigat byggnadsstyrelsen att på grundval av företedda bygghandlingar låta utföra tillbyggnaden för tillsynsverksamhet, undervisning m. m. vid radiofysiska institutionen och förklarat hinder icke möta för styrelsen att inom en ram av 4 210 000 kr. för totalkostnaderna för tillbyggnaden antaga föreliggande anbud beträffande erforderliga byggnads- och andra arbeten, har byggnadsstyrelsen under sommaren 1962 igångsatt byggnadsarbetena, vilka beräknas bli slutförda under våren 1964.

Under förevarande anslag har t. o. m. innevarande budgetår anvisats sammanlagt 3 400 100 kr., varav för tillbyggnaden 3 180 100 kr. I övrigt har 200 000 kr. anvisats för vissa inredningsarbeten i radiumhemmets vindsvåning och 20 000 kr. för vissa provisoriska byggnadsåtgärder i radiofysiska institutionens nuvarande byggnad.

Det resterande medelsbehovet för tillbyggnaden utgör (4 210 000 — 3 180 100) 1 029 900 eller avrundat 1 030 000 kr.

Sedan arbetena med tillbyggnaden slutförts, kan omedelbart påbörjas dels de planerade ombyggnadsarbetena inom den nuvarande institutionsbyggnaden dels anordnandet av en hörsal samt utbyggnad av biblioteket. Kostnaderna för dessa åtgärder har tidigare preliminärt uppskattats till 400 000 resp. 300 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960, vilka belopp motsvarar cirka 425 000 resp. cirka 320 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

Byggnadsstyrelsen avser att under hösten 1962 underställa Kungl. Maj:t byggnadsprogram för fastställelse. Under förutsättning att arbetena kan igångsättas under våren 1964 räknar styrelsen med att de skall slutföras under vintern 1964/65. Medelsförbrukningen under budgetåret 1963/64 uppskattas till 500 000 kr. för ifrågakvarande arbeten.

Föredraganden

I fråga om kostnaderna för tillbyggnaden vid radiofysiska institutionen vill jag erinra om att den på grundval av byggnadsförslaget gjorda kostnadsberäkningen slutade på 4 000 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Detta belopp motsvaras av ett belopp av cirka 4 240 000 kr. enligt prisläget våren 1962.

Den på grundval av bygghandlingar och anbud under våren 1962 gjorda kostnadsberäkningen slutade på 4 210 000 kr. I detta belopp ingick jämväl en kostnad på 3 000 kr. för två provisoriska golv i institutionens högspänningshall för uppställning av mätinstrument för beredskapsändamål

m. m., till vilkas anordnande Kungl. Maj:t genom beslut den 11 maj 1962 ställt medel till förfogande från förevarande anslag.

Då sålunda de slutligt beräknade kostnaderna för tillbyggnaden får anses ligga inom den för riksdagen redovisade kostnadsramen, har Kungl. Maj:t genom beslut den 6 juni 1962 bemyndigat byggnadsstyrelsen att låta igångsätta byggnadsarbetena beträffande tillbyggnaden.

För tillbyggnaden har under förevarande anslag hittills anvisats ett belopp av 3 180 100 kr. Då byggnadsarbetena beräknas bli slutförda under våren 1964, torde det för tillbyggnaden resterande medelsbehovet 1 029 900 kr. eller avrundat 1 030 000 kr. böra anvisas för nästa budgetår.

I samband med äskandena under förevarande anslag tidigare budgetår har även frågan om vissa ombyggnadsarbeten m. m. vid radiofysiska institutionen berörts, avseende dels ombyggnadsarbeten inom den nuvarande institutionsbyggnaden, dels anordnande av en hörsal samt utbyggnad av biblioteket, vilka åtgärder kostnadsberäknats till 400 000 resp. 300 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960, motsvarande cirka 425 000 resp. cirka 320 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

För att förhindra alltför stora avbräck i radiofysiska institutionens verksamhet är det angeläget, att ombyggnadsarbetena m. m. kan igångsättas omedelbart efter tillbyggnadens färdigställande. Detta kräver emellertid, att byggnadsprogrammet, vilket ännu icke kunnat underställas Kungl. Maj:t, fastställs i början av innevarande år. Om riksdagen icke gör erinran häremot torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa byggnadsprogram och huvudhandlingar för ombyggnadsarbetena m. m. under förutsättning att det blivande förslaget kostnadsmässigt icke väsentligt avviker från den preliminärt beräknade kostnaden av cirka 745 000 kr.

För att ombyggnadsarbetena m. m. skall kunna igångsättas våren 1964 erfordras att medel för ändamålet anvisas för nästa budgetår. Jag biträder byggnadsstyrelsens förslag, att 500 000 kr. anvisas härför. Byggnadsarbetena torde dock ej böra påbörjas förrän det färdigprojekterade förslaget underställts riksdagen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 1 530 000 kr.

[207] 4. **Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium.** Något anslag för detta ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Byggnadsstyrelsen har hemställt, att 3 000 000 kr. anvisas till förevarande ändamål.

Den år 1961 beslutade omorganisationen av verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL), som byggde på ett av *SBL-utredningen* i maj 1960 avgivet betänkande (stencilerat) med förslag angående den vid laboratoriet bedrivna preparattillverkningen m. m., innebar i huvudsak följande (jämför prop. 1961: 37; SU 49; rskr 172).

Den bakteriella och mykologiska diagnostiken skulle sammanföras till en bakteriologisk avdelning. Virusdiagnostiken skulle utbrytas ur den dåvarande virusavdelningen och bilda en särskild virologisk avdelning, som förutsattes bli väsentligt utbyggd. Tillverkningen av viruspreparat skulle sammanslås med tillverkningen av bakteriella preparat till en produktionsavdelning, bestående av en driftsenhet för rutinproduktion samt två sektioner för kontroll- och utvecklingsarbete i anslutning till produktionen av bakteriella respektive virologiska preparat. Framställningen av bakteriella preparat, vid vilken odling av bakterier för det dåvarande skedde i mindre kärl, förutsattes bli bedriven i stordriftliknande former genom successiv övergång till odling av bakterier i tankar. I rationaliseringssyfte skulle vissa servicefunktioner såsom djurhållning och substratberedning, som var utspridda på laboratoriets olika avdelningar, sammanföras under en ekonomiavdelning till gemensamma större enheter. Vidare skulle en successiv utbyggnad av personalorganisationen ske.

Vid en systematisk genomgång av SBL:s lokaler och lokalbehov hade SBL-utredningen funnit, att lokalerna för flera av laboratoriets verksamhetsgrenar var underdimensionerade redan för dåvarande omfattning av verksamheten. Detta gällde i främsta rummet preparatproduktionen och serviceorganen. Vidare var lokalerna fördelade på ett stort antal byggnadsenheter, medförande långa och omfattande transporter samt svårigheter med arbetsövervakningen. Slutligen konstaterades en påfallande brist på sekundärutrymmen, framför allt förråds- och kylutrymmen.

Till avhjälpande av bristerna föreslog utredningen dels en tillbyggnad för produktionen av bakteriella vacciner — fränsett kontroll och utvecklingsarbetet — dels en omdisposition av befintliga lokaler.

Tillbyggnaden, som betecknades C-huset, avsågs skola inrymma lokaler för — förutom framställning av bakteriella vacciner — dispensering och inpackning av samtliga preparat, som SBL tillverkar, samt för kylagring av färdiga produkter. Byggnaden, vars väsentliga del skulle utgöra två hallar för tankodling sträckande sig över två plan, förslögs få en sammanlagd volym av 4 600 kubikmeter och en disponibel golvyta av 1 300 kvadratmeter. Härtill skulle komma ett reservutrymme av cirka 800 kubikmeter, som borde utsprängas i källarplanet men tills vidare icke inredas. Byggnadskostnaderna uppskattades efter 300 kr. per kubikmeter till sammanlagt 1 620 000 kr.

De föreslagna omdispositionerna, vilka jämte den föreslagna tillbyggnaden syftade till att så långt möjligt samla all verksamhet, som funktionellt och organisatoriskt hörde samman, till lokala enheter, innebar, att det s. k. A-huset i huvudsak skulle disponeras av den bakteriologiska avdelningen och av administrationen med fortsatt bibehållande därstädes av vissa produktionsavdelningens arbetsenheter. Kemiska avdelningen skulle få utöka-

de lokaler i D-huset. Lokalerna i E-huset för tappning av hästar föreslogs i sin helhet bli utnyttjade för verkstadsarbete. De av karolinska institutets virusinstitution och av de bakteriologiska och virologiska avdelningarna disponerade lokalerna i H-huset avsågs skola upplåtas åt den epidemiologiska avdelningen. I stora häststallet (Oa-huset) avsågs en mindre tappningshall skola inredas. Panncentralen (G-huset) måste utbyggas för ytterligare en panna och lokaler för laboratoriets snickeriverkstad föreslogs skola tillbyggas i planet ovanför panncentralen.

Kostnadsberäkningen för omdispositionerna specificerade SBL-utredningen sålunda.

	Ombyggnader	Reparationer
A-huset.....	17 650	11 500
D-huset	46 050	16 350
H-huset	71 375	20 000
E-huset	5 500	
Oa-huset	49 000	
G-huset	116 000	
	306 175	47 850

SBL-utredningen påpekade, att kostnaderna för omändringarna i A- och H-husen till största delen icke var aktualiserade av utredningens förslag till omorganisation utan var en följd av tillkomsten av en nybyggnad (V-huset) för SBL:s virologiska avdelning och karolinska institutets virusinstitution och de omdispositioner, som föranleddes därav.

I utlåtande över SBL-utredningens förslag ifrågasatte *byggnadsstyrelsen* — som i princip icke hade något att erinra mot förslagen — om icke en mer omfattande inventering av SBL:s byggnadsbestånd och utbyggnadsmöjligheter borde göras, för att man närmare skulle kunna bedöma möjligheterna att på längre sikt tillgodose uppkommande lokalbehov samt belysa konsekvenserna av de om- och tillbyggnader för rationaliseringsåtgärder, som utredningen föreslagit. Styrelsen uppskattade kostnaderna för tillbyggnaden till cirka 2 800 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Även kostnaderna för omdispositionerna ifrågasattes av byggnadsstyrelsen bli högre än de av SBL-utredningen uppskattade.

Vid anmälan av byggnadsfrågan i propositionen 1961: 37 anförde *föredragande departementschefen*, att han i princip tillstyrkte, att de ifrågasvarande byggnadsarbetena utfördes. Då dessa emellertid borde projekteras, innan förslag underställdes riksdagen, var departementschefen för det dåvarande icke beredd att föreslå medelsanvisning för ändamålet för budgetåret 1961/62 men förutsatte, att förslag i ämnet skulle kunna föreläggas 1962 års riksdag.

Genom beslut den 17 februari 1961 uppdrog sedan Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att på grundval av SBL-utredningens förslag till byggnadsprogram verkställa projektering av föreslagna till- och ombyggnader vid SBL.

Med skrivelser den 13 februari och den 21 maj 1962 har *byggnadsstyrelsen* överlämnat huvudhandlingar och kostnadsberäkningar för till- och om-

byggnadsarbeten m. m. vid SBL. Arbetena, vilka byggnadsstyrelsen föreslagit i samråd med styrelsen för SBL, har kostnadsberäknats till sammanlagt 6 620 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 och avser följande åtgärder.

A-huset: Genom utflyttning till virusbyggnaden och epidemiologiska avdelningens flyttning till H-huset, friställes vissa lokaler, som ombygges i huvudsaklig överensstämmelse med SBL-utredningens förslag. Vid den föreslagna flyttningen av centralförrådet till E-huset friställes källarutrymmen, som ombygges till omklädningsrum. Kostnad 200 000 kr.

C-huset: C-huset utgör en byggnad i anslutning till D-huset och skall tagas i anspråk för produktion av vacciner. Kostnad 4 000 000 kr.

D-huset: Vid nedläggning av serumtillverkningen samt utflyttning av den bakteriella produktionen och dispenseringen till C-huset friställes utrymmen, som skall utnyttjas för kemiskt arbete och för framställning av sub-strat. I källarplanet anordnas omklädningsrum. Kostnad 400 000 kr.

D- och E-husen: Mellan D- och E-husen utföres lastkaj och soprum samt en ramp. Kostnad 80 000 kr.

E-huset: E-huset om- och tillbygges för att ge utrymme för verkstäder, linneverkstad, centralförråd och omklädningsrum. Kostnad för ombyggnad 300 000 kr och för tillbyggnad 600 000 kr.

H-huset: H-huset ombygges för att nyttjas av epidemiologiska avdelningen. Ombyggnaden blir på grund av husets dåliga skick mer omfattande än SBL-utredningen förutsett. Kostnad 350 000 kr.

Oa-huset: I Oa-huset utföres en mindre tappningshall, kostnadsberäknad till 130 000 kr.

Ö-huset (portvaktshus): För att anordna kontroll vid in- och utpassering till SBL:s område föreslås uppförande av en vaktkur i anslutning till befintlig vaktmästarebostad. Kostnad 75 000 kr., i vilket belopp ingår kostnader för flyttning av befintligt stängsel, uppsättande av nytt sådant samt iordningställande av vägar vid infarten.

Yttre arbeten: Kostnaden för yttre arbeten innefattande förutom nu berörda delar av tomten nödvändigt iordningställande av vägarna, parkeringsplatser och gatubelysning m. m. inom området i övrigt har beräknats till 485 000 kr.

Föreståndaren för SBL, professorn H. Lundbäck, har i en promemoria av den 26 januari 1962 lämnat en närmare motivering till förslagen och däri bl. a. anfört följande.

Efter Kungl. Maj:ts uppdrag har olika befattningshavare vid SBL våren 1961 gjort studiebesök vid vissa utländska institutioner. De erfarenheter, som studieresorna givit, har visat, att de riktlinjer, som SBL-utredningen drog upp för rationaliseringen av den bakteriella produktionen vid SBL varit riktiga. Erfarenheterna har dock medfört viktiga förändringar i de ursprungliga planerna, ehuru dessa dock icke rubbats i sina huvudlinjer. Förändringarna gäller framför allt lösningen av ventilationsproblem och införandet av s. k. kontinuerlig odling.

Härutöver har det vid närmare undersökning under projekteringsarbetet framkommit, att fastigheternas i vissa fall starkt nedslitna skick bör föranleda omprövning av vissa av de ursprungligen föreslagna åtgärderna. Vidare har det syns angeläget, att i ett sammanhang framlägga förslag till lösning av alla nu aktuella ombyggnadsfrågor, som icke lämpligen kan hän-

föras till de årliga underhållsarbetena. I projekteringsarbetet har därför även inkluderats vissa ombyggnadsprojekt av mindre räckvidd, som aktualiserats på senare tid.

De avvikelser från SBL-utredningens programförslag, som befunnits motiverade i samband med projekteringsarbetet, är följande.

C-huset (nybyggnad för produktion). Olika fraktioneringsförfaranden för framställning av renare och effektivare produkter kommer att spela en betydande roll för verksamheten, till en början som nödvändigt ytterligare försöks- och utvecklingsarbete och sedermera som rutinmetod. Större utrymmen härför krävs än vad SBL-utredningen beräknade, och ytterligare ett laboratorium för dessa funktioner har därför nu tillkommit.

För den rutinemässiga preparattillverkningen bör man räkna med att först successivt övergå till tankodling för att i ett senare skede stegvis ersätta tankodlingen med kontinuerlig odling, vilket är ytterligare ett steg i utvecklingen mot rationellare produktionsmetodik. Tankodlingsapparaturen erfordras därvid allt fortfarande och utnyttjas då för framställning av de erforderliga stora mängderna substrat. För arbetet med kontinuerlig odling har det varit nödvändigt att inrymma särskilda lokaler, ej medtagna i de ursprungliga planerna.

De senaste erfarenheterna talar för att en övergång till tankodling av stelkrampshakterier icke torde bli möjlig förrän om åtskilliga år. Tillverkningen av detta vaccin enligt hittills använd metod (bl. a. odling i 10-litersflaskor) bör dock flyttas till produktionshuset från nuvarande lokaler i A-huset av flera skäl. För att icke äventyra rationaliseringsvinsterna av den nya organisationen bör rutinproduktionen på den bakteriella sidan hållas samlad. Vidare kan arbetet med stelkrampsvaccin icke bedrivas i nuvarande lokaler utan en radikal förändring av ventilationen, vilket endast med stor svårighet kan utföras och i varje fall förutsätter omfattande och kostnadskrävande ombyggnadsarbeten.

Detaljerade analyser av arbetsgång, arbetsmetodik samt krav i fråga om fast inredning och teknisk utrustning i övrigt har vidare medfört, att lokaldispositionen reviderats avsevärt. Förutom att rumsstorlekarna i många fall ändrats, har eftersträövats att så långt möjligt åstadkomma flytande arbetsgång och eliminering av onödiga transporter.

Det närmare studiet av ventilationsfrågorna slutligen har lett till att avsevärt ökat utrymme måste beredas för ventilationsaggregat, trumdragning och servicelokaler.

Revisionen av rumsindelningen har lett till att byggnadskroppens bredd minskats från 23,5 till 20,2 m., vilket medgivit en ändamålsenligare planlösning. Den sammanlagda utökningen av byggnadsvolymen avspeglar sig i en ökning av byggnadens längd från 30 till 42 m. Härjämte har en tillbyggnad för ventilationsändamål tillkommit på taket. Vidare avses källarplanet skola tagas i anspråk i sin helhet. Totalt innebär förslaget en ökning av byggnadsvolymen från cirka 5 530 till 7 960 kubikmeter.

H-huset (avsett för epidemiologiska avdelningen). Detaljundersökningar av byggnadskonstruktion, ledningsnät och installationer i övrigt har givit vid handen, att byggnaden är mycket starkt nedsliten. Ombyggnadsarbetena blir därför mer omfattande än vad som kunde beräknas av SBL-utredningen. Projekteringsarbetet har icke medfört annat än obetydliga detaljändringar beträffande rumsdisposition och inredning.

Vidare kan i motsats till vad SBL-utredningen förutsatt någon medver-

kan från SBL:s verkstäder på grund av personalbrist icke påräknas för dessa ombyggnadsarbeten och hänsyn härtill har tagits vid kostnadsberäkningen.

E-huset. SBL-utredningen föreslog, att snickerilokaler skulle tillkomma genom en påbyggnad av en våning på panncentralen (G-huset) och att verkstadslokaler skulle inredas i E-byggnadens övre våning. Förslaget baserades bl. a. dels på att en tillbyggnad av panncentralen skulle bli erforderlig senast i samband med produktionsbyggnadens tillkomst för att bereda plats för ytterligare en värmepanna, dels på uppgifter om att grundförhållandena söder om E-byggnaden icke lämpligen medgäve en tillbyggnad där. Ändrade förutsättningar föreligger i båda dessa hänseenden.

Den nya panncentralen, som blev färdigställd hösten 1960, täcker väl behovet av ång-, värme- och varmvattenproduktion även efter tillkomsten av såväl det nya virushuset och nu aktuella tillbyggnader, varför en tillbyggnad av panncentralen således icke är nödvändig. Erforderligt utrymme för snickeriverkstaden kan härigenom icke erhållas genom påbyggnad av en våning på det nuvarande G-huset. Vidare har en markundersökning utvisat, att en tillbyggnad av E-huset åt söder icke medför några tekniska svårigheter eller onormala kostnader.

Till snickeriverkstadens lokalproblem har kommit ytterligare några lokalproblem, som anmält sig på senare tid. Från personalorganisationerna har framförts krav på omklädningsrum (med tvättrum och duschmöjligheter) för hela personalen vid SBL. I och med att det totala personalantalet ökat avsevärt under senare år, saknas i dagens läge omklädningsrum för omkring en tredjedel av personalstaben. Med hänsyn till den speciella verksamhet, som bedrivs vid SBL, måste det bedömas som angeläget att tillgodose kravet på omklädningsrum för samtliga anställda.

Centralförrådets nuvarande lokaler i A-huset skulle lämpa sig bättre som omklädningsrum än som arbetsrum. Omklädningsrumsfrågan skulle därför kunna lösas om centralförrådet, som redan nu är för litet, kunde erhålla andra lokaler.

Vidare har det visat sig att linneförrådets lokalutrymmen (i X-huset) är otillräckliga för arbetets nuvarande omfattning.

De förnyade övervägandena rörande verkstadslokalerna och nu berörda övriga frågor har utvisat, att en tillbyggnad av E-huset erbjuder väsentliga fördelar framför andra tänkbara lösningar. Projekteringsarbetet har därför inriktats med sikte på att verkstäder och snickeri inryms i E-huset, där plats även bereds för linneverkstad och centralförråd, varjämte omklädningsrum inreds i källarlokalerna i A-huset (centralförrådets nuvarande utrymmen) och i D-huset. Den sammanlagda golvytan för verkstäderna har samtidigt kunnat minskas något i förhållande till SBL-utredningens förslag.

Vad angår återstående ombyggnadsarbeten, föreslagna av SBL-utredningen — *i byggnaderna A, D, Oa* — har projekteringsarbetet icke lett till några ändringsförslag av nämnvärd betydelse.

Projekteringen har jämväl omfattat vissa delprojekt av mindre omfattning, som ej omfattats av SBL-utredningen, nämligen tillbyggnad av en portvaktsskur vid huvudentrén till SBL:s område, flyttning av huvudgrindarna samt komplettering av slängslet.

Dessa åtgärder tillgodoser ett angeläget önskemål att skapa möjligheter till övervakning av passagera till och från SBL:s område. Den bristfälliga övervakningen av SBL:s område har sedan länge vållat avsevärda olägen-

heter både ur allmänna ordningssynpunkter och i fråga om kontroll av ankommande leveranser, övervakning och hänvisning av besökande och kontroll över att inventarier och materiel icke obehörigen avlägsnas från SBL.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1962 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att på grundval av de i ärendet företedda huvudhandlingarna utföra fortsatt projektering av ifrågavarande till- och ombyggnadsarbeten vid SBL fram till och med färdigställande av bygghandlingar, har *byggnadsstyrelsen* i skrivelse den 27 augusti 1962 hemställt, att för påbörjande av ifrågavarande arbeten måtte för nästa budgetår anvisas 3 000 000 kr. Styrelsen har därvid räknat med att bygghandlingarna skall vara färdiga i mars 1963 och arbetena kunna påbörjas i september 1963. Byggnadstiden har beräknats till 24 månader för C-huset och till 30 månader för övriga arbeten.

I nyssnämnda skrivelse har byggnadsstyrelsen även anmält, att programmering av vissa smärre ytterligare byggadsåtgärder pågår, nämligen restaurering av djurstallarna Ma och Mb och av golvet i stora hallen i A-huset.

Föredraganden

En förutsättning för att den år 1961 beslutade omorganisationen av verksamheten vid SBL skall kunna genomföras är, att en tillbyggnad för framställning av bakteriella vacciner m. m. (C-huset) kommer till stånd samt att SBL:s lokaler i övrigt omdisponeras. Riksdagens bifall till det i propositionen 1961: 37 framförda förslaget till omorganisation av SBL innebär därför såsom anfördes i propositionen tillika en tillstyrkan i princip av att de av SBL-utredningen föreslagna byggnadsåtgärderna kommer till utförande.

Kostnaderna för de nu projekterade byggnadsåtgärderna, 6 620 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961, skiljer sig avsevärt från de av SBL-utredningen beräknade kostnaderna för erforderliga byggnadsarbeten, cirka 1 974 000 kr. Enligt en av byggnadsstyrelsen i yttrande över SBL-utredningens förslag gjord beräkning uppskattades kostnaderna för C-huset till 2 800 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960 mot av utredningen beräknade 1 620 000 kr., och även kostnaderna för omdispositionerna ifrågasattes bli högre än SBL-utredningen beräknat.

Den förhöjning av kostnaderna, som de nu föreliggande förslagen innebär, beror såsom framgått av det föregående dels på att kostnadsberäkningarna, som nu grundas på huvudritningar, är mera fullständiga och hänförs till ett senare kostnadsläge, dels på att betydande ändringar gjorts i förhållande till SBL-utredningens programförslag.

Ändringarna i förhållande till programförslaget beträffande C-huset innebär, att utrymmen tillkommit för s. k. kontinuerlig odling, för tillverkning av stelkrampsvaccin, för förbättrade fraktioneringsförfaranden, för åstadkommande av en mera rationell arbetsgång och för ett effektivare ventilationssystem. Dessa förslag syftar till att ge SBL möjlighet att be-

driva en så rationellt ordnad produktion som möjligt med utnyttjande av de senaste vetenskapliga rönen på området. Ändringarna torde härigenom komma att i det långa loppet indirekt medföra besparingar, som täcker merkostnaderna för byggnadsåtgärderna. Jag anser därför det föreliggande byggnadsförslaget beträffande C-huset vara godtagbart trots de högre kostnaderna.

I fråga om ombyggnadsarbetena m. m., beträffande vilka jag anser mig ha anledning att i det följande närmare beröra endast lokalfrågan för snickeriverkstaden, beror kostnadsökningen till stor del på att det befintliga byggnadsbeståndet visat sig vara i sämre skick än vad som förutsattes av SBL-utredningen. Även här har dock i rationaliseringssyfte vissa kompletteringar gjorts till SBL-utredningens förslag. Vidare har det under projekteringsarbetets gång blivit erforderligt att tillgodose ytterligare framkomna behov av omdispositioner och förbättringar. De föreslagna ombyggnadsarbetena m. m. anser jag vara behövliga i sin helhet, varför jag förordar, att de får utföras i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag.

Beträffande panncentralen (G-huset) har byggnadsstyrelsen vid förslagets upprättande förutsatt, att någon utbyggnad av densamma ej skulle vara erforderlig och fördenskull frångått SBL-utredningens förslag om att iordningställa snickerilokaler genom en påbyggnad på panncentralen. Snickerilokalerna har i stället föreslagits skola inrymmas i en tillbyggnad till E-huset.

Emellertid har, efter det byggnadsförslaget avgavs, i propositionen 1962: 60 angående anslag till nybyggnad för statens polisskolas huvudskola i Stockholm förslag framlagts om att panncentralen vid SBL skall utbyggas för att tillgodose jämväl polisskolans värmebehov och att kostnaderna härför skall bestridas från ett investeringsanslag till nybyggnad för statens polisskolas huvudskola i Stockholm.

Styrelsen för SBL har emellertid icke ansett en utbyggnad av panncentralen för polisskolans behov utgöra skäl att frånga förslaget om tillbyggnad av E-huset för lösande av snickeriverkstadens lokalproblem. I yttrande över byggnadsförslaget för polisskolan har styrelsen för SBL sålunda bl. a. anfört, att en tillbyggnad av E-huset i olika hänseenden innebär väsentliga fördelar jämfört med alternativet att bygga på en våning på panncentralen. Härtill kommer att G-huset icke kan förlängas ytterligare, sedan tillbyggnaden för polisskolans räkning kommit till stånd. För en i framtiden eventuellt erforderlig ökning av ång- och värmeproduktionen återstår därför endast att installera ång- och värmepannor med större kapacitet, vilket kräver en ökning av takhöjden och vilket försvåras och fördyras, om panncentralen nu påbygges med en våning.

Jag kan för egen del ansluta mig till vad styrelsen för SBL härvidlag anfört. Jag anser sålunda skäl icke föreligga för en ny omprövning av snickeriverkstadens lokalfråga.

I enlighet med vad jag sålunda anfört finner jag mig böra förorda byggnadsstyrelsens föreliggande förslag till till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid SBL.

Med hänsyn till angelägenheten av att de föreslagna projekten föres vidare så, att byggnadsarbetena kan komma igång och vara slutförda i god tid före år 1967, då omläggningen av arbetsmetoderna och omorganiseringen vid SBL förutsatts skola vara avslutade, bör medel för byggnadsarbetenas påbörjande anvisas för nästa budgetår.

Byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet, 3 000 000 kr., för nästa budgetår föranleder icke någon erinran från min sida.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

[208] 5. **Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens rättsläkarstation vid Stockholm.** Något anslag för detta ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Byggnadsstyrelsen har hemställt, att 700 000 kr. anvisas för en första utbyggnadsetapp avseende dels utbyggnad av bårhuset dels ock anordnande av ytterligare en obduktionssal.

Statens rättsläkarstation vid Stockholm, vilken blev färdigställd 1951, är belägen på karolinska institutets område. Huvudbyggnaden, omfattande tre våningsplan, är i öster sammanbyggd med karolinska institutets rättsmedicinska institution och mot väster med en envåningsflygel, som främst är avsedd för Stockholms stads politiinrättning och till vars uppförande Stockholms stad bidragit.

Av besparingsskäl beslöts vid uppförandet den ändringen av de ursprungliga planerna, att huvudbyggnadens översta våning under en övergångstid skulle användas för något annat statens ändamål och att rättsläkarstationen i gengäld skulle få vissa mindre expeditiionsutrymmen i rättsmedicinska institutionen. Det översta våningsplanet i huvudbyggnaden har kommit att disponeras av tandläkarhögskolans fantomavdelning.

Efter rättsläkarstationens färdigställande har verksamheten starkt ökat i omfattning. Sålunda har beläggningen på bårhuset i det allra närmaste fördubblats, vilket medfört att likförvaringsplatserna blivit otillräckliga. Vidare har rättsläkarstationen tillförts en antropologisk avdelning samt undervisningen för såväl blivande läkare som för elever i statens polis-skola ökat i omfattning. Dessa förhållanden har alltmer accentuerat behovet av utökade lokaler för likförvaring, obduktioner och tjänsterum m. m.

Efter initiativ av medicinalstyrelsen framlade byggnadsstyrelsen med skrivelse den 12 februari 1962 ett program för en första utbyggnadsetapp för rättsläkarstationen avseende dels utbyggnad av bårhuset från 40 till 80 likförvaringsplatser m. m. dels utökning av obduktionsplatserna från 7 till

9 genom ombyggnad av ett omklädningsrum m. m. till en obduktionssal med två bord. Kostnaderna för dessa åtgärder beräknades till 600 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961.

För tillgodoseende av det ökade behovet av arbetsrum m. m. avsåg byggnadsstyrelsen att i första hand undersöka möjligheterna att taga de av tandläkarhögskolan disponerade lokalerna i anspråk. Skulle det emellertid visa sig omöjligt att bortflytta högskolans fantomavdelning, återstode endast alternativet att i en andra byggnadsetapp utföra en påbyggnad av den s. k. polishusdelen med en våning.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 30 mars 1962 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att på grundval av programhandlingarna utföra projektering av den första byggnadsetappen har styrelsen med skrivelser den 5 oktober och den 5 november 1962 överlämnat huvudhandlingar och kostnadsberäkningar för denna etapp samt hemställt om byggnadsmedel för nästa budgetår.

Den på huvudhandlingarna grundade kostnadsberäkningen för utbyggnaden av bårhuset och anordnandet av ytterligare en obduktionssal slutar på 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962, vilket belopp byggnadsstyrelsen begär för nästa budgetår.

Byggnadsstyrelsen beräknar, att byggnadsarbetena skall kunna igångsättas under hösten 1963 och slutföras under hösten 1964.

Föredraganden

Beläggningen på bårhuset vid statens rättsläkarstation vid Stockholm har i det allra närmaste fördubblats sedan stationen färdigställdes i början av 1950-talet. År 1950 inlades 910 fall, år 1955 1 263 och år 1960 1 772 fall, och det kan med hänsyn till prognosen för befolkningstillväxten inom rättsläkardistriktet förväntas, att år 1970 omkring 2 500 fall måste mottagas. Bårhusets 40 likförvaringsplatser är praktiskt taget alltid utnyttjade, och vissa tider måste förvaringsplatser utanför kylfacken användas.

Det av byggnadsstyrelsen framlagda förslaget om utökning av antalet likförvaringsplatser från 40 till 80 genom en tillbyggnad till bårhuset anser jag mig därför böra biträda.

Såväl av det ökande antalet obduktioner som av den under de senaste åren starkt ökade undervisningen för elever vid statens polisskola och det till följd av den intensifierade läkarutbildningen ökande antalet elever vid karolinska institutet finner jag det motiverat att vissa omklädningsutrymmen i anslutning till rättsläkarstationens stora obduktionssal inredes till en obduktionssal med två obduktionsbord, innebärande en utökning av antalet obduktionsbord från sju till nio.

Jag förordar sålunda, att föreliggande byggnadsprojekt fullföljes, vilket förutom nu nämnda åtgärder omfattar inredande av ett svepningsrum, ett

visningsrum samt ett väntrum för anhöriga m. m. i den föreslagna tillbyggnaden till bårhuset.

Mot den på huvudhandlingarna grundade kostnadsberäkningen, upptagande en totalkostnad för ifrågavarande byggnadsåtgärder av 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962, har jag icke funnit anledning till erinran.

Då byggnadsarbetena beräknas kunna igångsättas under hösten 1963 och slutföras hösten 1964, torde medlen i sin helhet böra anvisas för nästa budgetår.

Byggnadsstyrelsen har anmält, att vissa ytterligare byggnadsåtgärder vid rättsläkarstationen, bl. a. för att tillgodose behovet av arbetsrum m. m. för läkarpersonalen vid stationen, har avsetts skola ingå i en andra utbyggnads-etapp. Emellertid undersökes f. n. möjligheten att för tillgodoseende av detta lokalbehov taga i anspråk vissa av tandläkarhögskolan disponerade utrymmen i stationens huvudbyggnad.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens rättsläkarstation vid Stockholm* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kr.

[209] 6. **Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 32 100 000 kr. Med anlitanade av tillgängliga reservationer på anslaget beräknas investeringsvolymen uppgå till 65 000 000 kr.

Beredningen av hithörande anslagsfrågor har ännu icke kunnat slutföras. I avvidan härpå förordar jag, att anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid kunna uppföras med 58 000 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.* för budgetåret 1963/64 beräkna ett investeringsanslag av 58 000 000 kr.

[210] 7. **Vissa byggnadsarbeten för statens skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning.** Under hänvisning till vad chefen för inrikesdepartementet anför vid anmälan senare denna dag av fråga angående anslag å tilläggsstat II till vissa byggnadsarbeten för statens skol- och yrkes-

hem för barn med komplicerad utvecklingshämning beräknar jag medelsbehovet för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål till sammanlagt 3 700 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för statens skol- och yrkes-
hem för barn med komplicerad utvecklingshämning* för
budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 3 700 000
kr.

[211] 8. **Utbyggande av karolinska sjukhuset.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 6 560 000 kr.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslaget till 6 000 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ut-
byggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1963/64
beräkna ett investeringsanslag av 6 000 000 kr.

[212] 9. **Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 6 300 000 kr.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslaget till 9 000 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbyg-
gande av akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret
1963/64 beräkna ett investeringsanslag av 9 000 000 kr.

[213] 10. **Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund.** Något anslag för detta ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår. Till ändamålet har emellertid för budgetåret 1961/62 anvisats ett investeringsanslag av 300 000 kr. Sammanlagt har t. o. m. sistnämnda budgetår för ändamålet anvisats 1 420 100 kr.

Byggnadsstyrelsen erinrar om att Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att låta uppföra en nybyggnad för barn- och ungdomspsykiatrisk klinik i

22* — Bihang till riksdagens protokoll 1963. 1 saml. Nr 1. Bil. 7

huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen 1960: 147 framlagt programförslag. I sitt yttrande över det mellan staten och Malmöhus läns landsting träffade avtalet om de psykiatriska och barnpsykiatriska kliniker-
na i Lund (se prop. 1962: 77) upplyste styrelsen, att projekteringsarbetet bedrivits planenligt men att vissa förändringar i byggnadens utformning vidtagits. Kostnaden för byggnaden inklusive transportkulvert till lasarettets centralblock uppskattades därvid enligt prisläget den 1 juli 1960 till 3 100 000 kr., varav för kulverten 400 000 kr. Byggnadsarbetena beräknas igångsättas under vintern 1962/63 och avslutas sommaren 1964. Styrelsen uppskattar numera kostnaderna enligt prisläget den 1 juli 1962 till 3 600 000 kr., varav för kulverten 700 000 kr., och avser att senare inkomma till Kungl. Maj:t med slutlig kostnadsberäkning.

Jag är icke beredd att taga ställning till medelsbehovet för ändamålet under nästkommande budgetår, innan kostnaderna för byggnadsföretaget närmare redovisats. I avbidan härpå torde anslag för ändamålet i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslaget till 2 000 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1963/64 beräkna ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

Statens utlåningsfonder

[214] 11. **Statens bosättningslånefond.** Från fonden utlämnas bosättningslån till trolovade eller äkta makar samt till ogift mor med minderårigt barn. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med ett formellt belopp av 1 000 kr. Sedan låneverksamheten började under budgetåret 1937/38 har t. o. m. innevarande budgetår anvisats tillhopa 61 102 700 kr.

Fullmäktige i riksbanken har anfört, att utlåningen från fonden vid utgången av budgetåret 1961/62 uppgick till 37 459 413 kr. mot 39 181 947 kr. vid budgetårets början. Antalet utestående lån utgjorde vid samma tidpunkter resp. 36 167 och 39 222.

Under budgetåret 1961/62 har utgivits 6 026 nya lån till ett sammanlagt belopp av 12 615 347 kr. Summan av slut- och avbetalningar uppgick till 14 337 881 kr. Intill utgången av budgetåret 1961/62 hade utlämnats bosättningslån till ett antal av 230 126 och till ett sammanlagt belopp av ca 333 milj. kr., varav återbetalats ca 292 milj. kr. Vid ingången av innevarande budgetår fanns på fonden ett belopp av ca 20 milj. kr. disponibelt.

Lånens medelbelopp har ökat under hela tiden sedan fondens tillkomst. Medelbeloppet för lån som utgivits under budgetåret 1961/62 uppgick till 2 093 kr. Sedan lånemaximum höjts från 3 000 till 4 000 kr. fr. o. m. den 1 juli 1962, har medelbeloppet av lån som beviljats under juli och augusti 1962 stigit till 2 682 kr. Även om man får räkna med att medelbeloppet kommer att ytterligare stiga och att antalet lån ökas under innevarande och nästa budgetår, kan det beräknas att de till fonden anvisade medlen kommer att vara tillräckliga till utgången av budgetåret 1963/64. Det synes emellertid lämpligt att ett formellt anslag beviljas även för nästa budgetår.

Departementschefen

I överensstämmelse med riksbanksfullmäktiges förslag bör anslaget även för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslånefond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fonden för låneunderstöd

[215] 12. **Lån till nybyggnader m. m. vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett investeringsanslag av 1 100 000 kr.

Framställningar

Socialstyrelsen har med yttrande överlämnat framställningar om lån till nybyggnader m. m. vid de erkända vårdanstalterna Björstorp, Hägerstad, Kurön, Pålyckehemmet, Ribbingebäck, Ryds brunn, Stornäset och Värnäs-hemmet samt vid de enskilda vårdanstalterna Glösbohemmet och Nordsjö-hemmet. Vidare har socialstyrelsen hemställt om anvisande av medel ur förevarande fond dels till ytterligare lån åt erkända vårdanstalten Holmfors-hemmet för vissa byggnadsföretag och dels till anordnande av en ny allmän vårdanstalt för kvinnor.

Socialstyrelsen tillstyrker lån till följande ändamål.

1. Ny sjuk- och mottagningsavdelning m. m. vid Björstorp.....	300 000
2. Nytt bostadshus vid Hägerstad.....	40 000
3. Nytt bostadshus m. m. vid Kurön.....	150 000
4. Markförvärv samt anskaffning av bevattningsanläggning vid Pålyckehemmet ..	102 400
5. Ny sjuk- och mottagningsavdelning m. m. vid Ribbingebäck.....	523 000
6. Verkstadslokal vid Ryds brunn.....	100 000
7. Ombyggnadsarbeten vid Stornäset.....	41 000
8. Ny vatten- och avloppsanläggning vid Värnäs-hemmet.....	80 000
9. Verkstadslokal vid Glösbohemmet (enskild vårdanstalt).....	120 000
10. Samlingssal vid Nordsjöhemmet (enskild vårdanstalt).....	150 000
11. Ytterligare lån till vissa byggnadsföretag vid Holmfors-hemmet.....	31 400
12. Ny allmän vårdanstalt för kvinnor	1 500 000

Summa kr. 5 837 800

Som motivering har anförts i huvudsak följande.

1. Föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund gör förnyad framställning om lån för uppförande av en förläggningsbyggnad vid erkända vårdanstalten *Björstorp*, inrymmande läkarmottagning, intagningsavdelning samt elva förläggningsrum, varav fyra sjukrum och sju vanliga patientrum. Föreningen erinrar om att nykterhetsvårdsutredningen anför, att ytterligare uppskov med de planerade byggnadsåtgärderna bör undvikas.

Socialstyrelsen föreslår — med hänsyn till de kostnadsstegringar som inträffat sedan arbetena planlades — att 300 000 kr. anvisas för ändamålet i avvaktan på ytterligare utredning av byggnadsstyrelsen.

2. Styrelsen för erkända vårdanstalten *Hägerstad* hemställer om ett ränte- och amorteringsfritt lån, alternativt ett räntefritt lån att amorteras under tio år, på 40 000 kr. för täckande av kostnaderna för ett redan uppfört personalbostadshus. För uppförande av bostadshuset har med kommunal borgen upptagits ett sparbankslån på 30 000 kr. Socialstyrelsen tillstyrker ett räntebärande, amorteringsfritt lån på 40 000 kr.

3. Styrelsen för erkända vårdanstalten *Kurön* hemställer att 150 000 kr. måtte anvisas, varav 50 000 kr. för nybyggnad av ladugårds- och övriga ekonomibyggnadsutrymmen och 100 000 kr. för uppförande av ett personalbostadshus, inrymmande två familjebostäder om tre rum och kök. Befintligt djurstall jämte biutrymmen har ett mindre lämpligt läge och är otidsenligt och ohygieniskt. För att anstalten skall kunna anställa gifta befattningshavare måste två familjebostäder med det snaraste uppföras. F. n. finnes förutom föreståndarens bostad endast två familjebostäder. Socialstyrelsen tillstyrker framställningen.

4. Styrelsen för erkända vårdanstalten *Pålyckehemmet* upprepar tidigare gjorda framställningar om dels ett ränte- och amorteringsfritt lån på 90 000 kr. för reglering av ett kortfristig lån, som av Blekinge läns landstings förvaltningsutskott ställts till anstaltsstyrelsens förfogande för förvärv av ett markområde jämte därpå befintliga byggnader, och dels ett ränte- och amorteringsfritt lån på 12 400 kr. för anskaffande av en bevattningsanläggning. Anstaltsstyrelsen framhåller, att förvärvet av fastigheten med därtill hörande ekonomibyggnader och odlingar medfört en väsentlig ökning av arbetsdrifts- och sysselsättningsmöjligheterna vid vårdanstalten. Behovet av en bevattningsanläggning har härigenom ytterligare accentuerats. Socialstyrelsen tillstyrker ånyo, att medel anvisas för ifrågavarande ändamål.

5. Stockholms stadsmission och styrelsen för erkända vårdanstalten *Ribbingebäck* upprepar tidigare framställningar om medel till vissa om- och nybyggnadsarbeten m. m. Kravet på sjukvård av klinisk karaktär har vid anstalten ökat under senare år, men ändamålsenliga lokaler härför saknas. Behov föreligger av mottagningsrum för läkare, behandlingsrum för sjuksköterska, mottagningsavdelning för nya patienter samt ny tvättstuga. Kost-

naden för tillbyggnaden, vilken tillstyrkts av nykterhetsvårdsutredningen, har numera beräknats till 500 000 kr., vartill kommer kostnader för inventarier med 23 000 kr. Tillkomsten av den nya avdelningen skulle medföra en ökning av vårdplatsantalet med ett tiotal platser. Socialstyrelsen tillstyrker ett ränte- och amorteringsfritt lån på 523 000 kr.

6. Styrelsen för erkända vårdanstalten *R y d s b r u n n* hemställer om ett ränte- och amorteringsfritt lån på 100 000 kr. för uppförande av en verkstadslokal. Socialstyrelsen framhåller, att det torde vara nödvändigt att förbättra möjligheterna till sysselsättning av vårdtagarna vid anstalten och tillstyrker framställningen.

7. Styrelsen för stiftelsen *Stornäset* och styrelsen för erkända vårdanstalten *S t o r n ä s e t* hemställer om anslag eller ett ränte- och amorteringsfritt lån på 41 000 kr. för anordnande av en familjebostad genom ombyggnad av anstaltens västra flygelbyggnad. Socialstyrelsen tillstyrker ett räntebärande, amorteringsfritt lån för ändamålet.

8. Stiftelsen *Vårnäs hemmet* hemställer om ett anslag på 80 000 kr. för upprustning och utbyggnad av vatten- och avloppssystemet vid erkända vårdanstalten *V å r n ä s h e m m e t* och framhåller, att behovet av en förbättring av ifrågavarande anordningar påtalats av vederbörande länsläkare. Socialstyrelsen tillstyrker att medel anvisas för ändamålet.

9. Gävle stads nykterhetsnämnd hemställer i egenskap av huvudman för enskilda vårdanstalten *G l ö s b o h e m m e t* om statsbidrag med 120 000 kr. till kostnaderna för uppförande av lokaler för sysselsättningsverksamhet vid anstalten. Socialstyrelsen framhåller, att Glösbohemmet otvivelaktigt är i behov av lokaler för patienternas sysselsättning. Styrelsen tillstyrker framställningen.

10. Styrelsen för av Gävleborgs läns landsting drivna enskilda vårdanstalten *N o r d s j ö h e m m e t* hemställer om ett anslag på 150 000 kr. för anordnande av samlingssal för patienterna vid anstalten. Med hänsyn till att Nordsjöhemmet utöver matsalen saknar lokal, där vårdtagarna kan samlas, tillstyrker socialstyrelsen bifall till framställningen.

11. Med stöd av beslut vid 1959 och 1960 års riksdagar har Kungl. Maj:t beviljat stiftelsen *Holmforshemmet* dels ett ränte- och amorteringsfritt lån på 230 000 kr. till ombyggnad av ladugården vid erkända vårdanstalten *H o l m f o r s h e m m e t* och dels ett ränte- och amorteringsfritt lån på 420 000 kr. för anordnande vid vårdanstalten av en behandlings- och intagningsavdelning. Ifrågavarande byggnadsarbeten har sedermera fördyrats med 19 073 resp. 12 332 kr. Socialstyrelsen hemställer, att ytterligare statslån med tillhopa 31 400 kr. beviljas stiftelsen till täckande av merkostnaderna.

12. I sitt förslag till anslagsäskanden under reservationsanslaget till Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. har socialstyrelsen framhållit att det föreligger ett trängande behov av

en ny allmän vårdanstalt för kvinnor såsom ersättning för Hagbyhemmet. Utredning härom pågår inom styrelsen. Under nyssnämnda anslag har styrelsen yrkat ett belopp av 600 000 kr. såsom bidrag till anordnande av en ny erkänd kvinnoanstalt med 40 platser. Detta belopp är emellertid otillräckligt, då medel inte kan påräknas från annat håll. I avbidan på närmare utredning om medelsbehovet föreslår styrelsen, att 1 500 000 kr. upptages för samma ändamål under fonden för låneunderstöd.

Departementschefen

Framställningen om medel till de förut nämnda nybyggnadsarbetena vid Kurön kan jag tillstyrka. Jag förordar, att Frälsningsarméns förlagsaktiebolag i egenskap av huvudman för vårdanstalten beviljas statslån på sammanlagt 150 000 kr., varav för nybyggnad av ladugård och övriga ekonomibyggnader ett ränte- och amorteringsfritt lån på 50 000 kr. och för uppförande av ett nytt personalbostadshus ett räntebärande, amorteringsfritt lån på 100 000 kr. Räntesatsen bör bestämmas till 5 %.

Vidare tillstyrker jag framställningen om medel till ny sjuk- och mottagningsavdelning m. m. vid Ribbingebäck. Jag förordar, att Stockholms stadsmission i egenskap av huvudman för vårdanstalten för ändamålet beviljas ett ränte- och amorteringsfritt lån på 523 000 kr.

Beträffande Varnäs hemmet förordar jag ett ränte- och amorteringsfritt lån på 80 000 kr. för upprustning och utbyggnad av vatten- och avloppssystemet vid vårdanstalten.

Jag förordar slutligen, att stiftelsen Holmforshemmet utöver redan anvisade belopp erhåller ett ränte- och amorteringsfritt lån på 31 000 kr. till täckande av de uppkomna merkostnaderna vid ombyggnad av ladugården och anordnande av behandlings- och intagningsavdelningen.

De i övrigt framförda förslagen är jag inte beredd att tillstyrka. Vad särskilt beträffar framställningen om medel till anordnande av en ny allmän vårdanstalt för kvinnor som ersättning för erkända vårdanstalten Hagbyhemmet torde jag få hänvisa till vad jag anfört rörande denna fråga vid anmälan av nykterhetsvårdsutredningens betänkande (p. 34).

Summan av de av mig förordade lånen till erkända vårdanstalter under nästa budgetår uppgår till 784 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till nybyggnader m. m. vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 784 000 kr.

[216] 13. **Lån till utländska läkare för viss efterutbildning.** Under denna rubrik har alltsedan budgetåret 1946/47 medel anvisats för att den svenska hälso- och sjukvården skulle kunna utnyttja den kvalificerade arbetskraft,

som representeras av till landet inkomna läkare, ursprungligen övervägande flyktingar. För ettbart av budgetåren 1951/63 har medel anvisats med formellt belopp. Enligt beslut av 1956 års riksdag kan anslaget fr. o. m. budgetåret 1956/57 disponeras jämväl för beviljande av lån till vissa andra utländska läkare, för vilket ändamål medel t. o. m. budgetåret 1955/56 anvisats under investeringsanslaget till lån till vissa utländska läkare.

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kr. Styrelsen anför.

Lånenämnden för utländska läkare har under budgetåret 1961/62 utbetalat lån å tillhoppa 36 920 kr. Den 30 juni 1962 uppgick behållningen å anslaget till 958 867 kr.

Under budgetåret 1963/64 planerar medicinalstyrelsen att anordna fem enmånadskurser i svenska medicinalförfattningar för utländska läkare samt två enmånaderskurser för utländska, icke svensktalande läkare med undervisning i svenska språket och allmän orientering om svenska förhållanden, framför allt på hälso- och sjukvårdens område. Till deltagare i nämnda kurser ävensom för att bereda utländsk läkare ekonomisk hjälp under tid, då denne fullgör föreskriven provtjänstgöring eller efterutbildning för att erhålla legitimation som läkare, kan fråga uppkomma om utbetalande av lån från anslaget.

Föredraganden

Mot medicinalstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår kunna uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till utländska läkare för viss efterutbildning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

[217] 14. **Lån till föreningen Mellansjö skolhem för vissa byggnadsarbeten.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 750 000 kr. för uppförande av nya skollokaler vid hemmet.

Styrelsen för föreningen Mellansjö skolhem har anmält, att kostnaderna för uppförandet av de nya skollokalerna vid hemmet enligt infordrade anbud kan beräknas till 1 136 000 kr. Styrelsen hemställer, att föreningen måtte beviljas ett anslag av ytterligare 386 000 kr. för ifrågavarande ändamål.

Föredraganden

Föreningen Mellansjö skolhem har av 1962 års riksdag beviljats ett räntefritt stående lån om 750 000 kr. för uppförande av nya skollokaler vid hemmet. Såsom styrelsen för föreningen anför beräknas byggnadskostnaderna på grund av nu inkomna anbud till 1 136 000 kr. Enligt en av byggnadssty-

relsens kalkylavdelning utförd kostnadsjämförelse mellan de preliminärt beräknade kostnaderna om 750 000 kr. och kostnaderna enligt avgivna anbud fördelar sig kostnadsökningen i huvudsak på indexhöjning, viss volymökning och yttre planeringsarbeten. Volymökningen är främst hänförlig till det förhållandet, att man tidigare räknat med alltför låg takhöjd i skollokaler.

Vid överläggningar i denna fråga med representanter för föreningen har det emellertid visat sig möjligt att nedbringa byggnadskostnaderna med cirka 175 000 kr., bl. a. genom förenklat utförande av vissa yttre arbeten. Det ytterligare medelsbehovet skulle sålunda kunna reduceras till (386 000 — 175 000) 211 000 kr. eller i runt tal 210 000 kr. Med hänsyn härtill och till angelägenheten av att hemmet snarast möjligt erhåller nya skollokaler anser jag mig böra tillstyrka, att föreningen för nästa budgetår måtte anvisa ytterligare 210 000 kr. i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån. För lånet bör gälla enahanda villkor som för tidigare beviljat lån.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till föreningen Mellansjö skolhem för vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 210 000 kr.

[218] 15. **Lån till Svenska diakonsällskapet för vissa byggnadsarbeten.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 985 000 kr.

Direktionen för Svenska diakonsällskapet hemställer, att sällskapet måtte beviljas ett anslag av 380 000 kr. för uppförande av en central pannrumsanläggning för sällskapets epileptikervård på Stora Sköndal i Stockholm.

Sällskapet anför bl. a. följande.

Svenska diakonsällskapet har under senare år utbyggt sin epileptikervård med ett flertal nya byggnader. Sålunda uppfördes åren 1953—1954 en klinikbyggnad jämte vårdhemsbyggnad, till vilken delvis utgick statsbidrag, år 1954 en verkstadsbyggnad utan statsbidrag, år 1959 en verkstadsbyggnad utan statsbidrag samt åren 1960—1961 en vårdhemsbyggnad, till vilken utgick statsbidrag.

Åren 1953—1954 uppfördes ett pannrum för dåvarande behov i ett redan befintligt källarutrymme i det gamla sjukhuset. Detta pannrum har under de senaste åren visat sig bristfälligt och otillräckligt. Pannorna måste gång efter annan genomgå större justeringar och en av pannorna är slutbränd. Därtill kommer att denna värmecentral är helt otillräcklig för den fortsatta utbyggnaden. Under åren 1962—1963 beräknar diakonsällskapet uppföra ett ålderdomshem för epileptiker, till vilket statsbidrag beviljats av 1962 års riksdag. Genom beslut av arbetsmarknadsstyrelsen har statsbidrag vidare beviljats till uppförande av en s. k. skyddad verkstad, vilken ävenledes beräknas komma att uppföras under hösten 1962—våren 1963.

I samband med uppförandet av den s. k. skyddade verkstaden har diakonsällskapet planerat att uppföra en central pannanläggning för hela epileptikervården, som skulle betjäna dels det nuvarande byggnadsbeståndet, dels nyssnämnda nybyggnader och dels ett planerat sjukhem för epileptiskt sjuka barn. Pannanläggningen bör sålunda dimensioneras så att den räcker till för samtliga byggnader för epileptikervården.

Kostnaderna för uppförandet av pannanläggningen beräknas på grundval av infordrade anbud till 400 000 kr. För finansieringen kan sällskapet ta i anspråk 20 000 kr. av det belopp om 985 000 kr., som 1962 års riksdag anvisat för uppförande av ett ålderdomshem. Återstående kostnader uppgår sålunda till 380 000 kr. Sällskapet saknar egna medel för utförande av denna anläggning.

Yttrande

Byggnadsstyrelsen, som granskat ritningar och övriga handlingar i ärendet, har icke funnit anledning till erinran mot pannrumsanläggningens utformning. De beräknade byggnadskostnaderna har styrelsen funnit skäliga.

Föredraganden

Såsom diakonsällskapet anfört har statsbidrag beviljats för uppförande av ett flertal byggnader för den av sällskapet bedrivna epileptikervården på Stora Sköndal, bl. a. för ett vårdhem och ett ålderdomshem för epileptiker. Den nuvarande pannanläggningen befinner sig i bristfälligt skick och har visat sig otillräcklig för att tillgodose värmebehovet för redan befintliga byggnader inom epileptikervården. Då det inte är möjligt att utbygga pannanläggningen i sådan utsträckning, att såväl befintliga som beslutade byggnaders värmebehov kan tillgodoses, finner jag det nödvändigt, att en ny panncentral uppföres för epileptikervården. I likhet med byggnadsstyrelsen har jag intet att erinra mot vare sig den föreslagna utformningen av panncentralen eller den framlagda kostnadsberäkningen, slutande på 400 000 kr. Med hänsyn härtill och med beaktande av att 20 000 kr. för del i ny pannanläggning ingick i det belopp om 985 000 kr., som 1962 års riksdag anvisat för uppförande av nyssnämnda ålderdomshem, föreslår jag, att sällskapet erhåller understöd av statsmedel i form av ett räntefritt stående lån om högst 380 000 kr. för uppförande av ny panncentral för de till epileptikervården hörande byggnaderna. Såsom villkor för lånet torde böra gälla bl. a., att Svenska diakonsällskapet i egenskap av ägare till hemmet ställer säkerhet, som av Kungl. Maj:t godkännes, samt att lånet skall återbetalas, om epileptikervården nedlägges eller icke upprätthålles på tillfredsställande sätt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Svenska diakonsällskapet för vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 380 000 kr.

[219] 16. **Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

Gotlands läns landstings förvaltningsutskott hemställer dels att 1 275 500 kr. anvisas för ändamålet, dels ock om fortsatt ränte- och amorteringsfrihet för beviljade lån.

Arbetet med den första byggnadsetappen, omfattande nybyggnad av en vårdflygel och en mellankropp med anslutning till den gamla lasarettbyggnaden, har slutförts och inflyttningen i de nya lokalerna pågår.

Bokförda kostnader hittills uppgår till cirka 5 125 000 kr. Ytterligare utgifter tillkommer på tillsammans 295 000 kr., varför totalkostnaderna för denna etapp uppgår till i runt tal 5 420 000 kr. innebärande en ökning med cirka 35 % i jämförelse med den år 1955 gjorda kostnadsberäkningen.

Den andra etappen, som huvudsakligen innefattar ombyggnad av den gamla lasarettskroppen, har med hänsyn till verksamheten på lasarettet under byggnadstiden måst uppdelas i underetapper. Kostnaderna för de närmast förestående arbetena beräknas till 2 850 000 kr.

Det återstår därefter att bygga om den södra flygeln samt de södra partierna av huvudbyggnaden liksom att avveckla de provisoriska anordningarna. Enär arbetet därmed icke torde påbörjas under budgetåret 1963/64 anhålles ej om medel härför i detta sammanhang. Aktuella siffror är därför beloppet för första huvudetappen 5 420 000 kr. och för den andra etappens första del 2 850 000 kr. eller tillsammans 8 270 000 kr. Uppdelningen härav enligt 1957 års riksdagsbeslut blir: statligt stöd 65 % eller 5 375 000 kr. samt landstingets andel 35 % eller 2 894 500 kr. Hittills har landstinget beviljats statligt stöd å tillsammans 4 100 000 kr. Eftersom byggnadstiden beräknas till cirka två år kan medelsbehovet under budgetåret 1963/64 beräknas till (5 375 000 — 4 100 000) 1 275 000 kr.

Under åberopande av landstingets ansträngda ekonomiska läge hemställer förvaltningsutskottet om befrielse att betala ränta och amortering å beviljade lån även i fortsättningen.

Föredraganden

Frågan om statligt stöd till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby underställdes 1957 års riksdag (prop. nr 68). De sammanlagda kostnaderna för utbyggnaden uppskattades därvid på grundval av år 1955 gjorda preliminära beräkningar till 6 150 000 kr. Enligt de i propositionen redovisade beräkningsgrunderna skulle det statliga låneunderstödet härå utgöra 3 547 500 kr. I anslagsäskandena för budgetåret 1962/63 anmälde landstinget, att utbyggnadskostnaderna kunde beräknas till 7 400 000 kr. Landstinget uppskattar nu kostnaderna för etapp I och första delen av etapp II till 8 270 000 kr. Kostnaderna för dessa projekt överstiger således de för hela byggnadsföretaget preliminärt beräknade med 2 120 000

kr. Merkostnaden motsvarar ett ökat lånebehov för landstinget med 1 378 000 kr. Det synes rimligt att landstinget beviljas lån enligt hittills tillämpade grunder för att täcka också den beräknade merkostnaden. I enlighet härmed skulle landstinget som lån erhålla ett sammanlagt nettobelopp av $(3\,547\,500 + 1\,378\,000)$ 4 925 500 kr. Härav har hittills beviljats 4 100 000 kr. För nästa budgetår förordar jag en medelsanvisning av 825 000 kr.

Till de av förvaltningsutskottet väckta frågorna om fortsatt ränte- och amorteringsfrihet å beviljade lån är jag ej beredd att taga ställning förrän byggnadsföretaget slutförts. Jag förordar dock, att landstinget medgives befrielse från under budgetåret 1963/64 inträdande ränte- och amorterings-skyldighet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 825 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller
Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Berit Sandqvist-Örnberg

Ändringar i antalet tjänster hos riksförsäkringsverket

Tjänst	Riksför- säkrings- verket		Departe- ments- chefen		Tjänst	Riksför- säkrings- verket		Departe- ments- chefen	
	+	-	+	-		+	-	+	-
Verksledningen					förste byråsekreterare				
byråchef Bg 1	1				Ag 23			1	
Kanslibyrån	1				kontorsskrivare Ae 13...	1			
personalkonsulent lägst					kontorist Ae 9	1			
Ae 19	1				amanuens A 17		2		2
kansliskrivare Ae 11 ...	2		2		kansliskrivare Ae 11 ...		1		1
kontorist Ae 9	1				kontorist Ae 9		2		3
kanslibitråde Ae 7	1		1		kanslibitråde Ae 7		15		15
expeditionsvakter Ae 7..	7				kontorsbiträde		48		48
Organisationssektionen	12		3		Utbetalningssektionen				
förste byråsekreterare					förste byråsekreterare				
Ag 21	1		1		Ae 21	1		1	
	1		1		assistent Ae 17	1		1	
Avgiftsbyrån					assistent Ae 15	1		1	
kanslist	1				förste maskinoperatör				
assistent Ae 15	1				Ag 13	2			
kontorsskrivare Ae 13...	1				förste maskinoperatör				
kontorist Ae 9	1		1		Ag 12			2	
kanslibiträden Ae 7	10				maskinoperatör Ag 11...	1			
kontorsbiträden	5				» Ag 10...			1	
	19		1		» Ae 9...	4		4	
Matematisk-statistiska					» Ae 7...	2		2	
byrån					amanuens A 17		1		1
förste aktuarie Ae 23 ...	1		1		Kontrollsektionen				
kontorsskrivare Ae 13...	2		1		kontorist Ae 9	1			
kanslist	1				kanslibitråde Ae 7	1		1	
kanslibitråde Ae 7	1				Datagruppen				
kontorsbiträde		1		1	byrådirektör Ae 27	1		1	
	5	1	2	1	förste byråsekreterare				
Utbetalningsbyrån					Ae 23	1		1	
byrådirektör Ae 25	1				tjänsteman Ae 16	1			
Betalningsmottagarsek-					assistent Ae 17			1	
tionen						22	77	17	79
kontorsskrivare Ae 13...		1		1	Besväravdelningen				
kansliskrivare Ae 11 ...		1		1	byrådirektör Ae 25	1			
kanslibitråde Ae 7		1		1	» Ag 25			1	
kontorsbiträde		6		6	förste byråsekreterare				
Register- och uträknings-					Ae 23		2		2
ningssektionen					d:o Ae 21		5		5
förste byråsekreterare					kontorsskrivare Ae 13...		3		3
Ae 23	1				kansliskrivare Ae 11 ...		2		2
					kontorist Ae 9		5		5
					kanslibitråde Ae 7		10		10
					kontorsbiträde		26		26
						1	53	1	53
					Summa	61	131	24	134

Förteckning A

med hänvisning från anslagen under femte huvudtiteln i riksstaten för budgetåret 1962/63 till motsvarande anslag i riksstatsförslaget för budgetåret 1963/64.

1962/63	1963/64	1962/63	1963/64	1962/63	1963/64	1962/63	1963/64
A 1	V: A 1	C 19	V: D 10	E 14	V: I 5	H 4	V: E 4
A 2	V: A 2	C 20	V: C 12	E 15	V: I 8	H 5	V: E 5
A 3	V: A 3	C 21	V: C 13			H 6	V: E 6
A 4	V: A 4	C 22	V: C 14	F 1	XI: D 1		
A 5	V: A 5	C 23	V: C 15	F 2	XI: D 2	I 1	V: L 1
		C 24	V: C 16	F 3	XI: D 3	I 2	V: L 5
B 1	V: C 1	C 25	V: C 17	F 4	XI: D 4	I 3	XI: D 5
B 2	V: C 2	C 26	V: C 18	F 5	XI: D 8	I 4	XI: D 6
B 3	—			F 6	V: D 3	I 5	XI: C 17
B 4	V: C 3			F 7	XI: D 9	I 6	V: C 30
B 5	V: C 4	D 1-11	V: C 19-20	F 8	XI: D 2	I 7	V: L 6
B 6	XI: C 1	D 12	V: C 21	F 9	—		
B 7	XI: C 2	D 13	V: C 22	F 10	XI: D 10		
B 8	XI: C 3	D 14	V: C 23	F 11	XI: D 7		
B 9	XI: C 4	D 15	V: C 24	F 12	XI: D 11		
		D 16	V: C 25	F 13	XI: D 12		
C 1	—	D 17	V: C 26	F 14-15	V: D 12		
C 2	—	D 18	V: C 27				
C 3	V: D 11	D 19	V: C 28	G 1	V: B 1		
C 4	V: C 5	D 20	V: C 29	G 2	V: B 2		
C 5	V: C 6			G 3	V: B 3		
C 6	V: C 7	E 1	XI: C 5	G 4	V: B 4		
C 7	V: C 8	E 2	XI: C 6	G 5	V: B 5		
C 8	V: D 1	E 3	XI: C 7	G 6	V: B 6		
C 9	V: D 2	E 4	XI: C 8	G 7	—		
C 10	V: D 4	E 5	XI: C 12	G 8	V: B 9		
C 11	V: C 9	E 6	XI: C 9	G 9-10	V: B 10		
C 12	V: C 10	E 7	XI: C 10	G 11	V: B 7		
C 13	V: C 11	E 8	V: I 1	G 12	V: B 8		
C 14	V: D 5	E 9	XI: C 13	G 13	V: I 2		
C 15	V: D 6	E 10	XI: C 14				
C 16	V: D 7	E 11	XI: C 11	H 1	V: E 1		
C 17	V: D 8	E 12	XI: C 16	H 2	V: E 2		
C 18	V: D 9	E 13	V: I 6	H 3	V: E 3		

Förteckning B

med hänvisning från anslagen under femte huvudtiteln i riksstatsförslaget för budgetåret 1963/64 till motsvarande anslag på riksstaten för budgetåret 1962/63.

1963/64	1962/63	1963/64	1962/63	1963/64	1962/63	1963/64	1962/63
A 1	V: A 1	D 6	V: C 15	G 8	XI: B 35	J 1	XI: B 84
A 2	V: A 2	D 7	V: C 16	G 9	XI: B 36	J 2	XI: B 85
A 3	V: A 3	D 8	V: C 17	G 10	XI: B 37	J 3	—
A 4	V: A 4	D 9	V: C 18	G 11	XI: B 38	J 4	XI: B 86
A 5	V: A 5	D 10	V: C 19	G 12	XI: B 39	J 5	XI: B 87
B 1	V: G 1	D 11	V: C 3	G 13	XI: B 40	J 6	XI: B 88
B 2	V: G 2	D 12	V: F 14—	G 14	XI: B 41	J 7	XI: B 89
B 3	V: G 3		15	G 15	XI: B 42	J 8	XI: B 90
B 4	V: G 4			G 16	XI: B 43	J 9	XI: B 91
B 5	V: G 5	E 1	V: H 1	G 17	XI: B 44	J 10	XI: B 92
B 6	V: G 6	E 2	V: H 2	G 18	XI: B 45	J 11	XI: B 93
B 7	V: G 11	E 3	V: H 3	G 19	XI: B 46	J 12	XI: B 94
B 8	V: G 12	E 4	V: H 4	G 20	XI: B 47	J 13	XI: B 95
B 9	V: G 8	E 5	V: H 5	G 21	XI: B 48	J 14	XI: B 96
B 10	V: G 9—	E 6	V: H 6	G 22	XI: B 50	J 15	XI: B 97
	10			G 23	XI: B 51	J 16	XI: B 98
C 1	V: B 1	F 1	XI: B 1			K 1	XI: B 99
C 2	V: B 2	F 2	XI: B 2			K 2	XI: B 100
C 3	V: B 4	F 3	XI: B 3	H 1	XI: B 52	K 3	XI: B 101
C 4	V: B 5	F 4	XI: B 4	H 2	XI: B 53	K 4	XI: B 102
C 5	V: C 4	F 5	XI: B 5	H 3	XI: B 54	K 5	XI: B 103
C 6	V: C 5	F 6	XI: B 6	H 4	XI: B 55	K 6	XI: B 104
C 7	V: C 6	F 7	XI: B 7	H 5	XI: B 56	K 7	XI: B 105
C 8	V: C 7	F 8	XI: B 8	H 6	XI: B 57	K 8	XI: B 106
C 9	V: C 11	F 9	—	H 7	XI: B 58	K 9	XI: B 107
C 10	V: C 12	F 10	XI: B 9	H 8	XI: B 59	K 10	XI: B 108
C 11	V: C 13	F 11	XI: B 10	H 9	XI: B 60	K 11	XI: B 109
C 12	V: C 20	F 12	XI: B 11	H 10	XI: B 61	K 12	XI: B 110
C 13	V: C 21	F 13	XI: B 12	H 11	XI: B 62	K 13	XI: B 111
C 14	V: C 22	F 14	XI: B 13	H 12	XI: B 63	K 14	XI: B 112
C 15	V: C 23	F 15	XI: B 14	H 13	XI: B 64	K 15	XI: B 113
C 16	V: C 24	F 16	—	H 14	XI: B 65	K 16	XI: B 114
C 17	V: C 25	F 17	XI: B 15	H 15	XI: B 66	K 17	XI: B 115
C 18	V: C 26	F 18	XI: B 16	H 16	XI: B 67	K 18	XI: B 116
C 19	V: D 1, 3, 5, 7, 8, 10	F 19	XI: B 17	H 17	XI: B 68	K 19	XI: B 117
		F 20	XI: B 18	H 18	XI: B 69	K 20	XI: B 118
		F 21	XI: B 19	H 19	XI: B 70	K 21	XI: B 119
C 20	V: D 2, 4, 6, 7, 9, 11	F 22	XI: B 20	H 20	XI: B 71	K 22	XI: B 120
		F 23	XI: B 21	H 21	XI: B 72	K 23	—
		F 24	XI: B 22	H 22	XI: B 73	K 24	XI: B 121
C 21	V: D 12	F 25	XI: B 23	H 23	XI: B 74	K 25	XI: B 122
C 22	V: D 13	F 26	XI: B 24	H 24	XI: B 75	K 26	XI: B 124
C 23	V: D 14	F 27	XI: B 25	H 25	XI: B 76	K 27	XI: B 125
C 24	V: D 15	F 28	XI: B 24	H 26	XI: B 77	K 28	XI: B 126
C 25	V: D 16	F 29	XI: B 25	H 27	XI: B 79		
C 26	V: D 17	F 30	XI: B 26—	H 28	XI: B 81		
C 27	V: D 18		27			L 1	V: I 1,
C 28	V: D 19			I 1	V: E 8		XI: F 7
C 29	V: D 20			I 2	V: G 13	L 2	XI: F 8
C 30	V: I 6	G 1	XI: B 28	I 3	XI: B 82	L 3	XI: F 9
		G 2	XI: B 29	I 4	(XI: B 80)	L 4	XI: F 10
D 1	V: C 8	G 3	XI: B 30	I 5	V: E 14	L 5	V: I 2,
D 2	V: C 9	G 4	XI: B 31	I 6	V: E 13		XI: F 11
D 3	V: F 6	G 5	XI: B 32	I 7	XI: B 83	L 6	V: I 7
D 4	V: C 10	G 6	XI: B 33	I 8	V: E 15,	L 7	XI: F 4
D 5	V: C 14	G 7	XI: B 34		VIII: B 79		

Register

Driftbudgeten

Femte huvudtiteln

A. Socialdepartementet m. m.

Sid.		Kronor
	Socialdepartementet:	
10	Avlöningar	2 413 000
11	Omkostnader	140 000
12	Socialattachéer	323 000
13	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	3 000 000
13	Extra utgifter	130 000
		6 006 000

B. Allmän försäkring m. m.

	Försäkringsdomstolen:	
14	Avlöningar	670 000
15	Omkostnader	35 000
	Försäkringsrådet:	
16	Avlöningar	724 000
18	Omkostnader	35 000
	Riksförsäkringsverket:	
18	Avlöningar	15 793 000
27	Omkostnader	3 130 000
29	Bidrag till folkpensioner m. m.	3 110 000 000
32	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	6 200 000
33	Bidrag till sjukförsäkringen	365 000 000
34	Vissa yrkesskadeersättningar m. m.	4 900 000
		3 506 487 000

C. Socialvård, nykterhetsvård m. m.

	Socialstyrelsen:	
37	Avlöningar	3 443 000
43	Omkostnader	490 000
	Statens socialvårdskonsulenter:	
45	Avlöningar	505 000
46	Omkostnader	129 000
46	Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.	6 750 000
47	Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem	4 000 000

672 *Statsverkspropositionen år 1963: Bil. 7: Socialdepartementet*

Sid.		Kronor
48	Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem	133 000
49	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.....	35 000
50	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.....	214 000
52	Bidrag till driften av barnhem.....	1 600 000
53	Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem.....	89 000
	Ungdomsvårdsskolorna:	
54	Avlöningar.....	13 793 000
65	Omkostnader.....	6 443 000
69	Engångsanskaffning av inventarier m. m.....	530 000
70	Anordnande och drift av provisoriska förläggningar.....	550 000
71	Personalutbildning.....	55 000
72	Bidrag till inackorderingshem m. m.....	227 000
73	Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor.....	600 000
	Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare:	
75	Avlöningar.....	5 344 000
104	Omkostnader.....	3 100 000
110	Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.....	1 500 000
114	Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.....	24 500 000
118	Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.....	1 050 000
119	Utbildning av nykterhetsvårdspersonal.....	97 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
119	Avlöningar.....	2 140 000
121	Omkostnader.....	599 000
122	Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder.....	20 000 000
123	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.....	103 000
124	Bidrag till Länkrörelsen.....	400 000
125	Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.....	60 000
		98 479 000

D. Stöd åt barnfamiljer m. m.

127	Allmänna barnbidrag.....	947 000 000
127	Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.....	3 100 000
128	Bostadsrabatter.....	180 000 000
134	Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag.....	31 000 000
135	Bidrag till driften av barnstugor.....	15 300 000
135	Bidrag till barnpsykologiska forskningslaboratoriet m. m.....	100 000
137	Ferieresor.....	1 200 000
138	Bidrag till driften av semesterhem.....	460 000
139	Stipendier för underlättande av husmoderssemester.....	1 000 000
140	Bidrag till driften av barnkolonier m. m.....	2 950 000
141	Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor.....	350 000
142	Omkostnader för statens bosättningslån.....	350 000

1 172 810 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
E. Arbetarskydd		
Arbetskyddsstyrelsen:		
144	Avlöningar	2 405 000
147	Omkostnader	295 000
Yrkesinspektionen:		
148	Avlöningar	4 653 000
149	Omkostnader	1 039 000
150	Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetskyddets område	100 000
151	Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetskyddslagen	3 000
		8 495 000
F. Medicinalstyrelsen m. m.		
Medicinalstyrelsen:		
152	Avlöningar	5 980 000
166	Omkostnader	846 000
Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd:		
170	Avlöningar	702 000
176	Omkostnader	207 000
178	Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.	727 000
180	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	5 000 000
Strålskyddsverksamhet m. m.:		
186	Avlöningar	1 714 000
192	Omkostnader	225 000
195	Inredning och utrustning	800 000
Centrala sjukvårdsberedningen:		
197	Avlöningar	1 196 000
199	Omkostnader	176 000
Statens institut för folkhälsan:		
201	Avlöningar	4 970 000
210	Omkostnader	1 144 000
Statens bakteriologiska laboratorium:		
215	Avlöningar	7 618 000
231	Omkostnader	4 382 000
234	Inredning och utrustning	350 000
Statens rättskemiska laboratorium:		
237	Avlöningar	1 842 000
240	Omkostnader	483 000
Statens farmaceutiska laboratorium:		
242	Avlöningar	1 410 000
249	Omkostnader	323 000
251	Svenska farmakopékommittén m. m.	264 000
Statens rättsläkarstationer:		
253	Avlöningar	1 035 000
258	Omkostnader	238 000
260	Anordnande av en rättsläkarstation i Göteborg	1 000

674 *Statsverkspropositionen år 1963: Bil. 7: Socialdepartementet*

Sid.		Kronor
260	Medikolegala besiktningar.....	50 000
	Länsläkarväsendet:	
261	Avlöningar.....	2 073 000
265	Omkostnader.....	294 000
	Provinsiälläkare:	
266	Avlöningar.....	3 000 000
267	Omkostnader.....	30 000
268	Bidrag till provinsiälläkarväsendet m. m.....	11 325 000
		58 405 000

G. Mentalsjukhus m. m.

	Statens mentalsjukhus:	
274	Avlöningar.....	222 000 000
336	Omkostnader.....	76 150 000
346	Kostnader för mentalsjukvårdsberedningen.....	1 500 000
346	Utrustning av nya mentalsjukhus m. m.....	17 300 000
	Utbildning av mentalsjukvårdspersonal:	
346	Avlöningar.....	6 710 000
352	Omkostnader.....	815 000
354	Bidrag till driften av vissa mentalsjukhus.....	14 000 000
355	Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	53 000 000
356	Bidrag till anordnande av psykiatriska kliniker vid lasarett....	1 000
357	Bidrag till driften av psykiatriska kliniker vid lasarett.....	1 100 000
358	Bidrag till anordnande av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka.	110 000
359	Bidrag till driften av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka....	2 300 000
	Statens skol- och yrkeshem på Salbohed:	
359	Avlöningar.....	700 000
363	Omkostnader.....	260 000
	Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg:	
365	Avlöningar.....	403 000
367	Omkostnader.....	117 000
369	Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna.....	5 000 000
371	Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna.....	15 000 000
372	Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna.....	11 300 000
	Vilhelmsro sjukhus:	
379	Avlöningar.....	2 780 000
381	Omkostnader.....	625 000
382	Bidrag till epileptikeranstalter.....	1 800 000
384	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn m. m.....	1 200 000
		424 171 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
H. Universitetssjukhus m. m.		
	Karolinska sjukhuset:	
389	Avlöningar	62 898 000
428	Omkostnader	16 400 000
437	Utrustning	15 100 000
	Serafimerlasarettet:	
437	Avlöningar	12 294 000
446	Omkostnader	3 955 000
449	Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.	1 430 000
450	Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus.	1 553 000
450	Bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus.	11 120 000
451	Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus.	1 400 000
452	Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare.	6 080 000
461	Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala.	3 900 000
480	Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala.	2 000 000
486	Bidrag till anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemisjukhuset i Uppsala.	80 000
487	Bidrag till lasarettet i Lund.	14 000 000
490	Bidrag till Malmö allmänna sjukhus.	15 300 000
490	Bidrag till vissa Göteborgs stad tillhöriga sjukhus.	12 000 000
494	Bidrag till lasarettet i Umeå.	5 100 000
498	Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	200 000
499	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	1 500 000
500	Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter.	80 000
502	Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter.	1 760 000
503	Bidrag till anordnande av epidemivårdsanstalter.	1 000
504	Bidrag till driften av epidemivårdsanstalter.	300 000
505	Bidrag till anordnande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka	500 000
506	Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka.	5 500 000
506	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi.	2 700 000
508	Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter.	100 000
508	Bidrag till Eugeniahemmet.	2 535 000
		167 786 000

I. Viss rehabiliteringsverksamhet

514	Statens arbetsklínik i Stockholm	630 000
517	Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.	19 600 000
519	Bidrag till ortopediska hjälpmedel m. m.	12 700 000
520	Bidrag till Svenska vanförevårdens centralkommitté.	200 000
522	Bidrag till De vanföras riksförbund.	425 000
524	Bidrag till De blindas förening.	680 000
525	Bidrag till hörapparater.	5 000 000
526	Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund.	225 000
		39 460 000

¹ Beräknat belopp.

676 *Statsverkspropositionen år 1963: Bil. 7: Socialdepartementet*

Sid.		Kronor
J. Utbildning av sjukvårdspersonal		
Barnmorskeläroanstalten i Stockholm:		
529	Avlöningar	228 000
532	Omkostnader	229 000
534	Anordnande av elevbostäder	350 000
Barnmorskeläroanstalten i Göteborg:		
536	Avlöningar	214 000
538	Omkostnader	117 000
Statens sjuksköterskeskola i Stockholm:		
540	Avlöningar	782 000
543	Omkostnader	205 000
Statens sjuksköterskeskola i Göteborg:		
545	Avlöningar	405 000
547	Omkostnader	350 000
Statens sjuksköterskeskola i Norrköping:		
548	Avlöningar	285 000
549	Omkostnader	149 000
551	Bidrag till vissa sjuksköterskeskolor	1 160 000
Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor:		
555	Avlöningar	885 000
561	Omkostnader	128 000
563	Utbildning av viss sjukvårdspersonal	354 000
571	Utbildningskurser i arbetsterapi	28 000
		5 869 000
K. Allmän hälsovård m. m.		
572	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	16 400 000
573	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	3 500 000
575	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	8 400 000
579	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	1 900 000
580	Abortförebyggande åtgärder	390 000
582	Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning	100 000
583	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	700 000
584	Stipendier till studerande vid tandläkarhögskola	750 000
585	Bidrag till driften av folktandvården	11 000 000
587	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	200 000
588	Kurs för vissa utländska tandläkare	46 000
590	Understödjande av dispensärverksamhet m. m.	1 900 000
592	Allmän hälsokontroll	1 650 000
594	Medicinalstyrelsens skärmbildscentral	660 000
597	Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten	60 000
598	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	2 500 000
603	Skyddssympning mot difteri	120 000
604	Skyddssympning mot polio	2 700 000
608	Yrkesmedicinska centralen	320 000

Sid.		Kronor
609	Bidrag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område....	50 000
610	Ambulans- och räddningsflygtjänst.....	900 000
614	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.....	200 000
618	Hälsovårdsupplysning.....	300 000
625	Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse.....	200 000
626	Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare .	60 000
628	Bidrag till världshälsovärdsorganisationen m. m.....	2 160 000
631	Vissa internationella resor.....	60 000
633	Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea.....	12 600 000
		59 826 000

L. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

634	Byggnadsstyrelsens delfond.....	6 733 000
634	Uppsala universitets delfond.....	1 586 000
634	Medicinalstyrelsens delfond.....	25 660 000
634	Karolinska sjukhusets delfond.....	5 302 000
635	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.....	208 000
635	Internationellt socialpolitiskt samarbete.....	1 300 000
635	Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige.....	130 000
		40 919 000

Summa för driftbudgeten 5 588 713 000

Kapitalbudgeten

Statens allmänna fastighetsfond

637	Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna.....	4 600 000
642	Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare.....	1 000
645	Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m.....	1 530 000
646	Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium.....	3 000 000
654	Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens rättsläkarstation vid Stockholm.....	700 000
656	Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.....	158 000 000
656	Vissa byggnadsarbeten för statens skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning.....	3 700 000
657	Utbyggande av karolinska sjukhuset.....	16 000 000
657	Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala.....	19 000 000
657	Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund .	12 000 000
		88 531 000

Statens utlåningsfonder

658	Statens bosättningslånefond.....	1 000
		1 000

¹ Beräknat belopp.

678 *Statsverkspropositionen år 1963: Bil. 7: Socialdepartementet*

Sid.

Kronor

Fonden för låneunderstöd

659	Lån till nybyggnader m. m. vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare.....	784 000
662	Lån till utländska läkare för viss efterutbildning.....	1 000
663	Lån till föreningen Mellansjö skolhem för vissa byggnadsarbeten.	210 000
664	Lån till Svenska diakonsällskapet för vissa byggnadsarbeten...	380 000
666	Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby.....	825 000
		2 200 000

Summa för kapitalbudgeten **90 732 000**

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1963

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
kommunikationsdepartementet,
finansdepartementet*

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1963.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, anmäler de frågor, som gäller utgifterna för budgetåret 1963/64 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, och anför därvid följande.

ÖVERSIKT

De senaste årens utveckling inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde har kännetecknats av kraftig expansion. I särskilt hög grad gäller detta vägtrafiken. Den utomordentligt snabba utvecklingen av bilbestånd och biltrafik har under en relativt kort period medfört långtgående förändringar i trafikstrukturen. Ett praktiskt taget kontinuerligt utredningsarbete äger rum för att trafiksektorn genom samordnade delreformer skall kunna anpassas efter den dynamiska utvecklingen. En successiv omställning av själva transportapparaten sker alltefter förändringarna i den totala trafikbilden. Ej lönsam järnvägstrafik nedlägges samtidigt som en kraftig upprustning av statsjärnvägarnas trafikstarka huvudlinjer genomföres. Flygtrafiken har utvecklats i en hastig takt, och under de senaste åren har ett omfattande inrikes flygtrafiknät byggts upp.

Trafiksäkerhetsarbetet har på grund av vägtrafikens ökning kommit att inta en central plats i departementets handlingsprogram. Trafiksäkerhetsforskning och upplysningsverksamhet för förbättrad trafiksäkerhet har givits ökade resurser. Prov med allmänna temporära hastighetsbegränsningar har genomförts.

Automatiseringen av teletrafiken har fortskridit så att nu mer än 90 % av telefonapparaterna är anslutna till automatiska telefonstationer. Televisionsnätet har utbyggt snabbare än i något annat land. Det täcker nu praktiskt taget alla delar av vårt land.

Inom elkraftförsörjningens område har utbyggnaden av vattenkraften medfört, att torrårssäkerhet med god marginal föreligger för flera år framöver. En viss avsaktning i utbyggnaden av vattenkraften har synts motiverad.

Ett omfattande program för effektivisering av den statliga förvaltningen inom departementets ämbetsområde har till stora delar genomförts. Vattenfallsstyrelsen, hyggnadsstyrelsen och postbanken har omorganiserats efter principer, som bättre motsvarar moderna krav. Förslag rörande omorganisation av postverket och statens järnvägar är under prövning. En översyn av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens organisation kommer att igångsättas.

I överensstämmelse med vad chefen för justitiedepartementet tidigare i dag anfört (bil. 2, s. 1) behandlas i det följande jämväl anslagen inom sjöfartens område, vilka fr. o. m. budgetåret 1963/64 bör upptagas under Kommunikationsdepartementet.

Förslag om övergång till högertrafik avses skola lämnas till 1963 års riksdag. Ett första anslag härför erfordras under nästa budgetår.

Ökade insatser på en rad områden präglar förslagen till anslag inom Kommunikationsdepartementets verksamhetsområde i riksstatsförslaget för nästa budgetår.

Transportsektorn

Transportväsendets utveckling sker i nära samband med den allmänna ekonomiska och tekniska utvecklingen. Förändringen i befolkningens regionala fördelning liksom i näringslivets struktur och lokalisering har medfört omfattande ändringar i inriktningen av efterfrågan på transporttjänster. Stegringen av industriproduktionen, handelns och servicenäringarnas tillväxt samt turismens expansion har starkt ökat denna efterfrågan. Förbättringar i själva trafiktekniken har vidare föranlett inbördes förskjutningar mellan de olika trafikmedlen.

Transportkostnaden utgör en väsentlig del av totalkostnaden för den färdiga produkten och medför därmed vittgående konsekvenser för ett lands konkurrensförmåga på de internationella marknaderna. I det mellanfolkliga samarbetet har transportfrågorna kommit att intaga en allt mera framträdande plats och framtingat en intensivare internationell samverkan. Inom en rad mellanfolkliga organisationer, såsom Nordiska rådet, ECE, Europarådet, OECD och europeiska transportministerkonferensen pågår sålunda ett omfattande samordningsarbete på kommunikationsväsendets område i form av bl. a. utredningsarbete, dokumentation, information och ut-

färdande av rekommendationer i syfte att enhetliggöra lagstiftning och bestämmelser.

I takt med det snabba ekonomiska framåtskridandet har under 1950-talet inträffat en mycket stark ökning såväl av person- som godstransporterna.

Vad biltrafiken beträffar har personbilarna svarat för praktiskt taget hela ökningen inom persontrafiken under 1950-talet. Personbilarnas relativa andel i det totala persontrafikarbetet ökade sålunda från ca 30 % år 1950 till omkring 70 % år 1960. Samtidigt ökade det samlade persontrafikarbetet från ca 17 miljarder personkm till ungefär 38 miljarder eller med i medeltal omkring 8 % per år. Busstrafiken liksom järnvägstrafiken minskade kraftigt i glesbygdsområdena till följd av befolkningsminskningen på landsbygden och den snabbt ökande personbilismen. Däremot utvidgades busstrafiken i de större och medelstora städerna på grund av den fortgående utbyggnaden av nya bostadsområden och den successiva nedläggningen av spårvägstrafiken i vissa städer. Totalt sett steg därför busstrafiken något under perioden.

Ökningen av godstrafikens omfattning under decenniet var såväl absolut som relativt störst för lastbilarna. Den genomsnittliga årliga ökningen av lastbilarnas transportarbete uppgick till 10 %, medan ökningen för godstrafiken totalt endast var ca 4 %. Det totala godstransportarbetet kan uppskattas till 14 miljarder tonkm år 1950 och ungefär 20 miljarder år 1960. Fjärrtrafiken med lastbil, d. v. s. trafik på avstånd längre än 100 km, expanderade kraftigt och ökade från 270 milj. tonkm år 1950 till 1 081 milj. tonkm år 1960. I fjärrtrafiken är transportavstånden i genomsnitt längre för järnväg än för lastbil. Fjärrtrafiken med lastbil är koncentrerad till de viktigare vägarna mellan landets större produktions- och konsumtionscentra och bildar i praktiken ett parallellsystem till järnvägens stambanor. Konkurrensen mellan järnväg och bil är intensiv inom denna del av transportsektorn.

Under år 1961 kännetecknades biltrafiken av en fortsatt expansion. Främst ökade personbilstrafiken men även buss- och lastbilstrafiken visade en viss stegring. Antalet under året nyinregistrerade personbilar uppgick till 181 000, vilket var drygt 13 % flera än under året innan. Nyinregistreringarna av lastbilar ökade med 4 %. Antalet under året nedskrotade personbilar uppskattas till 60 000. Vid årets slut uppgick antalet personbilar i landet till 1,3 milj., vilket motsvarade en personbil på var sjätte invånare. Det totala bilbeståndet — personbilar, bussar och lastbilar — utgjorde 1,44 milj.

Det direkta statliga stödet till kollektiv trafik, som dittills endast avsett järnvägstrafik, utvidgades 1961 till att omfatta även viss i enskild regi driven busslinjetrafik på landsbygden i syfte att förebygga nedläggning av sådan mindre lönsam trafik, som erfordras för att trygga transportförsörjningen inom trafiksvaga områden. Stödet, som utgått med 2 mkr. för år 1961 och 2,7 mkr. för år 1962, föreslås för år 1963 utgå med 3 mkr.

Investeringarna i vägnätet har hållits på en hög nivå. De totala utgifterna för vägväsendets behov under budgetåret 1961/62 översteg bilskatteinkomsterna med 36 mkr. För innevarande budgetår har väganslag om sammanlagt 1 166,5 mkr. anvisats, vilket är 140 mkr. mera än för budgetåret 1961/62. Viss del av ökningen disponeras under beaktande av utvecklingen på arbetsmarknaden för vägbyggande och vägunderhåll i Norrland. I första hand inriktas vägbyggnadsarbetet på att förbättra de delar av vägnätet, som är av särskild betydelse för näringslivets transporter, samt förbifarts- och tillfartsleder vid de mera betydande tätortsbildningarna och trafikpulsådror inom de större och medelstora städernas interna kommunikationsnät. Det allmänna vägnätets längd uppgick den 1 januari 1962 till i avrundat tal 96 000 km, varav ca 18 % var försett med beläggning. Under år 1961 utfördes beläggning på drygt 1 500 km grusväg. Vid samma tidpunkt hade drygt 10 % av vägnätet ytlager av oljegrus. Ett axeltryck av 8 ton tilläts under år 1961 på nära 54 % av landsbygdens allmänna vägar mot ca 48 % året innan.

Under perioden 1958—1963 kommer utgifterna för statligt och kommunalt väg- och gatubyggande att uppgå till ca 4,1 miljarder kr. eller ca 300 mkr. mera än vad som förutsattes i vägplanen.

För budgetåret 1963/64 föreslås anslag till den statliga, kommunala och enskilda väghållningen med totalt 1 268,1 mkr., innebärande en ökning med 101,6 mkr. Den för nästa budgetår föreslagna ökningen av väganlagen disponeras på så sätt att anslaget till vägunderhållet höjes med 25 mkr. till 440 mkr., anslaget till vägbyggandet på landsbygden med 60 mkr. till 500 mkr., anslaget till gatuunderhållet med 1 mkr. till 68 mkr., anslaget till gatubyggandet med 30 mkr. till 215 mkr., anslaget till enskilt vägunderhåll med 4 mkr. till 29,5 mkr. samt anslaget till enskilt vägbyggande med 1,6 mkr. till 15,6 mkr. Anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten föreslås skola upphöra såsom självständigt anslag. Medel till de ändamål, som hittills tillgodosetts genom detta anslag, skall i fortsättningen anvisas från anslagen till vägbyggandet på landsbygden. Av anslagen till vägbyggande och vägunderhåll skall vidare viss del disponeras under beaktande av utvecklingen på arbetsmarknaden i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Förslag om en höjning av statsbidraget till den enskilda väghållningen framlägges på grundval av betänkande härom avgivet av 1960 års vägsakkunniga. Kostnaderna för reformen uppgår till 5 mkr. per år. En närmare presentation i övrigt av fördelningen av de totala anslagsmedlen till vägväsendet och reformen av statsbidragsreglerna kommer jag att lämna i det följande under punkten 11. Under kapitalbudgeten föreslås för budgetåret 1963/64 en ökning av investeringarna i väg- och vattenbyggnadsverkets förrädsfond till 46,5 mkr., varigenom nyanskaffningen av de huvudsakligen för vägunderhållet erforderliga moderna fordonen och maskinerna kan hållas på forl-

satt hög nivå. — I avbidan på särskild proposition i ämnet beräknas ett anslag av 10 mkr. för övergång till högertrafik.

I fråga om järnvägstrafiken kan konstateras att SJ:s persontrafik minskat så, att antalet personkm lågtrafikåret 1959 var 23 % lägre än toppåret 1949. Under år 1960 förbyttes nedgången i en mindre ökning.

Till skillnad från persontrafiken expanderade godstrafiken avsevärt under 1950-talet. Den genomsnittliga årliga ökningen av godstransportarbetet uppgick till ca 2,5 %. En nedgång skedde dock för de kortväga järnvägs-transporterna av stycke gods och vagnslast gods.

Under år 1961 låg SJ:s persontrafik i vad avser antalet resor på något lägre nivå än året innan. Antalet passagerare uppgick till 82,5 milj., vilket innebar en minskning med 2 % jämfört med 1960; den långväga persontrafiken torde dock ha ökat något och antalet sålda sovplatsbiljetter steg med ca 5 %. Godstrafiken ökade med någon procent jämfört med år 1960 och uppgick totalt till drygt 10 miljarder tonkm. Uppgången föll helt på transporterna av lapplandsmalm, som ökade med 6 %, medan den övriga godstrafiken var oförändrad. SJ:s intäkter under budgetåret 1961/62 steg med knappt 3 % till 1 562 mkr. inklusive driftbidraget om 80 mkr. Kostnaderna översteg intäkterna med ca 57 mkr. Förlusten har intill 50 mkr. täckts genom att anslag härför anvisats på driftbudgeten. I kostnads-sänkande syfte nedlades eller inskränktes trafiken under år 1961 på 13 förlustbringande bandelar med en sammanlagd längd av något över 650 km och ersattes med landsvägstrafik.

Järnvägsstyrelsen har på uppdrag av Kungl. Maj:t i november 1962 lämnat en redogörelse för de åtgärder i kostnadsbesparande och intäktsökande syfte som styrelsen avser genomföra under budgetåren 1963/64—1967/68. Genom planerade driftstrukturaliseringar, mera aktiva försäljnings- och taxepolitiska åtgärder samt en planerad omorganisation av SJ beräknas företags driftresultat kunna successivt förbättras. Resultatförbättringen uppskattas till 325 mkr. budgetåret 1967/68. Efter avskrivning och förräntning av det i statens järnvägar bokförda statskapitalet skulle återstå ett överskott om 110 mkr. vid oförändrad pris- och lönenivå. Om dessutom förlusterna på kvarvarande olönsamma järnvägslinjer elimineras helt, skulle överskottet ökas med 200 mkr.

För budgetåret 1963/64 upplages i avbidan på särskild proposition om vissa trafikpolitiska spørsmål ett oförändrat driftbidrag av 80 mkr. Vidare beräknas ett likaledes i förhållande till innevarande budgetår oförändrat underskott av 50 mkr.

I fråga om statens järnvägars investeringar föreslås för budgetåret 1963/64 en bibehållen medelförbrukningsram om 315 mkr. Investeringarna syftar i främsta rummet till fortsatta förbättringar av kapaciteten och standarden på de trafikstarkare linjerna, stationerna och bangårdarna samt till modernisering och standardisering av den rullande materielen. Bety-

dande investeringar kommer att göras för att höja drift- och trafiksäkerheten. Bland viktigare investeringsprojekt kan nämnas fortsatta arbeten på den nya malmbanan mellan Kiruna och Svappavaara. I investeringsplanen för nästa budgetår upptages bl. a. en ny rälsjusteringsanläggning, en ny lokstation jämte driftverkstad i Borlänge, en ny lokskötselhall jämte vagnverkstad vid Svartön samt ett kapitaltillskott av 4 mkr. till Svenska Lastbilaktiebolaget (SLAB).

Vad beträffar den inrikes sjöfarten har godsbefordran sedan 1950 ökat i förhållandevis långsam takt och samtidigt kommit att allt mer koncentreras till ett fåtal massvaror såsom mineraloljor, sten, cement och spannmål. Under 1961 transporterades mellan svenska hamnar en godskvantitet av ca 8 milj. ton. Transportarbetet motsvarade drygt 2 miljarder tonkm. Den reguljära passagerartrafiken har krympt avsevärt. För den svenska rederinäringens totala intäkter betyder den inrikes sjöfarten numera litet. Mindre än 5 % av dessa hämtas från trafiken mellan svenska hamnar.

Räknat från 1950 har den svenska handelsflottan mer än fördubblats. Vid slutet av 1961 uppgick det samlade bruttotonnaget till 4 milj. bruttoregisterton, varav en tredjedel utgjordes av tankfartyg. Sveriges andel av världshandelsflottan var 3 %. Inom den utrikes sjöfarten har skett genomgripande förändringar. Anknytningen till den egna utrikeshandeln och den förhållandevis starka inriktningen på nord- och östersjöfart har minskat och en ökande del av sysselsättningen hämtas från trafiken mellan utrikes orter. Detta har i hög grad påverkat handelsflottans sammansättning. Fartygens medelstorlek har starkt ökat. Tyngdpunkten av nyleveranserna ligger nu på mycket stora fartyg, främst avsedda för masslaster.

Under 1961 uppgick de svenska rederiernas bruttofrakter i utrikes fart till 2,4 miljarder kr. Stegringen i förhållande till 1960 var obetydlig, ca 75 mkr., och berodde på det ökade tonnaget.

Den utrikes varutrafiken över de allmänna handelshamnarna exklusive färjegods låg 1961 vid nära 33 milj. ton, en ökning sedan 1950 med 9 milj. ton eller 38 %. Därtill omsattes betydande godsmängder, år 1961 ungefär 9 milj. ton, över anläggningar utanför de allmänna hamnarnas områden. Det kvantitativt dominerande godsslaget var mineraloljan, som omfattade nära 55 % av den totala importen. Totalt ökade oljeförseln från 3,6 milj. ton år 1950 till 13 milj. ton. Samtidigt gick kolimporten tillbaka från 7,2 till 3,5 milj. ton. En mycket stor del av hamnarnas investeringar senare år har syftat till en anpassning efter det ändrade bränsleförsörjningsmönstret med de starkt ökade krav som ställts på vattendjup i farleder och vid kaj.

Hamnväsendet har också påverkats av den kraftigt expanderande färjetrafiken. Tidigare bestående färjelinjer har byggts ut och ett stort antal nya linjer, inriktade på transport av person- och lastbilar, har tillkommit. Mellan 1950 och 1961 ökade färjegodset i utrikes fart från 1,0 till nära

2,8 milj. ton. Järnvägsgodset drygt fördubblades, medan det bilburna godset steg från en mycket obetydlig kvantitet till 0,6 milj. ton. Antalet överförda personbilar uppgick 1961 till nära 700 000.

För *budgetåret 1963/64* beräknas för sjöfartsändamål ett sammanlagt anslagsbelopp av 80,8 mkr., innehärande en ökning med 0,6 mkr.

Flygtrafiken på inrikeslinjerna har under de senaste åren ökat mycket starkt. Dess andel i den samlade persontrafiken är dock fortfarande ringa.

Under år 1961 expanderade flygtrafiken i världen i långsammare takt än under de två närmast föregående åren. Antalet flygpassagerare steg med endast 6 %, vilket är den lägsta ökning som noterats på de senaste 15 åren med undantag av år 1958. SAS totala trafik ökade under verksamhetsåret 1961/62 med 7 % till 275 milj. betalda tonkm. Antalet befordrade passagerare steg under samma verksamhetsår med 7 % till sammanlagt 2,1 milj.

Den inhemska flygtrafiken ökade mycket kraftigt under 1961. Transportvolymen på de av SAS och Linjeflyg trafikerade linjerna ökade under verksamhetsåret 1961/62 med 21 % till 39,1 milj. betalda tonkm. Antalet befordrade passagerare steg med 12 %. Linjeflygs andel av den totala inhemska flygtransportvolymen, mätt i betalda tonkm, utgjorde 70 % under nämnda verksamhetsår. — Chartertrafiken ökade starkt under år 1961. Antalet resande med charterplan till utlandet uppgick till drygt 100 000, vilket innebär en ökning med 60 % jämfört med 1960 och en tiodubbling jämfört med 1955.

För investeringar i luftfartens markorganisation upptages för *budgetåret 1963/64* en medelförbrukning av 9,5 mkr. Härav hänför sig 5 mkr. till Arlanda flygplats. Bland övriga projekt kan nämnas utbyggnad av bansystemet på Torslanda flygplats för att denna skall kunna tillgodose de krav som den ökande trafiken och jetflyget ställer på flygplatsen. Under televerkets fond föreslås 3 mkr. till radioanläggningar för luftfarten. Beloppet är avsett för upprustning och komplettering av radaranläggningar, flygfyrar och andra navigationshjälpmedel, som kommer att bidra till att höja lufttrafikens säkerhet och regularitet.

Driftkostnaderna för luftfartens markorganisation beräknas för nästa budgetår komma att stiga med 5 mkr. till ca 51,4 mkr. Intäkterna beräknas till 39,1 mkr. sedan hänsyn tagits till de höjningar av passageraravgifterna, som träder i kraft i år och som ger luftfartsfonden ett intäktsstillskott av 7,5 mkr. för helt år. Underskottet å luftfartsfonden uppföres alltså med 12,3 mkr. Jämfört med beräkningarna för innevarande budgetår i 1962 års statsverksproposition innebär detta en sänkning av underskottet med 2,7 mkr.

I 1953 års trafikutrednings betänkande har intagits vissa *prognoser för utvecklingen på transportområdet* under de närmaste årtiondena. Järnvägsstyrelsen har i förutnämnda redogörelse också framlagt prognoser för järnvägstrafikens utveckling. — Antalet personbilar 1975 har beräknats till 2,6 milj., motsvarande drygt 300 bilar per 1 000 invånare. Nedgången i järnvägarnas persontrafik har antagits komma att hejdas och en återgång till 1959 års absoluta nivå har beräknats ske till år 1980. Den inrikes reguljära luftfarten väntas expandera starkt under 1960-talet. Numera beräknas antalet med inrikes flyg befordrade passagerare fram till 1970 stiga till 1,2 milj., vilket innebär en fördubbling. — I fråga om godstransporterna förutses en fortsatt ökning av lastbilarnas transportarbete. För år 1965 beräknas detta enligt vägplanen till 10 à 13 miljarder tonkm och för år 1975 till 20 à 30 miljarder tonkm. Sistnämnda år skulle mellan hälften och två tredjedelar av det inrikes godstransportarbetet utföras på landsväg. Det kan nämnas, att lastbilarnas godstransportarbete i tonkm under åren 1950—1960 ökade med 10—11 % per år. I den år 1957 framlagda vägplanen angavs den framtida ökningen till 7—10 %. Järnvägsstyrelsen räknar med att en ökning av järnvägarnas godstransporter med drygt 2 % per år skall vara möjlig på längre sikt vid en rekonstruktion av statens järnvägar.

Internationaliseringen av trafiken är också påtaglig. Antalet gränspasseringar med motorfordon ökade mellan 1960 och 1961 med 16 %. Enligt ett nyligen av danska och svenska öresundsdelegationerna avgivet betänkande kan motorfordonstrafiken över Öresund vid fortsatt färjedrift beräknas komma att fördubblas fram till år 1970 och tredubblas mellan åren 1970 och 1980 om en fast förbindelse kommer till stånd.

Under de senaste åren har ett omfattande *utredningsarbete* bedrivits inom trafikens område. Inom kommunikationsdepartementet pågår f. n. beredning av de förslag rörande riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken, som avgivits av 1953 års trafikutredning. De av trafikutredningen framförda förslagen berör frågeställningar av stor räckvidd inom svensk trafikpolitik. Beredningen av dessa frågor, som bl. a. rör liberalisering av lastbilstrafiken och frågan om driftbidraget till SJ, beräknas slutföras inom sådan tid att proposition kan föreläggas 1963 års vårriksdag. Det torde vara lämpligt att i detta sammanhang även anmäla det av 1960 års vägsakkunniga avgivna betänkandet angående avgiftsbelagda trafikanläggningar.

Parkeringskommittén har nyligen avgivit ett betänkande med förslag till vissa ändringar i vägtrafikförordningen rörande parkering och annan uppställning av fordon m. m. Betänkandet är f. n. föremål för remissbehandling.

Den 16 november 1962 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla särskilda sakkunniga för utredning rörande luftfartsverkets framtida ställning m. m.

Trafiksäkerheten

Under 1950-talets första hälft synes ökningen av trafikolyckorna ha skett i takt med trafikens ökning. Utvecklingen efter 1955 tyder emellertid på att en förbättring relativt sett inträtt. Medan antalet olyckor detta år var ca 620 på 10 000 bilar hade de år 1960 sjunkit till ca 440 på samma antal bilar. Mot en genomsnittlig årlig ökning av bilbeståndet under perioden 1955—1960 på 12—13 % svarar en ökning på 4,5 % av antalet trafikolyckor.

Det omfattande trafiksäkerhetsarbete som utförts under senare år i form av ökat vägbyggande, trafikundervisning, trafikforskning m. m. torde ha bidragit till den relativa förbättringen.

Denna förbättring får emellertid inte undanskymma det faktum att trafiksäkerhetsproblemet är av mycket allvarlig art. Omkring 1 000 dödade och 3 000 svårt skadade per år ger en uppfattning om problemets omfattning. Då en fortsatt snabb ökning av bilismen kan väntas, kommer trafiksäkerhetsproblemet att ytterligare accentueras.

Under år 1962 har företagits en samlad inventering av vilka ytterligare åtgärder som bör övervägas i det fortsatta arbetet för att skapa ökad säkerhet i trafiken. Bearbetningen av det omfattande materialet pågår f. n.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1962 har tillkallats särskilda sakkunniga för att verkställa en genomgripande utredning rörande trafikundervisningen i skolorna, förarutbildningen och körkortssystemet. Direktiven har utarbetats på grundval av bl. a. material som framkommit i den berörda inventeringen. Frågan om arbetstidsregleringen inom yrkestrafiken m. m. torde komma att tas upp till behandling i den tidigare berörda propositionen om riktlinjerna för trafikpolitiken.

Vidare har 1960 års utredning angående kontrollbesiktning av bilar m. m. framlagt ett förslag om obligatorisk säkerhetsinspektion av motorfordon och släpvagnar. Förslaget beredes f. n. inom departementet med sikte på att proposition i ämnet skall kunna läggas fram för årets riksdag. Inom departementet pågår vidare vissa undersökningar som berör handeln med begagnade bilar. Dessutom utredes frågan om viss omläggning av typbesiktningen av nya bilar m. m.

På uppdrag av kommunikationsdepartementet har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hösten 1962 låtit verkställa en undersökning av vilka vägsnitt som visat sig särskilt olycksbelastade. En redogörelse för denna undersökning och i anledning därav vidtagna åtgärder torde få lämnas riksdagen i lämpligt sammanhang.

Vidare må nämnas att försöken med tillfälliga fartbegränsningar fortsatts under år 1962. Ett betänkande från 1961 års trafiksäkerhetskommitté, vilken utreder frågan om dylika fartbegränsningars inverkan på trafiksäkerheten, torde vara allt förvänta under våren 1963.

För budgetåret 1963/64 föreslås för trafiksäkerhetsforskningen en ökning med 200 000 kr. till 900 000 kr. För säkerhetsanläggningar vid järn-

vägsforsningar upptages sammanlagt 4 750 000 kr. Förslag om bidrag till NTF kommer att framläggas senare under vårriksdagen.

Postverket

Postverkets rörelse fortsatte under år 1961 att expandera. Under detta år postbehandlades inalles 2 244 milj. försändelser och betalningsuppdrag eller 3,7 % fler än för år 1960. Inkomsterna ökade under budgetåret 1961/62 med 9,6 % till 646,2 mkr. och kassaomslutningen för budgetåret belöpte sig till 414,4 miljarder kr., en ökning från föregående budgetår med 9,4 %.

Beträffande postbefordringen inom landet har under senare år övergång till flyg- och biltransporter ägt rum i ökad omfattning. Detta har medfört ökade kostnader för postverket men också inneburit väsentliga serviceförbättringar för allmänheten. Praktiskt taget samtliga reguljära inrikes flyglinjer utnyttjas nu för postbefordran. Sedan april 1958 finns särskilda nattpostflyglinjer mellan Stockholm och Göteborg och från Malmö till Stockholm. Numera befordras all post mellan fastlandet och Gotland med de reguljära flygförbindelserna och med särskilt nattpostflyg, vilket möjliggör en tidigare utdelning av posten. För Norrlands vidkommande har betydande förbättringar av postförbindelserna ägt rum under senare år. Sålunda kan exempelvis posten från södra Sverige numera delas ut på morgonen nästa dag inom stora delar av övre Norrland. Tidsvinsten har i vissa fall uppgått till ett dygn.

Postbankens rörelse visar en fortsatt kraftig ökning. Antalet konton i postgiro-rörelsen utgör 460 000 och ökar f. n. med ca 1 000 konton per månad. Antalet omsättningar visar en årlig ökning på ca 3 % och uppgår till närmare 250 milj. per år. Det omsatta beloppet beräknas för 1962 överstiga 450 miljarder kr. Insättarnas tillgodohavanden i postsparbanken uppgår till 5,3 miljarder kr. fördelade på 5,2 milj. konton. Detta betyder en ökning av behållningen med ca 400 mkr. på ett år och en nettoökning av kontostocken med drygt 100 000 nya konton.

Problem berörande postverkets organisation, verksamhet, framtida arbetsuppgifter m. fl. frågor har behandlats av 1956 års postutredning, som avlämnat sitt betänkande i december 1962. I en särskild promemoria har därjämte generalpoststyrelsen lämnat redogörelse för möjligheterna att förbättra postverkets service i olika avseenden samt därmed förbundna kostnadsökningar. Betänkandet och promemorian är under remissbehandling.

Investeringarna för postverket avser i huvudsak större byggnadsprojekt samt inköp av bilar och bussar. För *budgetåret 1963/64* föreslås att investeringsramen ökas från 6,5 till 10,0 mkr. Bland de nya objekt som innefattas i investeringsramen må nämnas ny- eller ombyggnad av posthus i Borås, Finspång, Linköping och Stockholm. Genom den höjda investeringsomslutningen möjliggöres också bl. a. en väsentlig upprustning av postverkets bussbestånd för diligenstrafiken, som medför en ökad komfort för passagerarna och en även i övrigt förbättrad transportservice.

Televerket samt television och ljudradio

Utvecklingen inom televerket kännetecknas av en fortsatt mycket stark expansion av telefon- och telexrörelsen samt på ljudradio- och televisionsområdet. Den egentliga telegrafrörelsen visar däremot stagnation.

Ett representativt mått på expansionstakten inom verket utgör antalet uppsatta telefonapparater, vilket under de senaste åtta åren stigit från 2 till 3 milj. Sistnämnda siffra uppnåddes i slutet av augusti 1962. Antalet nyteckningar av telefonabonnemang visar ej heller någon tendens till avmattning. Tvärtom har nyteckningarna under de senaste budgetåren undan för undan stigit. Under budgetåret 1961/62 uppgick antalet nyteckningar till nära 200 000, vilket innebär en ökning med ca 40 % från budgetåret 1958/59. Som följd av den kraftiga ökningen i efterfrågan har televerkets resurser, trots väsentligt höjda investeringsanslag under de senaste åren, icke räckt till för att öka antalet inkopplade apparater i samma takt som tillväxten av nyteckningarna. Även telefontrafiken har under de senaste budgetåren vuxit kraftigt, vilket bl. a. medfört långa väntetider för manuellt expedierade rikssamtal speciellt mellan övre Norrland och den övriga delen av landet.

F. n. är omkring 93 % av alla telefonapparater anslutna till automatiska telefonstationer. I runt tal 75 % av alla rikssamtal kan kopplas automatiskt av abonnenterna själva. Ännu återstår att automatisera omkring 2 000 — i flertalet fall små — telefonstationer, men telestyrelsen räknar med att automatiseringen skall i stort sett vara genomförd i hela landet omkring år 1970. Man räknar även med att vid mitten av 1960-talet kunna börja automatisera telefontrafiken med utlandet, i första hand med våra nordiska grannländer.

Utöver den mera traditionella trafikökningen måste televerket framdeles även vara berett att tillgodose det behov av förbindelser och viss speciell terminalutrustning, som kommer att erfordras för överföring av data till och från elektroniska datamaskinanläggningar.

Utbyggnaden av televisionen i vårt land har nu kommit så långt, att samtliga i 1952 års våglängdsplan upptagna regionala sändare — utom två sändare som visat sig obehövliga — blivit installerade. En del av dem har dock fått endast provisoriskt utförande med lägre effekt. Sedan hösten 1956, då Stockholms TV-sändare officiellt började sin verksamhet, har tillkommit 63 TV-sändare, 38 FM-sändare och 110 radiolänkstationer, vilket innebär att en sådan anläggning tillkommit i genomsnitt var tionde dag.

Den fortsatta utbyggnaden på rundradioområdet avser utbyggnad av de nu provisoriska TV- och FM-stationerna till full effekt, anläggande av ytterligare 15 TV-stationer enligt 1961 års våglängdsplan, anordnande av s. k. slavstationer för TV och FM i sådana områden där fullgod mottagning från någon av de regionala sändarna icke kan erhållas samt komplettering av radiolänknätet. I ett senare skede kan förutses en landsomfattande utbygg-

nad av televisionsnätet för möjliggörande av ett andra televisionsprogram. 1960 års radioutredning har fått i uppdrag att utreda sistnämnda fråga liksom andra spörsmål i samband med televisionens framtida utveckling.

Vid utgången av budgetåret 1961/62 uppgick antalet TV-licenser till 1,5 milj. och antalet ljudradiolicenser till 2,9 milj., vilket motsvarar 200 resp. 387 licenser per 1 000 invånare.

För *budgetåret 1963/64* föreslås en höjning av televerkets investeringar — exklusive rundradioanläggningar — med 52 mkr. till 380 mkr. Denna avsevärda ökning syftar bl. a. till att möjliggöra för televerket att förbättra servicen gentemot verkets kunder genom bl. a. förkortning av väntetiderna för nya telefonapparater och för vissa rikssamtal.

Bland de större telefonstationer, som nu står i tur för automatisering, märkes Haparanda, Kalix, Mjölby, Nordmaling och Varberg. Vidare avser telestyrelsen att påbörja en upprustning av radiostationen i Grimeton.

I utbyggnadsplanerna för fjärrförbindelserna återfinnes en ny radio-länkanläggning Mora—Sveg—Östersund samt komplettering av den befintliga koaxialkabeln Stockholm—Jönköping—Göteborg så att den får väsentligt ökad kapacitet.

Till investeringar i sändarnätet för television och ljudradio föreslås 24,5 resp. 7,0 mkr. För televisionens del innebär förslaget att sändare med full räckvidd färdigställs under nästa budgetår i Anderstorp, Bollnäs, Borås, Halmstad, Pajala, Skövde, Sollefteå, Strömstad, Uddevalla och Västerås. Investeringarna i ljudradioanläggningar avser bl. a. uppförande av FM-stationer med full räckvidd i Borås, Halmstad, Karlskrona, Motala, Pajala, Skövde, Sollefteå, Uddevalla, Visby och Västerås. En ny antennenläggning med en 300 m hög mast skall uppföras vid Nackastationen. Härigenom kommer mottagningsförhållandena för TV och FM att förbättras i Stor-Stockholmsområdet.

För televisionens och ljudradians programproduktion beräknas 86 (+ 15,5) resp. 66 (+ 9,1) mkr. för nästa budgetår. Dessa belopp bör möjliggöra en väsentlig ökning av resurserna för programproduktionen i televisionen och ljudradion samt, i vad avser televisionen, en planenlig utökning av sändningstiden.

Elkraftförsörjningen

Under nästan hela efterkrigstiden har utbyggnaden av landets resurser för elkraftproduktion släpat efter i förhållande till efterfrågan på elenergi. Visserligen har under normala vattenförhållanden efterfrågan kunnat tillgodoses, men risk har förelegat för ransonering under svårare torrår. Inom elkraftsektorn inriktades strävandena tidigt på att successivt bygga ifatt eftersläpningen och uppnå torrårssäkerhet, d. v. s. att efterfrågan på elkraft skall kunna tillgodoses även under år med exceptionellt dålig till-

rinning till de kraftproducerande älvarna. Efter en högt uppdriven utbyggnadstakt under flera år inom såväl den statliga som den enskilda kraftindustrin har numera eftersläpningen inhämtats och den eftersträlvade torrårssäkerheten uppnåtts. För framtiden gäller det främst att bibehålla torrårssäkerheten och åstadkomma en ekonomiskt optimal avvägning av kraftproduktionsapparaters fördelning mellan olika slags kraftkällor. Under de närmaste 10—15 åren förestår därvidlag en successiv omställning från ett utpräglat vattenkraftssystem till ett system med mera värmekraft. I kraftindustrins målsättning ingår som hittills en fortlöpande höjning av kraftleveransernas kvalitet genom förbättring och förstärkning av distributionsanläggningarna.

Elkraftkonsumtionen i landet har ända sedan 1920-talet med mindre avvikelser ökat med 6 å 7 % per år. Under senare tid har dock en viss tveksamhet uppstått om huruvida den hittillsvarande ökningstakten kommer att bestå. I de prognoser rörande elkraftförbrukningen, som verkställt av elkraftproducenterna, räknar man med en årlig belastningsökning för hela landet om ca 6 % under perioden 1960—1970 med något minskad ökningstakt under decenniets sista år. För statens vattenfallsverk, som svarar för ca 43 % av landets samlade elkraftproduktion, beräknas nu belastningsökningen bli 5,7 % per år under 1960-talet. Den beräknade ökningen är något lägre än för landet i dess helhet och lägre än vad som förutsågs i 1961 års prognos. F. n. har därjämte den del av belastningen, som grundas på fasta leveranskontrakt, stagnerat mer eller mindre tillfälligt på grund av konjunkturförsvagningen och åtföljande produktionsbegränsning inom ett par industribranscher.

Minskningen av utbyggnadsverksamheten, sedan torrårssäkerhet uppnåtts, till att direkt motsvara belastningsökningen medför en avsevärd nivå-sänkning för kraftstationsbyggandet i Norrland. För det statliga kraftsystemets del behöver således icke någon ny kraftstation påbörjas under nästa budgetår.

Frånsett mottryckskraft beräknas den installerade effekten för hela landet under år 1962 preliminärt till 9,7 miljoner kilowatt och energiproduktionen till 41 miljarder kilowatttimmar.

Som ett första steg mot ett internordiskt samarbete på elkraftförsörjningens område förenades på ett tidigt stadium ledningsnäten i Skåne och på Själland med kablar över Öresund. Likaså medförde Malmbanans elektrifiering en hopkoppling mellan det norska Narviks-systemet och Porjus kraftstation i Sverige. På senare år har sammankoppling skett med det finska ledningsnätet genom en ledning norr om Bottniska viken och beslut träffats om ledningsförbindelser med ytterligare tre norska kraftsystem. Ett nu framlagt projekt — kallat Konti-Skan — avser ett ytterligare steg på samma väg. Projektet innebär, att en förbindelse skapas direkt mellan Sverige och Jylland, vars kraftsystem i sin tur är anknutet till kontinenten.

Därvid måste på grund av de långa sjösträckorna överföring med högspänd likström användas.

Atomkraften befinner sig alltså på det industriella utvecklingsstadiet. Sedan 1962 års riksdag behandlade utförandet av Marvikens kraftstation har ändringsförslag framkommit avseende dess utförande som kokarreaktor med tungt vatten som moderator. Avsikten är att i en särskild proposition en närmare redogörelse skall lämnas för Marvikenprojektet.

För *budgetåret 1963/64* föreslås för statens vattenfallsverk en investeringsram om 412 mkr. till bl. a. fortsatta arbeten på ett femtontal vattenkraftstationer och Stenungsunds ångkraftstation samt kraftvärmeverket vid Ågesta. I den angivna ramen ingår ett preliminärt beräknat belopp för Marvikens kraftstation. Medel har också upptagits för påbörjande av Konti-Skanprojektet.

Övrigt

På grundval av ett av 1960 års byggnadsstyrelseutredning avgivet delbetänkande rörande byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och personalorganisation framlägges förslag om fortsatt upprustning av byggnadsstyrelsens resurser. Förslagen syftar därjämte till en klarare gränsdragning mellan byggnadsstyrelsens verksamhet och övriga verks och myndigheters byggnadsverksamhet. En decentralisering av handläggningen av byggnadsärendena avses genomföras.

Förslag till omorganisation av geotekniska institutet framlägges efter riktlinjer som uppdragits av särskilt tillkallade sakkunniga. Institutets allmänna verksamhet föreslås förstärkt och dess centrala ställning inom svensk geoteknik markeras ytterligare.

Anslaget till vatten- och avloppsanläggningar, som budgetåret 1958/59 var uppfört med 30 mkr., har därefter successivt höjts och föreslås nu uppräknat med 15 mkr. till 70 mkr.

Inom den del av verksamheten, som rör samhällsplaneringsfrågorna i övrigt, kan slutligen nämnas, att med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 oktober 1962 särskilda sakkunniga tillkallats för utredning angående fritidsområden, fritidsbebyggelse och därmed sammanhängande spörsmål.

Sammanställning

Anslagen för nästa budgetår under kommunikationsdepartementets verksamhetsområde ökar med ca 256 mkr. till 3 051 mkr. Härav hänför sig 1 763 (+ 152) mkr. till driftbudgeten och 1 288 (+ 104) mkr. till kapitalbudgeten. I följande sammanställning har gjorts en grov specifikation av anslagen och ökningen på olika anslagsgrupper.

Anvisat 1962/63	Förslag 1963/64	Ökning eller minskning
--------------------	--------------------	---------------------------

miljoner kronor

DRIFTBUDGETEN

Sjätte huvudtiteln

A. Kommunikationsdepartementet m. m.	3,0	3,8	+	0,8
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet:				
Väg- och vattenbyggnadverket	52,6	60,2	+	7,6
Vägunderhåll och vägbyggnader	1 166,9	1 278,5	+	111,6
Vatten- och avloppsanläggningar	55,0	70,0	+	15,0
C. Vägtrafikväsendet	14,9	15,0	+	0,1
D. Sjöfarten ¹	80,2	80,8	+	0,6
E. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	14,3	16,1	+	1,8
F. Byggnadsväsendet	15,7	17,4	+	1,7
G.—I. Tekniska institut, Statens elektriska inspektion och Djurgårdsnämnden	4,1	5,2	+	1,1
J. Diverse:				
Driftbidrag till statens järnvägar	80,0	80,0	—	—
Övrigt ¹	59,3	73,9	+	14,6
	1 546,0	1 700,9	+	154,9

Statens affärsverksfonder

Underskott å statens järnvägars fond ...	50,0	50,0	—	—
<i>Luftfartsfonden</i>				
Underskott å luftfartsfonden	15,0	12,3	—	2,7
Summa för driftbudgeten	1 611,0	1 763,2	+	152,2

KAPITALBUDGETEN

Statens affärsverksfonder

A. Postverket	6,0	7,0	+	1,0
B. Televerket	352,6	437,0	+	84,4
C. Statens järnvägar	305,7	312,0	+	6,3
D. Statens vattenfallsverk	431,4	430,0	—	1,4
<i>Luftfartsfonden</i>	17,9	7,5	—	10,4
<i>Statens allmänna fastighetsfond</i>	19,1	37,9	+	18,8
<i>Fonden för låneunderstöd</i>	7,5	7,5	—	—
<i>Fonden för förlag till statsverket</i>	0,2	0,3	+	0,1

¹ Sjöfartsfrågorna överföres från tionde huvudtiteln fr.o.m. 1.7. 1963. Under rubriken Diverse: Övrigt ingår för budgetåret 1962/63 0,9 mkr. avseende ersättning till sjöfartsstyrelsens delfond under statens allmänna fastighetsfond.

	Anvisat 1962/63	Förslag 1963/64	Ökning eller minskning
miljoner kronor			
<i>Diverse kapitalfonder</i>			
Väg- och vattenbyggnadsverkets förråds- fond	44,0	49,0	+ 5,0
Summa för kapitalbudgeten	1 184,4	1 288,2	+ 103,8
<i>Totalt för kommunikationsdepartementet</i>	2 795,4	3 051,4	+ 256,0

DRIFTBUDGETEN

Sjätte huvudtiteln

A. Kommunikationsdepartementet m. m.

[1] 1. Kommunikationsdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 544 000	1 404 200
1962/63	1 594 000	
1963/64 (förslag)	2 109 000	

På statssekreteraravdelningen finnes f. n. för beredning av ärenden rörande driftbudgeten en byråchef och två förste kanslisekreterare. Under hösten 1962 har ytterligare viss personal tillfälligt anlitats. Med hänsyn till arbetsbelastningen är en förstärkning av personalen nödvändig. Jag föreslår, att en tjänst som förste kanslisekreterare i Ae 23 inrättas.

Vidare erfordras en förstärkning av personalen på statssekreteraravdelningens expedition och skrivcentral. Ifrågavarande personal bör därför utökas med en kansliskrivare i Ae 11 och ett skrivbiträde i Af 2—Ae 5. Härjämte torde en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 böra inrättas.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för en tjänst som kansliskrivare i Ae 11 på personalbyrån i stället för en som kontorist i Ae 9.

I anledning av den fr. o. m. budgetåret 1963/64 ändrade ordningen för handläggning av sjöfartsärendena bör följande tjänster överflyttas från handelsdepartementet till kommunikationsdepartementet, nämligen en tjänst som kansliråd i Bo 1, en som budgetsekreterare i ABr 25, en som förste kanslisekreterare i Ao 23, en som kanslibiträde i Ag 7 och en som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Bl. a. genom sjöfartsärendenas överflyttning kommer behovet av juridisk och annan expertis att öka inom departementet. Med hänsyn härtill bör posten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft räknas upp med 70 000 kr.

De av mig framförda förslagen innebär en ökning av anslagsbehovet med sammanlagt 299 700 kr. För merkostnader i anledning av beslut vid 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner och på grund av löneklassuppflyttningar m. m. beräknar jag 215 300 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 594 000 + 515 000) 2 109 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	53 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	781 700
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	150 100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	515 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	581 100
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	27 100
Summa kr. 2 109 000	

c) till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 109 000 kr.

[2] 2. **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	100 000	110 800
1962/63	150 000	
1963/64 (förslag)	143 000	

Anslaget bör med hänsyn till belastningen, föreslagen personalförstärkning och överflyttningen av sjöfartsbyrån från handelsdepartementet räknas upp med 1 000 kr. för sjukvård, 6 000 kr. för reseersättningar samt 46 000 kr. för expenser, varav 25 000 kr. utgör engångsbelopp. Ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 60 000 kr. avgår.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (150 000 — 7 000) 143 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 143 000 kr.

[3] 3. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	850 000 ¹	875 900	81 100
1962/63	1 200 000		
1963/64 (förslag)	1 400 000		

¹ Härav å tilläggsstat 250 000 kr.

Från förevarande anslag bestrides kostnaderna för ett stort antal kommittéer, vilka bl. a. behandlar frågor inom vägtrafikens och vägväsendets områden. Under innevarande budgetår har tillkommit ett flertal nya kommittéer bland vilka kan nämnas bilförarutredningen och 1962 års fritidsutredning. Flera av kommittéerna beräknas draga relativt stora kostnader under nästa budgetår. Med hänsyn härtill erfordras en ökning av anslaget med 200 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 200 000 + 200 000) 1 400 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kr., därav hälften att avräknas mot automobilskattemedlen.

[4] 4. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	115 000	86 800	50 600
1962/63	100 000		
1963/64 (förslag)	160 000		

På grund av sjöfartsärendenas överflyttning till kommunikationsdepartementet har man att räkna med en ökad belastning å förevarande anslag fr. o. m. nästa budgetår.

Föreningen »Permanent International Association of Navigation Congresses» (PIANC) anordnar vart fjärde år särskilda sjöfartskongresser. Samtliga fem nordiska länder lämnar stöd åt föreningens verksamhet och är representerade i dess styrelse. Den kongress som skall äga rum år 1965 har ansetts böra avhållas i ett nordiskt land. De egentliga kongressförhandlingarna avses äga rum i Stockholm under fem å sex dagar, medan vissa andra med kongressen sammanhörande evenemang anordnas i övriga nordiska länder.

Kostnaderna för kongressen har för Sveriges del beräknats till 250 000 kr., varav hälften torde kunna täckas med medel från de svenska hamnarna

och på privat väg. Då det får anses vara ett svenskt intresse att kongressen kommer till stånd på föreslaget sätt, förordar jag att statsbidrag ställes till förfogande. För nästa budgetår erfordras 35 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (100 000 + 60 000) 160 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kr.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet**Väg- och vattenbyggnadsverket****[5] 1. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	11 386 000	11 027 900
1962/63	11 861 000	
1963/64 (förslag)	14 111 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 4 126 200 kr.

		Ökning eller minskning
1. Löneregleringar		
a)	1 överdirektör Bp 5—Bp 7	+ 9 490
b)	3 överingenjörer Bp 4—Bp 5	+ 10 347
c)	1 förrådsdirektör Bp 4—Bp 5	+ 3 449
d)	1 byråchef Bo 1—Bo 3	+ 5 096
e)	1 byrådirektör Ao 27 — avdelningsdirektör Bp 1	+ 7 000
f)	1 byrådirektör Ao 25 förordnad att bestrیدا göromål som avdelningsdirektör Bp 1 — avdelningsdirektör Bp 1	—
g)	2 byrådirektörer Ao 25—Ao 27	+ 4 084
h)	1 byrådirektör Ae 25—Ae 27	+ 2 042
i)	1 förste byråsekreterare Ao 23 — byrådirektör Ao 25	+ 1 836
j)	1 biträdande kamrerare Ao 21 — kamrerare Ao 23 ...	+ 1 647
k)	1 byråingenjör Ae 21 — förste byråingenjör Ae 23 ...	+ 1 647
2. Nya tjänster		
Vägbyrån		
a)	1 byrådirektör Ae 27	+ 38 456
Konstruktionsbyrån		
b)	2 byrådirektörer Ae 27	+ 76 912
Byggnads- och underhållsbyrån		
c)	1 överingenjör Bp 3	+ 54 740
d)	2 överinspektörer högst Bp 1	+ 89 782
e)	4 byrådirektörer Ae 27	+ 153 824
f)	10 byrådirektörer högst Ae 25	+ 312 830
g)	2 förste byråingenjörer högst Ae 23	+ 56 422
h)	3 byråingenjörer högst Ae 21	+ 76 344
i)	3 biträden i reglerad befordringsgång	+ 37 014
Förråds- och verkstadshyrån		
j)	1 verkstadsinspektör ABp 27	+ 44 891
k)	4 byrådirektörer Ae 27	+ 153 824

		Ökning eller minskning
l)	4 byrådirektörer Ae 25	+ 138 720
m)	2 förste byråingenjörer Ae 23	+ 62 566
n)	3 förste byråingenjörer/förste byråsekreterare Ae 23	+ 93 849
o)	9 byråingenjörer Ae 21	+ 253 899
p)	2 byråingenjörer/förste byråsekreterare Ae 21	+ 56 422
q)	6 personer för ingenjör- och administrativa uppgifter Ae 17—Ae 19	+ 137 658
r)	3 personer för biträdessysslor	+ 45 561

Trafikbyrån

s)	3 byrådirektörer Ae 25	+ 104 040
t)	1 förste byråsekreterare Ae 23	+ 31 283
u)	1 förste byråingenjör/förste byråsekreterare Ae 23 ...	+ 31 283
v)	2 amanuenser i reglerad befordringsgång	+ 50 896

3. Indragning av tjänster m. m.**Byggnads- och underhållsbyrån**

a)	2 förste byråingenjörer Ae 23	— 69 360
b)	1 förste byråingenjör Ag 23	— 34 680
c)	7 byråingenjörer Ag 21	— 218 981
d)	2 byråingenjörer Ae 19	— 56 422
e)	2 ingenjörer Ae 17	— 50 896
f)	1 ingenjör Ae 15	— 22 943

Förråds- och verkstadsbyrån

g)	1 ingenjör högst Ae 15	— 18 653
h)	1 verstdadsinspektör Ao 25 föres å övergångsstat	— 34 680

4. Uppräkning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal	+ 858 000
--	-----------

5. Omräkningar

a)	Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	+ 1 444 691
b)	Löneklassuppflyttningar	+ 141 570
c)	Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 40 700
		+ 4 126 200

Motiv

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller inledningsvis, att ett kontinuerligt arbete pågår inom alla grenar av styrelsens verksamhet för att åstadkomma ett mera rationellt och ekonomiskt utnyttjande av verkets resurser.

Verkets ekonomifunktion är föremål för upprustning. Förslag, som syftar till förbättring och förenkling av den ekonomiska planeringen och kontrollen, har framlagts och är delvis under praktisk utformning och utprovning.

Utredningar pågår vidare rörande verkets personalpolitik och personalfrågornas handläggning. Revision av verkets blanketter pågår och nytt verksamhetsregister är under utprovning. Utredning om en rationellare utformning och organisation av vägmästareområdena pågår. Vissa organisationsutredningar har dessutom slutförts och redovisas i det följande.

2. a) Innehavaren av den föreslagna tjänsten som byrådirektör i Ae 27 på vägbyrån skall närmast under gatuinspektören svara för den trafiktekniska granskningen av region-, general- och stadsplaner samt handläggningen av besvärssärenden m. m. i planfrågor. I samband med omorganisationen av vägbyrån år 1959 inrättades vid gatuavdelningen en byrådirektörstjänst i numera Ae 25 för ifrågavarande planfrågor. Av arbetstekniska skäl har innehavaren av tjänsten icke kunnat övertaga de med densamma förenade arbetsuppgifterna. I stället har han måst ombesörja handläggningen av statsbidragsfrågorna, vilka bedömts kräva en befattningshavare med byrådirektörs tjänsteställning. På grund härav bör den nuvarande byrådirektörstjänsten tillföras sektionen för arbetsplaner och en ny byrådirektörstjänst i Ae 27 inrättas. Lönegradsplaceringen är nödvändig för att erhålla en befattningshavare med de kvalifikationer, som erfordras för handläggningen av dessa för samhällsplaneringen synnerligen betydelsefulla frågor.

2. b) Innehavaren av den ena av de föreslagna två tjänsterna som byrådirektör i Ae 27 på konstruktionsbyrån avses arbeta med projektering av större broar och därmed sammanhängande utredningar. Arbetet ställer så stora krav på tekniskt kunnande att det, på grund av personalbrist, i mycket stor utsträckning varit nödvändigt för chefen för konstruktionsbyråns projekteringssektion att själv handlägga de flesta hithörande frågor.

Innehavaren av den andra byrådirektörsbefattningen skall syssla med utredningar och undersökningar rörande material, hållfasthetsberäkningar och konstruktionsprinciper. Utvecklingen inom brobyggnadsverksamheten har skapat ökade möjligheter till besparingar. Med hänsyn till bristen på tekniker har det hittills icke varit möjligt att utan åsidosättande av den direkt projekterande och byggande verksamheten ägna hithörande frågor önskvärd uppmärksamhet. En upprustning av de personella resurserna på området är emellertid nu oundgängligen nödvändig för att anvisade medel skall kunna utnyttjas optimalt.

2. c)—i), 3. a)—f) Byggnads- och underhållsbyrån erhöll sin nuvarande organisation år 1946. Byrån, som står under ledning av en överingenjör i Bp 4, är f. n. indelad i följande avdelningar, nämligen byggnadsavdelningen (13 personer), vägunderhållsavdelningen (9), belägningsavdelningen (3), geotekniska avdelningen (6), utbildningsavdelningen (5) och avdelningen för arbetarsärenden (3). Härtill kommer ett sekretariat samt gemensam personal om sammanlagt 18 personer. Byråns sammanlagda personal uppgår sålunda till 58 personer. Med den utveckling, som tekniken inom vägbyggandet under de senaste årtiondena haft, är det naturligt att byrån numera

icke har möjlighet att på ett effektivt sätt fungera som vägbyggnadstekniskt expertorgan. Styrelsen har därför funnit nödvändigt att verkställa en utredning rörande byråns organisation i vad avser vägbyggnadsverksamheten, d.v.s. i huvudsak byggnads- och beläggningsavdelningarna. I stället för de nuvarande byggnads- och beläggningsavdelningarna föreslår utredningen två utvecklingsavdelningar — en byggnadsteknisk (9 personer) och en produktionsteknisk (8) — samt en driftsavdelning (4). Utredningen föreslår vidare vissa förstärkningar av personalen på geotekniska avdelningen (1) och på avdelningen för arbetarärenden (1) samt av den gemensamma personalen (3). Förslaget berör ej underhållsavdelningen, utbildningsavdelningen och sekretariatet. Enligt utredningens förslag skulle byrån förstärkas med totalt tio personer. Utredningen understryker vidare nödvändigheten av en friare lönesättning för att möjliggöra anställning av kvalificerade specialister på de båda utvecklingsavdelningarna och den geotekniska avdelningen. Sålunda har dessa avdelningars chefs- och sektionschefstjänster tänkts placerade i högst resp. Bp 3 och Bp 1. Utredningen har vidare ifrågasatt en överflyttning till byggnads- och underhållsbyrån av den juridiska byråns markavdelning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vid sin granskning av utredningens förslag funnit sig i allt väsentligt kunna ansluta sig till detsamma. Ställningstagande till frågan om överflyttning till byggnads- och underhållsbyrån av den juridiska byråns markavdelning bör dock uppskjutas i avvaktan på ytterligare utredning. Styrelsen föreslår vidare, att cheferna för och sektionscheferna inom byggnadstekniska och produktionstekniska avdelningarna tills vidare placeras i resp. Bp 1 och A 27. Chefen för driftsavdelningen bör placeras i Bp 1 och chefen för geotekniska avdelningen i Bp 3 i enlighet med utredningens förslag.

2. j)—r), 3. g)—h) I anslutning till sina äskanden för budgetåret 1962/63 lade styrelsen fram en utredning angående väg- och vattenbyggnadsverkets centrala organisation för maskinförsörjning och maskinförvaltning. I 1962 års statsverksproposition anförde departementschefen bl. a. att utredningen icke var ägnad att läggas till grund för ett slutgiltigt ställningstagande i frågan samt att Kungl. Maj:t den 20 oktober 1961 uppdragit åt statskontoret att i samråd med styrelsen företaga en överarbetning av utredningen, innefattande en översyn av hela den centrala organisationen av väg- och vattenbyggnadsverkets förråds- och verkstadsrörelse. Med hänsyn till de brister i maskinavdelningens organisation, som påtalats av utredningen, och till det stora ekonomiska intresset av en rationell maskinförvaltning ansåg departementschefen det dock kunna bli nödvändigt att provisoriskt förstärka avdelningen redan budgetåret 1962/63. Den i statsverkspropositionen förordade uppräknningen med 300 000 kr. av styrelsens avlöningspost för icke — ordinarie personal borde ge visst utrymme för anställning av teknisk och ekonomisk expertis även för detta ändamål. I anslutning till departe-

mentschefens uttalande har styrelsen inom ramen för tillgängliga medel påbörjat maskinavdelningens förstärkning genom inrättande av vissa extra tjänster.

Förråds- och verkstadsbyrån ledes nu av en förrådsdirektör, som under sig har fyra avdelningschefer. Maskin-, förvaltnings- och upphandlingsavdelningarna samt sekretariatet är med undantag av upphandlingsavdelningen sektionsindelade. Den 1 januari 1962 uppgick byråns sammanlagda personal, exklusive chefen, till 85 personer, varav 47 på maskinavdelningen, 11 på förvaltningsavdelningen, 10 på upphandlingsavdelningen och 17 inom sekretariatet.

Statskontoret har framlagt resultatet av överarbetningen i en den 30 maj 1962 dagtecknad promemoria.

Med hänsyn till *dels* risken att föregripa en inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen pågående utredning angående vägförvaltningarnas organisation, *dels* till önskvärdheten av att kunna slutföra uppdraget under våren 1962 har statskontoret begränsat översynen till att omfatta styrelsens förråds- och verkstadsbyrå. Ämbetsverket har för sitt förslag valt en »produktfunktionell» organisation, i vilken de tre föremålen för byråns verksamhet — maskiner, verkstäder och förråd — utgör indelningsgrund.

Verksamheten inom förråds- och verkstadsbyrån föreslås fördelad på fyra avdelningar, varav tre fackavdelningar (maskin, verkstad och förråd) och en avdelning för gemensamma funktioner (sekretariat). Statskontoret har icke funnit anledning göra någon minskning av den i styrelsens utredning föreslagna personalstaten för maskinförsörjningsverksamheten inom byrån. Ämbetsverket tillstyrker således en ökning av denna personal med 22 personer. Dessutom rekommenderar statskontoret att arbetsstudiesektionen tillföres ytterligare två ingenjörer. Förslaget att fälterfarenheter bör tillgodogöras via en maskinkommitté tillstyrkes av statskontoret. För övriga av den tidigare utredningen icke direkt berörda avdelningar föreslår statskontoret en personalförstärkning av sammanlagt åtta personer. Byråns totala personal skulle därmed öka med sammanlagt 32 personer till 117.

Enligt den uppfattning som statskontoret erhållit beträffande de svagaste punkterna i organisationen bör vid en angelägenhetsgradering av nyanställningsbehovet främst behovet av planeringskunnig personal täckas, delvis genom avlastning av befintlig personal, som nu är hart engagerad av löpande arbetsrutiner. En förstärkning av ledningen för konstruktionssektionen är enligt ämbetsverket nödvändig på ett tidigt stadium för att möjliggöra angelägenhetsgradering och planläggning på detta område. Därefter i angelägenhetsgrad ligger behovet av metod- och arbetsstudiepersonal för verkstadsdriften samt en intensifierad utbildning syftande till en enhetligare och mer ekonomisk maskinhantering och verkstadsdrift.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, varmed statskontoret haft samråd, tillstyrker det framlagda förslaget, men framhåller att den föreslagna lönesättningen för vissa chefstjänster kan visa sig för låg.

2. s)—v) Den centrala arbetsuppgiften för trafikbyråns avdelning för bilinspektionen är att leda och övervaka verksamheten vid statens bilinspektion och att handlägga de ärenden i övrigt på byrån som berör fordonskonstruktion och fordonskontroll samt utbildning och prövning av förare av motorfordon. Den nuvarande personalen på avdelningen utgöres — förutom av biträdespersonalen — av en byrådirektör i Ae 27, en förste byråingenjör i Ao 23, en byråingenjör i Ae 21 samt en till tjänstgöring hos styrelsen inkallad bilinspektör. Personalen är otillräcklig för att kunna hinna med arbetsuppgifterna. Den omfattning som trafiken numera tagit har skapat en mångfald problem som kräver uppmärksamhet och som måste lösas. Ur trafiksäkerhetssynpunkt är det angeläget att sådana problem tas upp till behandling utan dröjsmål. Inom den sektor av verksamheten som berör förarna är behovet av psykologisk och pedagogisk expertis stort.

För att avdelningen skall tillfredsställande kunna fullgöra sina betydelserfulla uppgifter erfordras en organisation, som möjliggör rationellt arbete. En sådan organisation erhålles, om avdelningen uppdelas på tre sektioner, nämligen en utredningssektion, en sektion för besiktningsärenden och en sektion för körkorts- och utbildningsärenden. Härtill kommer en expedition för meddelanden, blanketter m. m.

I ett första utbyggnadsskede erfordras på avdelningen följande personal. Direkt underställd chefen för avdelningen för bilinspektionen, vilken är byrådirektör i A 27, skall sortera en förste byråsekreterare i A 23 för handläggning av personalfrågor vid avdelningen och bilinspektionen ävensom för allmänna sekreterargöromål. Envar av de tre sektionerna bör förestås av en byrådirektör i A 25. Denna löneställning motiveras av de ansvarsfyllda och relativt självständiga arbetsuppgifterna.

På utredningssektionen tjänstgör en byråingenjör i A 21 och en amanuens i reglerad befordringsgång. Den förstnämnda befattningen finnes redan medan den sistnämnda bör nyinrättas.

På sektionen för besiktningsärenden finnes under byrådirektören inrättad en tjänst som förste byråingenjör. Dessutom tjänstgör en bilinspektör på sektionen (inkallad till tjänstgöring).

På sektionen för körkorts- och utbildningsärenden bör under sektionschefen inrättas en tjänst som förste byråsekreterare/förste byråingenjör i A 23 samt en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång. Det förutsättes, att antingen sektionschefen eller förste byråsekreteraren, om möjligt helst båda, har psykologisk/pedagogisk utbildning och erfarenhet från utbildningsarbete.

4. Styrelsen äger själv inom ramen av tillgängliga medel inrätta extra tjänster samt extra-ordinarietjänster i lägre lönegrader. Dess möjligheter att anställa för verksamhetens bedrivande erforderlig personal på lägre lönegradsnivåer liksom att ompröva tjänsternas löneställning vid ändring i arbetsuppgifterna begränsas emellertid av alltför knappa anslag. Styrelsen

måste jämväl ha möjligheter att anlita utomstående konsulter, då styrelsens egen kapacitet ej medger utökning av uppgifterna. Uppräkningsen är avsedd att även täcka kostnader av detta slag. I nuvarande personalläge är det ett vitalt intresse för verket, att förutsättningar skapas för att kunna rekrytera och vid verket behålla den personal, som är erforderlig för verksamheten. En avgång av kvalificerad personal i alla nivåer måste kunna förebyggas. Den uppräkningsen av avlöningsanslagen som styrelsen i anledning av vad ovan anförts anser erforderlig är för styrelsens vidkommande 600 000 kr., vartill kommer rörligt tillägg med 258 000 kr., och för vägförvaltningarna 1 000 000 kr. jämte rörligt tillägg om 430 000 kr.

Yttrande

Statskontoret finner att den föreslagna indelningen av byggnads- och underhållsbyrån innebär övervägande fördelar och att densamma i huvudsak bör genomföras. I fråga om personalökningar förhåller det sig enligt ämbetsverket ofta så, att det är lämpligt att, såvitt möjligt, undvika att företaga sådana i samband med mera genomgripande förändringar i organisationsstrukturen. Ett effektivare resultat kan icke sällan uppnås om en strukturförändring kan göras som ett första steg och önskvärda personalökningar vidtagas som ett andra steg vid en omorganisation. Vid en etappvis utbyggnad synes den föreslagna utbyggnaden av dels den geotekniska avdelningen, dels sektionen för avtals- och ackordsfrågor tills vidare böra anstå. — Vid ställningstagande till frågan rörande trafikbyråns avdelning för bilinspektionen synes enligt statskontorets mening böra beaktas, att förslag rörande denna avdelnings organisation kan förväntas från utredningen rörande förarutbildningen.

Departementschefen

I föregående års statsverksproposition anförde jag vid behandlingen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag, att de senaste årens ökade vägbyggnadsverksamhet och den samtida omläggningen till större företag med delvis helt nya metoder hade medfört betydande påfrestningar för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens organisation. Jag framhöll vidare att problemen med att anpassa styrelsens organisation till verksamheten, som företedde mycket starka variationer, under senare år i skilda sammanhang varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Problemen hade successivt lösts genom delreformer av styrelsens organisation och genom att betydande medel under årens lopp ställts till förfogande för anställning av tillfällig personal. Som en följd härav hade styrelsens faktiska organisation kommit att i väsentlig mån avvika från den av statsmakterna fastställda.

För att innevarande budgetår ge verket möjligheter att anpassa organisationen efter verksamhetens utveckling föreslog jag sammanslagning av vissa anslagsposter i avlöningsstaten och förordade därjämte betydande medel för anställning av tillfällig personal. Förslagen godtogs av riksdagen.

De av mig förordade åtgärderna har möjliggjort för styrelsen att i väsentlig utsträckning förstärka sina personalresurser. Styrelsens totala personal har sålunda från september 1961 till september 1962 ökat från 540 till 572 personer eller med 32, varav flertalet har kvalificerad utbildning. Ökningen uppgick således till 6 %.

Ett stort antal relativt omfattande organisationsundersökningar har genomförts eller pågår inom styrelsen. Styrelsen har sålunda nu slutfört undersökningar inom byggnads- och underhållsbyrån och trafikbyrån. Det av styrelsen hösten 1961 presenterade förslaget om omorganisation av förråds- och verkstadsbyråns maskinavdelning kunde då icke läggas till grund för ett slutligt ställningstagande. I stället uppdrog Kungl. Maj:t åt statskontoret att i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen företaga en överarbetning av utredningen innefattande en översyn av hela den centrala organisationen av väg- och vattenbyggnadsverkets förråds- och verkstadsrörelse. Statskontorets utredning, som nu slutförts och som omfattar den centrala förrådsrörelsens organisation, har av styrelsen biträtts med vissa modifikationer i fråga om förslagen till lönesättning och med avvikelse från statskontorets förslag om etappvis upprustning. De personalförstärkningar styrelsen nu föreslår uppgår till 52 närmare angivna tjänster för nästa budgetår. Därutöver begär styrelsen ett belopp av 858 000 kr. för anställning av tillfällig personal. Under hänsynstagande härtill torde styrelsens äskanden innebära en ökning av antalet tjänster med 12—14 % i förhållande till personalantalet hösten 1962.

De utredningar som nu framlagts och som ligger till grund för styrelsens äskanden för nästa budgetår synes tyda på växande organisatoriska svårigheter och aktualiserar organisationsfrågor av större räckvidd. Enligt min mening torde nämligen icke så omfattande och genomgripande delreformer kunna genomföras utan att man samtidigt beaktar frågorna om rationell samordning och inpassning av skilda verksamhetsgrenar i styrelsens totala organisation. Jag anser således att de verkställda undersökningarna f. n. icke bör läggas till grund för de begärda personalförstärkningarna. I stället framstår det som en angelägen uppgift att först fastslå en klar målsättning för de administrativa, tekniska och ekonomiska funktionerna, eftersom detta är grundläggande för utformningen i stort av organisationen. Med utgångspunkt härifrån bör i första hand verksamhetens och de olika organisatoriska huvudenheternas arbetsuppgifter klarläggas och avgränsas samt riktlinjer för arbets- och ansvarsfördelningen fastslås. Någon samlad genomgång av verkets organisation har icke företagits efter tidpunkten för vägnätets förstatligande. Det är min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att tillkalla särskilda sakkunniga för att överse huvudorganisationen.

Vid min prövning av styrelsens äskanden har jag ansett mig böra tillstyrka endast sådana förslag, som icke torde föregripa den föreslagna över-

synen. Från angivna utgångspunkt har jag funnit mig böra tillstyrka styrelsens förslag om inrättande av en tjänst som byrådirektör i Ae 27 på vägbyrån. Vidare föreslår jag en tjänst som byrådirektör i Ae 27 på konstruktionsbyrån. Kostnaderna för dessa båda tjänster beräknar jag till 76 900 kr.

För att verksamheten icke skall läsas inom alltför snäva gränser under den tid utredningen pågår finner jag det angeläget att styrelsen liksom tidigare beredes möjligheter att anpassa organisationen till variationerna i verksamhetens omfattning. Styrelsen bör därför få möjligheter att anställa tillfällig personal. Jag förordar att icke-ordinarie posten räknas upp med ett belopp av 400 000 kr. jämte utgående rörligt tillägg, varigenom sammanlagda beloppet för uppräknningen skulle bli 572 000 kr. Av detta belopp bör huvudparten användas för att inom ramen för nuvarande organisation förstärka byggnads- och underhållsbyrån, förråds- och verkstadsbyrån samt trafikbyrån. Beloppets storlek medger inrättande av ett tjugotal tjänster, varav flertalet med kvalificerade arbetsuppgifter. En väsentlig upprustning av de mest eftersatta delarna av ifrågavarande byråer bör sålunda kunna komma till stånd.

Styrelsens förslag i övrigt rörande löneregleringar, nya tjänster och in- dragning av tjänster kan jag icke biträda.

Beräkningarna av det ökade medelsbehovet på grund av beslut av 1962 års riksdag och för löneklassuppflyttningar har icke givit mig anledning till erinran.

Posten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör uppräknas med 14 800 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (11 861 000 + 2 250 000) 14 111 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) beivryndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 842 400
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	6 998 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 066 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	196 800

Summa kr. 14 111 000

c) till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 14 111 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6] 2. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 715 000	1 798 400
1962/63	1 984 000	
1963/64 (förslag)	2 324 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 796 800 kr.

	Nettoutgift 1961/62;	Anvisat 1962/63	Ökning
1. Sjukvård	32 300	25 000	40 000
2. Reseersättningar	622 000	750 000	225 000
3. Bränsle, lyse och vatten	106 800	100 200	4 800
4. Övriga expenser för eget behov ...	778 700	877 800	489 000
5. Publikationstryck	87 200	70 000	33 000
6. Representation m. m.	—	—	5 000
			796 800

Motiv

1. Anslagsposten Sjukvård bör med hänsyn till belastningen ökas med 5 000 kr. Dessutom tillkommer lönen till verkets förtroendeläkare med 35 000 kr.

2. Ändrade resekostnadsersättningar vid tjänsteresa med egen bil beräknas medföra en kostnadsökning av 10 000 kr. Höjda biljettpriser på järnväg beräknas öka resekostnaderna med 15 000 kr. Den äskade personalförstärkningen medför ökade resekostnadsersättningar och traktamenten om sammanlagt 150 000 kr. Den ökade investeringsverksamheten gör det angeläget, att inspektions- och informationsresor företages i större omfattning än hittills. För täckande av dessa resekostnader erfordras 50 000 kr.

3. Delposten bör uppräknas med hänsyn till belastningen.

4. Höjda städningslöner beräknas medföra en kostnadsökning av 36 500 kr. Omläggning av personalredovisningen på hålkort medför kostnader för stansning m. m. om 7 000 kr. Dessutom erfordras 7 000 kr. för löpande ersättnings- och nyanskaffning av skriv- och räknemaskiner samt 24 500 kr. i anledning av inträffade prisstegringar. Med anledning av den äskade personalförstärkningen om ca 70 befattningshavare äskas vidare uppräkningsmedel med 215 000 kr., varav 105 000 kr. avser engångskostnader för anskaffning av kontorsutrustning m. m.

För sjukvårdsutrustning till förtroendeläkare samt för inredning av sjuk- och vilorum erfordras 7 000 kr. Vidare erfordras 9 800 kr. för konferensrum, 23 000 kr. för samlingssalen, 9 200 kr. för anskaffande av förvaringsskåp samt 32 000 kr. för komplettering av möbelutrustning och ändring av viss armatur m.m. För ersättnings- och nyanskaffning av skriv- och räknemaskiner och andra kontorsmaskiner äskas 72 000 kr. För ny- och ersättningsanskaffning av mjuka mattor till vissa chefstjänstemän beräknas 10 000 kr. För rengöring och boning av golv ävensom för tvätt av gardiner och mattor samt rengöring av armatur erfordras 30 000 kr. Ytterligare snabbtelefoner kräver en kostnad av 40 000 kr. Viss del av köksutrustningen i lunchrestaurangens kök måste förnyas för 16 000 kr. Nu äskade belopp av sammanlagt 249 000 kr. är att anse som engångsbelopp. Ett för budgetåret 1962/63 beräknat engångsbelopp om 50 000 kr. avgår.

5. Från anslagsposten Publikationstryck bestrides kostnaderna för dels kortare anvisningar, meddelanden m.m. inom väg- och vattenbyggnadsväsendets samt vägtrafikväsendets områden, dels en periodisk informationstidskrift för verkets och statens bilinspektions personal. De förstnämnda kostnaderna har senaste budgetår stigit med ca 10 000 kr., varför posten bör räknas upp med detta belopp. För den periodiska informationstidskriften har hittills disponerats 27 000 kr. per budgetår. Inom styrelsen pågår arbete med modernisering av verkets personalpolitik och styrelsen räknar med, att den nya personalpolitiken kommer att fordra en väsentligt utvidgad information inom olika områden. Kostnaderna för en personaltidskrift, som skall fylla erforderliga krav, kommer att uppgå till ca 50 000 kr. Ytterligare 23 000 kr. erfordras således.

6. Senast i petita för budgetåret 1956/57 har styrelsen behandlat frågan om sättet för bestridande av kostnaderna för väg- och vattenbyggnadsverket åvilande representationsskyldighet.

Kostnaderna för utövande av värdskap då vägväsendet representeras bestrides f. n. av medel från det under sjätte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Extra utgifter. Styrelsen föreslår att särskilda medel i fortsättningen ställas till förfogande för ändamålet. Medelsbehovet för budgetåret 1963/64 beräknas till 3 000 kr.

Vad gäller frågan om bestridande av kostnader för hedersbevisning åt avlidna anställda eller i undantagsfall f. d. anställda, anser styrelsen rimligt, att dessa kostnader bestrides av verket i dess egenskap av arbetsgivare och att särskilda medel härför ställas till styrelsens förfogande. Styrelsen beräknar medelsbehovet härför till 2 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med styrelsens förslag bör anslagsposten Sjukvård räknas upp med sammanlagt 40 000 kr.

På grund av bl. a. höjda resekostnadsersättningar torde anslagsposten Reseersättningar böra höjas med 75 000 kr.

Delposten Bränsle, lyse och vatten bör med hänsyn till belastningen räknas upp med 5 000 kr. Vidare torde delposten Övriga expenser för eget behov höjas med 250 000 kr., varav 140 000 kr. är att anse som engångsbelopp för anskaffning av huvudsakligen inventarier. Då för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp av 50 000 kr. avgår skulle nettoökningen å delposten bli 200 000 kr.

Anslagsposten Publikationstryck bör uppräknas med 20 000 kr.

Styrelsens förslag i övrigt anser jag mig icke kunna biträda.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 984 000 + 340 000) 2 324 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 324 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[7] 3. Vägförvaltningarna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	31 396 000	29 164 700
1962/63	31 956 000	
1963/64 (förslag)	36 610 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) föreslår, att anslaget höjes med 6 587 800 kr.

	Ökning
1. <i>Löneregleringar</i>	
a) 22 vägdirektörer Bp 3—Bp 4	60 412
b) 2 vägdirektörer Bp 1—Bp 3	10 192
c) 23 distriktsingenjörer Ae 27 — vattendirektörer Bp 1 ...	174 846
d) 16 vägingenjörer Ao 25 — förste vägingenjörer Ao 27 ...	33 504
e) 5 vägingenjörer Ae 25 — förste vägingenjörer Ae 27	10 470
f) 2 ingenjörer Ao 23 — vägingenjörer Ao 25	3 776
g) 5 ingenjörer Ae 23 — vägingenjörer Ae 25	9 440
h) 7 ingenjörer Ao 21—Ao 23	11 767
i) 5 ingenjörer Ae 21—Ae 23	8 405
j) 22 ingenjörer Ao 19—Ao 21	33 220
k) 2 ingenjörer Ao 17—Ao 19	2 712
l) 42 vägmästare Ao, Ae, Ag 15—Ao, Ae, Ag 17	51 912
m) 18 kontorsskrivare Ae 13 — bokhållare Ae 15	20 070
2. <i>Ändrade anställningsformer</i>	
23 kontorsbiträden Ae 5—Ao 5	—

Ökning

3. Nya tjänster

a) 3 ingenjörer Ae 25	101 673
b) 6 kamrerare Ao 19	147 024

4. Uppräkning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal

1 430 000

5. Omräkningar

a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	4 101 918
b) Löneklassuppflyttningar	329 329
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	47 130
	6 587 800

Motiv

3. a) Distriktsingenjörskontoren i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län har svårt att hinna med de arbetsuppgifter som är en följd av den kraftiga expansionen inom dessa områden. Särskilt brister det i möjligheterna att interkommunalt samordna och planlägga utbyggnaden inom vattenvårdsområdet. En förstärkning av personalresurserna är därför synnerligen angelägen. De föreslagna tre ingenjörerna skall närmast under vederbörande distriktsingenjör handlägga administrativa och tekniska ärenden av kvalificerad natur.

4. I fråga om det under denna punkt framställda yrkandet om uppräkning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal hänvisas till vad som anförts under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag punkten 4.

Departementschefen

Styrelsens förslag i fråga om ordinariesättning av 23 kontorsbiträdestjänster föranleder icke någon erinran från min sida.

Jag biträder förslaget att inrätta sammanlagt tre nya tjänster som ingenjör i Ae 25 vid distriktsingenjörskontoren i resp. Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. Kostnaderna för dessa tjänster beräknar jag till 101 700 kr.

Jag föreslår vidare, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal räknas upp med 100 000 kr. för anställning av tillfällig personal m. m.

För automatiska kostnadsökningar till följd av 1962 års riksdags beslut samt för löneklassuppflyttningar upptager jag i enlighet med styrelsens förslag sammanlagt 4 431 200 kr. Anslagsposten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör räknas upp med 21 100 kr.

Styrelsens äskanden i övrigt kan jag icke biträda.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (31 956 000 + 4 654 000) 36 610 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vägförvaltningarna som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	10 853 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	14 522 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	10 726 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	507 500
Summa kr.	36 610 000

c) till *Vägförvaltningarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 36 610 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[8] 4. **Vägförvaltningarna: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	5 239 000	5 069 400
1962/63	5 603 000	
1963/64 (förslag)	5 941 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 877 900 kronor.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning
1. Sjukvård m. m.	85 300	74 600	5 400
2. Reseersättningar	3 378 500	3 773 000	350 000
3. Övriga expenser	1 413 400	1 560 400	522 500
			877 900

Motiv

1. Anslagsposten bör uppräknas med hänsyn till belastningen.

2. Ändrade resekostnadsersättningar vid tjänsteresa med egen bil beräknas medföra en kostnadsökning av 90 000 kr. Höjda biljettpriser vid resor med järnväg uppskattas till 10 000 kr.

Vid bifall till den äskade personalförstärkningen om ca 40 befattningshavare kommer ökade rese- och traktamentskostnader om 200 000 kr. att uppstå.

För inspektions- och kontrollresor bedömes ytterligare 50 000 kr. erforderliga.

3. Städningsskostnaderna beräknas under budgetåret 1963/64 stiga med 25 000 kr. Ökade städningsskostnader till följd av utökade lokaler beräknas till 23 000 kr.

De utökade lokalerna jämte ökad samtalsfrekvens beräknas höja telefonkostnaderna med 16 000 kr. För uppkomna prisstegringar erfordras 35 000 kr. Den äskade personalförstärkningen medför en kostnadsökning av 120 000 kr., varav ca hälften utgör engångskostnad för anskaffning av kontorsutrustning m. m.

Kostnaden för flyttning av vägförvaltningen i Stockholms län beräknas till 160 000 kr. För vägförvaltningen i Härnösand beräknas motsvarande kostnad till 47 000 kr. Av de medel, som för budgetåret 1962/63 ställts till förfogande för ifrågavarande flyttning, kommer att tagas i anspråk endast för ombyggnad och utökning av länsstyrelsens televäxel erforderligt belopp, vilket beräknas till 35 000 kr. De kostnader av engångsnatur, som kan väntas till följd av övriga flyttningar, beräknas till sammanlagt 45 000 kr.

För fortsatt utbyte av ljuskopieringsanläggningar äskas liksom föregående budgetår 25 000 kr. för tre anläggningar. Styrelsen har under senaste budgetår anskaffat några bokföringsmaskiner. Styrelsen äskar 10 000 kr. för ytterligare tre maskiner. Till två nya postgiromaskiner äskas 20 000 kr.

För utbyte av abonnentväxlar vid vägförvaltningarna i Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Älvsborgs, Värmlands och Jämtlands län erfordras sammanlagt 165 000 kr. För snabbtelefon- och personsökaranläggning vid vägförvaltningen i Kristianstads län och personsökaranläggning vid vägförvaltningen i Göteborgs och Bohus län äskas 31 000 kr.

Sammanlagt äskas således för övriga expenser ett belopp om 722 000 kr., varav 563 000 kr. i engångsbelopp. Ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 199 500 kr. avgår.

Departementschefen

Jag föreslår uppräknig av anslagsposten Sjukvård m. m. med 5 000 kr.

Anslagsposten Reseersättningar bör räknas upp med 125 000 kr.

Under delposten Övriga expenser föreslår jag för ökade städningss- och telefonkostnader m. m. uppräknig med 92 500 kr. Vidare torde delposten böra höjas med 30 000 kr., varav hälften engångsbelopp med anledning av föreslagna personalförstärkning, och med 285 000 kr. för ökade kostnader av engångskaraktär i samband med flyttningar och lokalökningar samt för anskaffning av ljuskopieringsanläggningar, utbyte av telefonväxlar m. m. Ett för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp av 199 500 kr. avgår, varför ökningen av delposten skulle bli 208 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (5 603 000 + 338 000) 5 941 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 5 941 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[9] 5. De lokala vägnämnderna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	300 000	245 600
1962/63	325 000	
1963/64 (förslag)	325 000	

Departementschefen. I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) torde anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[10] 6. Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	875 000	641 500
1962/63	875 000	
1963/64 (förslag)	875 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Den stegrade vägbyggnadsverksamheten och den ständigt växande trafiken ökar riskerna för omfattande skador förorsakade av styrelsens motorfordon och vägmaskiner. Med hänsyn härtill och till den ständigt stegrade mängden av skaderegleringsärenden anser styrelsen nödigt att anslaget, oaktat detsamma under sistförflutna budgetår icke till fullo utnyttjats, upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen

I enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag torde anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 875 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vägunderhåll och vägbyggnader

[11] Allmän översikt över beräkningen av väganlagen m. m.

I. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita

I skrivelse den 31 augusti 1962 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 i vad avser väghållningen m. m.

I fråga om *vägunderhållet* erinrar styrelsen om det nära sambandet mellan omfattningen av ny- och ombyggnadsarbeten och erforderliga underhålls- och förstärkningsarbeten. I den mån tillräckliga investeringsmedel icke erhålles för ombyggnad av vägnätet, kommer kravet på insatser i form av vägunderhåll och förstärkningsarbeten att ökas. Även om investeringarna ökas, är emellertid ombyggnadsbehoven så stora, att en avsevärd del av vägnätet icke kommer att bli föremål för ombyggnad under de närmaste flerårsplansperioderna. Begränsade åtgärder i form av förstärkningsarbeten måste därför vidtagas för att provisoriskt höja standarden i avvaktan på ombyggnad av vägarna i fråga.

Under senare år har i första hand på livligt trafikerade vägar utförts vissa förstärkningsarbeten, vilka särskilt i tider med beredskapsarbeten nått jämförelsevis stor omfattning. I samband med dessa förstärkningsarbeten har vägarna vanligen belagts eller oljegrusats. Förstärkning i övrigt av tjälkänsliga och svaga vägar har i stort sett fått anstå. Även annat underhållsarbete har i viss utsträckning måst eftersättas. Enligt styrelsens mening kräves nu en kraftigare insats än tidigare, om icke en förstöring av det kapital, det befintliga vägnätet representerar, skall ske.

För att få ett säkrare underlag för bedömningen av vägunderhållsbehoven har styrelsen inventerat dessa. Av inventeringen framgår bl. a., att endast 9 % av vägnätet är byggt enligt gällande byggnadstekniska anvisningar och tål ett axeltryck av 8 ton eller mera. Emellertid kan 25 % av vägnätet, trots att det ej byggt enligt dessa anvisningar, taga upp 8 tons axeltryck utan att restriktioner måste utfärdas under tjällossningsperioden. För resterande 66 % av vägnätet eller ca 63 000 km tillåtes ett axeltryck mindre än 8 ton eller också måste avstängning eller nedsättning av axeltrycket föreskrivas vid tjällossning. Drygt hälften av denna del av vägnätet eller 35 000 km har en trafik av mera än 150 fordon per dygn. En förbättring av dessa vägar är nödvändig på grund av det hinder för

den tyngre trafiken som begränsningen av axeltrycket utgör. Vissa av vägarna skall enligt vägplanen bli föremål för ombyggnad. Övriga vägar liksom vissa av de vägar, som först i ett senare skede skall byggas om, erfordrar förstärkningsarbeten. Om man antager att fram till år 1975 en väglängd av 15 000—20 000 km behöver förstärkas, kan totalkostnaden härför beräknas till ca 1 500 mkr., vilket innebär årliga kostnader av i genomsnitt ca 120 mkr. Då nuvarande anslag till vägunderhållet icke medger dylika arbeten för mer än högst 30 mkr. årligen, skulle i genomsnitt ytterligare 90 mkr. per år erfordras. Omfattningen av dessa arbeten kan till en början begränsas till en volym motsvarande 70 mkr. om året för att sedan successivt ökas.

Beträffande det egentliga vägunderhållet framgår följande av inventeringen. På 20 000 km grusvägar är grusslitlagret alltför dåligt, vilket gör det svårt att hålla vägbanorna i gott skick. Grusmaterial för en kostnad av ca 10 mkr. skulle behöva påföras. Oljegrusvägarna är till allra största delen i gott skick. Beträffande de belagda vägarna framgår däremot att 2 500 km är i omedelbart behov av nytt topplager för en kostnad av 45 mkr., medan 3 700 km behöver nytt topplager relativt snart. Vidare föreligger behov av nya diken om sammanlagt 42 000 km längd och fördjupning av 48 000 km befintliga diken. Dessa arbeten representerar en kostnad av sammanlagt ca 300 mkr. För vägräcken och rójning erfordras resp. 25 och 10 mkr. En mycket stor del av vägarna eller 28 500 km har en vägbredd som gör det omöjligt för två fordon med den numera generellt tillåtna fordonsbredden 2,5 m att mötas. En utbyggnad av erforderliga mötesplatser på dessa vägar beräknas draga en kostnad av ca 50 mkr.

De här angivna arbetena inom det egentliga vägunderhållet skulle således draga kostnader om sammanlagt 440 mkr. och bör enligt styrelsens åsikt utföras på kort tid, förslagsvis 15 år. Inom ramen för nuvarande anslag utföres arbeten av denna art för ca 10 mkr., varför ytterligare 20 mkr. om året erfordras.

Tjälskadorna på vägarna har ökat under den senaste tioårsperioden på grund av den allt intensivare och tyngre trafiken. På flera vägar har nämligen det tillåtna axeltrycket höjts för att möjliggöra ett bättre utnyttjande av fordonen och därmed förbilligade transporter. Då vägarna i regel icke samtidigt förstärkts, har de körts sönder under tjällossningen. För att undvika avstängning av vägarna under tjällossningstiden måste omfattande förstärkningsarbeten snarast utföras på de svaga och tjälkänsliga vägarna. I detta sammanhang kan nämnas, att tjällossningen under våren 1962 var mycket besvärlig, särskilt i landets norra delar. Restriktioner i fråga om framkomligheten förekom i någon form på icke mindre än ca 22 % av hela vägnätet.

Under budgetåret 1960/61 förbrukades ca hälften av vägunderhållsanslaget för arbeten av servicekaraktär, d. v. s. hyvling, sladdning och damm-

bindning av grusvägar, snöröjning, sandning etc. En fjärdedel användes för egentligt vägunderhåll för att motverka förslitningen och vidmakthålla vägarna som trafikleder. Återstående fjärdedel av anslaget användes för förstärkningsarbeten som erfordrades med hänsyn till den allt tyngre och intensivare trafiken.

Styrelsen upprepar sin vid flera tillfällen tidigare gjorda framställning, att vägunderhållsanslaget i likhet med vägbyggnadsanslagen skall avse utgifterna under kalenderår i stället för budgetår. Styrelsen framhåller, att en dylik omläggning skulle innebära, att vägunderhållsarbetena kan planeras på ett bättre sätt och därigenom utföras mera ekonomiskt, då längre tid står till förfogande för detaljplaneringen. Vidare skulle arbetena med vinterväghållning och tjälskador komma i början av arbetsåret, varigenom fluktuationer i arbetsbelastning och medelsåtgång kunde utjämnas lättare under resten av året.

För budgetåret 1963/64 föreslår styrelsen en ökning av anslaget för det *statliga vägunderhållet* till 485 mkr. mot 415 mkr. för innevarande budgetår. Vid en övergång till kalenderårsvis beräknat anslag skulle anslaget för nästa budgetår behöva tagas upp med 750 mkr., varav 265 mkr. avser andra halvåret 1964.

I fråga om *vägbyggnadsverksamheten* erinrar styrelsen om, att styrelsen i sina två senaste petita redovisat vissa pågående utredningar rörande vägnätets tillstånd samt fordons- och trafikutvecklingen. Läget beträffande dessa utredningar är nu följande.

Kvalitetsgraderingen av riksvägnätet har avslutats och redovisats i en särskild rapport den 1 januari 1962. Av undersökningen framgår bl. a., att av riksvägnätet om ca 13 000 km endast 19 % har fullgod standard medan 81 % är i behov av ombyggnad i förhållande till vägplanens målsättning (1975 års trafik). I förhållande till dagens trafik har 35 % av riksvägarna fullgod standard och 28 % godtagbar standard, medan 37 % är i behov av omedelbar ombyggnad.

Kostnaden för upprustningen av riksvägnätet på landsbygden bedömdes i samband med att vägplanen framlades uppgå till 6 miljarder kr. i 1956 års priser. Genom kvalitetsgraderingen har det blivit möjligt att genomföra mera noggranna kostnadskalkyler. I dagens prisläge kan den sammanlagda kostnaden för riksvägnätets återstående upprustning beräknas till 7 miljarder kr., varav 2,9 miljarder kr. faller på europavägarna. På riksvägnätet, som omfattar endast 14 % av det allmänna vägnätet, beräknas trafikarbetet uppgå till f. n. 55 % och år 1975 minst 60 % av det totala trafikarbetet på hela vägnätet. Riksvägarna är alltså ur transportsynpunkt synnerligen viktiga och investeringar i dessa vägar är därför särskilt motiverade av trafikekonomiska skäl. Detta bestyrkes även av vissa trafikekonomiska beräkningar. F. n. pågår också utredningar i syfte att under kommande år ge en samlad bild av lönsamheten av upprustningen av riksvägnätet.

Kvalitetsgraderingen av länsvägnätet har påbörjats och under loppet av nästa år beräknas inventeringen av de s. k. primära länsvägarna med en sammanlagd längd av ca 15 000 km kunna redovisas. På denna väggrupp,

som i fråga om längd representerar 16 % av det allmänna vägnätet, beräknas trafikarbetet nu uppgå till 15 % och år 1975 till 20 % av det totala trafikarbetet på hela vägnätet. Därefter återstår att inventera s. k. sekundära länsvägar samt övriga länsvägar. På dessa båda grupper, som utgör ca 70 % av det allmänna vägnätet, utföres f. n. 30 % och år 1975 ungefär 20 % av det totala vägtrafikarbetet. Trots det relativt ringa trafikarbetet har vissa delar av detta vägnät betydande trafik för bl. a. skogsbruk, jordbruk och de mindre tätortsbildningarna.

Av *broinventeringen*, som nu avslutats och som omfattar sammanlagt 8 857 broar, framgår bl. a., att ett axeltryck av 8 ton eller mera och ett boggietryck av 12 ton eller mera f. n. kan tillåtas på resp. 86 och 77 % av det totala antalet broar. På enbart europavägarna kan samma axel- och boggietryck tillåtas på 99 % av broarna. För övriga riksvägar är motsvarande procenttal resp. 97 och 93. Möjligheten att framföra fordon med 10 tons axeltryck och 14,5 tons boggietryck är mera begränsad och endast 63 % av samtliga broar tillåter denna last. Av europavägarnas broar kan emellertid 80 % tillåtas för dessa tryck. En höjning av boggietrycket till 18 ton på alla vägar förutsätter ombyggnad och förstärkning av en mycket stor del av brobeståndet. Redan ett boggietryck av 16 ton fordrar enligt undersökningen, att ungefär halva brobeståndet bygges om eller förstärkes. Enbart på europavägarna måste därvid 39 % av broarna, d. v. s. ca 200 broar, bli föremål för dylika åtgärder.

Axel- och boggietryck om resp. 8 och 12 ton tillåtes nu på ca 54 % av det totala vägnätet, inbegripet större delen av riksvägnätet. I den takt ombyggnader och förstärkningar av vägarna sker, kommer den för dessa belastningar tillåtna väglängden successivt att ökas. Möjligheten att öka tillåtna axel- och boggietryck utöver 8/12 ton bedömes däremot f. n. vara mycket begränsad. För broarnas del kan en ökad belastning i vissa fall medföra sammanbrott. För mellanliggande vägdelar med otillräcklig bärighet beräknas kravet på underhålls- och förstärkningsåtgärder öka i mycket hög grad.

Med hänsyn till de krav på vägarnas bärighet, som uppkommer bl. a. till följd av den internationella lastbilstrafiken, har styrelsen undersökt möjligheterna att relativt snart öka de tillåtna axel- och boggietrycken på vissa vägar. Undersökningen har till en början begränsats till sträckorna Hälsingborg—Stockholm på europaväg 4 och Trelleborg—Göteborg på europaväg 6. En ökning av axel- och boggietrycken till 10/18 eller 10/16 ton kan i fråga om E 4 icke genomföras, förrän ny bro byggs över Södertälje kanal. I fråga om E 6 bör en belastningsökning kombineras med den nya Älvsborgsbron över Göta älv. Arbetena på dessa storbroar beräknas vara slutförda omkring åren 1966—1967. Härutöver erfordras förstärkning av vissa mindre broar och vägdelar. Kostnaden för de förstärkningsarbeten, som icke ingår i fastställda flerårsplaner, beräknas till totalt ca 70 mkr. Om ökningen av axel- och boggietrycken begränsas till 10/14,5 ton behöver utbyggnaden av storbroarna i Södertälje och Göteborg icke avvaktas. Däremot erfordras vissa förstärkningsarbeten för ca 65 mkr.

Godstransportundersökningen, som påbörjades år 1959, har avslutats i och med att »Godstransportkarta 1959—1960» sammanställts. Sammanlagt 5 000 företag, huvudsakligen inom den stationära industrien, har tillfrågats om sina transporter under en tolv månaders period. Drygt 3 000 svar har inkommit. Den uppgivna transportvikten med alla transportmedel ut-

gjorde 100 milj. ton. Med lastbil transporterades 53 milj. ton, varav 42 milj. ton redovisats så att transporterarna kunnat reproduceras i kartform. Den nu framställda godstransportkartan omfattar även de rundvirkestransporter med lastbil, som tidigare specialredovisats i »Skogstransportkarta 1959/60». Till skillnad från denna omfattar emellertid godstransportkartan hela riket med undantag av Gotland och Öland. Då undersökningen koncentrerats till den stationära industriens transporter, redovisar godstransportkartan ej samtliga godstransporter med lastbil på landets vägnät. Den torde dock ge en god bild av godstrafikens fördelning på vägnätet.

Fordonsvägningarna har bedrivits under större delen av år 1961, varvid mätningar har företagits på 204 punkter under sammanlagt 405 mättingsperioder om vardera en vecka. Härvid har registrerats totalt 3,6 milj. fordon, varav 3,2 milj. personbilar och 0,4 milj. lastbilar. Av vägningarna framgår preliminärt att trafiken under de tre senaste åren ökat med i genomsnitt ca 10 % årligen. Ökningen av närtrafiken bedömes ha varit ännu större, medan trafikökningen på länsvägarna i glesbygderna varit lägre. Bilbeståndet i landet har samtidigt ökat med ej fullt 10 % per år.

Av fordonsvägningarna erhålles främst uppgifter om trafikens storlek och sammansättning. Genom vägningsresultaten kan vidare andra uppgifter om vägtrafiken, t. ex. antalsräkningar, kontrolleras och tolkas med större säkerhet. Genom fordonsvägningarnas uppgifter om fordonens bruttovikter erhålles informationer, som kan ligga till grund för bedömningen av erforderlig vägstandard. De 3,6 milj. fordon som år 1961 passerade vägstationerna hade en bruttovikt av 9,2 milj. ton, som fördelade sig med 41 % på personbilar och 59 % på lastbilar. Genomsnittsvikten för samtliga fordon utgjorde 2,5 ton och enbart för lastbilarna 12,3 ton. Betydande skillnader föreligger även i sammansättningen av lastbilstrafiken på olika typer av vägar. Såsom exempel kan nämnas att den genomsnittliga bruttovikten för lastbilar är väsentligt större på europavägarna än på länsvägarna.

Flerårsplanerna för vägnätet på landsbygden samt inom städer och stadsområden, där kronan är väghållare, är fastställda för åren 1961—1965. Under år 1963 skall nya planer fastställas för perioden 1964—1968. Styrelsens äskanden avser alltså det första året i de nya planerna. Ett belopp av ca 330 mkr. är erforderligt för kalenderåret 1964 för att enbart fortsätta och slutföra tidigare påbörjade företag på landsbygden. För att fullfölja de företag, som är upptagna i fördelningsplanen för tilldelning av bidrag till byggande av vägar och gator i städerna, kräves under år 1964 ett sammanlagt medelsbehov av 135 mkr.

Fördelningsplanen för städerna baserar sig, med undantag för år 1961, på vägplanens investeringsserie med ett års senareläggning. Medelstilldelningen under åren 1961—1963 har i stort sett följt fördelningsplanens utvecklingsserie. Vid den angelägenhetsprövning av företag som skedde i samband med upprättandet av fördelningsplanen visade det sig, att vissa omfattande och synnerligen angelägna trafikledsbyggen i Stockholm och Göteborg måste givas prioritet. Detta har medfört, att ca 57 % av de medel som planen upptager fördelats till dessa städer. Med hänsyn till att de pågående och planerade större trafikanläggningarna i Stockholm och

Göteborg är i hög grad bestämmande för omfattningen av statsbidragsmedel även under kommande år, har styrelsen med nämnda städer preliminärt diskuterat investeringsbehoven under tioårsperioden 1964—1973. De mera betydande objekt, som redovisats, visar att man kan räkna med ett investeringsbehov av 1 200 mkr. för Stockholm och ca 600 mkr. för Göteborg. Härutöver har Malmö stad för samma period angivit ett medelsbehov av totalt ca 200 mkr. Om medelstilledelningen för åren 1964—1968 följer vägplanens investeringsserie med ett års senareläggning bör ca 750 mkr. av totalt 1 270 mkr. kunna disponeras för Stockholm och Göteborg under denna period. Härvid har övriga städers investeringar beräknats öka från ca 75 mkr. år 1964 till 130 mkr. år 1968. Gällande fördelningsplan för år 1965 upptar 97 mkr. för övriga städer. Förutnämnda 750 mkr. innebär för Stockholms del bl. a. att Essingeleden mellan Södertäljevägen och Drottningholmsvägen samt Brommaleden mellan Ulvsunda och Karlbergsvägen kan i huvudsak färdigställas under perioden. I Göteborg färdigställs Tingstadstunneln med anslutningar samt första etappen av Älvsborgsbron med anslutningar. Bland mera betydande företag, vilka bör påbörjas under planperioden, kan beträffande Stockholm angivas Lidingöbron, biltunnlar mellan Tegelbacken och Sveavägen, Essingeleden mellan Drottningholmsvägen och Karlberg, Huddingevägen samt Roslagsvägen. Beträffande Göteborg kan nämnas ombyggnad av Tingstadsledens fortsättning mot söder.

Enligt styrelsens mening är det ur statsbidragssynpunkt angeläget att de bidragsmedel, som ställes till storstädernas förfogande, om möjligt koncentreras till företag, som ingår såsom integrerande delar i det framtida huvudtrafikledssystemet och som kan bedömas vara av särskild betydelse såväl ur allmän trafiksynpunkt som för samordningen av trafikledsbyggandet med samhällsbyggandet i övrigt. Med hänsyn härtill har vid långtidsplaneringen för dessa städer relativt obetydliga belopp ansetts kunna disponeras för mera ordinära företag.

Stockholms och Göteborgs stad har för åren 1964—1968 redovisat ett investeringsbehov av ca 920 mkr. Styrelsen anser att detta belopp, med hänsyn till övriga städers berättigade krav på en väsentligt ökad insats, icke rimligen kan rymmas inom den investeringsserie som vägplanen med ett års senareläggning anger. Styrelsen kan ej ifrågasätta Stockholms och Göteborgs stads möjligheter att förbruka medel utöver vad som kan disponeras inom denna investeringsserie, d. v. s. 750 mkr. Under sådant förhållande föreligger starka motiv att frångå denna serie för att i möjligaste mån tillgodose ifrågavarande städers utbyggnadsbehov. Styrelsen har därför vid sitt anslagsäskande utgått från en investeringsserie, som åren 1964—1967 följer vägplanens ursprungliga serie med resp. 225, 250, 280 och 310 mkr. För år 1968 har styrelsen räknat med ett bidragsbelopp av 310 mkr. Detta skulle innebära att ca 850 mkr. kan disponeras under åren 1964—1968 för företag i Stockholm och Göteborg.

Styrelsen framhåller emellertid att det beträffande storföretagen föreligger mycket stora svårigheter att beräkna tidpunkten för ett företags påbörjande. Stadsplane- och markfrågor liksom svårlösta tekniska problem kan fördröja igångsättningen, vilket med hänsyn till de stora årliga investeringarna på varje särskilt företag påtagligt kan påverka anslagsförbrukningen.

För budgetåret 1962/63 (arbetsåret 1963) äskade styrelsen ett belopp av 440 mkr. för den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten. Styrelsen föreslog därvid att — utan frångående av vägplanen — en ny investeringsserie skulle väljas för de ordinarie arbetena. Den föreslagna serien angav för de ordinarie investeringarna en årlig ökning med 60 mkr. under budgetåren 1962/63—1964/65. Med utgångspunkt från den investeringsram av 380 mkr. som beviljades för år 1962 äskades sålunda 440 mkr. för år 1963. Anslag beviljades enligt äskandet med den ändringen att 40 mkr. av beloppet skulle specialdestineras till de norrländska länen, varvid arbetsmarknadspolitiska synpunkter skulle beaktas vid företagets utväljande i flerårsplanerna. Övriga län fick en motsvarande minskning av medelstilldelningen, innebärande att eftersläpningen för dessa län i förhållande till flerårsplanerna ytterligare ökades och för ifrågavarande år kan beräknas till i genomsnitt ca 30 %.

Mot bakgrunden av betydelser av en långsiktig planering finner styrelsen det angeläget att ånyo kraftigt understryka nödvändigheten av att en investeringsserie om minst tre år lägges till grund för de ordinarie väginvesteringarna. För budgetåren 1963/64—1965/66 erfordras i enlighet härmed investeringsbelopp om resp. 500, 560 och 620 mkr. Styrelsen hemställer därför om en medelsanvisning för budgetåret 1963/64 av 500 mkr. för den *ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten*.

Under anslaget till *vissa vägbyggnadsarbeten* räknar styrelsen med ett oförändrat anslagsbehov för nästa budgetår om 20 mkr.

Vad angår *den kommunala väghållningen* tager styrelsen upp för bidrag till underhåll av vägar och gator 68 mkr. samt för bidrag till byggande av vägar och gator 225 mkr. eller tillhopa 293 mkr.

I fråga om *den enskilda väghållningen* äskas 27 mkr. för vägunderhållet samt 16 mkr. till byggandet eller sammanlagt 43 mkr.

För *administrativa och diverse ändamål* har tagits upp ca 329,7 mkr. Härvid har de anslag under sjätte huvudtiteln, som äskas av andra myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, samt anslag under nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna förts upp med samma belopp som för innevarande budgetår. Anslagen under femte och tionde huvudtitlarna har tagits upp med belopp, som beräknats av resp. arbetsmarknadsstyrelsen och sjöfartsstyrelsen.

Totalt skulle alltså utgifterna inom automobilskattemedelbudgeten komma att gå upp till ca 1 935,7 mkr. Inkomsterna av bilskattemedel un-

der budgetåret 1963/64 har av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknats till ca 1 666 mkr.

Beträffande automobilskattemedlens specialbudget anför styrelsen, att behållningen på bilskattemedelsfonden den 30 juni 1962 beräknas till ca 722 mkr. och befintliga reservationer vid samma tidpunkt till ca 400 mkr. eller sammanlagt 1 122 mkr. Den 30 juni 1963 beräknas behållningen inom fonden ha stigit till ca 953 mkr. De sammanlagda äskandena för budgetåret 1963/64 kommer således att överstiga inkomsterna med (1 936 — 1 666) 270 mkr., vilket belopp i stort sett svarar mot det ökade vägunderhållsanslag om 265 mkr. som äskats för tiden 1 juli—31 december 1964 i samband med förslag om anslagstilldelning per kalenderår. Om man bortser från nämnda tilläggsanslag har det läget nu nåtts, då utgiftssidan i stort sett balanserar inkomstsidan för bilskattemedlen. I sammanhanget erinrar styrelsen om att vägutgifterna enligt vägplanens beräkningar skulle under perioden 1958—1967 jämnt täckas av bilskattemedlen. Därvid räknade man emellertid på inkomstsidan icke enbart med inflytande bilskatt utan även med reservationer på av riksdagen till väghållningen beviljade anslag och bilskattefonden påförda medel. Om sistnämnda medel även i fortsättningen anses icke böra användas för löpande ordinarie verksamhet utan är att betrakta som en fond, avsedd att utnyttjas vid speciella tillfällen, t. ex. för sysselsättningspolitiska åtgärder vid en eventuell lågkonjunktur, beräknas redan vid nästa års anslagsäskanden utgiftssidan genom automatiska kostnadsökningar på grund av den växande trafiken, anslagsbehoven för vägbyggnader och vägunderhåll m. m. komma att öka på ett sådant sätt, att såvitt nu kan bedömas även inkomstsidan inom den närmaste framtiden måste bli föremål för omprövning.

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller, att risk finnes för avmattning i sysselsättningen inom vissa näringsgrenar och i vissa landsdelar under vintern 1962/63. En planerad ökning av beredskapsarbetenas omfattning under de närmaste månaderna torde främst komma att inverka på vägväsendet. För budgetåret 1963/64 bedömer styrelsen risker föreligga för fortsatt försämring av sysselsättningsläget. Det är därför särskilt angeläget, att sådana förberedelser snarast vidtages, att de statliga verken snabbt kan öka såväl byggnads- och anläggningsinvesteringarna som materialanskaffningarna till en högre nivå än som normalt planerats enligt anslagsframställningarna. Erfarenheterna från konjunktturnedgången 1958—1959 och innevarande år visar, att förberedelser för utökning av investeringarna är tidskrävande. Verkningarna av en avmattning i konjunkturen blir mest kännbara i Norrland. Det har också visat sig att säsongmässig arbetslöshet dröjt kvar där även under de senaste åren, då det i landet i övrigt varit hög sysselsättning. Av kommunikationsverkens investeringsverk-

samhet har endast utbyggnader genom vägväsendet samt vattenkraftanläggningar och sjöregleringar varit av sådan omfattning i Västerbottens och Norrbottens län, att ett verksamt bidrag kunnat lämnas för att hålla sysselsättningen i dessa landsdelar vid en tillfredsställande nivå. Betydande belopp har där lagts ned på beredskapsarbeten på allmänna vägar. Detta torde även bli nödvändigt under kommande vinter.

II. Statsbidrag till enskild väghållning, m. m.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 30 september 1960 generaldirektören G. E. Vahlberg, tillika ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare, lantbrukaren J. M. Antonsson och plåtslagaren H. V. Bengtsson, ledamoten av riksdagens första kammare, socialvårdsassistenten P. Jacobsson, ledamoten av riksdagens andra kammare, ombudsmannen N. R. Johansson, hovrättsrådet, numera regeringsrådet A. H. V. Körlof samt ledamoten av riksdagens andra kammare — numera andre vice talmannen — godsägaren, greve T. G. A. von Seth, att såsom sakkunniga verkställa översyn av väglagstiftningen. De sakkunniga, vilka antagit benämningen 1960 års vägsakkunniga, har den 7 december 1961 avlämnat delbetänkandet Statsbidrag till enskild väghållning, m. m. (SOU 1962: 6).

Över betänkandet har yttranden avgivits av arbetsmarknadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, riksrevisionsverket, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, skogsstyrelsen, samtliga länsstyrelser, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska vägföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges lantbruksförbund, Länsvägnämndernas förbund, Riksförbundet Landsbygdens Folk (RLF), Sveriges skogsägareförbund samt Sveriges skogsägareföreningars riksförbund. Länsstyrelserna har i flertalet fall bifogat yttranden, som inhämtats från vägförvaltningar, överlantmätare, länsvägnämnder m. fl.

Gällande bestämmelser

Bestämmelser om statsbidrag till enskild väghållning återfinns i kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning, ändrad genom kungörelsen den 11 maj 1956 (nr 205). Enligt dessa bestämmelser utgår bidrag till byggande av enskilda vägar (byggnadsbidrag) och till underhåll och vinterväghållning av sådana vägar (underhållsbidrag). Byggnadsbidrag utgår med 75 % av kostnaden för utarbetande av arbetsplan och med högst 60 % av den beräknade skäligena byggnadskostnaden. Föreligger synnerliga skäl därtill, kan bidraget dock efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall utgå med högst 75 %. Till byggande av väg räknas även ombyggnad och förbättring. Bidrag kan även

beviljas enbart för utarbetande av arbetsplan (s. k. planeringsbidrag). Underhållsbidrag utgår årligen med 65 % av beräknade skäligena kostnader och då synnerliga skäl föreligger med 80 %. För vidtagande av bl. a. åtgärder, som erfordras ur trafiksäkerhetssynpunkt å väg, till vilken underhållsbidrag beviljats, må särskilt bidrag, s. k. istandsättningsbidrag, utgå med högst 60 % av beräknade kostnader för åtgärdernas vidtagande. Frågan om underhållsbidrag utredes vid en uppskattningsförrättning, som utföres genom vägförvaltningens försorg. Ny förrättning (omuppskattning) skall ske minst vart femte år, så länge bidrag utgår. Underhållsbidrag utbetalas av länsstyrelsen i efterskott för kalenderår.

I syfte att stimulera rationaliseringen av underhållsarbetet på de enskilda vägar, till vilka statsbidrag utgår, ikläder sig staten under vissa förutsättningar lånegaranti för lån i kreditinrättningar till inköp av maskiner. Vidare kan statsbidrag utgå med 60 % av anskaffningskostnaden vid inköp av större väghållningsredskap. Bestämmelserna härom finns i kungörelsen den 23 maj 1952 (nr 417) angående statligt stöd till anskaffning av maskiner och redskap för rationalisering av underhållsarbetet å vissa enskilda vägar.

Utredningen

De sakkunniga konstaterar, att transportformernas förändring i förening med den snabba trafikutvecklingen medfört, att helt andra krav än tidigare — icke minst ur trafiksäkerhetssynpunkt — kommit att ställas också på det enskilda vägnätet. Fordringarna på såväl vägarnas bärighet som standard i övrigt har sålunda blivit allt högre, vilket inneburit en ökad ekonomisk belastning för de intressenter som närmast har att svara för denna väghållning.

Vid bedömningen av de med statsbidragsgivningen sammanhängande frågorna måste beaktas det enskilda vägnätets stora betydelse för näringslivet och ur allmänna kommunikationssynpunkter. Det är i hög grad angeläget för såväl det allmänna som intressenterna själva att de enskilda vägarna utbygges och underhålls på ett rationellt och ändamålsenligt sätt. Av samma skäl och med hänsyn jämväl till kostnaderna för denna väghållning framstår därvid en insats från statens sida som välmotiverad.

Ett förstatligande helt eller delvis av den enskilda väghållningen har de sakkunniga icke funnit sig kunna tillråda. Såväl de enskilda vägarnas inbördes skiftande art och beskaffenhet som deras i stor utsträckning avsevärda olikheter gentemot de allmänna vägarna medför nämligen att stora svårigheter skulle uppstå vid ett inordnande av de enskilda vägarna i det allmänna vägnätet.

Den enskilda väghållningens problem bör enligt de sakkunnigas mening lösas efter andra linjer. Genom en förbättrad och förenklad bidragsgivning av i princip det slag man nu har, bibehålles en lämplig övergångsform mel-

lan å ena sidan vägar, som är nödvändiga för allmän samfärdsel och därför hålles av det allmänna, och å andra sidan vägar, som lämpligen hålles av enskilda intressenter.

De sakkunniga avvisar likaledes tanken på kommunalisering av de enskilda vägarna med hänvisning till statsmakternas tidigare ställningstaganden i denna fråga och den utveckling som ägt rum på vägväsendets område samt de överväganden som i skilda sammanhang under årens lopp förevarit beträffande fördelningen av utgifterna för allmänna ändamål mellan stat och kommun.

I fråga om bidraget till *underhåll* av enskilda vägar konstaterar de sakkunniga att en betydande eftersläpning föreligger i förhållande till de verkliga kostnaderna. För att återställa relationerna mellan bidrag och kostnader bör följaktligen en justering av bidragsprocenten ske. En sådan justering skulle för att bereda full kompensation åt bidragstagarna uppgå till minst 7 å 8 %. De sakkunniga anser emellertid att bidragstagarna själva bör svara för kostnadsökningar motsvarande den del av penningsvärdets förändring, som hänför sig till deras kostnadsandel. Med denna utgångspunkt skulle den höjning som erfordras uppgå till ca 5 %.

Vad som framför allt motiverar en höjning av bidraget är emellertid de enskilda vägarnas egenskap av ett nödvändigt komplement till det allmänna vägnätet och deras därav följande betydelse för folkhushållet i dess helhet. Bl. a. måste därvid beaktas de väsentligt ökade krav på de enskilda vägarnas standard och underhåll, som den långtgående motoriseringen inom jord- och skogsbruk ställer. Även den allmänt kommersiella trafiken och den mera fritidsbetonade trafiken tillväxer kraftigt. En stor del av trafiken utgöres f. ö. av främmande trafik. Trafikens tyngd och intensitet ökar ständigt. Vägarna måste på grund härav hållas i ett tillfredsställande skick året runt. De sakkunniga anser det vara skäligt, att även det allmänna medverkar till täckandet av utgiftsökningarna. I annat fall föreligger stor risk att de enskilda vägarna släpar efter i standardutveckling, vilket icke minst ur trafiksäkerhetssynpunkt vore olyckligt.

De sakkunniga har funnit en justering av underhållsbidraget med förenämnda 5 % till respektive 70 och 85 % bära komma till stånd. Bidraget bör som förut grundas på beräknade kostnader.

Före den senast företagna höjningen av underhållsprocenten var procentsatsen för *byggande* densamma som för underhållet. De sakkunniga har emellertid icke funnit några sakligt motiverade skäl föreligga för en differentiering av de båda procentsatserna. Samma skäl som överhuvudtaget motiverar en förbättring och förenkling av bidragsgivningen talar enligt de sakkunnigas mening för en högre och enhetlig procentsats. Vidare åberopas, att de enskilda vägarna numera måste byggas med en helt annan standard än tidigare. De tyngre transporterna kräver en högre och till förhållandena på kringliggande allmänna vägar i möjligaste mån avpassad bärighetsstan-

dard. Av trafiksäkerhetsskäl krävs också bättre standard i fråga om bredd, linjeföring, mötesplatser, säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar etc. Dessa förhållanden medför väsentligt stegrade och för de enskilda intressenterna ofta alltför betungande anläggningskostnader. Här liksom i fråga om underhållet framstår därför en ökad insats från det allmännas sida som nödvändig. De sakkunniga konstaterar, att de till enskild väghållning beviljade medlen icke följt ökningen av totalt tillgängliga bilskattemedel utan snarare — relativt sett — minskat år från år.

De sakkunniga föreslår att de högre procentsatserna — 70 respektive 85 — tillämpas också för byggnadsbidragets del. I sammanhanget framhålles, att merkostnaderna härför är relativt begränsade och under det första året efter en ändring ej beräknas uppgå till mer än ca 1,5 mkr.

I analogi med vad som föreslagits beträffande underhålls- och byggnadsbidragen föreslår de sakkunniga att bidraget till *planeringskostnader* samt *redskapsbidraget* bör bestämmas till 70 %. Slutligen anses beslut om tillämpande av en högre bidragsprocent än normalprocenten för byggnadsbidragets del hädanefter böra — i likhet med vad som gäller för underhållsbidraget — fattas av länsstyrelsen utan inhämtande av Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

I samband med beviljande av underhållsbidrag kan bidrag beviljas jämväl till vissa *istandsättningsarbeten*. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för tillämpningen av bestämmelserna om dessa bidrag utfärdat särskilda anvisningar om bl. a. vilka slags åtgärder, som i detta hänseende är bidragsberättigade, samt vilka maximibelopp bidragen får uppnå. Trafikens ökning och penningvärdets förändring påkallar enligt de sakkunnigas mening emellertid vissa ändringar av dessa anvisningar i syfte att medge bidrag till ytterligare åtgärder av olika slag — ävensom höjning av maximikostnaderna för åtgärdernas genomförande i form av istandsättningsarbeten. Det anses därför böra ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att föranstalta om de ändringar i dessa hänseenden, som kan vara erforderliga.

De sakkunniga konstaterar, att den f. n. kanske största olägenheten i fråga om underhållsbidraget sammanhänger med periodiciteten för *uppskattningen* av underhållskostnaderna. Denna omuppskattning verkställes nu vart femte år vid en förrättning som utföres på platsen. Formellt kan visserligen jämkning ske under perioden om anledning därtill föreligger. Sådan jämkning förekommer dock mindre ofta i praktiken. Det årligen återkommande arbetet med omuppskattningar är under stark tillväxt. Bidragsvägarnas antal överstiger f. n. 18 000 med en sammanlagd väglängd av i runt tal 54 000 km. Ökningen av antalet vägar uppgår till ca 800 per år, motsvarande en tillväxt av den totala väglängden med i medeltal 2 400 km. Antalet förrättningar beräknas under åren 1961—1965 stiga från ca 4 100 till ca 5 700 eller med ca 40 %. Skulle — vilket ibland ifrågasatts — en

övergång till ett system med omuppskattning vart tredje eller vartannat år införas, bleve förättningarnas antal givetvis långt större. I första fallet skulle ökningen under samma period bli ca 75 % (ca 7 200 förrättningar 1965) och i det senare fallet mer än 160 % (ca 10 800 förrättningar 1965).

En ändring i nu gällande bestämmelser är enligt de sakkunnigas uppfattning nödvändig, dels för att erhålla en bättre anpassning av bidragens storlek till den allmänna pris- och kostnadsutvecklingen, dels för att motverka en eljest erforderlig väsentlig utökning av personalen för handläggandet av dessa ärenden. Ett system bör eftersträvas där bidragen, utan förättning på platsen i varje enskilt fall, årligen omräknas. Härigenom skulle kunna uppnås såväl större rättvisa i bidragsgivningen som möjligheter till rationalisering av ärendenas handläggning.

På grundval av en genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utförd undersökning konstaterar de sakkunniga, att det torde vara möjligt att, genom stickprovsförfarande med lämpliga urvalsmetoder, erhålla ett fullt tillfredsställande underlag för beräkning av underhållskostnaderna under varierande förhållanden.

Genom att begränsa beräkningarna till ett antal av representativa, stickprovsmässigt utvalda vägar skapas möjligheter till årlig omuppskattning av underhållsbidraget för samtliga enskilda bidragsvägar. Den nuvarande uppdelningen av vägnätet på s. k. årsvägar efter den nu tillämpade ordningen för omuppskattningarna av underhållskostnaderna vart femte år kommer härigenom att upphöra och representativa stickprov av vägar att uttagas ur hela vägbeståndet. Samtliga vägar måste därför det år, då omuppskattning enligt det nya systemet verkställs första gången (basåret), avse en enhetlig prisnivå. Att genom särskild omuppskattning av underhållskostnaderna för samtliga enskilda bidragsvägar erhålla ett ur kostnadssynpunkt enhetligt underlag, avseende basåret för det nya systemet, är på grund av härför erforderliga arbetsinsatser icke genomförbart. En anpassning till basårets kostnadsläge måste därför ske genom vissa schematiska beräkningar. Liksom i fråga om omuppskattningarna kan genom stickprov göras en schematisk uppräknig av kostnaderna inom den senaste femårsperioden till nämnda kostnadsläge.

Med hänsyn till de stora fördelar en omläggning till ett sådant system skulle medföra, föreslår de sakkunniga att beslut om en sådan ändring fattas. Det förutsättes därvid få ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att göra de förberedelser, som erfordras för införande av systemet, samt att i fortsättningen varje år verkställa de beräkningar, som skall ligga till grund för bidragsberäkningen. Möjligheter bör dock även framdeles föreligga för såväl bidragstagare som bidragsgivare att påkalla särskild förrättning på platsen. I författningen bör därför intagas en föreskrift om att så må kunna ske. Den nu gällande föreskriften att väghållare, som påkallat omuppskattningsförrättning, själv skall gälda kostnaden för förrättningen

bör därvid jämkas därhän, att sakägare, som påkallat förrättning utan skäl, må förpliktas att gälda därav föranledd kostnad.

De sakkunniga finner det nödvändigt att alla sådana åtgärder vidtas i fråga om *arbetet med bidragsgivningen* som kan verka i arbetsbesparande och effektiviserande syfte. Genom den omläggning som föreslås i fråga om förfarandet vid omuppskattningar torde i viss utsträckning arbetskraft kunna frigöras för andra arbetsuppgifter.

I fråga om *den årliga besiktningen* av underhållsvägarna framhåller de sakkunniga att, även om det är angeläget, att myndigheten tillser att bidragen användes på bästa sätt, det icke torde vara nödvändigt att samtliga underhållsvägar besiktigas årligen. Från väghållaren lämnade uppgifter eller intyg torde kunna godtagas som villkor för bidragets utbetalande.

Länsstyrelserna anses även i fortsättningen böra vara *bidragsbeviljande myndighet* med vägförvaltningarna som utredande organ. Utbetalningen av statsbidragen omhänderhaves f. n. av länsstyrelserna. Då vägförvaltningarna i mycket stor utsträckning biträder med den kamerala delen av verksamheten, föreslår de sakkunniga, att utbetalningarna överflyttas till dem. Formellt synes detta kunna ske genom att anslagsmedlen ställas till vägförvaltningarnas förfogande för därmed avsett ändamål.

I fråga om *vägföreningarnas vägar* framhåller de sakkunniga, att en jämförelse mellan reglerna i 1952 års bidragsförfattning och de uttalanden, som gjordes i anslutning till 1960 års ändring av bidragsreglerna till väghållningen inom städerna, ger vid handen att både byggnadsbidrag och underhållsbidrag kan utgå beträffande dessa och att bidragsgivningen icke avsetts vara mera restriktiv än vad fallet är med avseende å städernas väghållning. Förenämnda uttalanden går ut på att bidrag skall kunna utgå till bl. a. infarts- och genomfartsleder av betydelse, till större s. k. uppsamlingsvägar samt till trafikleder med ändamål att förbinda tätområdet med trafikpunkt av typen järnvägsstation, hamn eller flygplats, större allmän inrättning såsom sjukhus samt industriområde. Däremot torde — i likhet med vad fallet är i städerna — bidrag ej böra utgå till trafikleder, som normalt icke begagnas av en större allmänhet.

Likformighet anses i stort sett råda, om man tar hänsyn enbart till vägarnas funktion. Bidrag torde sålunda i allmänhet kunna påräknas för vägar, vilka är av väsentlig betydelse för en större allmänhet eller för trafik av andra än väghållare. Däremot torde det i praktiken vara mindre vanligt, att bidrag utgår för väg inom tätbebyggelse av den orsaken, att vägen är av betydande längd eller att vägens underhåll eller vinterväghållning bedömes vara synnerligen betungande för väghållarna. Inom tätområdena är utfartsvägarna i regel icke särskilt långa och antalet väghållare är mestadels betydande. Det torde därför beträffande väg inom tätbebyggelse eller infartsväg till sådan bebyggelse sällan bli fråga om att väghållningen är synnerligen betungande för väghållarna.

Om man däremot ser endast till trafikfrekvensen, torde det förhålla sig så, att det är svårare att erhålla bidrag till en väg med viss trafikfrekvens inom tätbebyggelse än till en väg med samma trafikfrekvens inom glesbygd. Huruvida detta skall anses innebära någon saklig olikhet av beskaffenhet att böra rättas till har dock betecknats som tveksamt. Om man endast lägger trafikfrekvensen till grund för bedömandet, torde det vara ofrånkomligt, att bidrag utgår till praktiskt taget samtliga gator i städerna, medan däremot vägarna på den egentliga landsbygden i regel blir helt utan bidrag.

Så länge det av statsfinansiella eller andra hänsyn befinnes nödvändigt att draga en gräns för bidragsmöjligheterna med hänsyn till vägarnas och gatornas funktion, d. v. s. att skilja mellan bidragsberättigade och icke bidragsberättigade trafikleder i städerna och på landsbygden, anser de sakkunniga det sålunda vara ofrånkomligt, att en liknande ordning gäller också för vägföreningarnas vidkommande. Någon ändring av nuvarande bidragsregler i syfte att särskilt tillgodose vägföreningarna finner de sakkunniga sålunda icke påkallad.

I fråga om statsbidrag till *kommunal väghållning* konstaterar de sakkunniga att, ehuru kommunerna icke genom väglagarna fått någon väghållningsskyldighet sig ålagd, det icke är ovanligt att de frivilligt tar på sig en viss del av de enskilda väghållarnas väghållningsbörda antingen genom att ombesörja väghållning in natura eller genom att lämna kontantbidrag till vägföreningar och andra vägsamfälligheter. Fråga har därvid uppkommit, på vad sätt kommun, som utför väghållning in natura, kan åt sig förbehålla de statsbidrag, som eljest skulle tillkommit de enskilda väghållarna. De sakkunniga framhåller, att någon anledning att i statsbidragshänseende intaga en restriktiv ståndpunkt till kommunal väghållning icke föreligger. Bidrag bör i princip utgå i samma omfattning och på samma villkor, som om väghållningen ombesörjts av väghållarna själva in natura eller genom vägförening eller annan vägsamfällighet. De sakkunniga har förutsatt att frågan om formerna för kommunernas medverkan i väghållningen även framdeles kan lösas utan att särskilda författningsbestämmelser utfärdas i ämnet.

I fråga om *förändring av enskild väg till allmän m. m.* konstaterar de sakkunniga, att intagningsärendena prövas centralt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och att härigenom eftersträvad enhetlighet i bedömningen de skilda länen emellan erhålles.

Någon egentlig ändring i vad gäller bedömningsgrunderna och dessas tillämpning anser de sakkunniga i vart fall f. n. icke erforderlig. Den ökande motorismen har emellertid medfört, att på många enskilda vägar numera råder en trafik av sådan intensitet och sammansättning, att dessa vägars intagande till allmänt underhåll på grund härav framstår som väl-motiverad — icke minst med hänsyn till den mer fritidsbetonade trafikens ökade omfattning.

Särskilda medel avsättes under anslaget till byggande av länsvägar för istandsättning av sådan enskild väg, som skall förändras till allmän. Dessa medel är knappa och som följd härav har en sträng angelägenhetsprövning måst ske av behovet av ifrågavarande arbeten i förhållande till övriga arbeten.

En snabbare takt i intagningsförfarandet förutsätter en väsentligt ökad avsättning i flerårsplanerna av medel för ändamålet. De sakkunniga understryker därför nödvändigheten av att en sådan ökad avsättning kommer till stånd.

Ökningen av *erforderliga bidragsmedel* vid ett genomförande av de sakkunnigas förslag beräknas — med utgångspunkt från förhållandena avseende budgetåret 1962/63 — uppgå för sommar- och vinterväghållning till 1,7 mkr., för istandsättning till 0,7 mkr., för redskap till 0,1 mkr. samt för byggande till 1,6 mkr. När höjningen av procentsatsen för byggnadsbidraget hunnit slå igenom uppstår ytterligare medelsbehov av ca 0,9 mkr. Den sammanlagda ökningen skulle sålunda uppgå till 5 mkr. Behovet av bidragsmedel, som för nämnda budgetår uppgår till ca 44 mkr., skulle vid en direkt tillämpning av de högre procentsatserna sålunda öka till ca 49 mkr. Den mot sistnämnda belopp svarande, beräknade byggnads- och underhållskostnaden har uppskattats till 67 à 68 mkr. Statsbidraget skulle därigenom komma att uppgå till i medeltal 72 à 73 %.

I anslutning härtil framhålles, att omläggningen av det nuvarande systemet — med omuppskattning av underhållskostnaderna enbart vart femte år — till ett system med årlig omuppskattning torde medföra en viss mindre kostnadsökning.

Yttranden

De sakkunnigas uppfattning rörande formen för ett ökat statligt stöd till enskild väghållning — nämligen att stödet i princip bör ske genom förbättring av gällande bidragsgivning och inte genom förstatligande eller kommunalt övertagande — delas av remissinstanserna.

I allmänhet har remissinstanserna anslutit sig till de av de sakkunniga föreslagna *procentsatserna* för olika bidrag. Av sådant innehåll är bl. a. yttrandena från *domänstyrelsen*, *lantbruksstyrelsen*, *lantmäteristyrelsen*, *skogsstyrelsen*, *länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Malmöhus och Kopparbergs län*, *Svenska landstingsförbundet*, *Svenska vägföreningen*, *Sveriges industriförbund*, *Sveriges lantbruksförbund* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund*. *Riksrevisionsverket* anser det däremot tveksamt, huruvida de beräkningar, vilka i icke obetydlig grad genom sin karaktär av schablonmässig uppskattning bygger på förhållandevis lösa grunder, kan sägas utgöra tillförlitliga hållpunkter för ett bedömande av bidragens storlek. *RLF*, som i princip tillstyrker att procentsatserna göres enhetliga, föreslår att bidrags-

procenten för samtliga olika bidragsformer höjes till normalt 80 % och att maximibidraget bestämmes till 90 %.

Vad beträffar *underhållsbidraget* anser *domänstyrelsen*, att detta i större omfattning än f. n. bör utgå till vägar av allmänt intresse.

De sakkunnigas förslag beträffande *byggnadsbidraget* i den del det avser byggnadskostnaden har i allmänhet inte föranlett någon erinran från remissmyndigheterna. *Länsstyrelsen i Hallands län* föreslår dock att det högre bidraget på 85 % höjes till 90 % samt att bestämmelsen om maximering utgår.

Några remissmyndigheter uttalar sig i frågan om byggnadsbidragets tillämpningsområde, vilken fråga inte berörts av de sakkunniga. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, domänstyrelsen och länsstyrelsen i Hallands län* anser att byggnadsbidrag bör utgå till sådana vägar, som bedömes vara av väsentlig betydelse för en stor allmänhet eller för andra än väghållarna själva.

De sakkunnigas förslag att överflytta beslutanderätten till länsstyrelserna angående beviljandet av det högre byggnadsbidraget tillstyrkes eller lämnas utan erinran av remissinstanserna. Kritisk synpunkt på förslaget i denna del framföres av *riksrevisionsverket*, som anser att en sådan överflyttning kommer att inverka menligt på en enhetlig bedömning av bidragsgivningen.

Den av de sakkunniga föreslagna sänkningen av bidraget till *utarbetande av arbetsplan* kan enligt flera remissinstanser medföra en försämrad planläggning av det enskilda vägväsendet. Några myndigheter föreslår därför att den nuvarande procentsatsen bibehålles. Flera myndigheter bl. a. *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelserna i Uppsala, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västernorrlands och Västerbottens län* samt *Svenska landskommunernas förbund* föreslår, att bidraget bör utgå med samma procenttal som förordas för byggnadsbidraget i övrigt, nämligen 70 resp. 85 %. *Länsstyrelsen i Örebro län* föreslår en bidragsprocent av 80 samt *länsstyrelserna i Skaraborgs, Västmanlands och Norrbottens län* 85 %. *Arbetsmarknadsstyrelsen* framhåller nödvändigheten av att omfattningen av det enskilda vägbyggandet i högre grad än hittills varierar efter sysselsättningssituationens krav. Planeringsbidraget torde befordra rationell planering av enskilda vägföretag. Möjligheter bör därför ges att helt bestrida planeringskostnaderna med statsmedel. Härutinnan instämmer *länsvägnämndernas förbund*, som dock anser att bidraget bör utgå med lägst 90 %.

I fråga om *istandsättningsbidraget* uttalar sig *länsstyrelserna i Hallands, Göteborgs och Bohus och Jämtlands län* samt *Svenska landskommunernas förbund* för ett bidrag av 85 % i de fall då det högre underhållsbidraget beviljats. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framhåller, att en skälig höj-

ning av nuvarande kostnads- och bidragsgränser bör komma till stånd. Behov torde föreligga att i istandsättningsarbetena inräkna åtgärder, som syftar till att öka framkomligheten för trafiken, och nämner som exempel härpå större dikningsarbeten, stenröjning utanför själva vägbanan för förbättring av vägens standard, borttagande av snösamlande stenmurar, uppställning av kantmarkeringspålar och s. k. skärmidåer vid trafikfarliga kurvor. Hit räknar styrelsen även utläggning av oljegrus samt ytbehandling på äldre beläggning. *Domänstyrelsen* föreslår en vidgning av de åtgärder som bör berättiga till bidrag till att omfatta jämväl utförande av parkerings- eller uppställningsplatser för fordon inom fritidsområden, vid badplatser och andra utflyktsmål. — Det nuvarande systemet med ett maximibelopp för varje väg kritiserar styrelsen, som anser det i princip vara riktigare att ange riktlinjer för vilket högsta bidragsbelopp per meter väg, som bör utgå av detta anslag. Väglängden och väggruppen bör vara bestämmande för bidragets storlek, anser *länsstyrelsen i Jönköpings län*.

Förslaget att höja *redskapsbidraget* har i allmänhet inte föranlett någon erinran. *Svenska landskommunernas förbund* anser, att bidraget bör höjas till 85 %, då synnerliga skäl föreligger. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* framhåller, att bidraget i vissa fall kan behöva reduceras. Detta kan bli fallet, då vägintröskan har att underhålla dels icke bidragsberättigad väg, dels bidragsberättigad sådan, vilken är för kort för att statsbidrag till anskaffande av vägunderhållsredskap kan anses befogat. Bidraget borde därför bestämmas till att utgå med högst 70 %. *Länsstyrelsen* uttalar vidare önskan om att bestämmelserna om lånegaranti för anskaffande av vägmaskin skulle avfattas så, att sådan garanti kunde beviljas kommun, som — utan att ämna inträda som väghållare — vill anskaffa maskin till hjälp åt den enskilda väghållningen. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* föreslår, att bidrag även skall kunna utgå för inköp av snöskärmar.

De sakkunnigas förslag om ett nytt förfarande vid *omuppskattningen* tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *lantbruksstyrelsen*, *lantmäteristyrelsen*, *länsstyrelserna i Hallands och Älvsborgs län*, *Svenska vägföreningen*, *Sveriges lantbruksförbund*, *RLF* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund*. Flertalet av de övriga remissinstanser som närmare behandlat denna fråga tillstyrker eller lämnar förslaget utan erinran men framför synpunkter på vissa detaljer i förslaget. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framhåller, att uppräknade av de beräknade underhållskostnaderna till en enhetlig kostnadsnivå (nollställning) torde med hänsyn till föreliggande stora variationer i grusningskostnaderna, som utgör den väsentligaste delen av underhållskostnaderna, få göras individuellt för varje väg. *Länsstyrelserna i Stockholms och Gävleborgs län* framhåller, att den arbetsbesparande effekten kan bli mindre än vad de sakkunniga väntat. *Länsstyrelsen i Blekinge län* ifrågasätter om förslaget är tillräckligt utrett, speciellt vad

beträffar metodiken för kostnadernas nollställning vid övergången till det nya systemet. *Länsstyrelsen i Uppsala län* framhåller, att det icke är rättvist eller i längden möjligt att fortlöpande justera den fastställda schematiska kostnadsnivån genom stickprovsmässiga omuppskattningar på grundval av basårets kostnader. Metoden ger inte utslag för förändringar i löner, priser och penningvärde utan endast för ändrade kvantiteter och arbetsvolym. Länsstyrelsen föreslår därför, att den schematiska kostnadsnivån justeras vart annat eller vart tredje år på grundval av marknadsmässiga förändringar av löner och priser. De förändringar av underhållskostnaderna som sker genom ändringar i kvantitet och arbetsvolym bör föranleda omräkning årligen av underhållsbidraget i samband med de regelmässiga besiktningarna som länsstyrelsen anser även i fortsättningen böra ske. Omuppskattningsförrättningar torde ej erfordras utom i speciella fall. *Länsstyrelsen i Värmlands län*, vars synpunkter delas av flera länsstyrelser, framhåller att spännvidden mellan verkliga och uppskattade kostnader även i fortsättningen kan väntas bli stor. De generaliseringar som blir följden av det nya systemet innebär svårigheter när det gäller att ta hänsyn till speciella förhållanden. Detta kan i sin tur väntas medföra ökade önskemål från vägintressenternas sida angående omuppskattningar. Därmed blir också syftet med den föreslagna metoden förfelat.

Några remissinstanser ställer sig mera tveksamma till den föreslagna metoden för omuppskattning. Även om den av de sakkunniga föreslagna samplingmetoden synes vara en framkomlig väg för förenkling av uppskattningsarbetet synes det dock *länsstyrelsen i Kristianstads län* ligga närmare till hands att med hjälp av indexserier årligen räkna upp kostnadsunderlaget för bidragsprövningen. En nollställning av kostnadsunderlaget för de olika årsserierna skulle då vara lätt genomförd. Bidragsgivningen kunde då grundas på för varje väg individuellt utförd uppskattningskostnad, som beräknats med hänsyn till såväl trafikmängd och vägstandard som sådana kostnadsfaktorer som grustransportlängd och svårighetsgrad för vinterväghållningen. En uppföljning av kostnadsunderlaget skulle kunna ske genom stickprovsvisa omuppskattningar, som icke behöver avse samma vägar olika år. Länsstyrelsen förordar, att frågan närmare undersökes. Ett indexsystem förordas av *länsstyrelserna i Södermanlands och Norrbottens län*.

De sakkunnigas förslag att jämkning av underhållskostnaderna skall ske varje år har i en del fall framkallat invändningar. Omräkning vart annat år torde vara tillräcklig anser *länsstyrelserna i Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs, Jämtlands och Västerbottens län*.

De sakkunnigas förslag om inskränkning av den årliga besiktningen av underhållsvägarna och att godtaga av väghållaren lämnade uppgifter

och intyg för bidragets utbetalande tillstyrkes eller lämnas i huvudsak utan erinran av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelserna i Hallands, Göteborgs och Bohus samt Skaraborgs län, Svenska vägföreningen och RLF.*

Ett flertal remissinstanser ställer sig avvisande till de sakkunnigas förslag att inskränka den årliga besiktningens verksamheten. Till denna grupp hör bl. a. *länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Malmöhus, Älvsborgs, Örebro, Kopparbergs och Gävleborgs län.* För en besiktning vartannat år uttalar sig *länsstyrelsen i Kristianstads och Norrbottens län.*

Av väghållarna lämnat intyg för utbetalning av statsbidrag anser *länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs, Malmöhus och Örebro län* icke kunna läggas till grund för bidragets utbetalande, då det kan befaras att sådana intyg jämförelsevis ofta kan bli avfattade på sådant sätt att de är missvisande eller ofullständiga.

Förslaget att överflytta *utbetalningen av statsbidrag* från länsstyrelserna till vägförvaltningarna tillstyrkes av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* jämte ett flertal *länsstyrelser.* Några *länsstyrelser* avstyrker eller ställer sig tveksamma till detta förslag. Riksrevisionsverket, som avstyrker förslaget, framhåller att oklarhet kommer att skapas beträffande anslagsdispositionen och ansvarsfördelningen mellan väg- och vattenbyggnadsverket och länsstyrelserna.

De sakkunnigas önskemål om ökad avsättning av medel i flerårsplanerna för att möjliggöra istandsättning av ökat antal enskilda vägar för intagning till *allmänt underhåll* har föranlett kritiska synpunkter. Följande remissinstanser avstyrker eller ställer sig tveksamma till detta uttalande nämligen *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelserna i Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Göteborgs och Bohus och Skaraborgs län, Svenska vägföreningen samt Sveriges industriförbund.*

III. Departementschefen

De senare årens upprustning av vägnätet har i princip baserats på de normer för vägnätets sträckning och för vägarnas tekniska standard som angivits i den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens delegation för översiktlig vägplanering år 1957 framlagda utredningen »Vägplan för Sverige» (SOU 1958: 1—2). I planen uppskattades — med bl. a. de nämnda normerna som underlag för bedömningarna — investeringsbehovet inom vägväsendet under tiden fram till omkring år 1975 till sammanlagt 21,1 miljarder kr. En närmare presentation för planen lämnades i 1959 års statsverksproposition. De tekniska riktlinjer för den fortsatta utbyggnaden och upprustningen av vägnätet, som angavs i planen, godtogs av riksdagen. Beslutet innebar icke något ställningstagande till den takt vari planen borde realiseras. Frågan om väginvesteringarnas omfattning skulle i stället bedömas årligen med

hänsyn till det samhällsekonomiska och statsfinansiella läget. Emellertid förutsatte vägplanens utgiftsprogram för perioden 1958—1967 investeringar under år 1958 om totalt 440 mkr., varav för den statliga vägbyggnadsverksamheten på landsbygden 330 mkr. och för bidrag till det kommunala vägbyggandet 110 mkr. Investeringarna skulle därefter successivt öka för att år 1967 uppgå till totalt 1 380 mkr., varav för landsbygden 1 070 mkr. och för den statsbidragsberättigade kommunala väghållningen 310 mkr.

I föregående års statsverksproposition lämnade jag en redogörelse för utfallet av de faktiska investeringarna inom vägbyggandet i förhållande till vägplanens utgiftsprogram för perioden 1958—1962. En motsvarande redovisning omfattande perioden 1958—1963 torde nu böra lämnas. Medelsförbrukningsramarna för den statliga vägbyggnadsverksamheten på landsbygden för kalenderåren 1960—1963 har fastställts till respektive 360, 370, 380 och 440 mkr. Anslagen till bidrag till det kommunala vägbyggandet har för åren 1960—1963 upptagits till resp. 90, 115, 155 och 185 mkr.

I följande sammanställning redovisas det faktiska utfallet av statens utgifter för statligt och kommunalt vägbyggande under perioden 1958—1961 och de beräknade utgifterna härför för åren 1962 och 1963, allt i jämförelse med de investeringar som förutsatts i vägplanen utan försening. Beloppen anges avrundade i mkr.

År	Landsbygden					Städerna			
	Vägplanen	Ordinarie väg- arbeten	Vissa väg- bygg- nads- arbeten	Beredskaps- arbeten	Totalt i förh. till vägplanen	Vägplanen	Ordinarie gatu- arbeten	Beredskaps- arbeten	Totalt i förh. till vägplanen
1958.....	330	320	4	90	+ 84	110	87	3	— 20
1959.....	360	355	3	248	+ 246	125	103	16	— 6
1960.....	410	360	6	245	+ 201	145	86	16	— 43
1961.....	480	370	15	131	+ 36	165	113	8	— 44
1962 ber.	570	380	15	180	+ 5	185	155	—	— 30
1963 ber.	670	440	30	200	± 0	205	185	—	— 20
Summa	2 820	2 225	73	1 094	+ 572	935	729	43	— 163

Beredskapsarbetena har utförts till övervägande del inom de gällande flerårsplanernas ram; till den del så icke skett, kan man räkna med att de i huvudsak skulle ha kommit till utförande inom flerårsplanerna för nästföljande femårsperiod. I samband med beredskapsarbetena har under de senaste åren smärre förbättringsarbeten vid vägunderhållet utförts. Omslutningen av dessa arbeten, vilka icke torde kunna sägas utgöra egentliga investeringar, uppgick för åren 1958—1961 till resp. 1,1, 48,4, 44,6 och 1,9 mkr. eller sammanlagt 96,0 mkr. Med beaktande härav kommer

under perioden 1958—1963 de sammanlagda faktiska investeringarna i det totala vägnätet att uppgå till ett belopp som med ca 300 mkr. överstiger vägplanens utgiftsbelopp. Även om hänsyn toges till beredskapsarbetenas i vissa fall något lägre effektivitet har investeringsvolymen enligt vägplanen överträffats. Det kan vidare konstateras, att investeringarna i städernas gatu- och vägnät underskrider de i vägplanen angivna beloppen med 163 mkr. medan landsbygdens investeringar överstiger vägplanens med ca en halv miljard kr.

De totala utgifterna för vägväsendet, trafikövervakningen m. fl. ändamål för vilka kostnaderna avräknas mot automobilskattemedel utgjorde under budgetåret 1961/62 1 269,2 mkr. Då inkomsterna för samma budgetår uppgick till 1 233,2 mkr. uppstod ett kassamässigt underskott å specialbudgeten om 36 mkr. Anslagsreservationerna steg med ca 24 mkr. till 400,2 mkr. Förändringarna medförde att behållningen på fonden sjönk med ca 60 mkr. till 686,8 mkr. I följande sammanställning lämnas uppgifter om det faktiska utfallet av automobilskattemedlens specialbudget för budgetåren 1957/58—1961/62. Beloppen är angivna i mkr.

Budgetår	Inkomster	Utgifter	Överskott (+) Underskott (-)	Behållning å fonden	Reservationer
1957/58	1 066,91	899,02	+ 167,89	588,06	547,65
1958/59	1 091,06	1 100,59	— 9,54	742,97	383,20
1959/60	1 188,21	1 183,52	+ 4,69	765,45	365,41
1960/61	1 271,04	1 278,87	— 7,83	746,66	376,37
1961/62	1 233,15	1 269,13	— 35,98	686,83	400,22

Av sammanställningen framgår att inkomster och utgifter å specialbudgeten i stort sett balanserat fr. o. m. budgetåret 1958/59. Från nämnda tidpunkt redovisas utgifter som sammanlagt överstiger inkomsterna med ca 50 mkr. Reservationsmedlen inom specialbudgeten blir år från år av betydande omfattning, eftersom dessa medel skall vara tillräckliga för ett halvt års medelsförbrukning för de kalenderårsberäknade väg- och gatubyggnadsanslagen. Behållningen å fonden uppgår f. n. till knappt 700 mkr. Detta belopp motsvarar ungefär ett halvt års medelsförbrukning inom specialbudgeten. I förhållande till de i vägplanen anmälda medelsbehoven utgör behållningen å fonden drygt 3 %.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer i sina petita för nästa budgetår om en höjning av anslagen till den statliga och kommunala väghållningen med sammanlagt 171 mkr. För det statliga vägunderhållet beräknar styrelsen en ökning av medelsbehovet med 70 mkr. till 485 mkr. Vad beträffar anslagen till den statliga vägbyggnadsverksamheten föreslår styrelsen en höjning med sammanlagt 60 mkr. till 500 mkr. Till vissa väg-

byggnadsarbeten äskas ett oförändrat anslag av 20 mkr. Bidraget till det kommunala vägunderhållet bör enligt styrelsen höjas med 1 mkr. till 68 mkr. I fråga om bidraget till det kommunala vägbyggandet begäres en ökning med 40 mkr. till 225 mkr., varigenom detta bidrag skulle för kalenderåret 1964 uppgå till i vägplanen upptaget belopp utan någon försening. Till den enskilda väghållningen äskas 41 mkr. eller 3,5 mkr. mer än för innevarande budgetår. — Vidare hemställer styrelsen att vägunderhållsanslaget skall avse kalenderår i stället för budgetår. För andra halvåret 1964 beräknas ett belopp av 265 mkr. vara erforderligt. Totalt skulle sålunda för tiden 1 juli 1963—31 december 1964 erfordras 750 mkr. till det statliga vägunderhållet.

Slutligen hemställer styrelsen, att en investeringsserie om minst tre år lägges till grund för de ordinarie väginvesteringarna, varvid dessa förutsättes öka med 60 mkr. under vart och ett av budgetåren 1963/64—1965/66.

I den inledande översikten har jag redogjort för utvecklingen i fråga om landsvägstransporterna. Med hänsyn till den stegring av dessa transporter, som kan förutses, bör ökade insatser göras för utbyggnad av vägnätet, så att detta bättre motsvarar de successivt stigande trafikbehoven. Väginvesteringarna, som under senare år uppnått en betydande volym, bör enligt min mening ytterligare ökas under nästa kalenderår.

För nästa budgetår föreslår jag en uppräknings av anslagen till den statliga, kommunala och enskilda väghållningen med totalt 101,6 mkr. Det kan som jämförelse i detta sammanhang nämnas, att ökningarna av anslagen eller medelsförbrukningen till den statliga, kommunala och enskilda väghållningen för ettvar av budgetåren 1958/59—1961/62 uppgick till resp. 32, 44,5, 70 och 56,5 mkr. För innevarande budgetår har den medelsanvisning, som är helt jämförlig med de för angivna budgetår beviljade anslagen, ökat med 80 mkr., varjämte inom ramen för innevarande budgetårs anslag 60 mkr. avsatts för vägbyggande och vägunderhåll i norrlands-länen under beaktande av bl. a. vissa arbetsmarknadspolitiska synpunkter. I jämförelse med de här redovisade siffrorna ligger alltså den av mig för nästa budgetår föreslagna ökningen av vägbudgeten med drygt 100 mkr. på en hög nivå. I anslutning härtill vill jag även erinra om att statsutskottet vid behandlingen av anslagen till den statliga, kommunala och enskilda väghållningen för innevarande budgetår anförde, att en ökning av storleken 100 mkr. kunde utgöra utgångspunkt för ställningstagandena för de närmaste budgetåren i fråga om byggande och underhåll för så vitt det samhällsekonomiska läget gav förutsättningar härför. Den av mig förordade totala anslagshöjningen anknyter nära till detta uttalande.

Anslaget till vägunderhållet synes även fortsättningsvis böra anvisas för budgetår.

I fråga om anslagsmedlens användning vill jag beträffande investerings-sidan framhålla följande.

Vägupprustningen på landsbygden bör alltså och i första hand inriktas på de delar av vägnätet, som är av särskild vikt för näringslivets transporter. Det torde härvid vara nödvändigt att i ökad utsträckning koncentrera insatserna på att avhjälpa för näringslivets transporter särskilt besvärande brister i bärighetshänseende på vissa delar av vägnätet. Vidare bör i ökad omfattning vidtagas sådana åtgärder, som möjliggör ett bättre utnyttjande av det befintliga vägnätets kapacitet, t. ex. förstärkning och ombyggnad av svaga broar. Europavägarnas fortsatta upprustning till internationell standard är likaledes av hög angelägenhetsgrad.

Vad gäller investeringarna i städerna blir behovet av nya förbifarts- och genomfartsleder allt större. De kostnadskrävande investeringar, som det här rör sig om, kräver noggranna överväganden i syfte att nå de mest ändamålsenliga och på lång sikt bäst avvägda lösningarna. Härvid bör särskilt beaktas angelägenheten av att utbyggnaderna sker i koordination med andra offentliga och privata investeringar. Samråd med samhällsplanerande och byggande myndigheter och organ i övrigt bör därför komma till stånd redan på ett mycket tidigt stadium.

I detta sammanhang vill jag särskilt understryka angelägenheten av att väg- och gatubyggnadsverksamheten i högre grad än hittills inriktas på att genom punktinsatser snabbt undanröja de ur trafiksäkerhetssynpunkt mest framträdande bristerna i väg- och gatunätet.

Vad vägunderhållet beträffar föreligger nu de första resultaten från en av styrelsen företagen inventering av vägunderhållsbehoven. Inventeringen pekar på behov av vidgade insatser för att vidmakthålla vägstandarden. Behovet av smärre förstärkningsarbeten är således stort. Även inom vägunderhållet bör de trafiksäkerhetsfrämjande åtgärderna ges hög prioritet. Vidare bör förstärkningsarbeten för oljegrusning och s. k. enkla beläggningar ske i största möjliga utsträckning. Jag vill i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att den inventering, som styrelsen genomfört, utvidgas och följes upp, så att i fortsättningen successivt ökad kännedom om vägnätets standard kan läggas till grund för anslagsäskandena rörande underhållet.

För gatuunderhållet i städerna föreslås en uppräkningsmedel till följd av ökningen av det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet.

Mot bakgrunden av det anförda förordar jag att den totala höjningen om 101,6 mkr. för den statliga, kommunala och enskilda väghållningen fördelas med 25 mkr. på det statliga vägunderhållet, 40 mkr. på det ordinarie statliga vägbyggandet, 1 mkr. på det kommunala gatuunderhållet och 30 mkr. på det kommunala gatubyggandet samt — med hänsyn bl. a. till den höjning av procenttalen för bidragsgivningen till det enskilda vägväsendet som jag i det följande kommer att föreslå — med 4 mkr. på det enskilda vägunderhållet och 1,6 mkr. på det enskilda vägbyggandet. Vad beträffar gatubyggandet innebär mitt förslag en fortsatt kraftig ökning av bidrags-

givningen. Den investeringsvolym som möjliggöres härigenom är nära nog dubbelt så stor som för tre år sedan och utbyggnaden av trafikledssystemen i de större städerna kan fortsättas i planerad snabb takt.

Såsom jag tidigare framhållit har för innevarande budgetår av de ordinarie anslagsmedlen avsatts sammanlagt 60 mkr. till vägbyggande och vägunderhåll i norrlandslänen under beaktande av bl. a. vissa arbetsmarknadspolitiska synpunkter. I fråga om medelsdispositionen för nästa budgetår föreslår jag en utvidgning av det geografiska området till att omfatta Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Av nämnda belopp bör 40 mkr. hänföras till vägbyggnadsanslagen, medan 20 mkr. lägges på underhållsanslaget för att användas till sådana förstärkningsarbeten som erfordras för att möjliggöra oljegrusning eller s. k. enkel beläggning. Vid dispositionen av ifrågavarande anslagsbelopp bör, liksom tidigare, arbetsmarknadspolitiska synpunkter beaktas i fråga om företagens utväljande ur flerårsplanerna, deras lokalisering, arbetenas igångsättande, anställande av arbetskraft m. m.

Från det nuvarande anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten anvisas f. n. — genom beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall — medel till sådana vägbyggnadsföretag, som icke hunnit eller icke lämpligen kunnat inordnas i de reguljära flerårsplanerna för vägbyggandet. Huvuddelen av anslaget har under senare år använts för vägarbeten, som aktualiseras i samband med nedläggning av trafiksvaga järnvägslinjer. Medel har emellertid även anvisats till vägarbeten, som erfordrats i samband med anläggning av vattenkraftstationer, vattenregleringsdammar, flygplatser och för speciella ändamål i övrigt. — Vid de undersökningar om nedläggning av trafiksvaga järnvägslinjer, som nu pågått i flera år, har genom vederbörande myndigheters försorg en ingående inventering gjorts av det vägbyggnadsbehov, som uppkommer i samband med de ifrågasatta järnvägsnedläggningarna. Då sålunda numera en kartläggning skett av här ifrågavarande vägbyggnadsbehov, synes det mest rationellt att de vägbyggnadsföretag, som nu avses, i största möjliga utsträckning inordnas i de flerårsplaner, vilka i år skall utarbetas för vägbyggandet under åren 1964—1968. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten fr. o. m. nästa budgetår uppgår i de ordinarie anslagen till vägbyggandet på landsbygden. Dessa bör därför för nästa budgetår uppföras med sammanlagt 500 mkr. eller med ett belopp, som är 60 mkr. högre än anslagen för innevarande budgetår. Vid anslagens fördelning bör innehållas ett lämpligt avvägt belopp, som bör stå till Kungl. Maj:ts disposition för anvisande av medel till dels vägarbeten, som erfordras i samband med järnvägsnedläggningar och icke intagits i flerårsplanerna, och dels speciella vägbyggnadsändamål av olika slag. — I detta sammanhang hör vidare påpekas, att av nämnda investeringsram på 500 mkr. är ca 300 mkr. bundna för fortsättande och slutförande av arbeten, som beräknas pågå vid 1963 års utgång.

I anslutning till den förnyelse av flerårsplanerna som under år 1963 skall verkställas för perioden 1964—1968 vill jag framhålla följande.

Under hösten 1962 har kommunikationsdepartementet haft ett flertal överläggningar med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen rörande riktlinjerna för arbetet med flerårsplaneringen. Beredningen av denna fråga och därmed sammanhängande spörsmål är ännu icke avslutad inom departementet, men den torde komma att slutföras under den närmaste tiden.

För att tidigarelägga planeringen av vägbyggnadsverksamheten avser jag att inom kort ge väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i uppdrag att göra upp förslag till fördelning mellan länen av de förut av mig föreslagna anslagen till vägbyggandet under nästa kalenderår. Så snart dessa förslag avlämnats till kommunikationsdepartementet, kommer de att remitteras till länsstyrelserna för yttrande. Dessa myndigheters yttranden infordras inom sådan tid att Kungl. Maj:t ganska snart efter det att riksdagen fattat beslut i anslagsfrågorna och sedan eventuellt erforderlig komplettering av utredningsmaterialet verkställt kan taga ställning till investeringsmedlens fördelning mellan länen. Genom detta tidsschema för handläggningen torde för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna i planeringsavseende uppnås en tidsvinst på omkring ett halvt år i förhållande till nuvarande behandlingsordning. Det av mig nu föreslagna handläggningsschemat bör tillämpas även efterföljande år.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår upprepat sitt tidigare framställda — men då avvisade — förslag om att en fixerad investeringsserie skall fastställas för vägbyggnadsverksamheten på landsbygden under åren 1964—1966.

I olika sammanhang har för speciella delområden inom den offentliga investeringssektorn framlagts förslag om fleråriga fixerade investeringsprogram. Dessa förslag har i regel avvisats av statsmakterna, därför att möjligheterna att anpassa de offentliga investeringarna med hänsyn till utvecklingen av samhällsekonomin och på arbetsmarknaden härigenom skulle minska. Skäl synes icke föreligga att i här aktuella hänseende behandla den statliga vägbyggnadsverksamheten annorlunda än andra delområden av den statliga investeringssektorn. Med de riktlinjer, som torde komma att utfärdas till ledning för arbetet med flerårsplaneringen, och genom den tidigareläggning av investeringsmedlens fördelning mellan länen, som jag tidigare redogjort för, synes emellertid väsentligt gynnsammare förutsättningar komma att föreligga för en rationell planering av vägbyggnadsverksamheten.

Vad beträffar flerårsplaneringen för åren 1964—1968 vill jag framhålla följande. Såsom förut påpekats har under åren 1958—1962 en betydande vägbyggnadsverksamhet bedrivits i form av beredskapsarbeten. Även under innevarande år kan dessa arbeten beräknas nå stor omfattning. Här ifrågavarande vägbyggnadsverksamhet har på grund av arbetslöshetens lokalisering haft sin tyngdpunkt i norra delen av landet. I flera av norrlands-länen kommer härigenom den totala vägbyggnadsverksamheten under åren 1958—1963 att uppnå en volym, vilken är ungefär dubbelt så stor som

den i gällande flerårsplaner avsedda. I ett av nämnda län kan f. ö. den totala vägbyggnadsvolymen beräknas bli mer än tredubbelt större än som avsetts i flerårsplanen. Då flerårsplanerna för åren 1964—1968 skall baseras på en vägpolitisk angelägenhetsgradering av vägbyggnadsbehoven och av dessa behovs fördelning på de olika länen har man anledning räkna med att vid dessa flerårsplaners uppgörande den omfattande vägbyggnad, som ägt rum i norra delen av landet genom beredskapsarbeten, kommer att beaktas. I anslutning härtill må även framhållas, att såväl 1961 som 1962 års riksdag uttalat önskemål i denna riktning (SU 1961: 6, s. 13; SU 1962: 6, s. 17). Vad beträffar vägbyggnadsverksamheten fördelning bör vidare framhållas, att chefen för inrikesdepartementet vid anmälan av anslaget till vissa sysselsättningspolitiska åtgärder kommer att beröra frågan om lokalisering av vägarbeten, som anordnas i sysselsättningsstödjande syfte.

I detta sammanhang vill jag även anmäla ett anslagsspörsmål avseende viss beredskapsåtgärd. Sedan riksdagen för budgetåret 1960/61 under elfte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 500 000 kr. till ett speciellt beredskapsändamål uppdrog Kungl. Maj:t den 8 april 1960 åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att efter samråd med civilförsvarsstyrelsen vidtaga åtgärder för utbyggande av en provisorisk vägförbindelse över Brandalsund i Stockholms län samt ställde förenämnda belopp till förfogande för ändamålet. Sedermera anmälde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att anvisade medel icke komme att förslå till företagets färdigställande beroende på vissa förhållanden, vilka inte kunnat förutses vid påbörjandet. Med hänsyn härtill bemyndigade Kungl. Maj:t den 26 oktober 1962 styrelsen att för civilförsvarsstyrelsens räkning förskottsvis bestrida kostnaderna för färdigställande av vägförbindelsen med ianspråktagande av högst 150 000 kr. från anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten.

Slutligen vill jag här anmäla, att 1960 års vägsakkunniga framlagt ett betänkande med förslag rörande avgiftsbelagda trafikaneläggningar. Efter avslutad remissbehandling är ärendet f. n. föremål för beredning inom Kommunikationsdepartementet.

Sammanfattningsvis föreslår jag en ökad medelsanvisning för det *statliga vägunderhållet* om 25 mkr. till 440 mkr.

Jag förordar vidare, att anslag till *statliga ordinarie väginvesteringar* äskas hos riksdagen med sammanlagt 500 mkr.

Det bör få ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter på samma sätt, som gäller för innevarande budgetår, att i den mån arbetsmarknadsläget så medgiver eller påkallar bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att utöka byggnadsverksamheten utöver angivna medelsomslutning om 500 mkr. genom att under budgetåret i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som är anvisade för den ordinarie verksamheten under andra halvåret 1964. Kungl. Maj:t bör även ha befogenhet att minska byggnadsverksamheten om detta erfordras ur arbetsmarknadssynpunkt.

I fråga om bidragsanslagen till den *kommunala väghållningen* tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om ett anslag av 68 mkr. till bidrag till underhåll av vägar och gator. För det kommunala väg- och gatubyggandet tillstyrker jag en arbetsomslutning under år 1964, som motsvarar 215 mkr. i statsbidrag. Anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator torde böra tagas upp med detta belopp.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till *enskild väghållning* förordar jag att till bidrag till underhåll av enskilda vägar anvisas 29,5 mkr. Anslaget till bidrag till byggande av enskilda vägar torde böra uppföras med 15,6 mkr. Totalt äskas alltså för bidrag till enskild väghållning 45,1 mkr.

För *administrativa och diverse ändamål* beräknar jag under andra anslag under sjätte huvudtiteln sammanlagt ca 75,8 mkr., att avräknas mot automobilskattemedlen. Under femte, åttonde, nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte att ca 235,3 mkr. skall avräknas mot dessa medel. Totalt skulle alltså för de till administration m. m. hänförliga ändamålen ca 311,1 mkr. avräknas mot automobilskattemedlen, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med ca 132,4 mkr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen skulle det totalbelopp, som avses skola täckas av automobilskattemedlen, för budgetåret 1963/64 uppgå till sammanlagt (440 + 500 + 68 + 215 + 45,1 + 311,1) 1 579,2 mkr. eller exakt angivet 1 579 204 400 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 234,0 mkr.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat inkomsterna på automobilskattemedlens specialbudget för budgetåret 1963/64 till 1 671 mkr.

Av sistnämnda belopp skulle alltså 1 579,2 mkr. disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten medan ca 91,8 mkr. torde få tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.

Jag övergår härefter till att behandla de förslag till ändringar i bidragsgivningen till den enskilda väghållningen som föreslagits av 1960 års vägsakkunniga. I betänkandet har främst behandlats procentsatserna för olika bidrag och förfarandet vid omuppskattning av underhållskostnaderna för bidragsberättigade vägar. Däremot har grunderna för bidragsgivningen, utom såvitt avser iståndsättningsbidraget, inte närmare berörts. Utredningen har vidare upptagit bl. a. frågor om statsbidrag till vägföreningarnas vägar och om kommuns medverkan i enskild väghållning.

Inledningsvis har de sakkunniga berört frågan om förstatligande helt eller delvis av den enskilda väghållningen. Tanken härpå har emellertid avvisats med hänsyn till svårigheterna att inordna de enskilda vägarna i det allmänna vägnätet och de krav på en kostnadskrävande upprustning, som skulle aktualiseras vid en dylik ordning. I likhet med de sakkunniga

Vad detta bidrag angår har flera remissinstanser hävdad, att en minskning av bidragsprocenten icke bör komma ifråga. Arbetsmarknadsstyrelsen har framhållit, att planeringsbidraget i hög grad befordrar rationell planering av enskilda vägföretag och att möjligheter borde finnas att helt bestrida planeringskostnaderna med statsmedel.

Procentsatserna i fråga om bidrag till de egentliga byggnadskostnaderna bör enligt min mening höjas med 10 % i enlighet med utredningens förslag. Då ur administrativa synpunkter starka skäl måste anses tala för att vid tillämpningen av bidragssystemet generella procentsatser kan användas, finner jag mig även böra tillstyrka de sakkunnigas förslag beträffande bidrag för utarbetande av arbetsplan. Det är emellertid angeläget, att det enskilda vägbyggandet i större utsträckning än vad hittills varit fallet ökas, i den mån arbetsmarknadspolitiska skäl talar härför. Planeringen bör därför i görligaste mån underlättas. Efter samråd med chefen för inrikesdepartementet föreslår jag med hänsyn härtill, att medel i särskilda fall får tagas i anspråk från anslaget till vissa sysselsättningspolitiska åtgärder för att bestrida planeringskostnad utöver vad som kan utgå från sjätte huvudtitelns anslag.

Förslaget att från Kungl. Maj:t till länsstyrelserna överflytta beslutanderätten angående det högre byggnadsbidraget kan jag icke biträda.

I några remissyttranden har ifrågasatts utvidgning av tillämpningsområdet för byggnadsbidraget. För egen del har jag den uppfattningen, att de relativt begränsade anslagsmedel, som kan ställas till förfogande för bidrag till byggande av enskilda vägar, i första hand bör utgå till de vägar, där behovet är störst, nämligen vägar, som är av väsentlig betydelse såsom samfärdsled för en bygds befolkning. Jag finner mig sålunda inte kunna tillstyrka den ifrågasatta utvidgningen av tillämpningsområdet för bidragsgivningen.

Enligt gällande regler må särskilt bidrag, s. k. *istandsättningsbidrag*, utgå till åtgärder, som provas erforderliga ur trafiksynpunkt å väg, till vilken underhållsbidrag beviljats. Bidrag kan utgå med högst 60 % av den beräknade kostnaden för dylika åtgärder. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för tillämpningen av bestämmelserna om dessa bidrag utfärdat särskilda anvisningar angående bl. a. vilka slag av åtgärder som skall anses vara bidragsberättigade och till vilka maximibelopp bidragen får uppgå. Med hänsyn till trafikens ökning och penningvärdets förändring har de sakkunniga funnit påkallat att de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfärdade anvisningarna bör ändras i syfte att vidga bidragets användningsområde ävensom att höja de nuvarande maximibeloppen. För ombyggnad av bro är f. n. bidraget maximerat till högst 15 000 kr. och för övriga åtgärder till högst 10 000 kr. för varje väg eller system av vägar, vilka vid beviljandet av underhållsbidrag anses utgöra en enhet. Där istandsättningsåtgärderna är mera omfattande, kan byggnadsbidrag i stället ifrågakomma.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansluter sig i sitt remissyttrande till utredningens förslag. Styrelsen anser i första hand, att en skälighöjning av nuvarande kostnads- och bidragsgränser bör komma ifråga, och finner dessutom behov föreligga att i arbetena inräkna åtgärder, som syftar till att öka framkomligheten på vägarna. Som exempel på sådana åtgärder anger styrelsen större dikningsarbeten, stenröjning utanför själva vägbanan för förbättring av vägens standard, borttagning av snösamlade stenmurar, uppsättning av kantmarkeringspålar och s. k. skärmridåer vid trafikfarliga kurvor, utläggning av oljegrus och ytbehandling av äldre beläggning. För egen del anser jag mig böra tillstyrka de sakkunnigas förslag om höjning av istandsättningsbidraget till högst 70 %. Med hänsyn till trafikökningen synes en vidgning av istandsättningsbidragets användningsområde i enlighet med vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört ävenledes böra genomföras. Då de nu tillämpade maximibeloppen för istandsättningsbidraget icke reglerats på åtskilliga år synes det mig skäligt, att dessa höjes med 5 000 kr. Jag förordar därför, att bidraget maximeras till 20 000 kr. för ombyggnad av bro och till 15 000 kr. för övriga åtgärder.

Jag tillstyrker den av de sakkunniga förordade höjningen av *redskapsbidraget* från 60 till 70 %. Vidare bör, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, bidrag till snöskärmar kunna utgå i sådana fall då uppsättandet av skärmar underlättar vinterväghållningen.

I syfte att förenkla och effektivisera bidragsgivningen har de sakkunniga föreslagit vissa särskilda åtgärder. Enligt de sakkunnigas mening innebär det nuvarande systemet med uppskattning av underhållskostnaderna vart femte år vid en förrättning, som utföres på platsen, en stor olägenhet. I stället förordas, att omuppskattning av samtliga underhållsberättigade bidragsvägar årligen utföres utan att någon förrättning i varje enskilt fall kommer till stånd. Härigenom skulle enligt de sakkunnigas mening erhållas en bättre anpassning av bidragens storlek till den allmänna pris- och kostnadsutvecklingen samtidigt som det administrativa bestyret skulle minskas. Omläggningen förutsätter, att på grundval av vissa stickprov en schematisk uppräknings av kostnaderna under den senaste femårsperioden göres för samtliga underhållsberättigade vägar till basårets kostnads- läge och att därefter kostnadsmaterialet årligen omprövas genom lämplig urvalsmetod.

Vad de sakkunniga anfört rörande angelägenheten av att förenkla och effektivisera omuppskattningen kan jag i princip ansluta mig till. Ett starkt schematiserat system för beräkning av de betydande kostnader det här är fråga om förutsätter enligt min mening att beräkningsmetodiken är invändningsfri och att den prövats i praktisk tillämpning. Vissa brister synes emellertid vidlåda den av de sakkunniga föreslagna metodiken för omuppskattningarna. Detta gäller främst uppräknings av kostnaderna till basårets kostnads- läge. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har påpekat att de stora variationerna i grusningskostnaderna, som utgör en väsentlig del av

underhållskostnaderna, nödvändiggör att varje väg uppskattas individuellt. Med hänsyn till det anförda är enligt min mening viss överarbetning av de sakkunnigas förslag nödvändig, innan statsmakterna kan binda sig för en så genomgripande förändring i fråga om uppskattningen av underhållskostnadernas storlek. En dylik översyn bör lämpligen grundas på praktiska försök i tre län under ett par års tid. Enligt vad jag inhämtat från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen torde Kalmar, Uppsala och Västerbottens län i här avsett hänseende kunna betraktas som representativa för de södra, mellersta och norra delarna av landet. Försöksverksamheten bör därför förläggas till dessa län. Det är således min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att på grundval av erfarenheter från försök med omuppskattningar varje år i de angivna länen framlägga ett överarbetat förslag till förenkling av uppskattningsförfarandet för bestämmande av underhållskostnadernas storlek. Därvid bör även beaktas det under remissbehandlingen framkomna uppslaget att omuppskattning skall ske endast vart annat år.

Då de sakkunnigas förslag i övrigt till förenkling av arbetet med bidragsgivningen i huvudsak har samband med omuppskattningsförfarandet, kan jag f. n. inte biträda förslaget i denna del.

Enligt min mening har tillräckliga skäl inte anförts för förslaget att överflytta utbetalning av statsbidrag från länsstyrelse till vägförvaltning. Jag kan således inte tillstyrka detta förslag.

I likhet med de sakkunniga finner jag någon ändring i gällande bidragsregler i syfte att särskilt tillgodose vägföreningarnas vägar icke vara påkallad.

Vad de sakkunniga uttalat i frågan om kommuns medverkan i enskild väghållning föranleder icke någon erinran från min sida.

I likhet med de sakkunniga uppskattar jag kostnaderna för reformen till 5 mkr. Med hänsyn till att höjningen av procentsatsen för byggnadsbidraget icke torde helt slå igenom omedelbart beräknar jag det totala medelsbehovet i anledning av de av mig förordade ändringarna i bidragsreglerna till 4,1 mkr. för nästa budgetår, varav 2,5 mkr. till väghållning och 1,6 mkr. till byggande.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i gällande författningar göra erforderliga ändringar i överensstämmelse med vad jag i det föregående föreslagit. Författningsändringarna bör träda i kraft den dag Kungl. Maj:t bestämmer. De höjda procentsatserna bör dock äga tillämpning beträffande underhållsbidrag för kostnader som avser 1963, oaktat beslut om underhållsbidrag meddelats före ikraftträdandet.

Under åberopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

- a) föreslå riksdagen att godkänna av mig förordade ändrade grunder för statsbidrag till enskild väghållning;
- b) bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anled-

ning av vad jag anfört rörande beräkningen av anslagen för budgetåret 1963/64 till statlig, kommunal och enskild väghållning.

Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare

[12] 7. Vägunderhållet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	mkr.	mkr.	mkr.
1960/61	365,0	364,8	2,3
1961/62	375,0	376,1	1,2
1962/63	415,0		
1963/64 styrelsen	750,0		
departementschefen ...	440,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

För budgetåret 1962/63 utgöres de för vägunderhållet tillgängliga medlen av dels hos styrelsen och vägförvaltningarna oförbrukade ca 1,2 mkr., dels det av 1962 års riksdag beviljade anslaget om 415 mkr. eller tillhopa ca 416,2 mkr. Av detta belopp har 20 mkr. ställts till styrelsens förfogande, att i mån av behov fördelas mellan Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län för utförande av sådana förstärkningsarbeten, som erfordras för att möjliggöra oljegrusning eller enkel beläggning.

Vid beräkningen av anslag för budgetåret 1963/64 utgår styrelsen från anslaget för budgetåret 1961/62 om 375 mkr. Vissa automatiska kostnadsökningar har inträtt under budgetåret 1962/63, vilka direkt belastar vägunderhållsanslaget. Sålunda har avtalsrörelsen under våren 1962 medfört kostnadsökningar av 5 mkr. Vidare har höjning av maskincentralförrådets hyrespriser måst vidtagas, vilket medför ökade kostnader av 25 mkr. Häri ingår även löneökningar till förare av förrådets maskiner. För inlejdade lastbilar och maskiner har vissa taxeändringar redan skett på grund av den höjda allmänna varuskatten och ytterligare höjningar kan väntas under budgetåret. Sammanlagt torde dessa kostnadsökningar ej understiga 5 mkr. Den fortgående trafikökningen medför kostnadsökningar om uppskattningsvis 10 mkr., vilka dock i huvudsak motsvaras av kostnadsminskningar genom beläggnings- och oljegrusverksamheten samt andra rationaliseringsvinster. De sammanlagda kostnadsökningarna uppgår således till 35 mkr. under innevarande budgetår. Fram till budgetåret 1963/64 förutses ytterligare kostnadsökningar om minst 15 mkr. För budgetåret 1963/64 skulle sålunda erfordras (375 + 35 + 15) 425 mkr. Av den

under det gångna budgetåret utförda inventeringen av vägarna i fråga om bärighet och underhållsstandard framgår som oundgängligen nödvändigt, att en återhämtning av bristfälligt underhåll samt intensifiering av förstärkningsarbeten måste ske under de närmaste åren. För detta ändamål erfordras ytterligare 20 mkr. till egentligt vägunderhåll och 40 mkr. till förstärkt vägunderhåll.

Totala behovet av vägunderhållsmedel för budgetåret 1963/64 uppgår sålunda till (425 + 20 + 40) 485 mkr. För tiden 1 juli—31 december 1964 beräknas ett belopp av 265 mkr. vara erforderligt, varför sammanlagt för vägunderhållet under tiden 1 juli 1963—31 december 1964 erfordras (485 + 265) 750 mkr.

Departementschefen

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 415 mkr. Som jag tidigare anmält i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen förordar jag en uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 25 mkr. Jag beräknar sålunda ett anslag av 440 mkr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägunderhållet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 440 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[13] 8—11. Byggande av vägar och broar

	Anslag 1961/62	Netto- utgift	Reservation vid budget- årets utgång	Anslag 1962/63	Styrelsens förslag 1963/64	Departements- chefens förslag 1963/64
	mkr.	mkr.	mkr.	mkr.	mkr.	mkr.
8. Byggande av riks- vägar	210,0	202,7	151,4	245,0	290,0	275,0
9. Byggande av läns- vägar	145,0	150,7	63,2	169,0	174,0	202,0
10. Byggande av öde- bygdsvägar	10,0	9,5	11,4	11,0	11,0	5,0
11. Byggande av stor- broar	15,0	11,4	28,8	15,0	25,0	18,0
	380,0	374,3	254,8	440,0	500,0	500,0

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Behållningen å anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten uppgick den 1 januari 1962 till 414,9 mkr.

Medelsförbrukningsramen för år 1962 har fastställts till 380 mkr. och för år 1963 till 440 mkr. För budgetåret 1963/64 (arbetsåret 1964) äskar styrelsen anslag om sammanlagt 500 mkr. Den procentuella fördelningen mellan anslagen för innevarande och nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

Anslag till byggande av	Procentuell fördelning 1962/63	Belopp i mkr 1963/64	Procentuell fördelning 1963/64
riksvägar	55,7	290	58
länsvägar	38,4	174	35
ödebygdsvägar	2,5	11	2
storbroar	3,4	25	5
	100	500	100

Medelstilldelningen till byggande av storbroar har under de senaste åren icke kunnat utnyttjas i beräknad omfattning då företagen icke hunnit färdigplaneras. I fortsättningen finnes möjligheter att bedriva arbetena i snabbare takt och därigenom återhämta en del av eftersläpningen. Med hänsyn härtill har anslaget ansetts böra tagas upp med 25 mkr.

Under år 1964 erfordras för att fortsätta och slutföra under år 1963 eller tidigare påbörjade företag följande preliminära belopp, nämligen till riksvägar 225 mkr., till länsvägar 85 mkr., till ödebygdsvägar 7 mkr. och till storbroar 23 mkr. För nya företag har således beräknats sammanlagt 160 mkr. Under de senaste åren har en viss överinvestering skett i länsvägar i förhållande till riksvägar jämfört med fastställda flerårsplaner. Den nu föreslagna, ökade procentuella fördelningen till riksvägar innebär, att de ursprungliga relationerna mellan riksvägar och länsvägar i huvudsak återställes.

Genom de begränsningar som gjorts av vägbyggnadsanslagen vid behandlingen av tidigare års anslagsäskanden har marginalen mellan tillgängliga anslagsmedel och fastställda investeringsramar blivit mindre än vad ursprungligen varit fallet. Behov kan i sådant fall uppkomma att mot slutet av kalenderåret 1963 å något av berörda anslag i förväg taga i anspråk medel från de för budgetåret 1963/64 äskade och för kalenderåret 1964 avsedda medlen.

Departementschefen

Medelsförbrukningen för den ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten under år 1961 uppgick till 370,0 mkr. För år 1962 har fastställts en medelsförbrukningsram av 380 mkr. Enligt uppgift från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknas omslutningen under år 1962 uppgå till sistnämnda belopp.

För väg- och vattenbyggnadsverkets vägbyggnadsverksamhet under år 1963 har riksdagen i enlighet med förslag i 1962 års statsverksproposition angivit en ram av 440 mkr.

Den vid ingången av år 1963 disponibla medelsbehållningen under förevarande anslag kan beräknas till 474,9 mkr. Den marginal om 34,9 mkr., som alltså skulle föreligga mellan de tillgängliga medlen och ramen för år 1963,

kan komma att visa sig så liten eller så fördelad att vissa administrativa svårigheter kan uppstå att nå den tänkta medelsomslutningen av 440 mkr. Jag förutsätter att Kungl. Maj:t på samma sätt som gällt för år 1962 — i mån av behov för att uppnå den sammanlagda medelsförbrukningsramen — får bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för verksamheten under år 1963 i förväg taga i anspråk medel från väganslagen för budgetåret 1963/64.

För den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1964 har jag under den allmänna översikten över beräkningen av väganslagen förordat anslag om sammanlagt 500 mkr. Härav bör i enlighet med vad jag tidigare framhållit ett lämpligt avvägt belopp reserveras för vägbyggnadsarbeten i samband med järnvägsnedläggningar och för speciella vägbyggnadsändamål av olika slag.

Medelsförbrukningen under anslagen till byggande av ödebygdsvägar och byggande av storbroar kan med hänsyn till föreliggande reservationsmedelsbehållningar tillgodoses i avsedd omfattning även vid väsentligt reducerade anslag i förhållande till styrelsens äskanden. Med hänsyn härtill och till att medel för järnvägsnedläggningar m. m. enligt mitt förslag fr. o. m. budgetåret 1963/64 skall upptagas på de ordinarie väganslagen har jag berett styrelsen tillfälle att under hand ange den fördelning av anslagsmedlen, som styrelsen vid den av mig förordade totala medelsförbrukningen anser mest lämplig. Styrelsen har därvid föreslagit följande fördelning, nämligen 275 mkr. eller 55 % på anslaget till byggande av riksvägar, 202 mkr. eller 40,4 % på anslaget till byggande av länsvägar, 5 mkr. eller 1 % på anslaget till byggande av ödebygdsvägar samt 18 mkr. eller 3,6 % på anslaget till byggande av storbroar. Jag finner den av styrelsen föreslagna anslagsberäkningen böra godtagas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1963/64 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen till

a) Byggande av riksvägar	275 000 000 kr.
b) Byggande av länsvägar	202 000 000 »
c) Byggande av ödebygdsvägar	5 000 000 »
d) Byggande av storbroar	18 000 000 »

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som är väghållare

[14] 12. Bidrag till underhåll av vägar och gator

	Anslag mkr.	Nettoutgift mkr.
1960/61	65,0	66,0
1961/62	59,0	60,7
1962/63	67,0	
1963/64 styrelsen	68,0	
departementschefen ...	68,0	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Enligt den nya statsbidragsförordningen har omprövning skett av underhållskostnaderna för tvåårsperioden 1962—1963. Styrelsen har genomfört beräkningen med ett förenklat beräkningsförfarande, varvid hänsyn tagits till trafikens ökning och inträffade löne- och prisstegringar sedan år 1960. Den årliga underhållskostnaden har därvid beräknats till 70 mkr., motsvarande ett statsbidrag av 66,5 mkr. Det för budgetåret 1962/63 anvisade anslaget torde således icke komma att överskridas.

Utökningen av städernas statsbidragsberättigade väg- och gatunät beräknas medföra en mindre ökning av anslagsbehovet för år 1963. Med hänsyn härtill beräknar styrelsen anslagsbehovet för budgetåret 1963/64 till 68 mkr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1963/64 har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 68 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[15] 13. Bidrag till byggande av vägar och gator

	Anslag mkr.	Nettoutgift mkr.	Reservation vid budget- årets utgång mkr.
1960/61	115,0	100,3	52,9
1961/62	155,0	125,7	82,2
1962/63	185,0		
1963/64 styrelsen	225,0		
departementschefen ...	215,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Styrelsen hemställer om ett anslag för budgetåret 1963/64 av 225 mkr. till bidrag till byggande av vägar och gator. De närmare motiveringarna för styrelsens förslag i denna del har redovisats tidigare i den allmänna vägöversikten.

Departementschefen

För verksamheten under år 1961 fastställde statsmakterna en bidragsram av 115 mkr. för det kommunala väg- och gatubygget. Omslutningen av anläggningsverksamheten under året har uppgått till samma belopp i statsbidrag räknat.

Bidragsramen för år 1962 fastställdes till 155 mkr. Omslutningen under året kan beräknas till motsvarande belopp räknat i statsbidrag.

För år 1963 har statsmakterna fastställt en bidragsram av 185 mkr. Bidragsanslaget för budgetåret 1962/63 uppgår till samma belopp.

För år 1964 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat medelsbehovet till 225 mkr.

Såsom jag anmält i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen bör väg- och vattenbyggnadsstyrelsen givas rätt att för år 1964 ställa i utsikt statsbidrag intill vad som motsvarar en sammanlagd byggnadsvolym av 215 mkr. i statsbidrag. Detta innebär en höjning med 30 mkr. i förhållande till den beräknade omslutningen för år 1963. För budgetåret 1963/64 torde böra anvisas ett anslagsbelopp, som motsvarar ett bidragsbehov av 215 mkr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (185 + 30) 215 mkr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 215 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning**[16] 14. Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	mkr.	mkr.	mkr.
1960/61	22,0	22,4	6,3
1961/62	24,5	23,7	7,0
1962/63	25,5		
1963/64 styrelsen	27,0		
departementschefen ...	29,5		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Bestämmelserna om statsbidrag till den enskilda väghållningen har varit föremål för översyn av 1960 års vägsakkunniga (SOU 1962: 6). I avvaktan på nya bestämmelser i ämnet har styrelsen vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1963/64 utgått från nu gällande bidragsbestämmelser.

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget den 30 juni 1962, vilken styrelsen anger till 7,1 mkr., utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation av ca 0,9 mkr. samt en reservation hos länsstyrelserna om ca 6,2 mkr. Av sistnämnda belopp hade ca 1,1 mkr. icke fördelats, vilket beaktats vid fördelningen mellan länen av anslaget för budgetåret 1962/63. Den hos länsstyrelserna fördelade reservationen, d. v. s. bidrag som beviljats men ej utanordnats, uppgick sålunda vid nämnda tidpunkt till 5,1 mkr.

Sedan innevarande års anslag fördelats mellan länen, finns hos Kungl. Maj:t en reservation av ca 1,1 mkr.

För år 1963 erfordras till underhåll av 1940—1962 års vägar i runt tal 23,5 mkr. och för 1963 års nya vägar enligt länsstyrelsernas beräkningar 1,0 mkr. eller sammanlagt 24,5 mkr. För istandsättningsbidrag till 1943, 1948, 1953, 1958 och 1963 års vägar beräknar länsstyrelserna ett sammanlagt bidragsbehov av 4,3 mkr. samt för bidrag till redskap 0,4 mkr. eller sammanlagt 4,7 mkr. Medelsbehovet för budgetåret 1963/64 skulle sålunda uppgå till 29,2 mkr.

Med hänsyn tagen till dels den hos Kungl. Maj:t befintliga reservationen å anslaget om 1,1 mkr., dels de besparingar, som erfarenhetsmässigt visat sig uppstå å anslaget och vilka av styrelsen för innevarande budgetår uppskattas till 1,1 mkr., synes den av länsstyrelserna beräknade bidragsverksamheten på förevarande område kunna fullföljas med ett anslag av 27,0 mkr.

Statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner torde under budgetåret 1963/64, liksom för innevarande budgetår, kunna begränsas till ett belopp av 0,5 mkr.

För bidrag till vissa kommunikationsändamål bör för budgetåret 1963/64, på motsvarande sätt som gäller för innevarande budgetår, avsättas ett belopp av 250 000 kr. Med hänsyn bl. a. till befintliga reservationer å anslaget torde någon uppräknings av anslagsmedlen icke behöva ifrågakomma för detta ändamål.

Departementschefen

Såsom jag tidigare anmält i den allmänna översikten över beräkningar av väganlagen har jag i fråga om statsbidraget till underhåll av enskilda vägar tillstyrkt en höjning av nu gällande bidragsprocent. Medelsbehovet i anledning härav uppgår till 2,5 mkr. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av anslagsbehovet i övrigt föranleder icke någon erinran från min sida. Jag förordar alltså en ytterligare höjning av anslaget med 1,5 mkr.

Liksom tidigare budgetår torde medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån till inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar böra avse ett belopp av 0,5 mkr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (25,5 + 4,0) 29,5 mkr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 29 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) medgiva, att under budgetåret 1963/64 statlig lånegaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar intill ett totalbelopp av 500 000 kr.

[17] 15. **Bidrag till byggande av enskilda vägar**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	mkr.	mkr.	mkr.
1960/61	13,0	13,5	21,0
1961/62	13,0	14,9	19,1
1962/63	14,0		
1963/64 styrelsen	16,0		
departementschefen ...	15,6		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget den 30 juni 1962, 19,1 mkr., utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation om ca 0,3 mkr. samt hos länsstyrelserna av dels en fördelad reservation, d. v. s. beviljade men icke utanordnade bidrag, om ca 10,1 mkr., dels en ofördelad reservation om ca 8,7 mkr. Sistnämnda belopp kan väntas bli i huvudsak disponerat under sista halvåret 1962.

Styrelsen har beräknat bidragsbehovet på följande sätt.

Till äldre företag, d. v. s. bundna belopp	6,0 mkr.
Till nya företag	10,0 »
Tilläggsbidrag, förhöjda bidrag m. m.	1,5 »
	Summa 17,5 mkr.

Vid fördelningen av anslagsmedlen mellan länen och inom dessa på ett varierande antal företag uppkommer vissa reservationer och besparingar på anslaget. För år 1964 uppskattar styrelsen dessa till 1,5 mkr. Med hänsyn härtill anser styrelsen att anslaget för budgetåret 1963/64 bör tagas upp med ett belopp av 16,0 mkr. Hänsyn har härvid icke tagits till det ytterligare medelsbehov, som kan uppkomma vid ändring av statsbidragsbestämmelserna.

Departementschefen

Såsom jag tidigare anmält i den allmänna översikten över beräkningen av väganslagen har jag i fråga om statsbidraget till byggande av enskilda vägar tillstyrkt en höjning av nu gällande bidragsprocent. Medelsbehovet i anledning härav beräknas öka med 1,6 mkr. för nästa budgetår. Jag föreslår en höjning av anslaget med motsvarande belopp. I övrigt är jag icke beredd att tillstyrka någon ökad medelsanvisning.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (14,0 + 1,6) 15,6 mkr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 15 600 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål**[18] 16. Kostnader för övergång till högertrafik**

En särskild proposition om övergång till högertrafik avses skola framläggas till årets riksdag under dess vårsession. För bestridande av kostnaderna för trafikomläggningen bör en första medelsanvisning upptagas i riksstatsförslaget för budgetåret 1963/64. I avbidan på propositionen torde i riksstatsförslaget för nämnda ändamål böra beräknas ett preliminärt belopp av 10 mkr., som bör uppföras under anslagsrubriken Kostnader för övergång till högertrafik. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1963/64 beräkna till *Kostnader för övergång till högertrafik* ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

[19] 17. Utredningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	300 000	468 200	102 500
1962/63	400 000		
1963/64 (förslag)	400 000		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Från utredningsanslaget har bestridits kostnader för bl. a. speciella utredningar inom väg- och vägtrafikväsendet samt kostnader för anordnande av vissa kurser och studieresor m. m. Härjämte har från anslaget utgått bidrag till vissa organisationer och sammanslutningar, såsom Samfundet för hembygdsvård och Ingeniörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission.

Då en stor del av styrelsens undersökningsverksamhet redan nu finansieras med medel från sakanslag, har styrelsen ansett att även kostnaderna för de undersökningar som är avsedda med utredningsanslaget bör kunna bestridas från sakanslag.

De bidrag som utgår från utredningsanslaget till olika organisationer och sammanslutningar belöper sig regelmässigt till 40 000 à 50 000 kr. per budgetår. För studieresor m. m. beräknas 35 000 kr. samt till gratifikationer 5 000 kr. Även dessa belopp torde utan olägenhet kunna utgå från sakanslag. Styrelsen hemställer att anslaget till utredningar icke vidare upptages. De under anslaget utgående beloppen bör i fortsättningen belasta anslaget till vägunderhållet. Ev. reservationer under utredningsanslaget den 30 juni 1963 bör därvid överföras till detta anslag.

Departementschefen

Jag kan icke biträda styrelsens förslag att slopa anslaget. Enligt under hand av styrelsen lämnade uppgifter beräknas medelsbehovet för de under förevarande anslag avsedda ändamålen till 400 000 kr. för nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[20] 18. **Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	1 000	26 100	4 900
1962/63	25 000		
1963/64 (förslag)	25 000		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Anslaget har tagits i anspråk för deltagande från svensk sida i kongresser, sammanträden och konferenser samt för resor och kommittéarbete i anslutning därtill. Storleken av de belopp som regelmässigt brukar upptas under anslaget synes icke motivera ett bibehållande av detta. Styrelsen föreslår därför att anslaget slopas fr. o. m. budgetåret 1963/64 samt att kostnaderna för de med anslaget avsedda ändamålen i fortsättningen bestrides från vägunderhållsanslaget.

Departementschefen

Jag kan icke biträda styrelsens förslag att slopa anslaget. För budgetåret 1963/64 bör ett belopp av 25 000 kr. upptagas för här ifrågasvarande ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[21] 19. **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond**

Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 11 angående dispositionen av automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att förevarande anslag uppföres endast med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Vatten- och avloppsanläggningar

[22] 20. **Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar**

	Anslag	Netto- utgift	Reservation vid budget- årets utgång	Därav ej disponerat
	mkr.	mkr.	mkr.	mkr
1960/61	45,0	51,3	21,4	0,01
1961/62	45,0	58,5	7,9	0,01
1962/63	55,0			
1963/64 (förslag)	70,0			

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 15 mkr.

Motiv

Bidragsbalansen kommer att ytterligare öka fram till budgetåret 1965/66, då den nya bidragsförfattningen slår igenom. Med nuvarande medelstilldelning om 55 mkr. och under förutsättning att kostnadsläget förblir oförändrat kommer balansen att vara avverkad först vid utgången av budgetåret 1981/82. En medelstilldelning av 70 mkr. skulle omedelbart resultera i en förkortning av den nuvarande väntetiden på sex år och medföra, att balansen kan avverkas under budgetåret 1972/73.

För beviljande av förtursbidrag eller direktbidrag till avloppsreningsverk får styrelsen för budgetåret 1962/63 använda sex mkr. Ur vattenvårdssynpunkt är det angeläget, att tillkomsten av dylika reningsverk ytterligare främjas, varför styrelsen finner önskvärt att beloppet för budgetåret 1963/64 höjes till tio mkr.

Departementschefen

Jag biträder väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om en höjning av anslaget med 15 mkr.

Då jag anser det angeläget, att den nuvarande bidragsbalansen avverkas i snabbast möjliga takt, kan jag däremot icke nu biträda förslaget att ytterligare medel skall ställas till förfogande för beviljande av s. k. förtursbidrag till avloppsreningsverk.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (55 + 15) 70 mkr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 000 kr.

C. Vägtrafikväsendet**[23] 1. Statens bilinspektion: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	3 809 000	3 914 100
1962/63	4 163 000	
1963/64 (förslag)	4 862 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 990 300 kr.

	Ökning
1. Löneregleringar	
a) 1 förste bilinspektör Ao 25—Ao 27	2 042
b) 30 bilinspektörer Ao 19—Ao 21	48 391
c) 6 besiktningsassistenter Ae 11 — förste besiktningsassistent Ae 15	22 960
d) 6 besiktningsassistenter Ae 11—Ae 13	10 914
2. Ändrad anställningsform	
1 kontorsbiträde Ae 5—Ao 5	—
3. Nya tjänster	
a) 10 bilinspektörer Ae 19	245 045
b) 1 tillsyningsman Ae 11	16 834
c) 6 kanslibiträden Ae 7	85 972
d) 1 hallbiträde Ae 5	12 338
e) 5 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	55 427
f) medel för anställning av icke-ordinarie personal (deltidsanställda fastighetsskötare)	21 450
4. Omräkningar	
a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	438 386
b) Löneklassuppflyttningar	22 451
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	8 090
	990 300

Motiv

Utvecklingen av verksamheten vid statens bilinspektion under åren 1957—1961 framgår av följande sammanställning över antalet utförda förrättningar.

År	Registre- rings- besikt- ning	Kontrollbes. föranledd av		Lämpl. intyg	Typ- besikt- ning	Körkort	Trafik- kort	Prov m. lärare och instr.
		flyg. insp.	annan orsak					
1957	41 787	27 120	46 176	10 685	493	183 690	13 698	670
1958	42 496	28 832	39 024	4 728	459	176 962	12 583	725
1959	50 113	34 782	37 574	3 480	466	160 884	13 480	452
1960	52 224	38 030	40 420	3 216	354	162 050	14 285	405
1961	60 800	41 451	41 144	8 995	475	179 233	13 820	691

Ökningen i förrättningsantalet under budgetåret 1961/62 möjliggjordes till en del genom att särskilda medel ställdes till förfogande dels för anställning av tillfällig personal och dels för att bestrida ersättningar för förrättningar, som verkställdes på annan tid än ordinarie tjänstetid, s. k. särskilda förrättningar. Härigenom tillfördes bilinspektionen i första hand ca 300 arbetsdagar av tillfälliga besiktningsmän. Vidare utfördes ca 15 000 särskilda förrättningar av såväl den egna personalen som tillfälligt anställd personal. Kostnaderna härför uppgick till ca 120 000 kr. Erfarenheterna visar emellertid att personalresurserna fortfarande är alltför knappa. Systemet med särskilda förrättningar kan framdeles ej tillgripas i den omfattning som hittills skett, enär det innebär en extra belastning på den fasta personalen vid bilinspektionen. En förstärkning av personalresurserna måste därför komma till stånd.

Det synes befogat att räkna med en fortsatt ökning av antalet besiktningar om minst 10 % per år under den närmaste femårsperioden. Redan en mycket försiktig bedömning leder till att starkt behov av ökat antal besiktningsmän föreligger, även om hänsyn tas till en eventuell minskning av antalet kontrollbesiktningar efter införandet av en periodisk säkerhetsinspektion av fordon. Beträffande förarproven framgår av inhämtade uppgifter att ca 70 % av dessa prov avlägges av personer i åldersgruppen 18—25 år. Prognosen för befolkningsutvecklingen visar en oavbruten ökning av antalet personer inom nämnda åldersgrupp till år 1968. Det är därför fullt befogat att räkna med en årlig ökning av antalet förarprov om minst 10 000 prov under den närmaste femårsperioden.

På grund av arbetsbördan vid bilinspektionen har det ännu inte varit möjligt att i full utsträckning återupptaga arbetsuppgifter, som under en följd av år varit eftersatta. Här avses framför allt inspektionen av körskolor. Den betydelsefulla undervisnings-, fortbildnings- och inspektionsverksamheten har icke heller kunnat utföras på grund av det stora antalet löpande förrättningar.

De tolv besiktningsassistenter, som tillförts bilinspektionen under budgetåret 1962/63, har varit i arbete endast en kortare tid. Det är därför icke möjligt att nu draga några slutsatser beträffande möjligheterna att

på ett naturligt sätt infoga dem i inspektionens organisation. Med hänsyn härtill torde en förstärkning böra ske av antalet bilinspektörer.

1. c), d) Det har visat sig, att lönesättningen för besiktningsassistenterna icke är sådan, att styrelsen har möjligheter att på längre sikt kunna behålla personalen. Flertalet av assistenterna har rekryterats från militära underofficers- och underbefälskategorier samt från körskolesidan. Inom båda dessa verksamhetsområden är lönesättningen sådan, att elfte lönegraden i regel ligger ett par lönegrader under den lön, som vederbörande skulle erhållit, om han stannat kvar på sin tidigare arbetsplats. Det är därför nödvändigt att begynnelselönen för assistenterna höjes, samtidigt som möjligheter till avancemang skapas. Vissa av assistenterna torde bli väl lämpade för inspekterande verksamhet vid körskolorna. Sex av de tolv assistentbefattningarna bör därför höjas till A 13. Övriga sex bör höjas till A 15 och erhålla tjänstebenenämningen förste besiktningsassistent.

3. a) Den ökade besiktningsverksamheten medför ett behov av ytterligare två bilinspektörer. Ökningen av antalet körkortsprov innebär ett personaltillskott om tre besiktningsmän per år. För budgetåret 1963/64 kräves dessutom personalförstärkning för att vid oförändrad arbetsmängd kunna tillgodose allmänhetens berättigade krav att få förrättningar utförda utan onödigt dröjsmål samt för att bilinspektionen skall kunna fullgöra arbetsuppgifter, som hittills fått skjutas åt sidan. Sammanlagt erfordras därför ytterligare tio bilinspektörer. Efter en sådan förstärkning skulle det minimibehov vara fyllt, som styrelsen redan i föregående års petita redovisade.

3. c), e) Ökningen av antalet förrättningar och överföringen av rutinarbete till kontorspersonalen har medfört att ytterligare kontorspersonal måst anställas på ett stort antal stationsorter. Även om styrelsen för innevarande budgetår lämnats vissa möjligheter att anställa tillfällig kontorspersonal, föreligger behov av sex nya kanslibiträdesbefattningar. Därutöver erfordras fem kontorsbiträden, närmast för att täcka den begärda ökningen av antalet bilinspektörstjänster.

Yttrande

Statens lönenämnd har icke någon erinran mot förslaget om inrättande av en tjänst som tillsyningsman i Ae 11. Den föreslagna tjänsten som hallbiträde bör placeras i lönegrad A 7.

Departementschefen

Statens bilinspektion förstärktes fr. o. m. budgetåret 1962/63 med bl. a. tolv tjänster som besiktningsassistent i Ae 11. Då en förbättring av löneställningen för besiktningsassistenterna synes motiverad, föreslår jag, att tjänst som besiktningsassistent placeras i Ae 13. Kostnaden härför beräknar jag till 21 700 kr. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör

i enlighet med styrelsens förslag ett kontorsbiträde i Ae 5 erhålla ordinarie befattning i oförändrad lönegrad.

Genom de personalförstärkningar som under senare år tillförts inspektionen har förutsättningarna för verksamhetens bedrivande förbättrats. Arbetsuppgifterna beräknas emellertid växa ytterligare, varför behov av viss personalförstärkning föreligger. Med hänsyn till att bilinspektionens framtida ställning och arbetsuppgifter delvis är beroende av ställningstagandet till frågan om obligatorisk kontrollbesiktning, vilken f. n. är under beredning inom kommunikationsdepartementet, anser jag en ytterligare förstärkning av bilinspektionens resurser böra genomföras på sådant sätt, att denna icke föregriper en eventuell reform i berörda hänseende. I första hand torde personalförstärkningen böra ske genom inrättandet av tjänster som besiktningsassistent. Jag föreslår, att fem nya sådana tjänster i Ae 13 inrättas vid inspektionen. Det ökade medelsbehovet i anledning härav beräknar jag till 93 500 kr. Vidare förordar jag att för anställning av biträdespersonal ytterligare 40 000 kr. ställes till inspektionens förfogande.

Under den tid inspektionen har toppbelastning bör därjämte liksom tidigare systemet med särskilda förrättningar användas. För ifrågavarande ändamål föreslår jag, att anslagsposten Avlöningar till tillfällig personal m. m. räknas upp med 80 000 kr.

Styrelsens beräkning av kostnadsökningar till följd av beslut vid 1962 års riksdag samt för löneklassuppflyttningar föranleder ingen erinran. Posten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör höjas med 3 200 kr.

Styrelsens förslag i övrigt anser jag mig icke kunna tillstyrka.

I detta sammanhang vill jag även anmäla, att en undersökning pågår inom kommunikationsdepartementet rörande viss omläggning av typbesiktningen av nya bilar. Beredningen av denna fråga är emellertid ännu icke avslutad. Det är min avsikt att anmäla denna fråga så snart beredningen kunnat slutföras.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (4 163 000 + 699 000) 4 862 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens bilinspektion, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 317 600
2. Avlöningar till tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	140 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 962 200

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 376 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	65 600
	Summa kr. 4 862 000

c) till *Statens bilinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 862 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

[24] 2. Statens bilinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 234 000	1 339 500
1962/63	1 430 000	
1963/64 (förslag)	1 806 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 512 000 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning
1. Sjukvård m. m.	15 600	8 200	1 800
2. Reseersättningar m. m.	908 800	869 000	185 000
3. Bränsle, lyse och vatten	39 400	45 000	15 000
4. Övriga expenser	375 600	507 800	310 200
			512 000

Motiv

1. Anslagsposten bör räknas upp med hänsyn till belastningen.

2. Med hänsyn till belastningen bör uppräknings ske med 100 000 kr. Höjda resekostnadsersättningar beräknas medföra en kostnadsökning av 15 000 kr. För den föreslagna personalförstärkningen beräknas en ökning av 70 000 kr.

3. Genom tillkomsten av nya besiktningshallar bör posten uppräknas med 10 000 kr. Med hänsyn till belastningen bör uppräknings ske med ytterligare 5 000 kr.

4. Höjda städningslöner samt ökade städningskostnader i anledning av nytillkommande lokaler beräknas till 41 000 kr. Kostnaderna för telefon beräknas till följd av de utökade lokalerna öka med 15 000 kr. Med hänsyn till belastningen bör telefonkostnaderna räknas upp med ytterligare 20 000 kr.

Den begärda personalförstärkningen medför en kostnadsökning av 61 000 kr., varav 31 000 kr. utgör engångskostnad. Bilinspektionerna i Kalmar, Malmö, Vänersborg, Östersund, Umeå, Göteborg och Falun beräknas under budgetåret 1963/64 komma att flytta in i nya lokaler. Medel för

sistnämnda två inspektioners flyttningar har tidigare beviljats för budgetåret 1962/63 men avses icke att utnyttjas. De med flyttning till nämnda nybyggnader förenade kostnaderna uppgår till sammanlagt 177 000 kr.

Under budgetåret 1963/64 planeras nybyggnader i Jönköping, Hälsingborg, Gävle, Härnösand och Örnsköldsvik. Medel äskas till flyttning på endast två platser med 38 000 kr. Kostnaderna i samband med inflyttning i förhyrda besiktningshallar i Örebro och Södertälje uppskattas till 10 000 kr. Vidare är bilinspektionen på ytterligare ett antal stationsorter i behov av nya lokaler. Styrelsen uppskattar uppkommande kostnader i samband med flyttning till 6 000 kr. per stationsort och beräknar att flyttning blir aktuell på högst fyra orter. För ändamålet äskas 25 000 kr. Styrelsen beräknar vidare, att permanenta lokaler måste anskaffas på ca tio mottagningsorter. Dessa lokalers utrustande med telefon, kontorsmöbler, m. m. uppgår till 15 000 kr.

Under de senaste budgetåren har medel beviljats till inköp av elektriska räknemaskiner. Det är angeläget, att den maskinella upprustningen fortsätter, varför 5 200 kr. äskas för ändamålet.

Önskemål har framförts om vägledande ljusskyltar på bilinspektionernas fastigheter i bl. a. Stockholm, Norrköping och Sundsvall. Kostnaderna för tre skyltar beräknas till 12 000 kr.

För inköp av undervisningsmateriel äskas 10 000 kr.

Från här angivna uppräkningsavgångar avgår ett för budgetåret 1962/63 beräknat engångsbelopp om 119 000 kr.

Departementschefen

Anslagsposten Sjukvård torde böra höjas med 2 000 kr.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar m. m. förordar jag en uppräkningsmedel till 130 000 kr.

Jag har intet att erinra mot den föreslagna uppräkningsmedel av delposten till bränsle, lyse och vatten med 15 000 kr. Under delposten till övriga expenser beräknar jag ett ökat medelsbehov av 73 000 kr. för städnings- och telefonkostnader, 30 000 kr. på grund av föreslagen personalförstärkning, 227 000 kr. för kostnader för flyttningar till nya lokaler, 5 000 kr. för anskaffning av nya räknemaskiner samt 13 000 kr. för undervisningsmateriel m. m. Sammanlagt torde 260 000 kr. få anses som engångskostnader. Med borträknande av för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 119 000 kr. skulle således nettoökningen å delposten till övriga expenser bli 229 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 430 000 + 376 000) 1 806 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 806 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[25] 3. Statens bilinspektion: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	50 000	129 200	70 700
1962/63	150 000		
1963/64 (förslag)	500 000		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 485 000 kr.

Motiv

För inköp av utrustning till statens bilinspektion har under budgetåren 1958/59—1962/63 anvisats sammanlagt 250 000 kr. Det föreligger alltså behov av ytterligare anskaffning av smärre instrument och verktyg. För dessa ändamål samt för ersättningsanskaffning och reparationer beräknar styrelsen ett oförändrat anslag av 50 000 kr. vara erforderligt.

För budgetåret 1960/61 anslogs sammanlagt 70 000 kr. till inköp av utrustning för besiktningshallar i Göteborg och Falun. Byggnaderna beräknas bli färdigställda under år 1963. Kostnaden för anskaffande av utrustning, som tidigare upptagits till 40 000 kr., torde numera genom bl. a. införande av ny typ av bromsprovare få beräknas till 50 000 kr. per anläggning. Merkostnaden beräknas därför till 30 000 kr.

Under budgetåret 1963/64 beräknas vidare nybyggnader för bilinspektionen bli färdigställda i Kalmar, Malmö, Vänersborg, Östersund och Umeå. Styrelsen har för dessa hallar erhållit ett beställningsbemyndigande om högst 200 000 kr. (prop. 1962: 75 p. 4; SU nr 77; Rskr nr 197) för anskaffning av utrustning, avsedd att levereras under budgetåret 1963/64. För utrustning till dessa anläggningar erfordras numera sammanlagt 250 000 kr.

För utrustning av nybyggnaderna i Göteborg och Malmö med två inspektionsbanor räknas med en kostnad per bana av ca 30 000 kr. eller tillhopa 60 000 kr. Medel har tidigare äskats för endast en bana per anläggning.

Under budgetåret 1963/64 räknar styrelsen med att förhyrda hallar kommer att tagas i bruk i Örebro och Södertälje. Härvid beräknas kostnaden för utrustningen i Örebro till 50 000 kr. samt i Södertälje till 35 000 kr. Styrelsen räknar vidare med förhyrning av hallar på ytterligare två stationsorter. Kostnaden härför beräknas till 50 000 kr. per hall.

Under budgetåret 1963/64 planeras vidare nybyggnader i Jönköping, Hälsingborg, Gävle, Härnösand och Örnsköldsvik. Kostnaden för den fasta utrustningen beräknas till sammanlagt 250 000 kr. Det är icke nödvändigt att nu äska anslag till utrustningen, men styrelsen hemställer om be-

myndigande att för anskaffning av utrustning till nämnda anläggningar, avsedd att levereras under budgetåret 1963/64, ikläda sig betalningsansvar intill ett belopp av 250 000 kr.

För konstruktion och tillverkning av en bromsprovare som medger utförande av bromsprov vid hastigheter som mera svarar mot de verkliga förhållandena äskas efter samråd med statens väginstitut 60 000 kr. Härtill kommer kostnaderna för inbyggnad av bromsprovaren vid bilinspektionens anläggning i Stockholm, vartill medel kommer att äskas av byggnadsstyrelsen senare under året, därest utredning kommer att visa att apparaten kan placeras inom anläggningen.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att ett belopp av 500 000 kr. ställes till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för anskaffning av utrustning för statens bilinspektion.

Planerade nybyggnader i Jönköping, Hälsingborg, Gävle, Härnösand och Örnsköldsvik beräknas icke bli färdigställda inom sådan tid att beställningsbemyndigande nu är erforderligt.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Utrustning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[26] 4. Registrering av motorfordon

	Anslag
1961/62	1 000
1962/63	1 000
1963/64 (förslag)	1 000

Departementschefen. I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) torde anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

[27] 5. Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	6 000 000	10 768 800	36 100
1962/63	6 000 000		
1963/64 (förslag)	4 250 000		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget minskas med 1 750 000 kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1961/62 återstod å anslaget en ofördelad behållning av 36 000 kr. Därest järnvägsstyrelsens bidragsansökan avseende kostnaderna för utförda säkerhetsanordningar under år 1961 bifalles i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tillstyrkan, tages nämnda behållning jämte ytterligare 98 000 kr. i anspråk, varefter tillgängliga medel för budgetåret 1962/63 kommer att uppgå till (6 000 000 — 98 000) 5 902 000 kr. Hos styrelsen inneliggande ännu ej slutbehandlade framställningar om statsbidrag representerar ett sammanlagt bidragsbelopp av 3 854 000 kr. Då framställningarna beräknas bli slutbehandlade under budgetåret 1962/63 kan en behållning av ca (5 902 000 — 3 854 000) 2 048 000 kr. beräknas föreligga vid utgången av detta. Behållningen förklaras av att järnvägsstyrelsens inneliggande bidragsansökan upptager ett avsevärt lägre belopp än vad som tidigare beräknats. Anledningen härtill har av järnvägsstyrelsen uppgivits vara bl. a., att tidsödande utredningar i många fall måst vidtagas innan arbetena kunnat utföras.

Kostnaderna för sådana säkerhetsanordningar, som beräknas bli färdigställda under år 1962 och till vilka statsbidrag kommer att sökas före den 1 april 1963, har efter samråd med järnvägsstyrelsen uppskattats till sammanlagt ca 7 000 000 kr. De erforderliga bidragsmedlen kan sålunda vid statsbidrag med 90 % beräknas uppgå till ca 6 300 000 kr.

För budgetåret 1963/64 erfordras således ett anslag av (6 300 000 — 2 048 000) 4 252 000 kr. Styrelsen föreslår med hänsyn härtill att anslaget upptages med 4 250 000 kr.

Departementschefen

Den nuvarande statsbidragsgivningen regleras genom en mer än tjugo-årig kungörelse. En översyn av statsbidragsbestämmelserna framstår bl. a. mot bakgrunden av den starkt ökande vägtrafiken under det senaste decenniet som önskvärd. På mitt förslag har Kungl. Maj:t den 7 december 1962 uppdragit åt järnvägsstyrelsen att i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utarbeta och framlägga förslag till de ändringar i gällande bestämmelser rörande statsbidragsgivningen, som kan finnas påkallade.

Med hänsyn till storleken av den obundna reservation som kan beräknas finnas på anslaget vid utgången av budgetåret 1962/63 förordar jag i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens och järnvägsstyrelsens beräkningar att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 4 250 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 4 250 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[28] 6. Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs-korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	500 000	257 000	903 300
1962/63	500 000		
1963/64 (förslag)	500 000		

Bidrag från anslaget utgår till järnvägsföretag med 90 % av engångskostnaderna för utförande av vissa trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid plankorsningar mellan järnväg och enskild ej allmänneligen befaren väg (VI ht 1955 s. 56).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1961/62 återstod å anslaget en ofördelad behållning av 903 000 kr. Av detta belopp var 373 000 kr. bundet för beviljade men icke utbetalade bidrag. För budgetåret 1962/63 uppgår de tillgängliga medlen sålunda till (903 000 — 373 000 + 500 000) 1 030 000 kr.

Med anledning av den stora reservationen har styrelsen haft samråd med järnvägsstyrelsen, som förklarat sig komma att verka för att lämpliga objekt upptages till behandling av linjemyndigheterna. Det kan därför förväntas, att medelsåtgången kommer att bli större i fortsättningen än under de senaste budgetåren och att de odisponerade medlen vid oförändrad medelstildelning kommer att förbrukas under de närmaste åren.

Anslaget har möjliggjort vidtagande av siktförbättrande åtgärder m. m. av stor betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt och behovet av ytterligare sådana åtgärder är fortfarande mycket stort. Efter samråd med järnvägsstyrelsen förordas därför, att anslaget för budgetåret 1963/64 upptages med ett oförändrat belopp av 500 000 kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsberäkning har icke givit mig anledning till erinran. Anslaget bör således uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs-korsningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr., att avräknas mot automobils-kattemedlen.

[29] 7. Statens biltrafiknämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	573 000	596 600
1962/63	737 000	
1963/64 (förslag)	890 000	

Statens biltrafiknämnd (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 210 200 kr.

	Ökning
1. Löneregleringar	
a) 1 byråchef Be 1 — kanslichef lägst Bo 3	5 096
b) 2 förste byråsekreterare Ae 21—Ao 23	5 336
c) 1 byråsekreterare Ae 19 — förste byråsekreterare Ae 21	2 763
d) 1 expeditionsvakt Ae 7 — förste expeditionsvakt Ao 9	892
e) 6 skriv- eller kontorsbiträden i reglerad befordringsgång — kanslibiträden Ae 7	8 258
2. Ändrade anställningsformer	
a) 1 byrådirektör Ae 25—Ao 25	—
1 förste byråsekreterare Ae 23—Ao 23	—
1 kontorist Ae 9—Ao 9	—
b) 1 arvodistbefattning (arvode motsvarande 23 löneklassen) — Ae 23, varvid innehavaren beräknas bli placerad i 25 löne- klassen	4 416
1 assistent Ag 15—Ae 15	—
3. Nya tjänster	
a) 1 tjänsteman Ae 17	22 943
b) 1 kansliskrivare Ae 11	16 834
c) 1 telefonist i reglerad befordringsgång	10 571
4. Anställning av tillfällig personal	
a) Viss personalförstärkning för försvarsplanering	41 854
b) Anställning tidvis av biträde åt expeditionsvakt	5 000
5. Omräkningar	
a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner för åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	76 023
b) Höjning av tillgängliga medel för personal för granskning av uppteckningar från färdskrivare	7 500
c) Löneklassförändringar m. m.	712
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	2 002
	210 200

Motiv

Nämnden har under en följd av år hemställt, att vissa tjänster måtte ordinariesättas. Framställningarna har icke bifallits, med undantag av att en tjänst som ordinarie byrådirektör numera finnes inrättad. Det är otillfredsställande, att fortfarande efter det nämnden varit i verksamhet över tjugu år tjänstemännen — med undantag av nämnda byrådirektörstjänst och tjänster som kontorsbiträden — icke vunnit ställning som ordinarie.

2. b) Sedan år 1956 har hos nämnden varit inrättad en tjänst med arvode motsvarande 23 löneklassen. Innehavaren av tjänsten har till uppgift att leda arbetet i fråga om granskning av uppteckningar medelst färdskrivare och hithörande arbetsuppgifter. Vidare finnes inom detta arbetsområde sedan den 1 juli 1958 en tjänst som assistent, vilken sedan den 1 november 1961 är placerad i Ag 15. Nämnden anser motiverat, att båda dessa tjänster göres till extra ordinarie.

3. c) Den telefonväxel, för vars anskaffning medel anvisats, beräknas bli tagen i bruk under hösten 1962 och kommer att betjäna även centrala civila transportkommittén. Nämnden hemställer, att medel måtte ställas till förfogande för avlöning av en telefonist i reglerad befordringsgång hos nämnden.

4. a) Planläggningen av landsvägstransporterna under krig har på grund av bl. a. personalavgång och svårigheter att anskaffa tillfällig personal måst ytterligare eftersättas. För att inom rimlig tid kunna komma till rätta med föreliggande brister i planläggningen är det påkallat att i första hand under budgetåret 1963/64 bibehålla en från den 1 juni 1962 inrättad tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23. Även en vid samma tillfälle inrättad biträdestjänst i Ag 1—5 kan förutses bli erforderlig.

5. b) För budgetåret 1962/63 har beräknats ett medelsbehov av 75 000 kr. för tillfällig anställning av arbetskraft för intensifierad manuell granskning av färdskrivaruppteckningar i avbidan på resultatet av pågående utredning om de tekniska möjligheterna att utnyttja maskinella hjälpmedel för ändamålet. Det kan antagas, att utredningen icke kommer att bli klar inom sådan tid, att — om maskinella hjälpmedel skulle visa sig kunna lämpligen användas för ändamålet — sådana skulle kunna anskaffas och en omläggning av arbetsmetoderna kunna ske under en nära framtid. Medel bör därför beräknas för budgetåret 1963/64 i samma omfattning som under löpande budgetår. För ändamålet synes efter numera skedda förändringar i fråga om statstjänstemännens löner erfordras ett från 75 000 till 82 500 kr. förhöjt belopp.

Yttrande

Statens lönenämnd anser, att arbetsuppgifterna för den under 3 a) föreslagna tjänsten motiverar inrättandet av en befattning som kanslist i reglerad befordringsgång.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör sex tjänster som skriv- eller kontorsbiträde i Af 2—Ae 5 ändras till kanslibiträde i Ae 7. Vidare föreslår jag, att den nuvarande befattningen med arvode motsvarande 23 löneklassen ändras till en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 samt att tjänsten som assistent i Ag 15 extraordinariesättes med oförändrad lönegradsplacering. I samband med att en telefonväxel installerats bör nu medel anvisas för en tjänst som kontorsbiträde i Af 2—Ae 5. Det ökade medelsbehovet i anledning av vad jag nu föreslagit beräknar jag till 19 900 kr.

Kungl. Maj:t medgav den 11 maj 1962 att nämnden fr. o. m. den 1 juni 1962 finge anställa en förste byråsekreterare i Ag 23 samt ett skrivbiträde i Af 2—Ae 5 för handläggning av frågor rörande försvarsplaneringen. Då denna personal erfordras även under nästa budgetår, föreslår jag att medel anvisas härför. Merkostnaden uppgår till 41 800 kr.

De automatiska kostnadsstegringarna i anledning av 1962 års riksdags beslut om statstjänstemännens löner samt för löneklassförändringar m. m. beräknar jag till 76 700 kr.

Manuell granskning av färdskrivaruppteckningar bör ske i oförminskad omfattning i avbidan på resultatet av den pågående utredningen om de tekniska möjligheterna att nyttja maskinella hjälpmedel. För att detta skall möjliggöras erfordras ytterligare 7 500 kr. Posten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde böra höjas med 1 100 kr.

I övrigt anser jag mig icke kunna tillstyrka nämndens äskanden.

Arvodena till nämndens ledamöter har under innevarande budgetår höjts. På grund härav föreslår jag en uppräknig av posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 6 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (737 000 + 153 000) 890 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens biltrafiknämnd, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	82 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	31 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	546 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	216 700

5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	12 400
---	--------

Summa kr. 890 000

c) till *Statens biltrafiknämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 890 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[30] 8. **Statens biltrafiknämnd: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	58 000	71 500
1962/63	85 000	
1963/64 (förslag)	96 000	

Statens biltrafiknämnd (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 11 500 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar	6 100	5 500	+ 11 500
2. Bränsle, lyse och vatten	3 600	5 000	+ 1 000
3. Övriga expenser	48 800	70 000	— 1 000
			+ 11 500

Motiv

1. För budgetåret 1961/62 anvisades till anslagsposten 5 500 kr. Dessutom medgav Kungl. Maj:t den 11 maj 1962, att anslagsposten med anledning av de nytillkomna arbetsuppgifterna i fråga om beredskapsplanering fick överskridas med högst 4 000 kr. Under budgetåret togs i anspråk ca 6 000 kr. Anledningen till att beloppet icke förbrukades är främst, att endast ett begränsat antal resor hunnit företagas under den korta tid som återstod av budgetåret, sedan medgivande att överskrida anslagsposten lämnats. Dessutom har nämnden hittills icke haft personal i den utsträckning som skulle ha varit erforderlig för arbetet med beredskapsplanläggning. När personalresurserna förbättrats, blir resor erforderliga i betydande utsträckning. Riksnämndens för ekonomisk försvarsberedskap kostnader för resor och traktamentsersättningar för de två befattningshavare, som sedermera överfördes till biltrafiknämnden, uppgick under budgetåret 1960/61 till ca 12 000 kr. Biltrafiknämnden uppskattar behovet av medel för resor för beredskapsplanläggningen under budgetåret 1963/64 till 10 000 kr.

Det anvisade beloppet om 5 500 kr. har varit oförändrat under en lång följd av år. Ökade biljettpriser och traktamentsersättningar motiverar ett något större belopp för de resor, som företages för annat ändamål än för beredskapsplanläggning. En ökning med 1 500 kr. till 7 000 kr. synes påkallad.

2. Uppräkning av delposten är erforderlig med hänsyn till belastningen.

3. Ökade städningskostnader till följd av höjda löner och utökade lokaler beräknas till 5 000 kr. Kostnadsökningar för papper och kontorsmateriel m. m. samt stegrad förbrukning härav till följd av ökade arbetsuppgifter uppskattas till 5 000 kr. Behovet av medel för beredskapsplanläggningen kan beräknas komma att öka. För kostnader för information m. m. bör därför beräknas en ökning med 3 000 kr.

I det för innevarande budgetår anvisade beloppet ingår 10 000 kr. i engångskostnad för telefonväxel och 9 000 kr. i anledning av personalförstärkning för intensifierad kontroll av färdskrivardigram. Nämnden har utgått från att sådan kontroll skall fortsätta i oförändrad omfattning även under budgetåret 1963/64. Av det för innevarande budgetår avsedda beloppet om 9 000 kr. kommer 4 000 kr. att utgöra engångskostnader. Anslagsposten skulle således böra räknas ned med (5 000 + 5 000 + 3 000 — 10 000 — 4 000) 1 000 kr.

Departementschefen

Nämndens beräkning av anslagsbehovet har icke givit mig anledning till erinran; dock torde delposten Bränsle, lyse och vatten böra höjas med 500 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (85 000 + 11 000) 96 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 96 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[31] 9. Statens trafiksäkerhetsråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	203 000	197 900
1962/63	204 000	
1963/64 (förslag)	228 000	

Statens trafiksäkerhetsråd (skr. 1/9 1962) hemställer, att anslaget höjes med 249 200 kr.

A. Avlöningar

1. Löneregleringar	Ökning
a) 1 byrådirektör (kanslichef) Ao 27/30 — kanslichef Bo 1, varvid arvode till kanslichefen bortfaller	661
b) 1 sekreterare Ae 21—Ae 23	3 072
2. Ändrad anställningsform	
1 kanslibiträde Ag 7: 9 — kontorist Ae 9	—

3. Nya tjänster

a) 1 byrådirektör, tillika forskningssekreterare Ae 25	34 680
b) 1 byrådirektör, tillika forskningsledare Ae 25: 26	36 516
c) 2 förste forskningsassistenter Ae 23	62 565
d) 1 förste forskningsingenjör Ae 23	31 283
e) 1 amanuens i reglerad befordringsgång	22 943
f) 1 kontorist Ae 9	15 187
g) 1 räknebiträde Ag 5	12 338

4. Omräkningar

a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	2 248
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	3 107
	224 600

B. Omkostnader	Anvisat 1962/63	
1. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor	49 400	5 600
2. Övriga omkostnader	32 000	19 000
		24 600

Avlöningar + Omkostnader 249 200

Motiv

B. 1. Statistiska centralbyrån har föreslagit att anslagsposten uppräknas med 5 600 kr. Den kontoristtjänst vid statistiska centralbyrån, vars innehavare svarar för snabbstatistiken, bör med hänsyn till det ansvar och den självständiga ställning, som är förbunden med tjänsten, höjas till en kansliskrivartjänst. Lönekostnaden för denna tjänst bestrides f. n. till halva beloppet från rådets anslagspost och till återstoden från centralbyråns avlöningsanslag. Då befattningshavaren helt sysselsättes med snabbstatistiken, bör hela lönekostnaden bestridas av rådet. Samtidigt bör kostnaden för ett halvt kontorsbiträde överföras till löneanslag under statistiska centralbyråns disposition och rådets anslagspost reduceras med motsvarande belopp. Uppräkningen har skett i enlighet härmed. Statistiska centralbyrån avser att i sina petita för budgetåret 1963/64 föreslå en minskning av löneanslaget med belopp motsvarande skillnaden i lön för ett halvt årsbiträde i kontorist- resp. kontorsbiträdesgraden.

B. 2. Ökningen motiveras av höjda sjukvårdskostnader och resekostnads- och traktamentsersättningar samt en väntad utökning av rådets verksamhet.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att även om en effektivisering av trafiksäkerhetsrådets verksamhet i och för sig framstår som fullt motiverad, vill statskontoret beträffande förslaget om personalförstärkningar framhålla, att rådets nuvarande organisation grundar sig på beslut, som statsmakterna efter särskild utredning i ämnet fattat så sent som vid 1959 års riksdag (statsverksprop. 1959, VI ht, s. 75 ff). Enligt statskontorets mening har i ärendet icke förebragts sådana omständigheter, att tillräckliga skäl föreligger att nu frångå statsmakternas beslut år 1959 beträffande trafiksäkerhetsrådets organisation. Statskontoret anser sig följaktligen icke kunna biträda rådets förslag om personalförstärkningar, vilket till väsentlig del framfördes även i föregående års petita utan att vinna tillmötesgående. I den mån viss forskningsverksamhet alltså anses böra bedrivas i rådets egen regi torde kostnaderna för densamma liksom hittills få bestridas över rådets forskningsanslag.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för en tjänst som kontorist i Ae 9 i stället för en tjänst som kanslibiträde i Ag 7. Däremot kan jag icke biträda förslaget om lönereregleringar.

Under hänvisning till vad statskontoret i sitt yttrande anfört kan jag inte biträda rådets förslag att inrätta nya tjänster. Kostnaderna för avlöning av personal för forskningsuppgifter torde därför även i fortsättningen bestridas från rådets anslag till forskning.

För automatiska kostnadsökningar till följd av beslut vid 1962 års riksdag beräknar jag 11 000 kr.

Arvodena till rådets ledamöter har under innevarande budgetår höjts. På grund härav föreslår jag, att posten Arvoden till ledamöter räknas upp med 7 000 kr.

I fråga om omkostnaderna förordar jag, att anslagsposten till kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor räknas upp med 4 000 kr. Posten Övriga omkostnader bör höjas med 2 000 kr.

Anslaget torde sålunda uppföras med (204 000 + 24 000) 228 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för statens trafiksäkerhetsråd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Stat*Avlöningar*

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	31 400
2. Arvoden till ledamöter	45 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	34 800

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 300
	140 600

Omkostnader

1. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor	53 400
2. Övriga omkostnader	34 000
	87 400

Summa kr. 228 000

b) till *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 228 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[32] 10. **Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	550 000	480 600	93 800
1962/63	700 000		
1963/64 (förslag)	900 000		

Statens trafiksäkerhetsråd (skr. 1/9 1962) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kr.

Motiv

För innevarande budgetår har beviljats ett anslag av 700 000 kr., varav en avsevärd del åtgår för uppläggnings- och studiet av försöken med tillfälliga hastighetsbegränsningar. Rådets egen undersökningsverksamhet bedrivs inom arbetsgruppen TRAG, medan övrig trafiksäkerhetsforskning utföres vid vetenskapliga institutioner och av enskilda forskare.

Rådets egen undersökningsverksamhet omfattar bl. a. försök med tillfälliga hastighetsbegränsningar i samråd med 1961 års trafiksäkerhetskommitté, konstruerande av index för vägtrafikolyckor i syfte att skapa förutsättningar för kännedom om olyckornas uppkomst och förlopp, studier av väderlekens inflytande på olyckssituationen, studier av olyckstypen på körning bakifrån samt studier rörande vägtrafikolyckor i Uppsala län. Haverikommissionens verksamhet har vidgat kännedomen om de fordons- tekniska bristernas betydelse i olyckssammanhang. I syfte att revidera den statistiska redovisningen av trafikolyckorna pågår samarbete mellan statistiska centralbyrån, trafiksäkerhetsrådet och övriga berörda myndigheter

och organisationer. Förslag i ämnet väntas kunna framläggas under år 1963. Rådet har vidare igångsatt studier rörande fotgångarolyckor. Studierna kan ge värdefulla anvisningar om trafikupplysningens och trafikpropagandans uppläggning och inriktning. Vidare avses undersökningar rörande unga förare olycksbenägenhet påbörjas under budgetåret 1962/63.

I fråga om den forskningsverksamhet, som bedrivs vid olika vetenskapliga institutioner och av enskilda forskare, framhåller rådet bl. a. följande. Inom det psykologiska forskningsområdet har studier bedrivits beträffande förhållanden vid bilmöten under mörker. Härvid har klarlagts billjusens bristfällighet och de stora risker, som förare i allmänhet tager under mörkerkörning. Studierna har även lämnat värdefulla bidrag till kännedomen om ögats adaptationstid efter möte med bländande billjus. Vidare har igångsatts studier beträffande förarens reaktionstid och hastighetsbedömning. Studier har utförts eller påbörjats rörande bl. a. barns lekvanor, beteenden och aktionsområden i modern storstadsbebyggelse samt barns trafikmognad. Dessa undersökningar har redan lett till revidering av de riktlinjer som råder för undervisning av barn i trafikkunskap. En intervjuundersökning av ett visst rattfylleriklientel har påbörjats, varigenom rattfyllerilagstiftningens effekt ur olika synpunkter väntas bli belyst.

Inom det medicinska området dominerar forskningen rörande den biologiska toleransen i samband med retardationer vid bilkollisioner. Den metodik, som presenterats, lämpar sig väl för studier av hur de olika skadevållande faktorerna kan påverkas och varieras genom användning av säkerhetsbälten, skyddande stoppningar och därmed jämförliga anordningar för skydd av människokroppen mot skador. Vidare skall bl. a. studeras bilsätens verkan i olyckssituationer på säkerhetsbälten samt på förare och passagerare. Svensk forskning intager genom dessa undersökningar en rangplats i internationellt sammanhang. Vidare bedrivs studier i syfte att utröna betydelsen i olyckssammanhang av motorfordonsförarens sjukdom och lyte. Undersökningar pågår därjämte för att belysa alkoholens roll i olyckssammanhang. Undersökningar om bilars vindrutor och deras skadeverkningar väntas kunna ge vissa besked om lämpligt material till vindrutor samt om vindrutornas utförande och fastsättning. Studier rörande motorfordons signaler ur trafiksäkerhetssynpunkt väntas leda till förbättrade signalanordningar. Vidare pågår en undersökning, som syftar till att klarlägga den mänskliga balansapparatusens betydelse vid bilkörning.

Inom den teknisk-naturvetenskapliga sektorn bedrivs bl. a. en undersökning rörande polariserat ljus hos bilstrålkastare i syfte att eliminera bländningsrisken.

För några år sedan startade på rådets bekostnad forskningsverksamhet inom ämnesområdet trafiksäkerhet och samhällsplanering. På rådets initiativ har under våren 1962 bildats en särskild kommitté för handhavande av frågor rörande denna forskning. Verksamheten bedömes som mycket

väsentlig ur de synpunkter rådet har att beakta och rådet är berett att satsa betydande belopp för verksamhetens bedrivande.

För innevarande budgetår tillgängliga medel för trafiksäkerhetsforskning avses skola disponeras sålunda: TRAG 220 000 kr., psykologisk forskning 60 000 kr., medicinsk forskning 150 000 kr., teknisk-naturvetenskaplig forskning 175 000 kr. samt reserv för bl. a. stipendier för utbildning av forskare 20 000 kr.

Något detaljprogram för rådets forsknings- och undersökningsverksamhet under budgetåret 1963/64 kan icke lämnas på nuvarande stadium. Enligt rådets mening bör ett till 800 000 kr. förhöjt belopp stå till förfogande för denna verksamhet. Vid beräkningen av detta belopp har beaktats rådets begäran om överförande av vissa kostnader för TRAG:s verksamhet till avlöningsanslaget.

Departementschefen

Vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1963/64 har trafiksäkerhetsrådet utgått från att vissa kostnader för verksamheten inom TRAG skulle överföras till avlöningsanslaget. Vid anmälan av sistnämnda anslag förklarade jag mig icke kunna biträda rådets förslag i detta avseende. I stället bör, i enlighet med hittills tillämpade normer, kostnaderna för den personal som erfordras i den mån rådet självt bedriver forskning bestridas från här ifrågavarande anslag. Med hänsyn härtill och för att öka rådets möjligheter att lämna bidrag till trafiksäkerhetsforskningen föreslår jag att förevarande anslag höjes med 200 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (700 000 + 200 000) 900 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[33] 11. **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande**

Under förevarande anslag är för innevarande budgetår upptaget ett belopp om 900 000 kr. Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) har hemställt, att anslaget måtte höjas med 1 300 000 kr.

Nästan alla åtgärder för att skapa ökad säkerhet i trafiken måste åtföljas av en väl upplagd upplysningsverksamhet. Den insats som från NTF:s sida kan göras i detta sammanhang beror i hög grad på storleken av de anslag som ställes till föreningens disposition.

Trafikförsäkringsföreningen har sedan ett antal år tillbaka lämnat NTF bidrag till dess verksamhet. Jag har med föreningen tagit upp frågan om den fortsatta finansieringen av NTF:s verksamhet. Förhandlingarna torde dock icke bli slutförda förrän i början av år 1963. I avvidan härpå torde i riksstatsförslaget under förevarande rubrik böra preliminärt upptagas ett oförändrat belopp av 900 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1963/64 beräkna till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* ett anslag av 900 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sjöfart***Sjöfartsverket*****[34] 1. Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	5 635 000	5 699 683
1962/63	5 806 000	
1963/64 (förslag)	6 558 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 1 075 000 kr.

1. Löneregleringar

	Ökning
a) 2 sjöfartsråd Bo 1—Bo 3	7 128
b) 1 avdelningsdirektör Bo 1 — sjöfartsråd Bo 3	3 564
c) 3 byrådirektörer Ao/Ae 27 — avdelningsdirektör Bo 1 ...	9 972
d) 1 sjöåklagare Ae 27—Bo 1	5 646
e) 3 byrådirektörer Ao 25—Ao 27	9 216
f) 1 militärhydrograf Ao 23 — byrådirektör Ao 27	1 356
g) 1 förste skeppsmättningskontrollör Ae 23 — byrådirektör Ae 27	1 356
h) 2 förste byråinspektörer Ao/Ae 23 — byrådirektör Ao/Ae 25	2 640
i) 2 förste byråingenjörer Ae 21—Ae 23	3 660
j) 2 förste byråinspektörer Ae 21—Ae 23	4 128
k) 1 förste byråsekreterare Ao 21—Ao 23	1 365
l) 4 förste byråsekreterare Ae 21—Ae 23	7 320
m) 1 redaktör Ao 21—Ao 23	2 508
n) 1 statshydrograf Ae 21—Ae 23	2 508
o) 2 amanuenser i bef.-gång — förste byråsekreterare Ae 21	3 630
p) 1 byråingenjör Ae 19 — förste byråingenjör Ae 21	2 256
q) 1 byråingenjör Ae 19 — statshydrograf Ae 21	996
r) 1 ingenjör Ao 17 — förste byråingenjör Ao 21	2 832
s) 1 ingenjör högst Ae 15 — förste byråingenjör Ae 21 ...	5 268
t) 1 förvaltare Ao 17—Ao 19	2 040
u) 1 assistent Ae 17—Ao 19	2 040
v) 1 assistent Ao 15—Ao 17	900
w) 1 ingenjör Ae 15 — byråingenjör Ae 19	2 355
x) 1 maskinmästare Ae 15 — maskinchef Ae 17	1 836
y) 1 kontorsskrivare Ao 13 — förste kontorsskrivare Ao 15	804

	Ökning
z) 1 förrådsmästare Ae 12 — verkmästare Ae 15	720
å) 4 kontorister Ao/Ae 9 — kansliskrivare Ao 11	3 984
ä) 1 förste expeditionsvakt Ao 9 — materialförvaltare Ao 10	648
ö) 3 kanslibiträden Ao 7 — kontorister Ao 9	2 460
aa) 2 kanslibiträden Ae 7 — kontorister Ae 9	1 212
ab) 1 kontorsbiträde i bef.-gång — kanslibiträde Ae 7	492
2. Ändrad tjänstebenämning	
1 statshydrograf Ao 27 — byrådirektör Ao 27	—
3. Nya tjänster	
a) 1 förste byråinspektör Ae 23	21 876
b) 1 förste byråingenjör Ae 21	19 728
c) 1 förste byråsekreterare Ae 21	19 728
d) 1 amanuens i bef.-gång	17 796
e) 1 kanlist i bef.-gång	13 044
4. Vissa arvoden m. m.	5 220
5. Anställning av extra personal	42 000
6. Rörligt tillägg	81 150
7. Omräkningar	
a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	704 887
b) Uppräkning av diverse arvoden	11 000
c) Ökat medelsbehov för sjömätningsspersonal i anledning av militär arbetstidsreglering	25 000
d) Löneklassändringar	7 071
e) Tjänstetidsbefordran m. m.	1 584
f) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	8 076
	1 075 000

1. b) Chef för ekonomiska sektionen är sedan den 1 juli 1960 en avdelningsdirektör i Bo 1. Styrelsen har tidigare flera gånger föreslagit, att ifrågavarande sektion måtte ombildas till byrå, därvid sektionschefen borde få ställning som sjöfartsråd (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962, s. 152). Förslaget framföres nu på nytt.

1. n) Vid de numera regionalt organiserade sjömätningarna tjänstgör ifrågavarande statshydrograf såsom regionchef, vilket innebär att han självständigt har att organisera och leda sjömätningsarbetet inom det aktuella området. Normalt disponerar han därvid över ca åtta sjömätnings-

fartyg med ett tjugufemtal mättningsförrättare och i allt en personal på närmare tvåhundra man.

2. Fr. o. m. den 1 juli 1962 har i utbyte mot en tjänst som statshydrograf i Ao 23 inrättats en befattning som statshydrograf i Ao 27. Styrelsen föreslår, att tjänstebenenämningen ändras till byrådirektör.

3. e) Det löpande arbetet på kanslibyråns personalsektion har successivt vuxit i omfattning, vilket bl. a. sammanhängt med utbyggnaden i olika hänseenden av sjöfartsverkets personalorganisation, den pågående rationaliseringen av lots- och fyrväsendet med åtföljande personalomställningar, det allt intensivare kontaktarbetet med personalorganisationerna, tillkomsten av företagsnämndsverksamheten etc. Med denna utveckling är det av betydelse, att de högre befattningshavarna på sektionen kan avlastas rutinbetonade och mindre kvalificerade göromål. Med tanke härpå föreslås inrättandet av en tjänst som kanslist i regl. befordringsgång.

7. b) I anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal ingår ett belopp om ca 110 000 kr. för bestridande av löner till telefonister och diverse extra personal. På grund av 1962 års generella lönehöjning bör beloppet uppräknas med 11 000 kr.

7. c) Fr. o. m. den 1 januari 1963 kommer en arbetstidsreglering att genomföras för militär personal. Denna reglering torde jämväl beröra tjänstgöringen å sjömättningsfartygen, som huvudsakligen är militärt bemannade. Följden härav blir en viss ökning av personalkostnaderna. Denna kan icke ännu mera exakt anges, men styrelsen anser sig böra föreslå, att ett belopp om 25 000 kr. ställs till förfogande för ändamålet.

Yttrande

Statens lönenämnd, som yttrat sig över yrkandena under bl. a. p. 1. m) och n) samt 3. b), har icke något att erinra mot lönegradsplaceringen av den till inrättande föreslagna tjänsten som förste byråingenjör i Ae 21. Av remitterade yrkanden om lönegradsuppflyttning kan nämnden endast biträda förslaget om höjning av en tjänst som statshydrograf i Ae 21 till Ae 23.

Departementschefen

Jag biträder styrelsens förslag om inrättande av en tjänst som kanslist i reglerad befordringsgång inom styrelsens kanslibyrå. I övrigt anser jag mig icke kunna tillmötesgå de framställda önskemålen om nya tjänster. Den till styrelsens ekonomiska sektion knutna avdelningsdirektörstjänsten i Bo 1 förslår jag omvandlad till befattning som sjöfartsråd i Bo 1, därvid sektionen ombildas till byrå. I överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet tidigare denna dag föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör medel beräknas för uppflyttning av dels en

tjänst som statshydrograf i Ae 21 till lönegraden Ae 23, dels en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringgång till tjänst som kanslibiträde i Ae 7. En statshydrograf i Ao 27 bör i enlighet med styrelsens förslag fortsättningsvis ha tjänstebenenämningen byrådirektör.

I övrigt beräknar jag ökat medelsutrymme för uppräknig av diverse arvoden med 10 000 kr. Styrelsens bedömning av medelsbehovet med hänsyn till redan genomförda lönegradsuppflyttningar, till löneklassändringar och till tjänstetidsbefordran godtages. Posterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör höjas med resp. 579 500 och 5 400 kr. — Vad angår den arbetstidsreglering för militär personal, som kommer att genomföras fr. o. m. den 1 januari 1963, kan konsekvenserna härav för sjöfartsstyrelsens del ännu icke överblickas. Jag förutsätter emellertid, att för det fall nämnda arbetstidsreglering medför ökade personalkostnader något hinder icke föreligger mot att låta icke-ordinarie posten belastas därmed.

Anslaget torde i enlighet med det anförda bära upptagas med (5 806 000 + 752 000) 6 558 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för sjöfartsstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för sjöfartsstyrelsen att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ...	2 184 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 308 900
4. Särskilda löneförmåner, <i>förslagsvis</i>	195 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 769 900
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	92 200
Summa kr. 6 558 000	

c) till Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 558 000 kr.

[35] 2. Sjöfartsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 175 000	1 260 898
1962/63	1 198 000	
1963/64 (förslag)	1 365 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 177 000 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning eller minskning
1. Resekostnadsersättningar och trakamenten m. m.	205 308	215 900	+ 16 100
2. Mässpennningar, representationspenningar samt portionskostnader för personal å sjömättningsfartyg	320 816	275 000	+ 50 000
3. Bränsle, lyse och vatten	40 667	55 000	— 14 000
4. Övriga expenser för eget behov ...	320 859	269 100	+ 44 900
5. Sjökort, publikationerna »Svensk lots» och »Svensk fyrlista» samt tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»	288 174	261 000	+ 50 000
6. Omkostnader för sjömansnämnder och särskilda mönstringsförrättare	8 603	20 000	— 5 000
7. Driftvärn och andra beredskapsändamål	2 006	20 000	+ 25 000
8. Vissa medlemsavgifter m. m.	—	—	+ 10 000
			+ 177 000

Motiv

1. Posten bör på grund av höjda resekostnader räknas upp med 16 100 kr.

2. Posten bör med hänsyn till belastningen under föregående budgetår och till inträffade prishöjningar ökas med 50 000 kr.

3. I anslutning till belastningen under det tillämdalupna budgetåret kan posten nedräknas med 14 000 kr.

4. Av den föreslagna uppräknigen avser 12 000 kr. renhållning och städning, 10 000 kr. skrivmateriel etc. samt 8 000 kr. telegram- och telefonkostnader m.m. Till bokinköp samt till inköp och underhåll av möbler begäres en uppräkning med sammanlagt 14 900 kr. med anledning av belastningen, inträffade prishöjningar samt behov av ökat medelsutrymme för erforderliga ersättningsanskaffningar i fråga om kontors- och andra inventarier.

5. Försäljningen av sjökort har under senare år successivt stigit. För eltvalt av budgetåren 1958/59—1961/62 har försäljningsinkomsterna sålunda uppgått till resp. 473 000, 550 000, 635 000 och 646 000 kr. Den successivt ökade tillverkning av sjökort som efterfrågan nödvändiggör och därav följande stigande åtgång på tryckerimaterial jämte prishöjningarna på denna motiverar en uppräknig av posten med 50 000 kr.

6. Av belastningen under föregående budgetår hänför sig 7 900 kr. till kostnader för sjömansnämnderna och 700 kr. till kostnader för särskilda mönstringsförrättare. Att det i sistnämnda fall stannat vid ett så litet belopp beror på att under året en redovisningsteknisk omläggning skett av innebörd att utgifterna för angivna mönstringsförrättare fortsättningsvis skall bokföras på anslag, som disponeras av arbetsmarknadsstyrelsen. Beträffande sjömansnämnderna är enligt sjöfartsstyrelsen belastningssiffran icke rättvisande, då nämnderna icke varit i verksamhet under hela budgetåret. Uppskattningsvis kan kostnaderna för deras del anges till 15 000 kr. för nästa budgetår.

7. Utöver 20 000 kr. för utbildning av driftvärnsmän äskas för nästa budgetår 10 000 kr. för anskaffning av emballage, som i händelse av krig eller krigsfara kan användas vid evakuering av vissa organ inom sjöfartsverket. För att underlätta evakuering bör ytterligare 15 000 kr. ställas till förfogande för mikrofilmning av vissa handlingar och ritningar. Yrkandena under posten belöper sig sålunda sammanlagt till (20 000 + 10 000 + 15 000) 45 000 kr., innebärande en uppräknig med 25 000 kr.

8. Medel bör beräknas för medlemsavgifter till vissa organisationer och institutioner. Såsom exempel kan nämnas ingenjörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission och samma akademis kran- och hisskommission, statens betongkommitté, radionavigeringsnämnden etc. Medlemskap är i dylika fall av största värde för styrelsen, som därigenom får ökade möjligheter att följa med den tekniska ulvecklingen inom olika områden av intresse för dess verksamhet. Det kan även vara av värde att låta befattningshavare inom styrelsen genomgå kurser av olika slag, som har anknytning till vederbörandes arbetsuppgifter. För de fall kursavgifter utgår, bör medel finnas för deras bestridande. Styrelsen beräknar medelsbehovet för medlems- och kursavgifter till ca 10 000 kr.

I detta sammanhang må nämnas, att sjöfartsstyrelsen begärt anvisning av medel under särskilt anslag till sjövettspropaganda. Styrelsen framhåller, att det på grund av den under senare år kraftligt ökade småbåtstrafiken befunnits nödvändigt att samordna och intensifiera upplysningsverksamheten i fråga om sjösäkerhets- och sjötrafikförhållanden. För ändamålet har tillsatts den s. k. sjövettskommittén, vari ingår representanter för berörda statliga myndigheter samt enskilda sjöfarts- och sjösportsorganisationer etc. Kommitténs arbete föranleder visst medelsbehov för nästa budgetår,

nämligen dels 15 000 kr. för extra skriv- och arbetshjälp, dels 45 000 kr. för utarbetande, tryckning och distribution av broschyrer, medverkan i radio- och televisionsprogram etc. Det sammanlagda medelsbehovet blir sålunda 60 000 kr.

Departementschefen

Under posterna Resekostnadsersättningar och traktamenten m. m. samt Mässpenningar etc. räknar jag med ökat medelsbehov av 10 000 resp. 50 000 kr. Däremot torde posten Bränsle, lyse och vatten med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår kunna nedräknas med 12 000 kr. Posten Övriga expenser för eget behov föreslås uppräknad med 30 000 kr., därav 12 000 kr. hänför sig till renhållning och städning, 12 000 kr. till anskaffningsbehov i fråga om möbler och kontorsutrustning, facklitteratur och skrivmateriel etc. samt 6 000 kr. till telegram och telefon. Posten Sjökort etc. bör med hänsyn till den ökade trycknings- och försäljningsverksamheten ökas med 44 000 kr. För övriga hittillsvarande poster räknas med oförändrade belopp utom för posten Omkostnader för sjömansnämnder, som torde kunna minskas med 5 000 kr. Slutligen föreslås medel anvisade för vissa tillkommande ändamål. Sålunda torde 40 000 kr. böra ställas till förfogande för den sjövettspropaganda, som igångsatts under sjöfartsstyrelsens medverkan. Vidare torde ett belopp av 10 000 kr. beräknas för vissa i det föregående redovisade medlems- och kursavgifter. — I enlighet med det anförda bör anslaget uppföras med (1 198 000 + 167 000) 1 365 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöfartsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 365 000 kr.

[36] 3. Lots- och fyrstaten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	25 052 000	26 538 773
1962/63	25 701 000	
1963/64 (förslag)	26 948 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 1 475 400 kr.

Ökning eller
minskning

1. Personal å lotsdistriktsexpeditionerna

Nya tjänster

a) 2 ingenjörer högst Ae 15 + 27 600

Ökning eller
minskning

Uppflyttning i lönegrad:

b) 6 lotsdirektörer Ao 27—Bo 1	+	35 664
c) 6 lotskassörer Ao 13—Ao 15	+	9 132
d) 6 kontorister Ao 9 — kansliskrivare Ao 11	+	4 368

2. Personal vid lotsplatserna

a) Personalförstärkning vid Mälarens lotsplats	+	55 620
b) 7 båtmän Ae 8 (motorskötare Ae 9) — förste reparatörer Ae 11	+	12 768
c) Lönekostnader i samband med radarutbildning av lotspersonal	+	14 200

3. Personal vid fyrstaten

a) Indragning av tjänster i samband med automatisering av fyren Landsort, nämligen 1 fyrmästare Ao 15 samt 1 förste fyrvaktare Ao 11	—	26 448
b) Indragning av 1 fyrmästare Ao 10 i samband med automatisering av fyren Morups Tänge	—	11 088
c) Indragning av 2 fyrvaktare Ae 8 i samband med viss ändring av fyren Ölands södra grund	—	18 888
d) Inrättandet av 5 nya tjänster som underfyrmästare Ae 13 (inrättas vid vissa fyrplatser för att bereda beföringsmöjlighet åt innehavare av tjänster som förste fyrvaktare i A 11, vilka tjänster samtidigt vakantsättes)	+	6 360

4. Personal å tjänstefartyg och därmed jämställda fartyg

a) 5 maskinister Ao 13 — maskinmästare Ao 15	+	6 576
b) 1 maskinist Ao 12 — maskinmästare Ao 15	+	720
c) 1 förste motorskötare Ae 9 — maskinist Ae 11	+	1 344

5. Ökat medelsbehov i anledning av prop. 169/1962	+	73 324
---	---	--------

6. Tjänstetidsbefordran	—	5 400
-------------------------------	---	-------

7. Uppräkning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal	+	220 000
---	---	---------

8. Särskilda löneförmåner etc.

a) Ökning till följd av förslag under 2 c) ovan	+	8 800
b) Minskning till följd av förslag under 3 a—c) ovan	—	11 134
c) Ökning till följd av införandet av arvodestillägg till personal å Erholmens gasstation	+	4 600

9. Rörligt tillägg	+	1 059 800
--------------------------	---	-----------

10. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+	7 482
---	---	-------

+ 1 475 400

Motiv

1 a). I anslutning till den fortskridande automatiseringen av fyrväsendet har en successiv utbyggnad skett av den lokala serviceorganisationen inom lotsdistrikten. De senaste tre budgetåren har sålunda inrättats två tjänster som fyringenjör i Ae 19 och sex tjänster som ingenjör i högst Ae 15. För nästa budgetår föreslås tillskapande av ytterligare två ingenjörsbefattningar med sistnämnda lönegradsplacering.

2 a). Under senare år har lotsningsfrekvensen vid Mälarens lotsplats kraftigt ökat. Sålunda var antalet lotsningar vid platsen under ettvarvt av budgetåren 1959/60, 1960/61 och 1961/62 resp. 3 072, 3 580 och 3 700. Lotspenninginkomsten uppgick under samma tid till resp. 610 000, 673 000 och 714 000 kr. För att möjliggöra en tillfredsställande lotsningstjänst har under föregående budgetår en förstärkning av lotspersonalen skett med fem befattningshavare. Härför har Kungl. Maj:t medgivit erforderligt överskridande av berörda anslagspost.

2 b). Under senare år har lotsbåtsbeståndet tillförts ett betydande antal större dieselmotordrivna båtenheter utrustade med olika tekniska hjälpmedel. Som styrelsen påpekat redan i fjolårets petitaskrivelse (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 162) har i samband med moderniseringen behov befunnits föreligga att åtminstone vid de större lotsplatserna ha tillgång till tekniskt mera kvalificerad servicepersonal. Denna skulle med biträde av övrig båtpersonal kunna taga hand om sådana reparations- och underhållsarbeten å båtmaskineriet, som f. n. icke kan utföras vid lotsplatserna utan som för höga kostnader måste ombesörjas vid varv eller verkstäder. Fr. o. m. innevarande budgetår har med hänsyn härtill fem tjänster som förste reparatör i Ae 11 inrättats i utbyte mot lika många båtmans- eller motorskötarebefattningar. För nästa budgetår föreslås sju ytterligare sådana reparatörstjänster tillskapade genom motsvarande utbyte.

3 a). Fyren Landsort avses automatiserad under innevarande budgetår, vilket möjliggör indragning av två tjänster, nämligen en som fyrmästare i Ao 15 och en som förste fyrvaktare i Ao 11. Därmed följer ett minskat medelsbehov om ca 38 400 kr.

3 b). Fyren Morups Tånge har vid slutet av föregående budgetår ändrats till helautomatisk drift. Därmed kan den till fyrplatsen knutna tjänsten som fyrmästare i Ao 10 indragas, vilket föranleder ett minskat medelsbehov om 16 000 kr.

3 c). Maskinutrustningen vid fyren Ölands södra grund avses moderniserad bl. a. genom utbyte av nuvarande likströmsaggregat mot helautomatiska dieselgeneratorer för växelström. Därmed kan två tjänster som fyrvaktare i Ae 8 indragas, vilket möjliggör en årsbesparing om c:a 27 000 kr.

3 d). Redan vidtagna åtgärder för rationalisering och modernisering av fyrväsendet har för en stor del av befattningshavarna vid fyrstaten medfört avsevärt försämrade möjligheter till befordran i förhållande till vad de

haft anledning räkna med vid sin anställning. Styrelsen finner det angeläget med en löneförbättring för i första hand sådana förste fyrvaktare, som till följd av rationaliseringen icke kunnat vinna befordran till fyrmästare. Lämpligt synes vara att under en övergångstid inrätta särskilda personliga befattningar i lönegraden Ae 13 med tjänstebenenämningen underfyrmästare. För nästa budgetår föreslås tillskapande av fem sådana befattningar.

7. En successivt ändrad löneklasstruktur för personalen vid lots- och fyrstaten motiverar en uppräkningspost till avlöningar till icke-ordinarie personal med 200 000 kr. Posten bör vidare höjas med 20 000 kr. för att täcka ökade utgifter för arvoden åt tillsyningsmän vid obevakade fyrar.

8 c). Särskilda arvodestillägg utgörande ersättning för bl. a. obekvämt arbetstid har fastställts att fr. o. m. den 1 juli 1962 utgå till personal vid Erholmens gasstation. Härav följer ett ökat medelsbehov om 4 600 kr.

I skrivelse den 5 november 1962 har sjöfartsstyrelsen föreslagit indragning av Ratans lotsplats fr. o. m. den 1 januari 1964 och överföring av lotsningstjänsten till Bjuröklubbs och Bredskärs lotsplatser. Enligt personalstaten för Ratans lotsplats finnes vid denna anställda 1 överlots Ao 13, 2 lotsar Ao 11, 1 reservlots Ae 9 och 1 båtman Ae 8. Kostnaderna för avlöning av denna personal uppgår till sammanlagt ca 89 000 kr. för helt år. Vid bifall till styrelsens förslag skulle för budgetåret 1963/64 uppkomma en besparing motsvarande ungefär hälften av detta belopp eller 44 600 kr. — I en annan skrivelse den 30 november 1962 har styrelsen i anslutning till slopandet av lotsplikten i Falsterbokanalen föreslagit indragning fr. o. m. den 1 juli 1963 av tre befattningar, nämligen 1 lots Ao 11 och 2 lotsar Ae 11. Därigenom skulle för budgetåret 1963/64 uppkomma en besparing av 51 000 kr.

Departementschefen

Som ett led i de pågående strävandena att rationalisera lotsplatsorganisationen föreslås Ratans lotsplats slopad fr. o. m. den 1 januari 1964. Härigenom kan fem lots- och båtmanstjänster indragas. Därjämte föreslås tre lotstjänster vid Öresunds södra lotsplats indragna fr. o. m. den 1 juli 1963 till följd av den slopade lotsplikten i Falsterbokanalen. Jag tillstyrker de föreslagna ändringarna i lotsplatsorganisationen och den härigenom möjliga personalindragningen. De minskade kostnaderna för grundlöner och särskilda löneförmåner kan uppskattas till ca 66 000 kr. Å andra sidan beräknar jag ökat medelsbehov om ca 55 000 kr. för en redan genomförd personalförstärkning vid Mälarens lotsplats.

Vissa personalminskningar blir enligt styrelsen också möjliga under nästa budgetår på fyrväsendets område genom där pågående rationaliserings- och moderniseringsarbete. Sålunda kan i anslutning till automatisering av fyrarna Landsort och Morups Tånge samt till viss teknisk änd-

ring av fyren Ölands södra grund tillhopa fem fyrmästare- och fyrvaktare-tjänster indragas, vilket medför minskade avlöningskostnader med ca 68 000 kr. Vad styrelsen sålunda föreslagit tillstyrker jag. Likaledes biträder jag styrelsens förslag om inrättandet av två ingenjörstjänster i högst Ae 15, vilka erfordras för det ökade tekniska servicearbetet i samband med fyr-automatiseringen.

Styrelsens förslag om inrättande av tjänster som förste reparatör i Ae 11 i utbyte mot befattningar som båtman i Ae 8 resp. motorskötare i Ae 9 tillstyrker jag såtillvida, att jag anser fyra sådana tjänster böra tillskapas.

I samband med rationaliseringsåtgärderna inom lots- och fyrstaten kan svårigheter uppkomma att i vissa fall omplacera överbliven personal m. m. Kungl. Maj:t torde därför — liksom skett för innevarande budgetår — böra inhämta riksdagens bemyndigande att i mån av behov överföra ordinarie personal på övergångsstat och att i övrigt vidtaga de övergångsåtgärder, som kan befinnas erforderliga.

I övrigt kan jag endast biträda sådana förslag, som avser utgiftsförändringar av automatisk karaktär. Medelsbehovet i anledning av redan genomförda lönegradsändringar etc., löneklassuppflyttningar, tjänstetidsbefordran och införandet av vissa arvodestillägg beräknar jag sålunda till samma belopp som styrelsen. Medelsutrymmet för arvoden åt tillsyningsmän vid obehållade fyror bör ökas med 10 000 kr. Posterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter föreslås höjda med 1 001 600 resp. 6 000 kr. — I enlighet med det anförda torde anslaget böra upptagas med $(25\,701\,000 + 1\,247\,000)$ 26 948 000 kr.

I detta sammanhang vill jag erinra om att ett belopp om 150 000 kr., uppfört under särskild anslagsrubrik, ställts till förfogande innevarande budgetår för att möjliggöra utbetalning av ersättningar till vissa lotsar för förluster, som kan uppkomma vid avyttring av bostadsfastigheter till följd av flyttning av lotsplatsen i Salmis (jfr bil. 12 till statsverkspropositionen 1962, s. 172). Ersättningarnas storlek i de enskilda fallen har ännu icke bestämts. Av uppgifter som inhämtats från sjöfartsstyrelsen framgår dock, att en viss icke obetydlig behållning torde uppkomma å anslaget. Kungl. Maj:t torde böra inhämta riksdagens bemyndigande att denna behållning — enligt de närmare föreskrifter som meddelas av Kungl. Maj:t — får användas för utbetalning av liknande ersättningar, som kan aktualiseras genom indragningen av Skäggenäs och Ratans lotsplatser. Sedan ersättningsfrågorna i här avsedda fall prövats och avgjorts, torde Kungl. Maj:t få lämna riksdagen en närmare redogörelse för dessa ärenden.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lots- och fyrstaten, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i mån av behov överföra ledigbliven ordinarie personal vid lots- och fyrstaten på övergångsstat och att i övrigt vidtaga de övergångsanordningar som kan bli erforderliga i anledning av i det föregående redovisade rationaliseringsåtgärder inom lots- och fyrstaten;

c) godkänna följande avlöningsstat för lots- och fyrstaten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 108 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	8 399 400
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 064 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 044 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	330 200
Summa kr.	26 948 000

d) till *Lots- och fyrstaten*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 26 948 000 kr.

e) medgiva att det för budgetåret 1962/63 anvisade reservationsanslaget Ersättningar i anledning av flyttning av lotsplatsen i Salmis må användas på sätt föreslagits i det föregående.

[37] 4. Lots- och fyrstaten: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	5 728 000	6 210 848
1962/63	6 141 000	
1963/64 (förslag)	6 582 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 957 000 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m.m.	53 637	45 000	+ 10 000
2. Resersättningar	283 714	207 000	+ 93 000
3. Expenser:			
a) Renhållning och städning	48 427	64 000	+ 13 000
b) Telegram, telefon etc.	150 832	150 000	+ 5 000
c) Inköp och underhåll av möbler etc.	24 043	3 000	+ 3 000
d) Bokinköp etc.	5 733	3 000	+ 3 000

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning eller minskning
4. Övriga utgifter:			
a) Förbrukningsartiklar	1 165 286	1 300 000	+ 50 000
b) Reparation och underhåll av fast och flytande mate- riel etc.	1 714 886	1 495 000	+ 435 000
c) Legor för lotsbåtar	12 638	25 000	— 15 000
d) Drift av lotsbåtar	344 082	335 000	+ 40 000
e) Reparation och underhåll av lotsbåtar	699 536	850 000	+ 150 000
f) Resor i samband med lots- ning	1 101 204	1 125 000	+ 100 000
g) Bojar och prickar	559 752	465 000	+ 70 000
			+ 957 000

Motiv

1. Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår bör posten till sjukvård uppräknas med 10 000 kr.

2. Av belastningen å posten under föregående budgetår hänför sig ca 32 000 kr. till kostnader i anledning av anstånd för befattningshavare med ändring av stationeringsort samt ca 45 000 kr. till rese- och traktamentskostnader orsakade av andra extraordinära behov, däribland sådana kostnader som betingats av personalutbildning i samband med rationaliseringen inom lotsväsendet. För dylika utgifter har något medelsutrymme icke beräknats innevarande budgetår. Styrelsen föreslår, att för nästa budgetår ett belopp om 50 000 kr. reserveras för angivna ändamål. För bestridande av de rese- och traktamentskostnader, som föranleds av lotsars deltagande i de vid sjöbefälsskolorna anordnade radarutbildningskurserna kräves ytterligare 25 000 kr. Posten förutses vidare komma att belastas med ca 3 000 kr. i anledning av den under hösten 1961 igångsatta företagsnämndsverksamheten, för vilket ändamål medel tidigare icke beräknats. I anledning av inträffade pris- och kostnadsstegringar bör slutligen uppräknings ske med 15 000 kr. Den sammanlagda föreslagna ökningen blir sålunda (50 000 + 25 000 + 3 000 + 15 000) 93 000 kr.

3. a) Delposten till renhållning och städning bör med hänsyn till lönehöjningar för städpersonalen uppräknas med 13 000 kr. Av ökningen hänför sig 3 000 kr. till städningen av lotsdistriktsexpeditionerna och 10 000 kr. till städningen av sjöfartsverkets lokaler å lotsplatserna.

3. b) Erfarenheten visar, att den fortlöpande automatiseringen av telefonnätet medför en ökning av telefonkostnaderna. En uppräknings av posten torde därför böra ske med 5 000 kr.

3. c), d) Till inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner etc. disponeras f. n. 3 000 kr., och ett lika stort belopp står till förfogande för bokinköp, bindning av böcker och handlingar etc. Detta medelsutrymme har varit oförändrat sedan sjöfartsverkets tillkomst. Med hänsyn till de betydande prisstegringar som inträffat under de gångna åren anser styrelsen det motiverat, att ifrågavarande delposter räknas upp med 3 000 kr. vardera.

4. a) Med hänsyn till inträffade prisstegringar bör delposten uppräknas med 50 000 kr.

4. b) Styrelsen konstaterar, att ett antal fyrskepp under senare år utbyts mot fasta fyrrar. Därmed har följt, att de under delposten Reparation och underhåll av obehållade fyrrar etc. redovisade kostnaderna ökat, medan de kostnader som belastar delposten Reparation och underhåll av fyrskepp, tjänstefartyg etc. minskat. En fortsatt sådan omfördelning i kostnadshänseende kan förutses ske även framdeles. Att successivt vid medelsberäkningen beakta denna omfördelning så att envar av de båda posterna motsvarar det faktiska medelsbehovet är förenat med svårigheter. Styrelsen anser sig under sådana förhållanden böra föreslå, att de berörda posterna sammanslås till en enda. Att så sker kan motiveras även av att det reparations- och underhållsarbete, som utföres med anlitan av de båda posterna, i betydande utsträckning avser samma slags materiel, nämligen fyrapparat samt elektroteknisk och maskinell utrustning. Det kan även sägas, att sammanslagningen ger styrelsen en ökad rörelsefrihet i fråga om inriktningen av arbetet under olika år. Den nya posten kan förslagsvis benämnas Reparation och underhåll av fast och flytande materiel inom lotsdistrikten med undantag av lotsbåtar samt bojar och prickar. För sistnämnda båda materielgrupper bör kostnaderna liksom hittills redovisas under särskilda delposter.

Medelsbehovet under den föreslagna gemensamma delposten beräknar styrelsen till 1 930 000 kr., vilket innebär en ökning med 435 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår. Av ökningen hänför sig 135 000 kr. till inträffade prisstegringar, medan 300 000 kr. främst motiveras av det reparations- och underhållsarbete, som följt med det under senare år starkt ökade beståndet av olika slags teleteknisk materiel. Av medelsbrist har underhållet beträffande denna materiel tidigare måst eftersättas. För att i någon mån inhämta eftersläpningen har styrelsen under de senaste budgetåren tagit i anspråk belopp i storleksordningen 100 000—200 000 kr. årligen från anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten, detta till förfång för de ändamål som ifrågavarande anslag avser att tillgodose.

4. d) En uppräknig av posten bör ske med 40 000 kr., vilket motiveras dels av inträffade pris- och kostnadsstegringar, dels av den ökade drivmedelsförbrukning, som följer med den successiva övergången från brännolja-drivna till bensindrivna motorer i lotsbåtarna.

4. e) Den föreslagna uppräknings om 150 000 kr. motiveras dels av inträffade prisstegringar, dels av den ökade underhållsvolymen genom anskaffningen under senare år av större båtar med kraftigare motorer, dels av det underhållsbehov, som följer med anskaffningen av teleteknisk materiel till båtarna. — I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår bör av posten ett belopp om 100 000 kr. reserveras för erforderlig komplettering av säkerhetsutrustningen på lotsbåtarna.

4. f) Uppräknings med 100 000 kr. föranledes av de höjda resekostnaderna.

4. g) Styrelsen upprepar sitt i fjol framförda förslag om prickningsskyldigheten för lotsar (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 167). Denna skyldighet innebär, att lotsarna vid de flesta lotsplatser skall färdigställa, utsätta, intaga och underhålla de prickar, som tillhör vederbörande lotsplats' prickningsområde. Styrelsen anser, att den bör ha befogenhet att avgöra, huruvida i särskilda fall — med hänsyn till arbetsbelastningen på ifrågakommande lotsplatser — lotsarna må befrias från arbetet med prickarnas iordningställande och underhåll samt medel anvisas för utläggande av arbetena på entreprenad eller för anlåtande av särskild arbetskraft. Det ökade medelsbehov, som föranleds härav, beräknas till 35 000 kr. — En uppräknings med ytterligare 35 000 kr. bör ske med hänsyn till inträffade prisstegringar.

Departementschefen

Anslagsposterna Sjukvård, Reseersättningar och •Expenser torde bära uppräknas med resp. 10 500, 63 000 och 12 500 kr. Av sistnämnda belopp hänför sig 10 500 kr. till städning av lotsdistriktsexpeditioner och lotsplatser samt 2 000 kr. till inköp och underhåll av möbler och kontorsutrustning. Delposterna Reparation och underhåll av obebakade fyror etc. samt Reparation och underhåll av fyrskepp, tjänstefartyg etc., vilka i enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag bör sammanföras till en gemensam delpost, torde ökas med tillhoppa 200 000 kr. till följd av inträffade prisstegringar och ökad underhållsvolym. För delposterna Förbrukningsartiklar, Drift av lotsbåtar samt Resor i samband med lotsning m. m. beräknar jag ytterligare resp. 25 000, 30 000 och 50 000 kr. Av delposten Reparation och underhåll av lotsbåtar, vilken bör höjas med 50 000 kr., torde i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår ett belopp om 100 000 kr. reserveras för erforderlig komplettering av säkerhetsutrustningen å lotsbåtarna. Delposten Bojar och prickar bör med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar uppräknas med 35 000 kr. Slutligen förordar jag med hänsyn till minskad utgiftsbelastning en sänkning av delposterna Legor för lotsbåtar och Kostnader för tjänstedräkt med 15 000 resp. 20 000 kr.

I överensstämmelse med vad jag sålunda föreslagit bör anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptages med (6 141 000 + 441 000) 6 582 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lots- och fyrstaten: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 582 000 kr.

[38] 5. **Fartygsinspektionen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 517 000	1 475 097
1962/63	1 518 000	
1963/64 (förslag)	1 718 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 259 600 kr.

	Ökning
1. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 7 överinspektörer Ao 27—Bo 1	28 908
b) 5 förste fartygsinspektörer Ao/Ae 23— Ao/Ae 25	9 684
c) 1 kontorist Ao 9 — kansliskrivare Ao 11	1 344
d) 4 tekniska biträden Ae 7—Ae 9	2 316
e) 1 tekniskt biträde Ag 7—Ae 9	960
2. <i>Rörligt tillägg</i>	18 579
3. <i>Omräkningar</i>	
a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 (prop. 169)	186 571
b) Löneklassändringar	9 777
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	1 461
	259 600

Motiv

1 c)—e) Styrelsen föreslog i fjol dels omvandling av en kontoristtjänst i Ao 9 vid Göteborgs fartygsinspektionsdistrikt till befattning som kansliskrivare, dels uppflyttning av fem tekniska biträdestjänster i Ae eller Ag 7 inom fartygsinspektionen till lönegraden Ae 9 (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 170). Förslagen framföres nu på nytt.

Departementschefen

Sjöfartsstyrelsens förslag om ändrad lönegradsplacering och ändrad anställningsform för vissa tjänster anser jag mig icke kunna biträda. Där- emot har jag inte något att erinra mot styrelsens beräkning av medelsbe- hovet med hänsyn till redan genomförda lönegradsuppflyttningar m. m. och till löneklassändringar. Anslagsposten Arvoden och särskilda ersätt- ningar torde med hänsyn till höjda arvoden åt föreståndarna för kontroll- stationerna i Kalmar och Sundsvall böra uppräknas med 2 400 kr. An- slagsposterna Rörligt tillägg och Kompensation för höjda folkpensionsav-

gifter föreslås ökade med 166 900 resp. 600 kr. — Anslaget torde i enlighet med det anförda upptagas med (1 518 000 + 200 000) 1 718 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för fartygsinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	721 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	12 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	459 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	502 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	23 700
Summa kr.	1 718 000

b) till *Fartygsinspektionen*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 718 000 kr.

[39] 6. *Fartygsinspektionen*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	207 000	232 818
1962/63	229 000	
1963/64 (förslag)	243 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 21 500 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning
1. Reseersättningar	152 920	168 000	13 000
2. Övriga expenser	73 164	53 200	8 500
			21 500

Motiv

1. Uppräkning av anslagsposten motiveras av höjda resekostnader.

2. För nyanskaffning och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner etc. erfordras 5 000 kr. Med hänsyn till höjda löner för städpersonalen kräves ytterligare uppräkning av posten med 3 500 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till de höjda resekostnaderna torde anslagsposten Reseersättningar bära ökas med 9 000 kr. Under delposten Övriga expenser be-

räknar jag ytterligare 5 000 kr. I enlighet härmed torde anslaget för nästa budgetår uppföras med (229 000 + 14 000) 243 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fartygsinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 243 000 kr.

Säkerhetsanstalter för sjöfarten m. m.

[40] 7. Säkerhetsanstalter för sjöfarten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	2 500 000	3 044 800	827 900
1962/63	2 500 000		
1963/64 (förslag)	2 700 000		

Till säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisas årligen anslag även på kapitalbudgeten. Anslaget där är för budgetåret 1962/63 upptaget med 1 200 000 kr.

Reservationerna under anslagen är i huvudsak bundna genom gjorda beställningar eller genom att vissa arbeten påbörjats och icke lämpligen kan avbrytas före färdigställandet i enlighet med uppgjorda planer.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att till säkerhetsanstalter för sjöfarten måtte för budgetåret 1963/64 anvisas, å driftbudgeten ett reservationsanslag av 3 500 000 kr. och å kapitalbudgeten ett investeringsanslag av 2 900 000 kr. I anslutning härtill erfordras som avskrivningsanslag jämväl 2 450 000 kr.

Sjöfartsstyrelsen avser att disponera förenämnda två anslag i huvudsak enligt följande sammanställning (belopp i 1 000-tal kr.).

Ändamål	Driftbudgeten	Kapitalbudgeten		Summa drift- + kapital- budgeten	Avskrivnings- anslag
		till bostads- och upp- passningshus	till övriga anläggningar		
A. Fasta säkerhetsanstalter	2 425	—	1 000	3 425	1 000
B. Fartyg, båtar	400	—	—	400	—
C. Hamnar, tjänstelokaler, bostäder	175	900	600	1 675	1 050
D. Teleanläggningar vid lots- platser m.m.	500	—	—	500	—
E. Extra medelsbehov för färdigställande av fyren Sydostbrotten	—	—	400	400	400
Summa	3 500	900	2 000	6 400	2 450
2 900					

Motiv

De moderniseringar inom fyrväsendet, som styrelsen varit i tillfälle att genomföra med anlitande av medel, som ställts till styrelsens disposition såväl från anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten som från anslag som anvisats i särskild ordning, har inneburit förbättringar med hänsyn till anläggningarnas nautiska och tekniska funktion samt driftsekonomi. Genom fjärrövervakning och helautomatisering av fyrar har möjliggjorts avsevärda indragningar av fyrpersonal. Denna fyrväsendets fortskridande rationalisering har å andra sidan krävt viss utbyggnad av den fyrtekniska serviceorganisationen inom lotsdistrikten, men kostnaderna härför utgör likväl blott en ringa del av besparingen till följd av fyrpersonalindragningen.

Sjöfartsstyrelsens nu framlagda äskanden är i huvudsak grundade dels på de flerårsplaner, som redovisats i styrelsens petitaskrivelse år 1956, dels på den rapport rörande möjligheterna för en vidgad automatisering av säkerhetsanstalterna som avgivits av en arbetsgrupp inom styrelsen och som redovisats i dennas petitaskrivelse år 1960. — I förhållande till styrelsens förslag till medelsanvisning i fjolårets petitaskrivelse innebär de nu gjorda yrkandena en höjning med 700 000 kr. Härav utgör 300 000 kr. kompensation för årets betydande höjning av arbetslöner och materialpriser, medan återstående 400 000 kr. krävs för de under posten E. redovisade reparationskostnaderna för fyren Sydostbrodden. Beträffande den närmare användningen av de yrkade anslagen anför styrelsen följande.

A. Av det under denna post upplagna beloppet om 3 425 000 kr. avser 2 300 000 kr. kostnader för anläggning av stora bottenfasta fyrar. Aktuella platser för uppförande av sådana fyrar är bl. a. farvattnet utanför inloppet till den nya malmhamnen vid Luleå, Sandhamnsinloppet utanför Stockholm, sydvästra inloppet till Göteborg samt farvattnet vid Väderöbod utanför Bohuskusten. Vid medelsberäkningen har styrelsen utgått från att arbetena delvis skall kunna utföras som beredskapsarbeten. Skulle sysselsättningsläget icke motivera sådana, är en väsentlig uppräknig av anslaget nödvändig, om anläggningarna skall komma till utförande. Ett belopp om 625 000 kr. avses för automatisering av de nu bemannade fyrarna Germandö vid Luleå, Lungö vid Härnösand, Draghällan vid Sundsvall, Örskär i södra Bottenhavet norr om Öregrund samt Storkläppen nordost om Västervik. Ett genomförande av samtliga dessa projekt skulle möjliggöra indragning av ett trettiotal tjänster å fyrstaten. — Ett belopp om 500 000 kr. är slutligen avsett för nyanläggning av mindre fyrar (ledfyrar etc.).

B. Av de 400 000 kr., som upptagits under posten, erfordras 200 000 kr. för utbyte av hjälpmaskineri och inläggning av nytt huvuddäck på lotsdistriktsfartyget Malmö samt 200 000 kr. för anskaffning av nytt och starkare framdrivningsmaskineri till fyrbyggnadsarbetsfartyget Byggaren.

C. Av beloppet avses 830 000 kr. för moderniseringar av tjänstebostäder

och lotsuppassningslokaler. Bland andra aktuella projekt kan nämnas nytt lotsdistriktsförråd i västra lotsdistriktet, flyttning av Mönsterås lotsplats från Oknö till plats som är bättre belägen bl. a. med hänsyn till ändrade sjöfartsförhållanden, vissa ny- och ombyggnadsarbeten i Dalarö och i Oxelösund samt nya kajer och bryggor vid sjöfartsverkets huvudförråd på Djurgården i Stockholm.

D. Det under posten upptagna beloppet om 500 000 kr. skall disponeras för nyanskaffning främst av radaranläggningar och radiotelefoner för ultrakortväg till lotsplatser och lotsbåtar.

E. För reparation av den genom ras skadade fyrbyggnaden vid Sydostbrotten utanför Umeå anvisades på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62 sammanlagt 850 000 kr. (prop. 194/1961, SU 180, rskr. 392). Reparationsarbetena pågår f. n. Redan nu kan emellertid förutses, att kostnaderna för dessa blir högre än vad som tidigare beräknats. Detta sammanhänger med de svåra väderleksförhållandena under hösten 1961 med långa perioder av stark blåst, varigenom omöjliggjorts åtgärder för att effektivt säkerställa fyrbyggnadens bestånd under vintern. Till följd härav har materielförluster och skador uppstått, som nödvändiggör en ytterligare medelstilldelning om 400 000 kr.

Departementschefen

Genom de medel, som under senare år ställts till sjöfartsstyrelsens förfogande under förevarande anslag och i särskild ordning, har moderniseringen och rationaliseringen av säkerhetsanstalterna för sjöfarten kunnat fullföljas i snabb takt. Vad angår de fasta säkerhetsanordningarna har medelstilldelningen möjliggjort nybyggnad och automatisering av ett flertal fyranläggningar. I fråga om båtmaterielen har väsentliga brister kunnat avhjälpas. Icke minst betydelsefullt har varit, att ökade resurser kunnat disponeras för modernisering och förbättrat underhåll av verkets lokaler och tjänstebostäder.

De i petitaskrivelsen för nästa budgetår upptagna förslagen avser ett fullföljande av de upprustningsplaner, som under senare år legat till grund för styrelsens anslagsberäkningar. I och för sig synes styrelsens äskanden väl motiverade med tanke på de rationaliseringsvinster, som planernas genomförande på längre sikt möjliggör. Insatserna i detta sammanhang måste dock vägas mot andra angelägna anslagsändamål ej minst på sjöfartsområdet. Jag finner det med hänsyn härtill inte möjligt att ställa medel till förfogande i den utsträckning styrelsen föreslagit. En viss uppräkningsbör emellertid ske, och jag föreslår i det hänseendet, att drift- och kapitalbudgetanslagen till säkerhetsanstalter för sjöfarten sammanlagt höjes med 450 000 till 4 150 000 kr. Därav bör 2 700 000 kr. anvisas på driftbudgeten och 1 450 000 kr. på kapitalbudgeten.

Därest riksdagen godtager den medelsanvisning jag nu förordat, torde

det få ankomma på sjöfartsstyrelsen att inom ramen härför närmare bestämma anslagens användning. Kungl. Maj:t bör liksom hittills ha befogenhet att fatta beslut om påbörjande av företag, även om de medel som under budgetåret står till förfogande icke förslår att täcka hela kostnaden.

Till hemställan om medelsanvisning å kapitalbudgeten till säkerhetsanstalter för sjöfarten avser jag att återkomma senare denna dag. Nu hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 700 000 kr.

[41] 8. **Materielanskaffning till vissa farleder m. m.**

	Anslag
1962/63	300 000
1963/64 (förslag)	300 000

I skrivelser den 24 augusti, den 5 oktober samt den 8 december 1961 redovisade sjöfartsstyrelsen medelsbehov för av beredskapsskäl betingad materielanskaffning till vissa farleder m.m. till ett sammanlagt belopp av 805 000 kr. (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 178). De erforderliga medlen föreslogs av styrelsen anvisade under loppet av en treårsperiod. — För 1962/63 ställdes ett belopp om 300 000 kr. till förfogande för ifrågavarande ändamål.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962), som framhåller att det totala medelsbehovet för materielanskaffning ökat till följd av inträffade löne- och pristegringar, hemställer för nästa budgetår om en ytterligare delanvisning av 350 000 kr.

Ärendet är av den natur, att en närmare redogörelse för delsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas av de handlingar, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

För att möjliggöra av beredskapsskäl betingade materielanskaffningar m. m. bör även för nästa budgetår ett anslag om 300 000 kr. ställas till sjöfartsstyrelsens förfogande. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t — eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande sjöfartsstyrelsen — att närmare bestämma om anslagets användning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Materielanskaffning till vissa farleder m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

[42] 9. Viss omläggning av utprickningssystemet för sjöfarten

	Anslag
1962/63	90 000
1963/64 (förslag)	90 000

I anledning av medlemsförslag från svensk och norsk sida antog nordiska rådet vid sin sjunde session år 1959 en rekommendation (nr 1/1959), i vilken de nordiska regeringarna uppmanades att utreda förutsättningarna för ett förenhetligande av reglerna för utprickning av farvatten. De i anledning härav upptagna överläggningarna mellan företrädare för de nordiska sjöfartsmyndigheterna resulterade i ett förslag till överenskommelse, vilket för Sveriges del godkändes genom beslut av Kungl. Maj:t den 15 december 1961. Den omläggning av utprickningssystemet för sjöfarten, som överenskommelsen förutsatte, innebar för svenskt vidkommande, att färgsättningen på bojar och prickar ändrades i enlighet med det system, som tillämpades i Finland och Norge. Av omläggningen föranledda omkostnader angavs av sjöfartsstyrelsen i skrivelse den 7 oktober 1961 till sammanlagt 215 000, vilket belopp föreslogs fördelat på tre budgetår med 90 000 kr. för 1962/63, 75 000 kr. för 1963/64 och 50 000 kr. för 1964/65.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962), som erinrar om att ett belopp av 90 000 kr. anvisats för innevarande budgetår till omläggningen, hemställer med hänsyn till inträffade löne- och prishöjningar, att ett lika stort belopp ställes till förfogande för nästa budgetår.

Departementschefen

Sjöfartsstyrelsens beräkning av medelsbehovet torde böra godtagas, och anslaget för budgetåret 1963/64 bör sålunda uppföras med 90 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss omläggning av utprickningssystemet för sjöfarten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kr.

[43] 10. Driftkostnader för radionavigeringsstationer

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	100 000	36 462
1962/63	200 000	
1963/64 (förslag)	200 000	

Från anslaget skall bestridas kostnaderna för radionavigeringsstationerna i de tre deccakedjorna för Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken till den del kostnaderna icke täckes genom bidrag från vissa statliga myndig-

heter samt från Decca navigator och radar aktiebolag (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 179).

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget upptages med ett oförändrat belopp.

Motiv

Sjöfartsstyrelsen erinrar om att de båda deccakedjorna för Bottenhavet och Bottenviken tagits i bruk först under juni månad 1962. Någon erfarenhet av årsbelastningen å anslaget då samtliga kedjor är i drift finns därför icke. Styrelsen har emellertid ansett sig kunna beräkna kostnaderna för nästa budgetår till ca 930 000 kr. Då bidragen från berörda statliga myndigheter och deccabolaget under samma tid kan förväntas uppgå till ca 730 000 kr., blir anslagsbehovet sålunda (930 000 — 730 000) 200 000 kr., d. v. s. samma belopp som anvisats för innevarande budgetår.

För den centrala ledningen inom styrelsen av verksamheten vid radionavigeringsstationerna har styrelsen sedan den 1 juli 1961 haft anställd en byrådirektör i Ag 24 (fr. o. m. den 1 juli 1962 i Ag 25), vilkens lönekostnader belastar utgiftsstaten för stationerna. Då ett stadigvarande behov av tjänsten föreligger, torde densamma bära extraordinariesättas.

Departementschefen

Mot de inkomst- och utgiftsberäkningar, som ligger till grund för sjöfartsstyrelsens anslagsäskande, har jag inte något att invända. — Förslaget om extraordinariesättning av byrådirektörstjänsten i Ag 25 anser jag mig icke kunna biträda.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader för radionavigeringsstationer* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

[44] 11. *Anskaffning av lotsbåtar*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	900 000	1 039 229	—
1962/63	900 000		
1963/64 (förslag)	1 500 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjs med 600 000 kr.

Motiv

Styrelsen har för ettvarrt av budgetåren 1960/61, 1961/62 och 1962/63 begärt medelsanvisning om 1 500 000 kr. Anslagen har emellertid begränsats

till 750 000 kr. förstnämnda budgetår och till 900 000 kr. de båda följande. Den otillräckliga medelsanvisningen har medfört en eftersläpning i fråga om lotsbåtsbeståndets förnyelse. Sjöfartens kraftiga utveckling under senare år och därmed ökade krav på god lotsbetjäning har gjort denna eftersläpning särskilt kännbar. Visserligen har indragningen av en del lotsplatser möjliggjort, att lotsbåtar kunnat överflyttas till andra lotsplatser, där nyanskaffning eljest varit påkallad. Verkan härav på det samlade anskaffningsbehovet har dock varit förhållandevis ringa. Om samtliga lotsplatser skulle vara försedda med tidsenliga och sjödugliga lotsbåtar i önskvärd utsträckning, skulle enligt styrelsens beräkningar en medelsanvisning om 4 000 000 kr. nästa budgetår bli nödvändig. Styrelsen anser sig dock icke kunna framlägga medelsanspråk av denna storleksordning utan begränsar sitt yrkande till att avse ett belopp om 1 500 000 kr.

Departementschefen

Jag anser mig böra tillstyrka en väsentlig höjning av förevarande anslag och föreslår därför en uppräknig med 600 000 kr. Anslaget torde således för nästa budgetår böra uppföras med 1 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av lotsbåtar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

[45] 12. Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	13 000	12 800	69 781
1962/63	13 000		
1963/64 (förslag)	30 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) föreslår, efter samråd med fiskeristyrelsen, att anslaget höjes med 102 000 kr.

Motiv

1. Från anslaget utbetalas till fiskaresammanslutningar bidrag till underhåll och drift av ett sjuttiototal fiskefyrar m. m. Medelsutrymmet har varit oförändrat under en lång följd av år. Det synes därför rimligt mot bakgrund av inträffade prisstegringar, att anslaget höjes med 2 000 kr. till 15 000 kr. så att därmed möjliggöres en motsvarande ökning av underhålls- och driftsbidragen.

2. Till sjöfartsstyrelsen har gjorts framställning om anläggning på statsverkets bekostnad och genom styrelsens försorg av tre nya fiskefyrar, därav en på skäret Vittingen i Danziger Gatt i södra delen av Stockholms skärgård, en på Bergaholmen sydväst om Karlskrona och en på östra sidan av

Hasslö i Blekinge skärgård. Anläggningskostnaderna för de tre fyrarna uppskattas till sammanlagt 100 000 kr.

Departementschefen

För anläggning av en fiskefyr på Bergaholmen sydväst om Karlskrona beräknar jag ett belopp av 15 000 kr. Vidare beräknar jag medelsutrymmet för bidrag till underhåll och drift av fiskefyrar m. m. till 15 000 kr., vilket innebär en ökning med 2 000 kr. i förhållande till vad sjöfartsstyrelsen har att disponera för ändamålet under innevarande budgetår. Anslaget bör sålunda upptagas med 30 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kr.

[46] 13. *Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	50 000	88 734	32 531
1962/63	50 000		
1963/64 (förslag)	80 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjs med 50 000 kr.

Motiv

Förevarande anslag har på senare tid årligen upptagits med 50 000 kr. Denna medelsanvisning understiger väsentligt vad sjöfartsstyrelsen i sina petitaframställningar föreslagit och har givetvis medfört, att upprustningen och moderniseringen av sjöräddningsmaterielen fått genomföras i långsammare takt än vad styrelsen avsett. För att få till stånd en snabbare takt i upprustningen föreslår sjöfartsstyrelsen, att anslaget för nästa budgetår upptages med 100 000 kr.

Departementschefen

För att dels kompensera de senaste årens prisstegringar, dels möjliggöra en något ökad upprustningstakt är jag beredd tillstyrka en höjning av anslaget med 30 000 kr. Detta bör sålunda för nästa budgetår upptagas med 80 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kr.

[47] 14. Statens isbrytarverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	5 600 000	5 549 300
1962/63	5 500 000	
1963/64 (förslag)	6 143 000	

Marinförvaltningen och sjöfartsstyrelsen (gemensam skr. 19/9 1962) hemställer, att anslaget höjes med 643 000 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning
1. Drift-, underhålls- och reparationskostnader för statens isbrytarfartyg etc.	3 535 546	3 575 900	624 100
2. Väderleksprognoser och iskartor ...	93 000	93 000	9 000
3. Expensutgifter för isbrytardirektören	3 896	4 000	800
4. Särskilda arvoden åt chefer å statens isbrytarfartyg	6 450	5 400	2 100
5. Arvoden åt statens isbrytarombud etc.	15 979	16 000	7 000
			643 000

Motiv

1. För reparation av isbrytaren Ymers förliga propellermotor, vilken skadats i samband med grundstötning, bör uppräknings ske av posten med 500 000 kr. Då sedan nämnda fartygs leverans år 1933 behovet av elektrisk hjälpkraft fördubblats — bl. a. på grund av tillkomsten av olika slags elektronisk utrustning — bör ett belopp om 110 000 kr. reserveras för anskaffning av en 100 KW-diesलगenerator. Slutligen torde medel ställas till förfogande för inköp av en diskmaskin till fartyget. Kostnaden för en sådan samt för vissa av installationen föranledda ändringar i diskrummets inredning kan uppskattas till 20 000 kr. Sammanlagt skulle sålunda posten bära upptagas med (3 575 900 + 500 000 + 110 000 + 20 000) 4 205 900 eller avrundat 4 200 000 kr.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1958 har sjöfartsstyrelsen be- myndigats att bestämma arvoden åt personal vid tillfälliga iskontor, dock att arvode till statsanställd som med bibehållen lön tjänstgör vid iskontor icke må utgå med högre belopp än 300 kr. för månad. Med hänsyn till se- nare års lönereregleringar bör beloppet nu höjas till 375 kr.

2. På grundval av uppgifter, som erhållits från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, föreslås posten uppräknad med 9 000 kr.

3. Posten till expensutgifter för statens isbrytardirektör bör till följd av inträffade prisstegringar höjas med 800 kr.

4. Till cheferna å statens isbrytarfartyg utgår sedan den 1 juli 1957 arvoden med 900 kr. för år och efter tre år som chef med 1 800 kr. för år. Dessa belopp bör med hänsyn till den reglering som tidigare skett i fråga om andra arvoden och lönetillägg uppräknas till 1 100 resp. 2 200 kr. Härav följer ett ökat medelsbehov under posten om 2 100 kr.

5. Till statens isbrytarombud utgår sedan den 1 juli 1957 dels månadsarvode om 200 kr., dels årsarvode utgörande såvitt angår ombuden för Norrlandskusten och Mälaren 240 kr. samt, såvitt angår ombudet för Vänern, 480 kr. Styrelsen föreslår, att månadsarvodet höjes till 250 kr. och årsarvodena till 300 resp. 600 kr. Arvodeshöjningen samt kostnadsökningar i övrigt motiverar uppräkning av posten med 7 000 kr.

Departementschefen

Genom beslut den 7 december 1962 har Kungl. Maj:t förordnat, att arvodena till cheferna å statens isbrytarfartyg fortsättningsvis skall utgå med 1 000 kr. för år och efter tre år som chef med 2 000 kr. för år. Till statens isbrytarombud skall enligt samma beslut utgå förhöjda arvoden med dels ett månadsbelopp om 250 kr., dels ett årsbelopp vilket såvitt avser ombuden för Norrlandskusten och Mälaren bestämts till 300 kr. och såvitt avser ombudet för Vänern till 600 kr. Vad beträffar arvodena åt personal vid tillfälliga iskontor ankommer det liksom förut på sjöfartsstyrelsen att bestämma dessa, dock att arvode till statsanställd som med bibehållen lön tjänstgör vid iskontor icke må utgå med högre belopp än 360 kr. för månad.

Vad i övrigt angår ämbetsverkens beräkning av medelsbehovet för isbrytarverksamheten under nästa budgetår torde den lämnas utan erinran. Anslaget bör sålunda upptagas med ett belopp av 6 143 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens isbrytarverksamhet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 143 000 kr.

[48] 15. **Nytt isbrytarfartyg**

	Anslag
1961/62	21 600 000
1962/63	11 700 000
1963/64 (förslag)	11 700 000

Med stöd av riksdagens beslut (bil. 12 till statsv.-prop. 1961 s. 184, SU 10 s. 49) bemyndigade Kungl. Maj:t den 1 december 1961 marinförvaltningen att teckna kontrakt med den finska Wärtsiläkoncernen om leverans av ett nytt isbrytarfartyg i huvudsaklig överensstämmelse med av företaget lämnat anbud. Detta avsåg byggande av ett fartyg av i huvudsak samma typ som statsisbrytaren Oden och med leverans vid årsskiftet 1963/64 till ett fast pris av 40 mkr. Förutom kontraktssumman bedömdes fartygsbygget föran-

leda kostnader för marinförvaltningen om tillhopa 5 mkr., vilka avsåg vissa kompletterande materielanskaffningar, administration, kontroll- och besiktningensarbeten etc. samt oförutsedda utgifter. Av det sålunda sammanlagt uppkommande medelsbehovet om 45 mkr. ställdes — jämlikt den i kontraktet intagna betalningsplanen och i anslutning till marinförvaltningens bedömning av sitt eget medelsbehov under olika år (bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 184) — 21,6 mkr. till förfogande för budgetåret 1961/62 och 11,7 mkr. för budgetåret 1962/63.

Marinförvaltningen (skr. 1/8 1962) hemställer, att återstoden av det för fartygsbygget beräknade medelsbehovet eller 11,7 mkr. måtte anvisas budgetåret 1963/64.

Departementschefen

I enlighet med marinförvaltningens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 11 700 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nytt isbrytarfartyg* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 11 700 000 kr.

[49] 16. Mättnings- och rekognosceringsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	1 550 000	1 707 286	63 427
1962/63	1 650 000		
1963/64 (förslag)	1 850 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 652 000 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning
1. Fältarbeten	415 740	420 000	135 000
2. Driftkostnader för Lovöobservatoriet	11 801	11 000	1 000
3. Underhåll och förnyelse av sjömät- ningsmaterielen	1 111 688	1 020 000	400 000
4. Anskaffning av instrumentutrust- ning	127 013	124 000	
5. Anskaffning av databehandlingsut- rustning	—	50 000	
6. Utrednings- och försöksverksamhet	41 044	25 000	5 000
7. Transportabel geomagnetisk vario- graf	—	—	51 000
8. Omagnetiskt registreringshus vid Lovöobservatoriet	—	—	60 000
			652 000

Motiv

Målsättningen för det under den senaste femårsperioden inom sjöfartsstyrelsen bedrivna utvecklingsarbetet på sjömätningsområdet har varit att åstadkomma en väsentlig produktivitetshöjning i mätningshänseende. För att uppnå en sådan har det visat sig nödvändigt att radikalt omlägga mätningssmetodiken. En sådan omläggning har redan börjat genomföras och bl. a. inneburit övergång vid såväl kust- som utsjömätning till parallellodning — d. v. s. lodning med ett antal parallellt framförda båtar — elektromisk positionsbestämning vid kustsjömätningen samt halvautomatisk utvärdering av lodningsresultaten. En förutsättning för att den nya sjömätningssmetodiken skall kunna ge full utdelning är dock, att medel ställs till förfogande för anskaffning av båtmaterial och olika slag av teknisk utrustning.

1. Med hänsyn till höjda resekostnadsersättningar och inträffade pristegringar på olika slags materialier torde posten ökas med 60 000 kr. Till täckning av kostnader för förhyrning av datamaskiner och plottingapparat i samband med databehandling av sjömätningssresultat bör beräknas 25 000 kr. I anslutning till den successiva övergången från tyngre oljemotordrivna till lättare och snabbare bensinmotordrivna båttyper i sjömätningssarbetet har drivmedelskostnaderna — genom bensinens relativa dyrhet i förhållande till andra drivmedelsslag — undergått en ökning. Detta motiverar en ytterligare uppräknig med 50 000 kr. Det anförda innebär en sammanlagd höjning om $(60\,000 + 25\,000 + 50\,000)$ 135 000 kr.

2. På grund av störningar från tunnelbanan i Stockholm har viss apparatur för pulsationsregistrering icke kunnat monteras vid observatoriet på Lovö, utan styrelsen har varit nödsakad att för ändamålet hyra en lokal av telestyrelsen vid Enköpings radiostation. Till täckning av hyreskostnaderna bör posten uppräknas med 1 000 kr.

3.—5. Styrelsen föreslår, att posten Underhåll och förnyelse av sjömätningssmaterielen sammanslås med de båda posterna Anskaffning av instrumentutrustning och Anskaffning av databehandlingsutrustning. De ändamål, till vilka medel anvisas under berörda tre poster, har nämligen ett nära samband, och det kan i de särskilda fallen t. o. m. vara svårt att avgöra, till vilkendera posten en viss kostnad bör hänföras. För en sammanslagning talar också, att därmed skapas en rörelsefrihet som möjliggör en rationellare planering av ny- och ersättningsanskaffningar på materiel- och instrumentområdena.

Beträffande medelsbehovet under den sammanslagna nya posten erinrar styrelsen om att hittillsvarande anslag icke medgivit förnyelse av båtmaterialen i önskvärd utsträckning. För att inhämta den eftersläpning som uppstått och samtidigt möjliggöra anskaffning av båtar som lämpar sig för den nya sjömätningssmetodiken föreslog styrelsen i fjolårets petitaskrivelse särskild anvisning av 550 000 kr., vilket belopp ansågs kunna fördelas på tre

år. Några medel har emellertid icke beräknats för innevarande budgetår, och det nyssnämnda totalbehovet kvarstår alltså. Tidsförskjutningen medför, att anskaffningsplanen nu helst bör genomföras på två år, och för nästa budgetår skulle för ändamålet fordras ett belopp om 300 000 kr. — Den regionala koncentrationen av sjömättningsverksamheten medför behov av ett depåfartyg. Styrelsen har också påbörjat ombyggnad av ett utrangerat fyrskepp, som anses kunna tjäna som sådant. För att denna ombyggnad ej till men för verksamheten skall draga ut för långt på tiden erfordras särskild medelstilldelning om 150 000 kr. — Underhålls- och reparationskostnaderna avseende den flytande materielen har under senare år stigit mycket kraftigt. För att kompensera härför krävs en uppräkningsposten med 70 000 kr. — Grundsvepning bedrivs f. n. delvis med av flottan kasserad materiel, som kräver onödigt stor personalinsats. Kostnaden för en första upprustning av grundsvpningsmaterielen kan beräknas till c:a 100 000 kr. — På instrumentsidan intager den elektroniska apparaturen en central roll i produktivitetshöjningen. Ett väsentligt större antal ekolod och VHF-radioapparater erfordras för att nå full effekt med nuvarande personal och båtmateriel. Ytterligare en hydrodistapparat bör anskaffas snarast möjligt. För att tillgodose det mest trängande behovet av elektronisk apparatur erfordras en medelsökning om 200 000 kr. — Till anskaffning av viss databehandlingsutrustning har för innevarande budgetår gjorts en delanvisning om 50 000 kr. Till täckande av återstoden av kostnaden för nämnda utrustning erfordras ytterligare 120 000 kr. — Vad sålunda anförts skulle innebära en sammanlagd ökning under posten med (300 000 + 150 000 + 70 000 + 100 000 + 200 000 + 120 000) 940 000 kr. Styrelsen anser sig dock böra begränsa sitt yrkande till att avse en ökning om 400 000 kr., därvid styrelsen förutsättes få disponera medlen för ändamål, som enligt styrelsens bedömning bäst gagnar en snabb produktivitetshöjning.

6. Posten har alltsedan budgetåret 1957/58 upptagits med ett oförändrat belopp om 25 000 kr. Med hänsyn till inträffade prisstegringar bör en uppräkningspost ske med 5 000 kr.

8. Observatoriets känsliga jordmagnetiska registreringsinstrument är uppmonterade i ett betongvalv, som uppfördes år 1927. Valvet är numera alltför litet för ändamålet och i övrigt olämpligt enär fukten i lokalen medför mikrobiologiska och andra störningar. Kostnaderna för ett nytt omagnetiskt registreringshus med en golvyta om ca 60 kvadratmeter beräknas till 60 000 kr. Beloppet föreslås anvisat för nästa budgetår. Styrelsen erinrar om att yrkandet även framfördes i fjolårets petitaskrivelse.

Departementschefen

Redan vid bestämningen av innevarande budgetårs anslag beaktades sjöfartsstyrelsens medelsbehov med hänsyn till en planerad övergång till rationellare mättningsmetoder. Medel ställdes sålunda till förfogande dels för

en — av ändrad mätningsteknik betingad — ombyggnad av sjömätningsskutan *Gustaf af Klint*, dels för anskaffning av viss utvärderingsapparat. Beträffande nästa budgetår bör i första hand — under nästföljande anslagspunkt — erforderlig medelsanvisning ske för slutförandet av nämnda skutans ombyggnad. Därjämte tillstyrker jag under förevarande anslag en ökning av medelsramen för båt- och instrumentanskaffning med 150 000 kr. Med hänsyn till inträffade prisstegringar etc. förordar jag vidare en uppräkningspost till fältarbeten med 49 000 kr. och av posten till driftkostnader för Lovöobservatoriet med 1 000 kr. Sammanlagt bör sålunda förevarande anslag för nästa budgetår upptagas med (1 650 000 + 200 000) 1 850 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 850 000 kr.

[50] 17. **Ombyggnad av sjömätningsskuter**

	Anslag
1962/63	500 000
1963/64 (förslag)	400 000

I enlighet med förslag av sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 och 21/9 1962) torde för ombyggnad av sjömätningsskutan *Gustaf af Klint* — vilken ombyggnad kostnadsberäknats till 900 000 kr., därav 500 000 kr. anvisats för 1962/63 — böra för nästa budgetår ställas till förfogande 400 000 kr., utgörande återstoden av kostnaden (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 190).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad av sjömätningsskuter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

Hamnar och farleder

[51] 18. **Bidrag till handelshamnar och farleder**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	1 000	573 943	2 348 574
1962/63	2 000 000		
1963/64 (förslag)	2 000 000		

Från detta anslag utgår bidrag i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder. Enligt av 1957 års riksdag godkända riktlinjer bör statligt bidrag endast komma ifråga, när hamnverksamheten icke kan förväntas bli ekonomiskt självbärande men

anläggningen är motiverad t. ex. ur sysselsättnings-, lokaliserings- och beredskapssynpunkter eller med hänsyn till hamnens upplandsfunktioner.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 1 500 000 kr.

Motiv

I statsverkspropositionen för innevarande budgetår (bil. 12 s. 191) har kostnaden för en utbyggnad av Visby hamn angivits till 4,1 mkr. Därav må enligt riksdagens medgivande (SU 139/1962) 90 % eller 3,7 mkr. täckas genom statsbidrag. Hittills har av sistnämnda belopp 1 mkr. ställts till sjöfartsstyrelsens förfogande. Ytterligare 2,1 mkr. finnes disponibelt inom ramen för innevarande års medelsanvisning och anslagsbehållningen från tidigare budgetår. Återstoden av det beräknade medelsbehovet eller 600 000 kr. erfordras under nästa budgetår.

Styrelsen erinrar om att den i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 maj 1962 hemställt, att för anordnande av ny inseglingssäkring till Karlskrona måtte utgå statsbidrag med 600 000 kr., därav 150 000 kr. ansetts böra tagas i anspråk av innevarande budgetårs anslag och 450 000 kr. av de medel, som kan komma att ställas till förfogande nästa budgetår.

Ett annat aktuellt hamnföretag är förbättringen av infartsleden till Oskarshamn, vilken icke har sträcknings- och djupförhållanden avpassade för det större tonnage, som hamnen i och för sig kan betjäna. I detta fall liksom beträffande Karlskrona framhåller styrelsen det ökade värde, som resp. hamnar genom farledsförbättringarna skulle få såsom lokaliseringspolitiska instrument. — Beträffande Skärhamn konstateras att hamnen där är hemort för en betydande del av det mindre svenska tonnage. Hamnen har emellertid en otillräcklig kapacitet, vilket särskilt vintertid då far-tygen ligger stilla för reparations- och underhållsarbeten innebär betydande olägenheter. En utbyggnad framstår därför såsom angelägen. — I fråga om Ystad erinrar styrelsen om den betydande utbyggnad, som skedde av stadens hamn under de första efterkrigsåren. Från dåvarande utgångspunkter — särskilt hänsynen till den expanderande kolimporten — var projektet väl motiverat. På sikt har emellertid utbyggnaden till följd av ändrade förutsättningar och då närmast kolhandelns bortfall visat sig vara en felinvestering, och förräntningen och amorteringen av de för projektet upptagna lånen har blivit en belastning för staden. Styrelsen vill i detta fall ifrågasätta möjligheten av ett retroaktivt statsbidrag. — Bidragsbehovet för sistnämnda tre hamnföretag ävensom för vissa andra smärre projekt beräknas till 2 450 000 kr.

Det anförda innebär, att anslaget sammanlagt bör upptagas med (600 000 + 450 000 + 2 450 000) 3 500 000 kr.

Departementschefen

För fullföljandet av den igångsatta utbyggnaden av Visby hamn torde ytterligare 600 000 kr. böra ställas till sjöfartsstyrelsens förfogande. Därmed har sammanlagt 3,7 mkr. gjorts disponibla för nämnda projekt, vilket belopp representerar nittio procent av de beräknade anläggningskostnaderna. Medel torde vidare reserveras för bidrag till anordnande av en ny inseglingsränna till Karlskrona hamn. Det erforderliga bidragsbeloppet har i detta fall bedömts till 600 000 kr., därav dock 150 000 kr. kan utgå av innevarande års anslag. Återstående 450 000 kr. bör beräknas under anslaget för nästa budgetår. Slutligen torde en medelsram om 950 000 kr. böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för bidrag till vissa hamnutbyggnader och farledsförbättringar. — Enligt det anförda skulle anslaget komma att upptagas med (600 000 + 450 000 + 950 000) 2 000 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

[52] 19. Statliga farledsarbeten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	125 000	181 186	324 992
1962/63	125 000		
1963/64 (förslag)	200 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 410 000 kr.

Motiv

Anslaget har under senare år huvudsakligen använts till projektering av större farledsarbeten, bl. a. avseende Södertälje kanal och Mälarfarlederna, Baggensstaket, Vaddö kanal, Flintrännan i Öresund samt inomskärsleden i Bohuslän. Av olika skäl har det framstått som betydelsefullt att på ett så tidigt stadium som möjligt få klarlagt, hur ifrågavarande farledsföretag lämpligen bör genomföras. Planläggningen av bebyggelse och andra kommunikationsleder vid och i närheten av farlederna är sålunda beroende av den utformning dessa kan tänkas få, och en projektering i så god tid att en ömsesidig anpassning kan ske är därför önskvärd. Ett skäl för att i berörda fall icke dröja med projekteringen är även, att farledsarbetena får anses utgöra lämpliga investeringsobjekt, därest en ökning av de statliga investeringarna ur konjunktursynpunkt ifrågakommer. Beträffande nämnda farledsföretag uttalar sjöfartsstyrelsen, att planeringen i stort sett har förts fram så långt, att den tekniska uformningen i allt väsentligt är klarlagd.

Vad angår anslagsbehovet för nästa budgetår beräknar styrelsen ett belopp om 100 000 kr. för att kunna verkställa kompletterande utredningar och undersökningar av vissa vattenrättsliga spörsmål i samband med Mälarfarleds- och Baggensstaketprojekten. — Avseende frågan om en fördjupning av Flintrännan har styrelsen verkställt en preliminär trafikekonomisk utredning, som varit föremål för remissbehandling. Kompletterande undersökningar pågår f. n. för att bedöma lönsamheten av olika fördjupningsalternativ. Som ett nödvändigt led i dessa undersökningar ingår de i fjolårets petitaskrivelse omnämnda provmuddringarna (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 195), vilka bör komma till utförande under budgetåret 1963/64. För ändamålet erfordras 235 000 kr. — Slutligen krävs ett belopp om 200 000 kr. för diverse mindre farledsförbättringar genom muddring, bortsprängning av grundklackar etc. — Det sammanlagda medelsbehovet blir sålunda (100 000 + 235 000 + 200 000) 535 000 kr.

Departementschefen

Jag tillstyrker en uppräknig av förevarande anslag med 75 000 kr. till 200 000 kr. Detta belopp i förening med anslaget för innevarande budgetår och den odisponerade medelsbehållningen från föregående år möjliggör för sjöfartsstyrelsen att dels utföra diverse farledsförbättringar och projekteringsarbeten, dels genomföra de provmuddringar i Flintrännan i Öresund som erfordras för det trafikekonomiska utredningsarbetet beträffande nämnda farled.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statliga farledsarbeten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

[53] 20. Byggnade av fiskehamnar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	2 000 000	3 274 747	750 341
1962/63	3 000 000		
1963/64 (förslag)	3 000 000		

Anslaget disponeras för bidrag enligt kungörelsen den 17 juli 1948 (nr 525) angående statsbidrag till byggnade av fiskehamnar. Enligt kungörelsen kan sådant bidrag beviljas bl. a. kommun, aktiebolag eller ekonomisk förening med som regel högst 90 % av de verkliga kostnaderna för anläggningen.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjs med 1 000 000 kr.

Motiv

För att skapa aktuellt underlag för den fortsatta bidragsgivningen på fiskehamnsområdet framlade sjöfartsstyrelsen i november 1960 en utbyggnadsplan innefattande ett tjugotal fiskehamnsprojekt, som ansågs böra komma till utförande under femårsperioden den 1 juli 1960—30 juni 1965. Totalt skulle enligt styrelsen för denna tid krävas en anslagstilldelning av 14,5 mkr., vilket innebar en genomsnittlig årlig medelsanvisning om ca 3 mkr. Planen liksom av styrelsen i sammanhanget föreslagna principer för byggnadsverksamheten och för den statliga bidragsgivningen förelades riksdagen i 1962 års statsverksproposition (bil. 12 sid. 196) och föranledde därvid icke någon riksdagens erinran.

Sjöfartsstyrelsen erinrar om den försening som uppstått vid utbyggnadsplanens genomförande och om de prisstegringar som inträtt sedan tiden för dess utarbetande. Den framhåller också, att åtskilliga hamnprojekt numera aktualiserats, vilka icke upptagits i planen. Med hänsyn till angivna förhållanden bör anslaget för nästa budgetår upptagas med 4 mkr. innebarande en uppräknig med 1 mkr.

Departementschefen

För fullföljandet av den femårsplan för fiskehamnsbyggandet, som framlades i fjolårets statsverksproposition, bör även under nästa budgetår 3 000 000 kr. ställas till sjöfartsstyrelsens förfogande under förevarande anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnad av fiskehamnar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

[54] 21. Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	215 000	132 835
1962/63	215 000	
1963/64 (förslag)	175 000	

Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår och sålunda med avvikelser från sjöfartsstyrelsens förslag (skr. 23/8 1962) om oförändrad medelsanvisning förordar jag en nedräkning av anslaget med 40 000 kr. till 175 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kr.

[55] 22. Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	1 000 000	1 237 077	1 682 100
1962/63	1 000 000		
1963/64 (förslag)	1 000 000		

Med detta anslag har avsetts att såsom kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera automobilskattemedel för ändamål, som tjänar den mindre sjöfartens intressen.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 2 000 000 kr.

Motiv

Sjöfartsstyrelsen erinrar om att en av styrelsen år 1957 verkställd utredning visade, att den bensinskatt, som årligen belöpte på motorbåtarna — exkl. de bensindrivna fiskebåtarna — kunde beräknas till 6,8 mkr. Vid en nyligen företagen översyn och komplettering av nämnda utredning har framgått, att det utgående bensinskattebeloppet numera stigit till ca 15,5 mkr. Den kraftiga ökning av motorbåtsbeståndet, som ligger bakom denna utveckling, har medfört behov av allt större utrymmen och anläggningar för att hårbärgera ifrågavarande båtkategori. För att tillgodose dessa behov är de statliga medel som hittills anvisats för ändamålet helt otillräckliga. En väsentlig uppräknig av anslaget bör därför komma till stånd. Styrelsen erinrar i sammanhanget om de uttalanden, som riksdagens statsutskott gjort vid behandlingen av förevarande anslag i innevarande års riksstat (SU 10/1962 p. 81).

Departementschefen

Från sjöfartsstyrelsens sida har föreslagits en avsevärd höjning av här ifrågavarande anslag. I detta sammanhang vill jag erinra om att jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 oktober 1962 tillkallat särskilda sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning angående fritidsområdet, fritidsbebyggelse och därmed sammanhängande spörsmål. Enligt direktiven skall de sakkunniga ta upp till behandling bl. a. vissa frågor, som aktualiseras genom den fortgående ökningen av antalet småbåtar, vilka anskaffats huvudsakligen för fritidsändamål. Då någon översiktlig inventering icke skett av anläggningsbehoven i fråga om småbåtshamnar, synes det mig angeläget, att en sådan kommer till stånd, därvid en kartläggning bör ske bl. a. mot bakgrund av fritidsplaneringen i övrigt. Det ligger närmast till hands att nu avsedda undersökning verkställas genom nämnda sakkunnigas försorg. Jag förutsätter därför att så sker. I samband härmed sy-

nes även riktlinjerna för statsbidragsgivningen till här angivna ändamål böra överses. Den åsyftade specialundersökningen bör om möjligt redovisas redan i höst.

Anslaget för nästa budgetår torde böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr., att avräknas mot automobilskatte-
medlen.

Sjöbefälsskolorna

[56] 23. *Sjöbefälsskolorna: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 756 000	2 470 258
1962/63	2 799 000	
1963/64 (förslag)	3 211 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 445 100 kr.

	Ökning eller minskning
1. <i>Nya tjänster</i>	
a) 1 lektor (i navigation m. m.) Ao 25 eller Ao 27	+ 26 400
b) 1 lektor (i elektroteknik) Ao 25 eller Ao 27	+ 26 400
c) 1 adjunkt (i navigation m. m.) Ao 23	+ 21 276
d) 5 adjunkter (i svenska och främmande språk) Ao 23 ...	+ 106 380
2. <i>Löneregleringar</i>	
a) 5 institutionstekniker Ae 9 — instrumentmakare Ae 11	+ 6 312
b) 5 kanslibiträden Ae 7—Ae 8	+ 2 676
3. <i>Indragning av extra lärartjänster i samband med inrättan-</i> <i>det av de under p. 1 angivna ordinarie tjänsterna</i>	— 61 152
4. <i>Kostnader för timlärare</i>	
a) Minskat medelsbehov för timlärararvoden i samband med inrättandet av de under p. 1 angivna ordinarie lärartjänsterna	— 140 000
b) Ökat medelsbehov till följd av höjda timlärararvoden...	+ 160 900
5. <i>Medel till kuratorsverksamhet vid sjöbefälsskolan i Kalmar</i>	+ 1 000
6. <i>Ökade kostnader för privatistexamen</i>	+ 2 000
7. <i>Höjda arvoden till skolsköterskor vid sjöbefälsskolorna</i> ...	+ 800
8. <i>Rörligt tillägg</i>	+ 54 171

Ökning eller
minskning

9. Omräkningar

a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	+ 224 830
b) Löneklassändringar	+ 9 450
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 3 657
	+ 445 100

Motiv

1. a) Under läsåren 1960/61 och 1961/62 har med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande en extra sjökapenskurs varit anordnad vid sjöbefälsskolan i Göteborg. Jämväl för läsåret 1962/63 har medel reserverats för en sådan extrakurs. Med hänsyn till det utbildningsbehov, som konstaterats föreligga, vill styrelsen liksom i fjolårets petitaskrivelse understryka önskvärdheten av att nuvarande provisoriska anordningar ersättes med fastare studieformer. Utöver de fem ordinarie sjökapenskurser, som redan innefattas i sjöbefälsskolornas studieprogram, bör sålunda fr. o. m. nästa budgetår tillskapas ytterligare en ordinarie kurs. Då denna bör ledas av en lektor, föreslår styrelsen, att en på övergångsstat förd tjänst som lektor i ämnet navigation återföres till ordinarie stat. Ett upphävande bör samtidigt ske av föreskriften, att ifrågavarande tjänst skall hållas obesatt så länge innehavaren av densamma har förordnande att vara rektor vid sjöbefälsskola.

2. b) Ifrågavarande kanslibiträden blir inom kort berättigade till personliga tjänster i Ae 8. Medelsutrymme bör beräknas härför.

4. b) De förbättrade avlöningsförmåner för timlärare, varom stadgas i kungörelsen den 28 juni 1962 angående timarvoden till vissa lärare vid statliga och statsunderstödda läroanstalter, medför ett ökat medelsbehov om 160 900 kr.

6. Då privatistexamina kan förväntas få en ökad omfattning, bör ytterligare medelsutrymme beräknas för arvoden åt examensledare, examinatorer m. fl. En uppräknings torde ske med 2 000 kr.

7. Genom beslut den 19 juli 1962 har Kungl. Maj:t bestämt vissa höjda arvoden till skolsköterskorna vid sjöbefälsskolorna. Därav följer ett ökat medelsbehov om 800 kr.

I särskild skrivelse den 9 oktober 1962 har *sjöfartsstyrelsen* redovisat sina överväganden beträffande anordnandet av en extra sjökapenskurs under läsåren 1963/64—1964/65 utöver de sex kurser, som sjöbefälsskolornas studieprogram redan innefattar. Övervägandena har betingats av att ett ganska betydande antal inträdessökande under de senaste åren icke kunnat beredas plats. Sålunda uppgick i höstas antalet sökande till första

klass i sjökaptenskurserna till 168. Endast 123 kunde tagas emot, vilket innebar att 45 fick avvisas. Såväl med hänsyn till föreliggande utbildningsbehov som till riskerna för att överblivna sökande lämnar sjöbefälsyrket ser sjöfartsstyrelsen allvarligt på ifrågavarande brist i sjöbefälsskolornas utbildningskapacitet. Styrelsen är dock icke beredd att nu taga slutlig ställning till frågan om anordnandet av en ny extra sjökaptenskurs utan vill avvakta till sensommaren 1963, då anmälningstiden för nästa läsår löpt ut. För att säkra erforderligt medelsutrymme för det fall extra-kursen kommer till stånd bör emellertid enligt styrelsen Kungl. Maj:t inhämta riksdagens bemyndigande att få överskrida posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i sjöbefälsskolornas avlöningsstat med högst 53 000 kr.

Departementschefen

För ledningen av den sjätte sjökaptenskurs, som under de senaste åren varit anordnad vid sjöbefälsskolan i Göteborg och som kan förväntas bestå under överskådlig framtid, bör inrättas en lektorstjänst i alternativt lönegraden Ao 25 eller Ao 27. Samtidigt kan en extra adjunktstjänst i Ag 23 indragas, varför nettoökningen begränsar sig till 5 200 kr. Övriga förslag om inrättande av nya tjänster och om lönegradsuppflyttningar av redan existerande anser jag mig icke kunna biträda.

I övrigt tillstyrker jag — med hänsyn till redan genomförda lönegradsuppflyttningar och arvodeshöjningar m. m. — en uppräkningsanslag med 186 600 kr. och beräknar för löneklassändringar 9 400 kr. Till följd av ökade kostnader för privatistexamina bör en höjning ske med 2 000 kr. Posterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde slutligen uppräknas med 204 700 resp. 4 100 kr. — I enlighet med det anförda bör anslaget för nästa budgetår upptagas med (2 799 000 + 412 000) 3 211 000 kr.

Slutligen vill jag i anledning av sjöfartsstyrelsens särskilda skrivelse om inrättande av en extra sjunde sjökaptenskurs framhålla, att jag ämnar taga ställning till frågan, när det inför nästa läsår är möjligt att beakta dels det förefintliga utbildningsbehovet, dels det antal sökande som då anmäler sig för inträde i sjökaptensklasserna. För det fall en ny kurs anses böra inrättas, förutsätter jag, att kostnaderna må belasta den i sjöbefälsskolornas avlöningsstat upptagna posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för sjöbefälsskolorna, som föranleds av vad jag i det föregående anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för sjöbefälsskolorna att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 345 300
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 172 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	648 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	30 200
Summa kr. 3 211 000	

c) till *Sjöbefälsskolorna*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 211 000 kr.

[57] 24. *Sjöbefälsskolorna*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	149 000	137 956
1962/63	185 000	
1963/64 (förslag)	197 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 25 000 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning
1. Reseersättningar	6 582	8 500	8 000
2. Övriga expenser	83 331	125 000	14 500
3. Bibliotek	4 018	5 000	3 000
			25 500
	Nettoinkomst 1961/62	Beräknat 1962/63	
4. Hyror, hyresersättningar och tentamensavgifter	25 794	25 500	500
			+ 25 000

Motiv

1. Från anslagsposten Reseersättningar bestrides dels resekostnader för elever samt resekostnadsersättning och traktamente åt medföljande lärare vid studieresor, dels kostnader för rektorskonferenser.

Posten bör med hänsyn till höjda traktamenten och biljettpriser räknas upp med 1 500 kronor.

För att studiebesök i önskvärd utsträckning skall kunna ordnas för elever vid sådana sjöbefälsskolor som ej ligger nära lämpliga varv och verkstäder — särskilt då för elever vid skolorna i Kalmar och Härnösand — erfordras ytterligare 500 kr.

Den omlagda sjöbefälsutbildningen har medfört behov av två rektorskonferenser årligen. Det tätare samrådet är bl. a. nödvändigt ur synpunkten att få fram likvärdighet i utbildningen. För ändamålet krävs en medelsökning om 1 500 kr.

Behov föreligger att anlita sakkunniga lärare för särskilda uppdrag, exempelvis för besiktning av maskiner och annan materiel som föreslagits till inköp. Angeläget är även att till konferenser hos sjöfartsstyrelsen kunna samla sjöbefälsskolornas huvudlärare för att dryfta spörsmål berörande olika ämnesområden. Medelsbehovet för bestridande av med dylika uppdrag och konferenser förenade rese- och traktamentskostnader beräknas till 4 500 kr.

Posten bör i enlighet med det anförda räknas upp med $(1\,500 + 500 + 1\,500 + 4\,500)$ 8 000 kr.

2. Under nästa budgetår kommer städkostnaderna att stiga dels genom vidtagna höjningar av städpersonalens löner dels genom tillkomsten av nya skollokaler i Malmö och Göteborg. Av det förra skälet bör en uppräknings ske med 5 000 kr. och av det senare med 6 500 kr. I sammanhanget erinras om att under posten för innevarande budgetår beräknats medelsutrymme om 15 000 kr. för kostnader i samband med vissa skolors inflyttning i nya skollokaler. Detta medelsutrymme bör kvarstå under nästa budgetår med hänsyn främst till kostnaderna för sjöbefälsskolans i Malmö inflyttning i sin nya skolbyggnad under våren 1964. — Under posten är f. n. beräknat 5 000 kr. för bestridande av kostnaderna för vissa praktiska övningar, såsom navigeringsövningar, övningar i simning, livräddning etc. Beloppet har visat sig otillräckligt, och en uppräknings bör ske för ändamålet med 3 000 kr. — Det anförda innebär, att posten sammanlagt bör ökas med $(5\,000 + 6\,500 + 3\,000)$ 14 500 kr.

3. Undervisningen vid sjöbefälsskolorna, särskilt i de nya ämnen som upptagits på studieschemat, kräver ökad tillgång på litteratur. Anslagsposten Bibliotek torde med hänsyn härtill böra ökas med 3 000 kr.

Departementschefen

Posterna Reseersättningar och Övriga expenser torde böra uppräknas med 2 500 kr. resp. 10 000 kr. Höjningen i sistnämnda fall är till ett belopp av 9 500 kr. betingad av ökade städningskostnader och till ett belopp av 500 kr. av ökat medelsbehov för vissa praktiska övningar för eleverna vid sjöbefälsskolorna. Mot förslaget om uppräknings av uppbördsposten Hyror, hyresersättningar etc. med 500 kr. har jag icke något att erinra. I övrigt räknar jag med oförändrade belopp. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår upptagas med $(185\,000 + 12\,000)$ 197 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöbefälsskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 197 000 kr.

[58] 25. Sjöbefälsskolorna: Inventarier till nya skollokaler

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	400 000	103 509	296 491
1962/63	50 000		
1963/64 (förslag)	150 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kr.

Motiv

Det totala medelsbehovet för anskaffning av möbler m. m. till nya lokaler för sjöbefälsskolorna har preliminärt beräknats till 700 000 kr. Därav har hittills anvisats 450 000 kr., vilket belopp avsetts för de nya skolbyggnaderna i Kalmar och Malmö, för vissa tillkommande lokalutrymmen i Stockholm samt för ett nytt laboratorieannex i Härnösand. Återstående 250 000 kr., som äskas för nästa budgetår, avses för inredning av de nya skolbyggnaderna i Härnösand och Göteborg.

Departementschefen

För inredning av de nya skollokaler, som förväntas kunna färdigställas under nästa budgetår, beräknar jag ett belopp av 150 000 kr., innebärande en ökning av anslaget med 100 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöbefälsskolorna: Inventarier till nya skollokaler* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

[59] 26. Sjöbefälsskolorna: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	250 000	345 644	137 279
1962/63	400 000		
1963/64 (förslag)	400 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 och 5/11 1962) hemställer, att anslaget upptages med ett oförändrat belopp om 400 000 kr.

Motiv

Sjöbefälsutredningen har i sitt år 1958 avgivna betänkande föreslagit en omfattande upprustning i fråga om sjöbefälsskolornas undervisningsmateriel och angivit kostnaderna härför till 2 592 000 kr. En omräkning av detta belopp med hänsyn dels till inträffade prisförändringar och den införda

allmänna varuskatten dels till en företagen överarbetning av utrustningsplanerna ger numera en totalkostnad av 2 860 000 kr. Av detta belopp hänför sig 973 000 kr. till utrustning för den nautiska linjen, 1 601 000 kr. till utrustning för den maskintekniska linjen och 286 000 kr. till för båda linjerna gemensam utrustning. Den samlade medelstilldelningen hittills uppgår till 1 565 000 kr., varför återstående medelsbehov vid nyss angiven kostnadsberäkning utgör (2 860 000 — 1 565 000) 1 295 000 kr. Med hänsyn till det successiva färdigställandet av de olika sjöbefälsskolornas undervisnings- och laboratorielokaler torde enligt sjöfartsstyrelsen den helt övervägande delen av detta belopp böra ställas till förfogande under loppet av de närmaste tre budgetåren.

I sammanhanget framhåller sjöfartsstyrelsen, att utvecklingen visat, att de av sjöbefälsutredningen gjorda kostnadsberäkningarna av utrustningsbehovet icke varit realistiska. Det skulle sålunda icke vara möjligt att inom den uppgjorda kostnadsramen förverkliga den utrustningsstandard vid sjöbefälsskolornas laboratorier, som utredningen åsyftade. Styrelsen erinrar emellertid om det samarbete, som inletts med överstyrelsen för yrkesutbildning i syfte att samordna anskaffning och utnyttjande av teknisk laboratorieutrustning vid sjöbefälsskolorna och de överstyrelsen underställde tekniska läroverken och sjömansskolorna. Vinsten av detta samarbete kan sägas vara, att det därigenom blir möjligt att erhålla fullgoda laboratorier till en kostnad, som håller sig inom den av sjöbefälsutredningen angivna ramen med hänsyn tagen till inträffade prisstegringar. Att begränsa den ovan redovisade totalkostnaden ytterligare är emellertid icke möjligt, om kraven på en tillfredsställande teknisk utbildningsstandard skall kunna tillgodoses. Detta har framgått vid de förnyade överväganden i utrustnings- och kostnadsfrågan, som sjöfartsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning haft i anledning av ett av Kungl. Maj:t i regleringsbrevet för innevarande budgetår meddelat uppdrag.

Departementschefen

För att möjliggöra anskaffning av den utrustning, som blir nödvändig i samband med färdigställandet av laboratorieutrymmena vid vissa sjöbefälsskolor, tillstyrker jag att även för nästa budgetår anvisas ett utrustningsanslag om 400 000 kr. Jag utgår härvid ifrån att sjöfartsstyrelsen i sin utrustningsplanering utnyttjar alla de möjligheter till kostnadsbesparingar, som samarbetet med överstyrelsen för yrkesutbildning och samordningen med vissa denna myndighet underställde undervisningsanstalter erbjuder.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöbefälsskolorna: Utrustning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

[60] 27. **Sjöbefälsskolorna: Fortbildningskurser m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	25 000	18 794	7 608
1962/63	50 000		
1963/64 (förslag)	50 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 och 13/10 1962) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kr.

Motiv

Efter överläggningar med företrädare för sjöfartens organisationer redovisade sjöfartsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 oktober 1960 det under senare år ökade behovet av fortbildningsmöjligheter för olika kategorier av sjöbefäl. Även lotsar borde beredas tillfälle att komplettera tidigare erhållen utbildning. För att undervisningen vid sjöbefälsskolorna skulle hållas aktuell och levande var det också angeläget, att lärarna vid dessa fick möjlighet att i likhet med lärare inom andra skolformer delta i feriekurser. Vad sålunda i sammanhanget anfördes, äger enligt styrelsen alltjämt giltighet.

Sjöfartsstyrelsen framhåller, att anslagets tillkomst och successiva höjning från 10 000 till 50 000 kr. varit av stor betydelse, då det gällt att skapa förbättrade fortbildningsmöjligheter. De medel som ställts till förfogande har dock icke medgivit och kommer under innevarande budgetår icke att medge en verksamhet av erforderlig omfattning. Styrelsen får därför upprepa sitt i fjolårets petitaskrivelse framförda yrkande om en uppräknings anslag till 100 000 kr. Vad angår de närmare kursändamål, som ett sålunda förstärkt anslag avses tillgodose, anger styrelsen följande.

För fortbildningskurser för sjöbefälsskolornas lärare erfordras ett belopp om 10 000 kr. Till anordnande av radarkurser för fartygsbefäl och lotsar bör reserveras ca 26 000 kr. För korta fartygsbefälskurser i fartygs stabilitetsförhållanden beräknas 3 000 kr. Arbetsledar- och arbetarskyddskurser torde ges även i fortsättningen. För två kurser under nästa budgetår blir kostnaden 8 000 kr. Ett stort intresse har visats för kurser i varukännedom och lasthantering. Minst två sådana avses anordnade under nästa budgetår, till vilket ändamål erfordras ca 5 000 kr. Ett lika stort belopp torde reserveras för två kamerala kurser. Angeläget är att bidraget till den av sjöfartens brandskyddskommitté bedrivna kursverksamheten ökas från f. n. 6 000 till 8 000 kr. Till kurser i ång- och kylteknik, vilka anordnas i samarbete med statens hantverksinstitut, bör medelsutrymmet ökas från 18 000 till 30 000 kr. Slutligen torde 5 000 kr. reserveras för allmänt informativ verksamhet.

Departementschefen

Förevarande anslag höjdes förra året med 25 000 kr. Någon ytterligare uppräknig är jag icke beredd att tillstyrka för nästa budgetår. Anslaget bör sålunda upptagas med oförändrat 50 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöbefälsskolorna: Fortbildningskurser m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

[61] 28. *Sjöbefälsskolorna: Ersättning åt författare av läroböcker m.m.*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	10 000	5 000	22 928
1962/63	10 000		
1963/64 (förslag)	1 000		

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget upptages med ett oförändrat belopp.

Motiv

Sjöfartsstyrelsen erinrar om *dels* att styrelsen i skrivelse den 15 mars 1961 förklarat sig ha för avsikt att verkställa en av statskontoret föreslagen utredning rörande möjligheterna att inom styrelsen bedriva förlagsverksamhet för utgivning av läroböcker för undervisningen vid sjöbefälsskolorna, *dels* att Kungl. Maj:t — i avvaktan på nämnda utredning — genom beslut den 7 april 1961 bemyndigat styrelsen att med giltighet fr. o. m. den 1 juli 1959 tills vidare från förevarande anslag utbetala ersättning till författare av läroböcker, som styrelsen bedömer nödvändiga för berörda undervisning.

Styrelsen uppger, att utredning pågår om den ifrågasatta förlagsverksamheten och att i sammanhanget bl. a. överväges möjligheterna att samordna utgivningen av läroböcker med utgivningen av publikationerna *Svensk fyrlista*, *Svensk lots* och *Sveriges skeppslista*. I avvaktan på resultatet av utredningen föreslås, att anslaget anvisas med oförändrat belopp. Mot att så sker kan visserligen enligt styrelsen anföras, att en icke obetydlig reservation föreligger. Detta sammanhänger emellertid med att riktlinjer för medlens användning förelegat endast sedan drygt ett år tillbaka och att därför anslaget först på senare tid fått den stimulerande verkan på författarbetet, som avsetts vid dess tillkomst. Då åtskilliga läroböcker f. n. är under utarbetande, finns det anledning räkna med att belastningen på anslaget snabbt kommer att öka.

Departementschefen

Med hänsyn till behållningen under anslaget finner jag någon egentlig medelsanvisning för nästa budgetår icke erforderlig, utan anslaget kan upptagas med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjöbefälsskolorna: Ersättning åt författare av läroböcker m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

Övriga sjöfartsändamål**[62] 29. Handelsflottans pensionsanstalt: Administrationskostnader**

	Anslag
1962/63	1 000
1963/64 (förslag)	1 000

Beträffande formen för finansieringen av de med handelsflottans pensionsanstalts verksamhet förenade administrationskostnaderna gäller, att av behållningen i den särskilda stödfonden för sjömanspensioneringen ett så stort belopp skall tagas till uppbörd under anslaget, som motsvarar summan av anstaltens avlöningar och omkostnader med avdrag för ett formellt belopp av 1 000 kr. Sistnämnda belopp utgör den anslagsmässiga netto-utgiften (jfr bil. 12 till statsv.-prop. 1962 s. 225).

Direktionen över handelsflottans pensionsanstalt (skr. 30/8 1962) hemställer, att anslaget måtte upptagas med oförändrat belopp.

A. Posten Avlöningar är för 1962/63 upptagen med 87 000

1. Uppflyttning i lönegrad:

a) 1 direktör ABp 23—25 + 2 784

b) 1 kansliskrivare Ae 11 — förste kontorsskrivare Ao 15 + 1 416

2. Höjt arvode till ordföranden i anstaltens direktion + 700

3. Ökat medelsutrymme för dagarvoden åt ledamöterna i direktionen + 200

4. Ökat medelsutrymme för anlitan-
dingsteknisk expertis + 460

5. Ersättning till vikarie för direktören + 1 600

6. Extra arbetsbiträde + 12 001

7. Övertidsersättningar + 1 000

8. Rörligt tillägg + 9 309

9. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter ... + 330 + 29 800

116 800

B. Posten Omkostnader är för 1962/63 upptagen med 9 000

	Nettoutgift 1961/62	Stat 1962/63	Förslag 1963/64	
1. Sjukvård	46	100	100	—
2. Reseersättningar ...	200	200	4 500	+ 4 300
3. Bränsle, lyse o. vatten	250	200	300	+ 100
4. Övriga expenser	13 154	7 500	14 900	+ 7 400
5. Lagsökningskostnader				
m. m.	1 072	1 000	1 500	+ 500
				<u>+ 12 300</u>
				21 300

Summan av posterna till avlöningar och omkostnader blir enligt anstaltens förslag (116 800 + 21 300) 138 100 kr. Till uppbörd under anslaget skulle sålunda tagas (138 100 — 1 000) 137 100 kr. och medelsanvisning å riksstaten ske med oförändrat 1 000 kr.

Motiv

A. 1. a) I personalförteckningen för anstalten är direktörstjänsten upptagen med lönegradsplacering i ABp 23. Tjänsten är emellertid tills vidare vakantsatt, och som en övergångsanordning har den nye chefen för anstalten fått ställning som direktör i Ag 23:26. Enligt direktionens uppfattning bör frågan om vederbörande befattningshavares anställningsform och lönegradsplacering nu upptagas till slutlig prövning. Direktionen föreslår, att ABp-konstruktionen bibehålles men att tjänsten med hänsyn till arbetsuppgifternas kvalificerade art uppflyttas till lönegraden A 25.

A. 1. b) Kanslipersonalen vid anstalten utgöres av en kansliskrivare i Ae 11, ett kanslibitråde i Ao 7 samt ett kontorsbitråde i reglerad befordringsgång. Innehavaren av kansliskrivartjänsten har ansvaret för pensionsutbetalningar och för kontroll av rederiernas redovisning. I arbetsuppgifterna ingår även pensionsuträkning, vilket förutsätter kunskaper i matematik motsvarande fordringarna för studentexamen. Uppgifternas kvalificerade och delvis självständiga art motiverar väsentligt förbättrad löneställning.

A. 2. Med hänsyn till de insatser som kräves av ordföranden i anstaltens direktion bör vederbörandes årsarvode höjas från 1 800 till 2 500 kr.

A. 3. Medelsutrymmet för dagarvoden åt ledamöterna i direktionen är otillräckligt med hänsyn till sammanträdesfrekvensen. En uppräknig bör ske med 200 kr.

A. 5. Ersättning åt ställföreträdaren för anstaltens direktör har under budgetåret 1961/62 utgått med 3 300 kr. Ett något högre belopp synes böra beräknas för nästa budgetår, förslagsvis 3 600 kr.

A. 6. Kanslipersonalens arbetsbörda är f. n. betydande, och göromålen kan hjälpligt medhinnas endast genom ett betydande övertidsarbete. En

personalförstärkning är därför motiverad, och en effektiv sådan synes lämpligen kunna ske på det sättet, att anstalten får möjlighet att fr. o. m. nästa budgetårs ingång arvodesanställa innehavaren av kanslibiträdets-tjänsten i anslutning till vederbörandes då inträffade pensionsavgång och tjänstens besättande med ny innehavare.

B. 2. Uppräkningen av posten med 4 300 kr. motiveras till ett belopp av 3 500 kr. med önskvärdheten att kunna ge de utanför Stockholm boende ledamöterna av direktionen rese- och traktamentsersättning i samband med resor i och för deltagande i direktionens sammanträden samt till ett belopp av 800 kr. med behovet att låta anstaltens direktör i större utsträckning än tidigare göra tjänsteresor.

B. 4. Av uppräknigen om 7 400 kr. hänför sig 5 000 kr. till angelägen upprustning av anstaltens bestånd av möbler och kontorsmaskiner, 1 000 kr. till höjda städkostnader samt 1 400 kr. till ökade expensutgifter i övrigt.

Departementschefen

På personalsidan förordar jag att direktörstjänsten, som f. n. är place-rad i ABp 23, uppflyttas till lönegraden Ae 25. Vidare tillstyrker jag, att en tjänst som kansliskrivare i Ae 11 omvandlas till befattning som assis-tent i Ae 15. Härav följer i grundlönehänseende ett ökat medelsbehov av 4 200 kr. Jag beräknar vidare ett lika stort belopp för anställning av extra arbetsbiträde samt 2 000 kr. i ökat medelsutrymme för arvoden åt ledamö-terna i anstaltens direktion och för ersättning åt direktörens vikarie. Pos-terna Rörligt tillägg och Kompensation för höjda folkpensionsavgifter slut-ligen torde bära uppräknas med 9 300 resp. 300 kr. — Vad sålunda före-slagits innebär att avlöningskostnaderna ökar med 20 000 kr. till 107 000 kr.

På omkostnadssidan beräknar jag ökat medelsutrymme med 3 700 kr. för reseersättningar, 100 kr. för bränsle, lyse och vatten samt 2 500 kr. för övriga expenser. Posten Omkostnader i anstaltens stat bör sålunda upp-räknas med tillhoppa 6 300 kr. till 15 300 kr.

Vid bifall till det föregående kommer anstaltens administrationskostna-der sammanlagt att uppgå till $(107\,000 + 15\,300)$ 122 300 kr. För täckande härav bör enligt den fr. o. m. innevarande budgetår gällande ordningen ett lika stort belopp tagas till uppbörd under anslaget av medel från den sär-skilda stödfonden för sjömanspensioneringen. Avdrag skall i sammanhanget endast göras för ett formellt belopp av 1 000 kr., vilket utgör den anslags-mässiga nettoutgiften.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i per-sonalförteckningen för handelsflottans pensionsanstalt, som föranleds av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande stat för handelsflottans pensionsan-stalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	11 300
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	6 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	61 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	26 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 600
<i>Omkostnader, förslagsvis</i>	15 300

 Summa kr. 122 300
Särskilda uppbördsmedel

Inflytande fondmedel	121 300
Nettoutgift kr	1 000

c) till *Handelsflottans pensionsanstalt: Administrationskostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 1 000 kr.

[63] 30. **Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	338 000	342 138
1962/63	361 000	
1963/64 (förslag)	413 000	

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr. 28/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 116 800 kr.

	Ökning
1. Nya tjänster	
a) 1 amanuens i reglerad befordringsgång	17 796
b) 1 museilektor Ag 23	21 876
c) 1 telefonist i reglerad befordringsgång	8 628
2. Löneregleringar	
a) 1 bokhållare Ao 15 — kamrerare Ao 17	1 254
b) 1 kanslibiträde Ao 7 — kontorist Ao 9	624
c) 2 museivakter Ao/Ae 7 — museitekniker Ao/Ae 9	1 248
3. Rörligt tillägg	22 112
4. Omräkningar	
a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	42 393
b) Löneklassändringar	180
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	689
	116 800

Motiv

1 a—b). Nämnden har flera gånger tidigare framhållit behovet av en förstärkning av den museiutbildade personalen, som omfattar endast tre intendenten. Sålunda är det med hänsyn bl. a. till tillkomsten av varvsutställningen samt till angelägenheten att effektivisera fältarbetet och att förbättra visnings-, föreläsnings- och arkivservicen inom museet motiverat att inrätta dels en museilektorstjänst i Ag 23 och dels en amanuensstjänst i reglerad befordringsgång.

2 b). Innehavaren av tjänsten svarar för diarieföring av in- och utgående handlingar, är museidirektörens sekreterare samt biträder kassören i dennes arbetsuppgifter.

2 c). Vid museet finns fem museivakter i Ao eller Ae 7. På vederbörande ankommer förutom tillsynen av samlingarna även sådana göromål som tillverkning och ändring av montrar, inrednings- och målningsarbeten etc. Vid vissa andra museer finnes för uppgifter av sistnämnda slag inrättade särskilda tjänster som museitekniker i lönegraden A 9. Ett par sådana befattningar bör tillskapas även vid sjöhistoriska museet genom omvandling av museivaktstjänster.

Departementschefen

Jag tillstyrker inrättandet av en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång vid museet. Samtidigt bör emellertid det medelsutrymme indragas, som hittills stått till förfogande för arvode åt tillfällig personal. I överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet tidigare denna dag föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör medel beräknas för uppflyttning av en tjänst som kanslibitråde i Ao 7 till tjänst som kontorist i Ao 9. Vad museinämnden i övrigt föreslagit om tillskapande av nya tjänster och om ändrad lönegradsplacering av befintliga tjänster anser jag mig icke kunna biträda. — För redan verkställda lönegradsuppflyttningar etc. beräknar jag en ökning med 5 400 kr. och för löneklassändringar en ökning med 180 kr. Med hänsyn till redan vidtagen höjning av arvodet åt museinämndens sekreterare bör ett ytterligare medelsutrymme om 400 kr. reserveras. Posterna Rörligt tillägg och Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde uppräknas med resp. 43 800 och 500 kr. — Avlöningsanslaget bör i enlighet med det anförda upptagas med (361 000 + 52 000) 413 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens sjöhistoriska museum, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens sjöhistoriska museum, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	124 200
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	600
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	161 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	120 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 100
Summa kr. 413 000	

c) till *Statens sjöhistoriska museum*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 413 000 kr.

[64] 31. *Statens sjöhistoriska museum*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	46 000	45 534
1962/63	49 000	
1963/64 (förslag)	68 000	

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr. 28/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 28 500 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning
1. Övriga expenser	13 798	15 800	18 500
2. Monterutrustning	4 985	5 000	10 000
			28 500

Motiv

1. En uppräknig med 2 200 kr. motiveras främst av inträffade löne- och prisstegringar. Återstoden av den föreslagna ökningen eller 16 300 kr. avser utgifter av engångsnatur. Sålunda erfordras 10 000 kr. för inredning av vissa tillkommande lokalutrymmen samt 6 300 kr. för teknisk upprustning av museets fotografiska laboratorium.

2. I samband med av byggnadsstyrelsen planerade reparations- och underhållsarbeten blir en omdisposition av museets utställningsmontrar nödvändig. Härav föranledda kostnader, som icke bestrides av byggnadsstyrelsen, kan beräknas till 10 000 kr. Posten föreslås uppräknad med detta belopp.

Departementschefen

En uppräknig av posten Övriga expenser torde ske med 8 200 kr., därav 7 000 kr. avser vissa engångsanskaffningar av möbler och utrustning. Under posten Monterutrustning beräknar jag en ökning av 10 000 kr., vilket belopp i sin helhet är att betrakta som en engångsanvisning för att möjliggöra av

byggnads- och underhållsarbeten betingad omdisposition av museets mont-rar. Övriga poster torde upptagas med oförändrade belopp. Det anförda inne-bär, att anslaget för nästa budgetår bör upptagas med avrundat (49 000 + 18 200) 68 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 68 000 kr.

[65] 32. **Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av sam-lingarna**

	Anslag
1961/62	4 000
1962/63	4 000
1963/64 (förslag)	4 000

Anslaget, som enligt statens sjöhistoriska museums nämnd (skr. 28/8 1962) bör uppräknas med 1 000 kr., torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ök-ning av samlingarna* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reserva-tionsanslag av 4 000 kr.

[66] 33. **Läkarundersökning av sjöfolk**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	450 000	582 416
1962/63	650 000	
1963/64 (förslag)	750 000	

För läkarbesiktning av sjöfolk gäller bestämmelserna i förordningen den 14 april 1961 (nr 87) om registrering och mönstring av sjömän (mönst-ringsförordningen). Till ifrågavarande läkarbesiktning — vilken avser dels läkarundersökning i samband med inskrivning vid sjömanshus och på-mönstring å fartyg, dels en regelbundet återkommande läkarkontroll — skall bidrag utgå från förevarande anslag. Enligt kungörelsen den 14 april 1961 (nr 88) angående läkarintyg för sjöfolk utgör den stalliga ersättningen 10 kr. vid lungundersökning och 15 kr. vid annan läkarundersökning. För röntgenfotografering utgår ersättning med 5 kr.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kr.

Motiv

Vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår har medicinalstyrelsen utgått från att antalet nyinskrivna vid sjömanshusen kommer att uppgå till ca 5 000. Alla dessa skall genomgå grundlig läkarundersökning, vilket innebär en kostnad för statsverket med 15 kr. för person, eller med tillhoppa 75 000 kr. Av de sjömän, som under budgetåret är inskrivna vid sjömanshusen, kan ca 40 000 komma att genomgå förnyad läkarundersökning. Hälften av dem avses bli underkastade en grundlig läkarundersökning, vilket betyder en kostnad av 300 000 kr. För återstoden torde det räcka med en lungundersökning, vilket — då denna betingar en utgift om tio kr. per undersökning — skulle innebära ett medelsbehov av 200 000 kr. I samtliga fall tillkommer röntgen- eller skärmbildsundersökning. Då ersättning för sådan utgår med fem kr., blir kostnaden i detta fall 200 000 kr. För budgetåret 1963/64 skulle sålunda det totala medelsbehovet uppgå till (75 000 + 300 000 + 200 000 + 200 000) 775 000 kr. Icke så få av de angivna undersökningarna torde dock komma att äga rum utomlands utan kostnad för statsverket. Med hänsyn härtill och till en viss osäkerhet i fråga om beräkningsgrunderna finner styrelsen det möjligt att begränsa medelsanvisningen till 750 000 kr.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet torde böra godtagas och anslaget för budgetåret 1963/64 sålunda uppföras med 750 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkarundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kr.

[67] 34. Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	85 000	68 862
1962/63	85 000	
1963/64 (förslag)	90 000	

Från anslaget bestrides kostnaderna för nedsättning av biljettpriser vid vissa resor inom landet, företagna av svenska sjömän i utrikes fart. Nedsättning medges med 50 % av priset för biljett i andra klass å svensk järnväg eller motsvarande klass å fartyg mellan fastlandet och Gotland. Prisreduktion medges även vid resa med Scandinavian Airlines Systems och Linjeflyg Aktiebolags inrikes flyglinjer.

Sjöfartsstyrelsen (skr. 23/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 5 000 kr.

Motiv

Sjöfartsstyrelsen framhåller, att vår handelsflotta numera till omkring en tredjedel bemannas av utländskt sjöfolk. I huvudsak är det fråga om sjömän, som endast under kortare tid tjänstgör på svenska fartyg, men en del kvarstår år efter år i svensk tjänst. I de fall dessa senare är bosatta och mantalsskrivna inom riket och sålunda fullgör de skyldigheter, som åvilar här mantalsskrivna utlänningar, framstår det som obilligt, att de icke skall likställas med svenska sjömän beträffande resekostnadsförmånen. Styrelsen anser, att detta missförhållande bör rättas till. Då antalet utländska sjömän av ifrågavarande slag icke anses överstiga 1 000, beräknas merkostnaden bli högst 5 000 kr. Med hänsyn till denna ökning och till den under våren 1962 verkställda höjningen av biljettpriserna torde anslaget — trots den förhållandevis ringa belastningen å detsamma under föregående budgetår — böra uppräknas till 90 000 kr.

Departementschefen

I likhet med sjöfartsstyrelsen anser jag skäligt, att förmånen av nedsatt biljettpris utsträcker till att avse även här i riket mantalsskrivna utländska sjömän. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter härom.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har jag icke något att erinra mot styrelsens beräkning. Anslaget torde sålunda med hänsyn till den föreslagna utvidgade tillämpningen av bestämmelserna om nedsatt biljettpris liksom till den nyligen genomförda höjningen av biljettpriserna böra uppräknas till 90 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor* anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kr.

[68] 35. **Avsättning till handelsflottans välfärdsfond**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	340 000	462 891
1962/63	340 000	
1963/64 (förslag)	370 000	

Enligt av riksdagen godkända grunder (jfr prop. nr 1948:174) utgår från anslaget bidrag till välfärdsarbete för sjöfolk med samma belopp, som inflyter i avgifter från sjömän och redare på grund av bestämmelserna i lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk.

Handelsflottans välfärdsråd (skr. 15/8 1962) hemställer, att anslaget för nästa budgetår upplages med 370 000 kr.

Motiv

Anslaget har på senare tid anvisats med 340 000 kr. årligen. Belastningen å anslaget har för ettvarrt av budgetåren 1959/60, 1960/61 och 1961/62 utgjort resp. 336 400, 338 100 och 462 900 kr. Att belastningen under sistnämnda år blivit så stor, beror enligt välfärdsrådet delvis på en under år 1961 genomförd omläggning av redovisningssystemet för välfärdsavgifterna. Delvis sammanhänger den emellertid med en ökad reell belastning, som motiverar en uppräknig av anslaget för nästa budgetår. Med hänsyn till osäkerheten i underlaget vill rådet dock begränsa sitt yrkande till att avse en ökning om 30 000 kr.

I en särskild den 18 september 1962 dagtecknad skrivelse har handelsflottans välfärdsråd erinrat om att välfärdsfonden jämlikt beslut av 1952 års riksdag (prop. 145, SU 212, rskr. 423) tillförts 10 mkr. av statens krigsförsäkringsnämnds överskottsmedel. Av beloppet skulle under ettvarrt av budgetåren 1952/53—1961/62 få disponeras ca 1 mkr. för investeringsändamål. För det fall denna summa icke helt togs i anspråk ett budgetår, borde återstående medel få utnyttjas under följande budgetår utöver eljest beräknat belopp. En utgångspunkt i propositionen var, att för det fall ifrågasvarande 10 mkr. ställdes till förfogande det icke skulle bli erforderligt att fr. o. m. budgetåret 1953/54 och tills vidare under sammanlagt tio år beräkna särskilda medel för investeringsändamål under anslaget till avsättning till handelsflottans välfärdsfond.

Välfärdsrådet framhåller, att fondens behållning vid utgången av budgetåret 1961/62 uppgick till ca 9 474 000 kr. Därav utgjorde 3 548 000 kr. outnyttjade investeringsmedel, 2 145 000 kr. fonderade välfärdsmedel och 3 781 000 kr. räntemedel. Av dessa senare beräknas ca 2 790 000 kr. hänföra sig till behållna investeringsmedel och resterande 991 000 kr. till fonderade välfärdsmedel. — I sammanhanget redovisas de olika ändamål i form av sjöfartshotell, klubbрум och fritidsanläggningar, för vilka nyssnämnda investeringsmedel avses disponerade under den närmaste tiden. Rådet utgår emellertid ifrån att hela ifrågasvarande belopp icke kommer att ha tagits i anspråk vid utgången av innevarande budgetår. Rådet hemställer därför, att vid angivna tidpunkt resterande belopp skall få disponeras av rådet för därmed avsett ändamål utan hinder av de tidsgränser, som angivits i propositionen nr 1952: 145.

Departementschefen

Välfärdsrådets bedömning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget torde sålunda böra upptagas med 370 000 kr., innebärande en uppräknig med 30 000 kr.

Vad angår de överskottsmedel från statens krigsförsäkringsnämnd, som tillfördes välfärdsfonden år 1952 och som avsågs skola användas under en tioårsperiod, vill jag hemställa, att bemyndigande lämnas att fortsätt-

ningsvis disponera vid utgången av budgetåret 1962/63 eventuellt befintlig behållning av angivna medel för därmed avsedda investeringsändamål.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Avsättning till handelsflottans välfärdsfond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kr.;

b) medge fortsatt disposition av förut angivna, från statens krigsförsäkringsnämnd till handelsflottans välfärdsfond överförda medel.

[69] 36. Understöd åt skärgårdsrederier m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1961/62	260 000	220 433	44 677
1962/63	265 000		
1963/64 (förslag)	300 000		

Från anslaget bestrids vissa kostnader för upprätthållande av båttrafiken i delar av Stockholms norra skärgård. Det gäller huvudsakligen statens andel av bidragen till Waxholms nya ångfartygs aktiebolag enligt avtal den 13 juli 1959 och den 17 februari 1961 mellan staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting å ena sidan och bolaget å andra.

1961 års riksdag godkände ett principförslag om lösning på längre sikt av båtcommunicationerna i berörda delar av skärgården (prop. 74, SU 91, rskr. 259). Förslaget innebär övergång till ett system med passbåtsförbindelser mellan ifrågakommande öar och platser på närmast belägna fastland med tillgång till lämpliga bryggor och tillfredsställande vägförbindelser inåt. Det förutsätts att trafiken skall omhänderhas av kommunägda eller privata rederier i samverkan med staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Riksdagen lämnade bemyndigande för Kungl. Maj:t att gemensamt med staden och landstinget teckna kreditgarantier intill ett belopp av högst 6 mkr. för lån till anskaffning av passagerarbåtar. Omläggningen av trafiken kan inte ske förrän under år 1964. Tiden dessförinnan behövs för att skaffa fram erforderligt tonnage, förbättra bryggor och vägförbindelser, göra upp trafikplaner etc. Under mellantiden avses trafiken skola upprätthållas i samma ordning som gäller f. n.

I skrivelse den 27 mars 1961 har statens företrädare i förhandlingarna om båttrafikens ordnande lagt fram ett detaljerat förslag i ämnet med trafikplan i enlighet med de av riksdagen godkända riktlinjerna. Trafikplanen har vid remissbehandlingen i allt väsentligt tillstyrkts och ligger till grund för de ännu pågående förhandlingarna mellan företrädarna för det allmänna och berörda kommuner resp. privata företag om skärgårdstrafikens ordnande efter den 30 september 1964. Under förhandlingarna — därvid givetvis hänsyn bör tas till av skärgårdsbefolkningen framförda önske-

mål om trafikens omfattning m. m. — kan det måhända av olika skäl visa sig motiverat att beträffande passbåtsförbindelsernas sträckning och trafikens uppläggning i övrigt göra vissa modifikationer i förhållande till det tidigare framlagda principförslaget. Jag förutsätter att detta inte skall utgöra hinder för Kungl. Maj:t att utnyttja det bemyndigande, som 1961 års riksdag (prop. 74, SU 91, Rskr. 259) lämnade åt Kungl. Maj:t att intill ett belopp av 6 mkr. gemensamt med Stockholms stad och Stockholms läns landsting teckna garantier för lån till anskaffande av passagerarbåtar i skärgårdstrafiken.

Det är möjligt att de pågående förhandlingarna kommer att vara slutförda i sådan tid under våren 1963, att en redogörelse i ämnet kan tillhandahållas vederbörande riksdagsutskott, därest utskottet bedömer detta önskvärt. Frågan om erforderlig medelsanvisning för den nya avtalsperioden är emellertid inte aktuell förrän till våren 1964.

De nu gällande avtalen om understöd åt skärgårdstrafiken är indexreglerade. Med beaktande av redan inträffade indexstegringar och eventuella ytterligare dylika förändringar under det närmaste året räknar jag med att anslaget, som nu är 265 000 kr., för nästa budgetår behöver höjas med 35 000 kr. till 300 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Understöd åt skärgårdsrederier m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

E. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut**[70] 1. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	5 458 000	5 364 800
1962/63	5 540 000	
1963/64 (förslag)	6 336 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 21/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 1 322 900 kr.

	Ökning eller minskning
1. Löneregleringar	
a) 1 statsmeteorolog Ae 21—Ae 23	+ 3 072
b) 1 meteorolog i reglerad befordringsgång — statsmeteo- log Ae 23	+ 5 834
c) 2 radioassistenter Ae 13 — ingenjörer högst Ae 17	+ 8 580
d) 1 meteorologassistent Ae 11 — förste meteorologassistent Ae 13	+ 1 819
e) 1 materialförvaltare Ao 10—Ao 12	+ 1 733
f) 1 kanslibiträde Ae 7 — kontorist Ae 9	+ 1 493
2. Ändrade anställningsformer	
Kansliavdelningen	
a) 1 byrådirektör Ae 27 — byråchef Bo 1	+ 4 753
Klimatbyrån	
instrumentavdelningen	
b) 1 förste byråingenjör Ag 21—Ae 23	+ 3 072
Väderleksbyrån	
väderleks- och aeorologiska avdelningarna	
c) 9 kontorsbiträden Ao 5/kartbiträden Ae 7 — kartbiträden Ao 7; 1 kontorsbiträde Ao 5/kontorist Ae 9 — kontorist Ao 9; 1 kontorsbiträde Ao 5/förste meteorologassistent Ae 13 — förste meteorologassistent Ao 13	—
3. Nya tjänster	
Väderleksbyrån	
väderleksavdelningen	
a) 1 förste statsmeteorolog Ae 25	+ 34 680

Ökning eller
minskning

Klimatbyrån

klimatavdelningen

b) 1 förste statsmeteorolog Ae 25	+	34 680
c) 1 statsmeteorolog Ae 23	+	31 283
d) 1 förste meteorologassistent Ae 13	+	18 653
e) 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång	+	10 571

instrumentavdelningen

f) 1 ingenjör Ae 19	+	25 448
---------------------------	---	--------

Aerologiska stationer

Östersund

g) 1 förste meteorologassistent Ae 13	+	18 653
h) 1 meteorologassistent Ae 11	+	16 834

Kiruna

i) 1 meteorolog Ae 19	+	27 464
j) 1 förste meteorologassistent Ae 13	+	20 093
k) 2 meteorologassistenter Ae 11	+	36 356

Forsknings- och undervisningsavdelningen

l) 1 förste meteorologassistent Ae 15	+	20 678
m) 2 kanslibiträden Ae 7	+	27 387

Kansliavdelningen

n) 1 byrådirektör Ae 25, varvid överflyttas till anslaget Upp- dragsverksamhet 1 förste byråsekreterare Ae 21	+	34 680
o) 1 kanslibiträde Ae 7	—	28 211
p) 1 expeditionsvakt Ae 7	+	13 694
q) 2 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	+	13 694
	+	21 141

4. Förbättring av anställningsförhållandena för elever vid kur- sen för meteorologisk tjänsteexamen	+	55 000
--	---	--------

5. Observatörsarvoden

a) höjda ersättningar åt klimatobservatörer	+	180 000
b) höjda ersättningar åt vattenståndsobservatörer	+	8 500
c) utökning av vattenståndsobserverationerna	+	5 000

6. Omräkningar

a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	+	640 000
b) Löneklassförändringar	+	14 300
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+	11 966

+ 1 322 900

Härutöver hemställer institutet, att det nuvarande *undervisningsanslaget* höjes med 8 700 kr.

Motiv

2. b) Ökningen av arbetsuppgifterna vid klimatbyråns instrumentavdelning har medfört, att avdelningen måst förstärkas med en extra förste byråingenjör i A 21. I stället har en tjänst såsom meteorolog i Ae 19 vid aerologiska stationen i Bromma kunnat hållas vakant. Då arbetsuppgifterna vid instrumentavdelningen stadigvarande kommer att kräva detta personaltillskott, bör tjänsten göras till extra ordinarie samtidigt som den uppflyttas till 23 lönegraden.

3. f) Bristen på servicetekniker gör att f. n. flera för flygsäkerheten viktiga instrument ej fungerar tillfredsställande. Den föreslagne ingenjören skall ansvara för inköp och service av de meteorologiska instrumenten vid flygplatserna. Han skall också ansvara för försök att automatisera observationsprocesserna vid flygväderlekstjänsterna samt delta i utvecklingsarbetet av flygväderlekstjänsternas instrument. Arbetet är förenat med ansvaret för driftsäkerheten beträffande de nämnda instrumenten. Befattningshavaren bör ha examen från tekniskt läroverk eller teleteknisk linje vid tekniskt institut samt minst tio års erfarenhet inom instrumentområdet efter examen. Med hänsyn härtill erfordras placering i lönegraden Ae 19.

3. g)—k) Framställningar har gjorts från WMO om utökning av det svenska nätet av aerologiska stationer. Det är mycket angeläget att åtminstone en station inrättas i Kiruna eller på annan plats i övre Norrland, tills vidare med enbart temperatur- och fuktighetsmätningar, samt att stationen i Östersund utrustas för höjdvindmätning. För stationen i övre Norrland beräknas arbetsuppgifterna motsvara en personal om minst fyra man, varav en meteorolog i Ae 19, en förste meteorologassistent i Ae 13 samt två meteorologassistenter i Ae 11.

3. n) Den till institutet knutna personalen med kvalificerad kameral, juridisk och ekonomisk utbildning och erfarenhet består sedan år 1951 av, förutom chefen för kansliavdelningen, två befattningshavare, trots en mycket väsentlig ökning av arbetsuppgifterna. Föredragningslistor och protokoll vid institutsledningens sammanträden har de sista tio åren till omfånget vuxit med nära 100 %. Det med föredragningar förenade arbetet har därför kommit att uppta en allt större del av chefens för kansliavdelningen tid till förfång för bl. a. avdelningens ledning samt organisations- och rationaliseringsarbetet. SMHI-utredningen rekommenderade bl. a. att vissa på byråerna förekommande personaladministrativa och kamerala ärenden övertogs av kansliavdelningen. Detta har kunnat ske i endast mycket begränsad omfattning. Om en sådan överflyttning skall kunna genomföras måste även arbetsledningen inom kansliavdelningen förstärkas. Arbetsuppgifterna för den föreslagna byrådirektören i Ae 25 blir i väsentlig

grad beroende av huruvida dennes personliga kvalifikationer, utbildning och erfarenheter lämpar sig bäst för personaladministration, organisations- och rationaliseringsfrågor eller ekonomi och redovisning. För att kunna förvärva så kvalificerad arbetskraft som möjligt är det angeläget att institutet kan erbjuda en förmånlig löneställning.

Uppdragsverksamheten har å riksstaten ett anslag om 2,5 mkr. av institutets totala anslagstilldelning om ca 14,3 mkr. Denna verksamhet medför förhållandevis större administrativt arbete genom en mängd uppgifter av bl. a. redovisningsteknisk natur, vilket gör att proportionen 1:4 bör vara välmotiverad. Vid bifall till institutets förslag om utökning av kansliavdelningens personal med juridisk eller liknande utbildning från nuvarande tre till fyra befattningshavare, synes därför kostnaderna för eu av dessa böra bokföras på anslaget Uppdragsverksamhet. De med uppdragsverksamheten sysselsatta avdelningarna erhåller kameralt biträde av förste byråsekreteraren i Ae 21 endast två dagar i veckan. Då behovet av ökat kameralt biträde genom nu föreslagen personalförstärkning kan genomföras, synes förste byråsekreterartjänsten i Ae 21 böra överflyttas till anslaget Uppdragsverksamhet.

3. o) Beträffande biträdespersonalen inom kansliavdelningen föreligger ett mycket trängande behov av förstärkning. Expedieringen av ärendena försenas på grund av brist på personal. Bokföringen kompliceras genom uppdragsverksamheten och de specialredovisningar denna erfordrar. Om bokföringen skall föras löpande, erfordras att ett biträde helt ägnar sig däråt och åt de anslagsöversikter och sammanställningar, som behövs för anslagsdispositionerna. Arbetet är så ansvarsfullt att en kontoristtjänst erfordras. Med hänsyn till att uppdragsverksamheten i mycket hög grad ökar föreslås denna tjänst inrättas under anslaget Uppdragsverksamhet. För det egentliga kassaarbetet erfordras ytterligare ett kanslibiträde, som bör avlönas från avlöningsanslaget.

3. p) Behovet av förstärkning av expeditionsvaktpersonalen är särskilt stort med hänsyn till institutets splittring på skilda lokaler. Under innevarande år har ökad utflyttning skett till dels Wennerbergsgatan 10, dels Svenska Dagblads-huset på Marieberg. Institutet föreslår, att en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 inrättas.

I fråga om *undervisningsanslaget* anför institutet i huvudsak följande.

För budgetåret 1961/62 var anslaget uppfört med 27 000 kr., medan netto-utgiften var 13 300 kr. Innevarande budgetår är anslaget upptaget med 21 000 kr.

Anslaget bör för nästa budgetår räknas upp med 7 500 kr. på grund av merkostnader för biträdeslöner i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169). Vidare bör expensmedlen ökas med 1 200 kr. på grund av automatiska utgiftsstegringar. Totalt bör anslaget således höjas med 8 700 kr.

Enligt departementschefens uttalande i 1962 års statsverksproposition har institutet behandlat frågan om upphörande av anslaget Undervisning.

Undervisning i meteorologi tillhör icke enligt instruktionen institutets normala arbetsuppgifter. Av denna anledning har uppdragen åt institutets tjänstemän att meddela undervisning medfört, att särskilda arvoden för uppdragen utgått, varvid givetvis iakttagits, att såväl undervisning som förberedelser därför måste ske vid sidan av den ordinarie tjänstgöringen. I de fall så ej varit möjligt har tjänstledighet fått uttagas. Anordningen med ett särskilt anslag, vilket återbetalats av flygvapnet i vad avser bl. a. lärararvodena, har också medfört att särskilda arvoden kunnat betalas utan hinder av föreskrifterna i 18 § Saar, 1 mom., 2 stycket.

I och med att undervisningsanslaget upphör, kommer lärararvodena att inräknas i det allmänna avlöningsanslaget. Institutet bör därför erhålla särskilt bemyndigande att utbetala arvoden till de tjänstemän vid institutet, som deltar i undervisning, i den mån undervisningen bedrivs utöver ordinarie tjänstgöringsskyldighet. Motsvarande anordning förekommer vid de allmänna läroverken i den mån undervisning fullgöres utöver lärares ordinarie undervisningsskyldighet. Skulle institutet icke kunna utbetala särskilda arvoden måste antingen undervisningen eller också andra viktiga arbeten nedläggas. Alternativet skulle vara att inrätta ett antal förste statsmeteorologtjänster för undervisning.

Institutet önskar icke någon ändring av nuvarande anordning och anslagsuppdelning. Skulle likväl så ske bör fördelningen av undervisningskostnaderna på övriga anslag bli följande.

Av undervisningsanslaget avses 91 200 kr. för lärararvoden. Detta belopp bör tillgodoföras anslaget Avlöningar, anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal eller ev. en särskild anslagspost Arvoden till lärare. Avlöningarna till undervisningsavdelningens biträdespersonal 32 900 kr. skall tillföras anslaget Avlöningar anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal.

Anslagsposten *Expenser* innefattar ett belopp om 5 300 kr. för reseersättningar och traktamenten, vilket bör tillföras anslaget *Omkostnader* anslagsposten *Reseersättningar* medan återstående belopp om 9 300 kr. tillföres posten *Övriga expenser* under omkostnadsanslaget.

De särskilda uppbördsmedlen *Bidrag* från flygvapnet om 109 000 kr. torde tillföras *Inkomster* vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Yttranden

Statskontoret erinrar om att dess i föregående års statsverksproposition anmälda organisationsundersökning av vissa delar av institutets verksamhet alltjämt pågår. Enligt statskontorets uppfattning är den allmänna situationen vid institutet sådan, att förstärkningar av institutets personal för

meteorologisk verksamhet t. v. bör undvikas och i varje fall endast ske i form av tjänster på extra stat.

Hur långt och i vilken takt en rationalisering av institutets verksamhet kan drivas är i hög grad beroende av dess resurser för forsknings- och utvecklingsarbete i syfte att komma fram till rationellare metoder. Av särskild betydelse är forsknings- och undervisningsavdelningens samt den under klimatbyrån sorterande instrumentavdelningens insatser. Det är ur statskontorets synpunkter angeläget att de för nämnda avdelningars behov äskade medlen blir tillgängliga. Ämbetsverket vill särskilt framhålla önskvärdheten av att de under anslaget till nyanskaffning av instrument m. m. begärda medlen för inköp av en automatisk väderleksstation beviljas.

Statskontoret är icke nu berett att taga ställning till institutets förslag att kansliavdelningen skall omorganiseras till byrå och att den för avdelningen avsedda tjänsten som byrådirektör Ae 27 ändras till en tjänst som byråchef Bo 1. Däremot tillstyrkes inrättandet av en ny tjänst som byrådirektör A 25 vid avdelningen. Tjänsten bör t. v. inrättas på extra stat. Innehavaren av den nya tjänsten bör ha kvalificerad administrativ och organisatorisk erfarenhet.

I fråga om de aerologiska stationerna anför statskontoret i huvudsak följande. I skrivelse till institutet har chefen för flygvapnet redogjort för flygvapnets planer rörande utnyttjandet av de 14 radarstationer av typ PV-30, som flygvapnet har under anskaffning. I skrivelsen sägs att mätningar i bl. a. Östersund avses skola utföras dagligen, varvid visst samarbete med institutet föreslås. Chefen för flygvapnet förutskickar vidare, att väderspaning vid vissa fasta tidpunkter skall utföras med apparaturen ifråga. Avsikten är att överläggningar skall upptagas mellan flygvapnet och institutet. Beträffande behovet av aerologiska stationer har chefen för flygvapnet framhållit värdet av att institutet avser att sätta upp en station i Kiruna. Tillsammans med övriga stationer skulle därigenom skapas ett aerologiskt nät, som kan tillfredsställa rimliga anspråk. Det av chefen för flygvapnet erbjudna samarbetet synes enligt statskontoret medföra, att behovet av att utbygga institutets östersundsstation med radar för höjdvindmätning bortfaller. Däremot kvarstår behovet av en aerologisk station i Kiruna eller på annan plats i övre Norrland.

I fråga om de befintliga meteorologtjänsterna vid de aerologiska stationerna har statskontoret inhämtat, att innehavaren av tjänsten vid Bromma sedan lång tid tillbaka tjänstgjort vid klimatbyråns instrumentavdelning och att innehavaren av tjänsten vid Torslanda under längre tid varit tjänstledig till två tredjedelar och på senare tid helt. Innehavaren av den vid Bromma befintliga ingenjörstjänsten har överförs till institutets instrumentavdelning och verksamheten vid Bromma ombesörjes helt av de sju meteorologassistenterna.

Enligt vad statskontoret funnit, kräver den starkt rutinbetonade verk-

samheten vid en aerologisk station inte att den står under ständig tillsyn av en meteorolog eller att någon ingenjör särskilt avdelas för stationen. Erforderlig tillsyn kan ombesörjas av cheferna för resp. flygväderlektjänster i fråga om Bromma- och Torslandastationerna och statskontoret föreslår, att meteorologtjänsterna vid dessa stationer indrages fr. o.m. budgetåret 1963/64.

Om en aerologisk station beslutas i Kiruna eller på annan plats i övre Norrland bör meteorologtjänst vid densamma ej inrättas.

Statskontorets undersökning har visat, att klimatbyråns instrumentavdelning är hårt belastad och i behov av förstärkning. Därest meteorologtjänsten vid Brommastationen, vars innehavare överförts till avdelningen, indrages, erfordras därför att institutet tillföres en tjänst för en ingenjör vid instrumentavdelningen. Detsamma gäller nyss berörda ingenjörstjänst, vars innehavare placerats på avdelningen.

Den föreslagna stationen i övre Norrland bör enligt statskontorets mening utrustas såväl för sondering som för höjdvindmätning. Den erforderliga radarapparaturen bör väljas identiskt lika med flygvapnets även om anskaffningskostnaderna därigenom blir ca 110 000 kr. högre än de 320 000 kr. institutet beräknat för radar i Östersund. I övrigt förordar statskontoret av organisatoriska skäl en förläggning till flygplatsen i Kiruna, där en samordning med flygväderlektjänsten kan öppna möjlighet till personalbesparingar. Det erforderliga personaltillskottet kan preliminärt anges till tre assistenter.

Statens lönenämnd kan ej tillstyrka bifall till yrkandet om uppflyttning av tjänsten som materialförvaltare i Ao 10 till Ao 12.

Riksrevisionsverket anser, att vid upphörande av undervisningsanslaget medel för arvoden till lärare bör upptagas i institutets avlöningsstat under en särskild anslagspost benämnd Ersättningar till timlärare. Avgifter eller ersättningar, som institutet kommer att uppbära genom att elever från andra myndigheter deltagar i av institutet anordnad undervisning, bör tillgodoföras riksstatens inkomstittel Inkomster vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institutet.

Då särskilda medel även i fortsättningen torde komma att finnas anvisade för ersättning till timlärare, erfordras enligt riksrevisionsverkets mening icke något särskilt bemyndigande för institutet för utbetalande av arvoden till sådana tjänstemän vid institutet, som medverkar i undervisningen, i den mån uppdraget faller utom dessa befattningshavares ordinarie tjänstgöringsskyldighet.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 på väderleksbyråns kustistjänst ändras till en tjänst som kon-
torist i Ae 9. Merkostnaderna härför beräknar jag till 1 500 kr.

På klimatbyråns instrumentavdelning torde en extra tjänst som förste byråingenjör i Ag 21 extraordinariesättas. Vidare bör på avdelningen en befattning som ingenjör i Ae 19 inrättas. Härvid förutsätter jag, att en befattning som ingenjör i Ae 15 vid Bromma aerologiska station samt en som meteorolog i Ae 19 vid envar av stationerna vid Bromma och Torslanda indrages i enlighet med statskontorets förslag. Medelsbehovet under anslaget beräknar jag härigenom minska med 21 000 kr.

I likhet med statskontoret anser jag, att kansliavdelningen bör förstärkas med en tjänst som byrådirektör i Ag 25. Härvid bör en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 överföras till anslaget till uppdragsverksamhet. Merkostnaderna under förevarande anslag beräknar jag därför till 6 500 kr. Vidare torde kansliavdelningen tillföras en tjänst som kanslibiträde och en som expeditionsvakt. Befattningarna, vilka torde placeras i Ae 7, medför kostnader om sammanlagt 27 500 kr.

För automatiska kostnadsstegringar i anledning av beslut av 1962 års riksdag samt löneklassförändringar beräknar jag 654 300 kr. Anslagsposten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde höra höjas med 3 100 kr.

I övrigt kan jag icke biträda institutets förslag. Jag är således icke beredd tillstyrka den föreslagna utbyggnaden av det aerologiska stationsnätet i Norrland.

Kostnaderna för institutets undervisningsverksamhet har för nästa budgetår beräknats till 138 700 kr. Bidraget från flygvapnet har upptagits till 109 000 kr. Då anslaget till institutets undervisning för innevarande budgetår är uppfört med 21 000 kr., åskas för nästa budgetår en höjning av medelsanvisningen för ändamålet med 8 700 kr. Jag har icke någon erinran mot institutets beräkningar. I enlighet med vad jag anförde i föregående års statsverksproposition om upphörande av undervisningsanslaget har institutet inkommit med förslag till fördelning på övriga anslag av kostnaderna för undervisningen.

Vissa redovisningstekniska fördelar står att vinna genom att undervisningsanslaget upphör. Med hänsyn härtill och då det icke torde innebära några nackdelar för institutet förordar jag, att anslaget upphör med utgången av innevarande budgetår. För budgetåret 1963/64 bör i enlighet härmed under institutets allmänna avlöningsanslag beräknas medel för lärararvoden samt för löner till den för undervisningsverksamheten erforderliga biträdespersonalen. I likhet med institutet beräknar jag 91 200 kr. för lärararvoden. Beloppet bör på sätt riksrevisionsverket föreslagit upptagas under en särskild anslagspost benämnd Ersättningar till timlärare. Vidare bör 32 900 kr. för avlöningar till biträdespersonal upptagas under anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal. Under institutets allmänna omkostnadsanslag bör i enlighet med institutets förslag beräknas ett belopp av 14 600 kr. Slutligen torde bidraget från flygvapnet i fortsätt-

ningen bära tillgodoföras riksstatens inkomsttitel Inkomster vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Anslaget torde sålunda bära uppföras med (5 540 000 + 796 000) 6 336 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	820 100
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200
3. Arvoden till sakkunniga	23 100
4. Arvoden till observatörer	1 206 700
5. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 751 800
6. Ersättningar till timlärare	91 200
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 370 800
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	71 100
Summa kr.	6 336 000

c) till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:
Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 336 000 kr.

[71] 2. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 220 000	1 248 800
1962/63	1 265 000	
1963/64 (förslag)	1 381 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 21/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 232 000 kr.

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar	76 200	70 000	+ 8 000
2. Övriga expenser	180 300	168 000	+ 97 000
3. Publikationstryck	75 000	74 000	+ 32 000
4. Biblioteket	4 600	5 000	+ 1 000

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	Ökning eller minskning
5. Kostnader för försök med matematikmaskin	172 300	80 000	+ 125 000
6. Telegramkostnader m.m.	728 900	861 200	— 31 000
			+ 232 000

Motiv

1. Posten bör med hänsyn till höjda biljettpriser och höjda bilersättningar m. m. räknas upp med 4 000 kr. Beräkningsarbetena på matematikmaskin utföres vid midnatt. Med hänsyn till vikten att snabbt få fram beräkningsresultaten måste taxebil anlitas. Kostnaderna härför uppgår till ca 4 000 kr. per år. Därest institutet erhåller en matematikmaskin i egna lokaler bortfaller detta anslagsbehov.

2. Posten bör med hänsyn till den höjda prisnivån räknas upp med 20 000 kr. Institutets telefonväxel, som installerades 1937 och omfattar 100 anknytningar, är synnerligen hårt belastad och fyller nu varken allmänhetens eller institutets behov. Av särskilt stort värde vore ett tillräckligt antal direkta anknytningar från växel till lokalerna vid Wennerbergsgatan, vilket är tekniskt möjligt att anskaffa om växeln utökas. Enligt telestyrelsen kostar en växel, utbyggbar till 200 anknytningar, ca 77 000 kr. Det är nödvändigt att institutet får möjlighet att förvärva en sådan större telefonväxel.

3. Med hänsyn till automatiska prisförordringar erfordras uppräkningsposten med 8 000 kr. Under budgetåret 1963/64 kommer tryckningen av en ny instruktion för avfattning av väderleksmeddelanden i sifferkod att betalas. Anslaget är nu så hårt ansträngt att ett engångsbelopp om 14 000 kr. erfordras för detta ändamål. F. n. finnes ett flertal vetenskapliga avhandlingar i manuskript, vilka snarast bör tryckas. En höjning av anslagsposten med 10 000 kr. erfordras härför.

4. Kostnaderna för biblioteket måste med hänsyn till väsentligt ökade priser på böcker, tidskrifter och inbindning beräknas till ett 1 000 kr. högre belopp för budgetåret 1963/64.

5. Meteorologiska och hydrologiska rådet har uttalat, att rådet funnit det angeläget att institutet erhåller en matematikmaskin i sina lokaler. Institutet upprepar därför sitt tidigare förslag om anskaffning genom matematiknämndens försorg av en elektronisk matematikmaskin av typ SAAB D 21, avsedd att placeras inom institutets lokaler. Till en början torde maskinen tidvis kunna uthyras också till andra myndigheter, institutioner eller enskilda företag.

Oavsett om en matematikmaskin installeras inom institutet eller ej, bör den successiva övergången till maskinbehandling av klimatdata, som påbörjades 1961, fortsätta. Den nuvarande löpande bearbetningen omfattar

stansning och maskinbehandling för utgivande av årsboken del 1 (Månadsöversikten) av ca 150 av institutets stationer. Den närmaste uppgiften är att utnyttja detta stansade material för en direkt maskinberäkning även av de klimatparametrar, vilka ingår i extenso- och månadstabeller i institutets årsbok del 2 (Meteorologiska iakttagelser). Sedan 1950-talets början föreligger en betydande eftersläpning, f. n. sju år, i utgivandet av denna publikation. Det beräknas att, om fullständig maskinbehandling av materialet för årsbok del 2 införes fr. o. m. årgång 1961, utgivandet skall kunna ske årsvis. Det är alltså väsentligt att, under den tid som återstår till utgivandet av denna del av årsboken, förberedelsearbetet för en maskinbehandling slutföres. Programmeringsarbetet härför beräknas kosta 35 000 kr., varav ca hälften avser testkörningar på statistiska centralbyråns hålkortsmaskiner, vilka f. n. kostar 1 500 kr. per timme.

En annan uppgift är att snarast utvidga det nuvarande stansningsprogrammet att omfatta vissa ytterligare data. Institutet har funnit lämpligt föreslå att, i stället för en fullständig stansning av ytterligare ett antal stationer, endast temperaturen stansas från samtliga temperaturstationer. Den maskinella bearbetningen av dessa stationer, vilka också ingår i särskild tabell i Meteorologiska iakttagelser, beräknas årligen kosta 30 000 kr. Den stansning som tillkommer kan utföras med personal, som hittills använts för manuell behandling av materialet. För inhämtande av den eftersläpning som gäller sådana temperaturdata som uppkommit sedan år 1961 kräves ytterligare ett engångsbelopp av 75 000 kr., vilket bör fördelas på tre år, varvid för kommande budgetår äskas 20 000 kr.

Vidare äskas ett belopp om 40 000 kr. för beräkningsarbeten på matematikmaskin i samband med utarbetande av metoder för månadsprognoser.

De löpande kostnaderna för matematikmaskinbearbetningar beräknas således öka med $(35\,000 + 30\,000 + 20\,000 + 40\,000)$ 125 000 kr.

6. I fråga om telegramkostnaderna bortfaller ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 41 000 kr. Vidare har de hittillsvarande telegrafutsändningarna per långvåg av den s. k. *Metéo Suède* upphört. Kostnaderna för dessa sändningar uppgick till 35 000 kr. Å andra sidan har telegramkostnaderna ökat med 45 000 kr. för förhyrning av långvågssändare för försök med telefaxöverföring av kartor. Anslagsposten till telegramkostnader m. m. beräknas således minska med sammanlagt 31 000 kr.

Departementschefen

Anslagsposten Rescersättningar torde med hänsyn till ökade biljettpriser m. m. räknas upp med 6 400 kr. I enlighet med vad jag anfört under avlösningsanslaget bör ett belopp av 14 600 kr. för bestridande av de med undervisningen förenade omkostnaderna överföras till förevarande anslag. Av beloppet avser 5 300 kr. rescersättningar och traktamenten. Sammanlagt skulle posten till rescersättningar sålunda böra höjas med 11 700 kr.

För posten Övriga expenser föreslår jag en höjning med 99 300 kr., varav 77 000 kr. avser engångsbelopp för anskaffning av ny telefonväxel och 9 300 kr. den för expenser avsedda delen av det från undervisningsanslaget överförda beloppet.

Anslagsposten till publikationstryck bör räknas upp med 15 000 kr., varav 14 000 kr. är att anse som engångsbelopp.

För anslagsposten Kostnader för försök med matematikmaskin föreslår jag en höjning med 20 000 kr.

I övrigt föranleder institutets anslagsberäkningar icke någon erinran från min sida.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 265 000 + 116 000) 1 381 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*

Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 381 000 kr.

[72] 3. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	541 000	509 900
1962/63	570 000	
1963/64 (förslag)	615 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 21/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 222 000 kr.

	Ökning
1. Uppräkning med hänsyn till kostnadsökningar	57 000
2. Driftkostnader för höjdvindmätningar i Östersund	35 000
3. Driftkostnader för aerologisk station i övre Norrland	125 000
4. Driftkostnader för inrättade automatiska väderleksstationer ...	5 000
	222 000

Motiv

4. I fråga om denna punkt hänvisas till vad som anföres under anslaget Nyanskaffning av instrument m. m. rörande anskaffande av automatiska väderleksstationer.

Departementschefen

Jag förordar att anslaget räknas upp med 40 000 kr. för att täcka vissa kostnadsstegringar. Under nästa anslagspunkt kommer jag att tillstyrka inrättandet av en automatisk väderleksstation. Under förevarande anslag bör i enlighet med institutets förslag beräknas 5 000 kr. till driftkostnader för denna station. I övrigt är jag icke beredd att tillstyrka institutets förslag.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (570 000 + 45 000) 615 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*:
Underhåll av materiel m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa
 ett förslagsanslag av 615 000 kr.

[73] 4. *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Nyanskaffning av instrument m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1961/62	105 000	107 600	54 000
1962/63	135 000		
1963/64 (förslag)	200 000		

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 21/8 1962) hemställer, att anslaget upptages med 524 000 kr.

Byggnadsstyrelsen (skr. 27/8 1962) hemställer efter samråd med institutet om ett investeringsanslag av 100 000 kr. för uppförande av ett mareografhus.

Motiv

De under avlöningsanslaget föreslagna höjdvindmätningarna i Östersund medför nyanskaffning av en höjdvindradar. Ett belopp om 320 000 kr. avses täcka såväl inköps- som installationskostnaderna.

För anskaffning av två automatiska radiosondmottagare samt antenn och annan markutrustning vid föreslagen aerologisk station i övre Norrland beräknas ett belopp om 35 000 kr.

För att möjliggöra observationer från automatiserade fyrrar som har ett viktigt läge ur väderlekssynpunkt behöver automatiska väderleksstationer inrättas. Institutet beräknar att för instrument- och installationskostnader erfordras ett engångsbelopp om 95 000 kr. För driftkostnader erfordras ett belopp om 5 000 kr., vilket upptagits under anslaget Underhåll av materiel m. m. Därutöver erfordras vissa belopp för bestridande av kostnaderna för överföring av signalerna. Dessa kostnader, vilkas storlek f. n. ej kan beräknas, bör bestridas från anslagsposten Telegramkostnader under omkostnadsanslaget.

Det är nödvändigt att noggrant känna små nederbördsområdets hydrologiska förhållanden vid behandlingen av vattentäcks- och avloppsfrågor. För att mäta avrinningen från sådana områden fordras i regel mätdammar. Institutet har f. n. ett tiotal dammar men behovet är mycket större, då småområden kan ha synnerligen skiftande klimat, topografiska förhållanden och markbeskaffenhet. Institutet, som räknar med att ett betydande antal småområden efterhand måste undersökas, inskränker sig

till att för budgetåret 1963/64 räkna med endast två nya mätdammar. Kostnaderna för dessa beräknas i genomsnitt belöpa sig till 16 000 kr. Totala medelsbehovet blir sålunda 32 000 kr.

I medelstora och små älvar föreligger ett stort behov av peglar. Otillräcklig kännedom om dessa älvars vattenföring gör projektering av kraftverk och vattenverk slumpartad och dyrbar. Utredningar angående tätorters vattenförsörjnings- och avloppsproblem måste grunda sig på kännedomen om närliggande älvars eller åars hydrologi. Institutet beräknar att bygga tio registrerande peglar med tillhörande pegelbyggnader till en kostnad av i genomsnitt 3 500 kr. per styck samt tio fasta peglar till en kostnad av 700 kr. per styck. Totala kostnaden kommer att uppgå till 42 000 kr.

För anskaffning av instrument till institutet under budgetåret 1963/64 äskas sålunda sammanlagt 524 000 kr.

En ny mareografanläggning erfordras vid Ratan utanför Umeå, eftersom landhöjningen när som helst kan komma att sätta den nuvarande mareografen ur funktion. Institutet har i skrivelse till byggnadsstyrelsen den 19 mars 1962 föreslagit att mareografbyggnaden skall uppföras i styrelsens regi och att medel för denna skall äskas genom styrelsens försorg. Av det av byggnadsstyrelsen äskade investeringsanslaget om 100 000 kr. avser 20 000 kr. projekteringskostnader.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att ett belopp om 95 000 kr. ställes till institutets förfogande för anskaffning och installation av en automatisk väderleksstation. Härjämte förordar jag, att ett belopp av 100 000 kr. får användas för uppförande av ett nytt mareografhus vid Ratan. Med hänsyn till den vid ingången av innevarande budgetår befintliga reservationen å anslaget bör medelstilldelningen för anskaffande av övrig för institutets verksamhet erforderlig instrumentutrustning kunna begränsas till 5 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*
Nyanskaffning av instrument m. m. för budgetåret 1963/64
anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

[74] 5. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 504 000	2 658 400
1962/63	2 504 000	
1963/64 (förslag)	2 841 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 21/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 337 000 kr.

Ökning

A. Avlöningar

1. Ny tjänst

1 kontorist Ae 9 15 187

2. Omräkningar

a) Överflyttning av en förste byråsekreterare Ae 21 från anslaget Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar 28 211

b) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169) 170 602

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	
B. Omkostnader			
Utrustning	262 500	77 000	123 000
			337 000

Motiv

A. 1. Beträffande denna tjänst hänvisas till vad som anförts under punkten 3. o) under allmänna avlöningsanslaget beträffande kansliavdelningens biträdespersonal.

A. 2. a) I fråga om den föreslagna överflyttningen hänvisas till motiven under allmänna avlöningsanslaget, punkten 3. n).

B. Uppräkning föreslås med hänsyn till belastningen.

Departementschefen

Jag tillstyrker förslaget om inrättande av en tjänst som kontorist i Ae 9. Det ökade medelsbehovet i anledning härav uppgår till 15 200 kr.

Såsom jag tidigare anført under institutets allmänna avlöningsanslag bör en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 överföras från nämnda anslag till uppdragsverksamheten. Kostnaderna härför upptager jag till 28 200 kr.

För automatiska kostnadsstegringar i anledning av beslut vid 1962 års riksdag beräknar jag 170 600 kr. Slutligen biträder jag institutets förslag om uppräkning av anslagsposten till utrustning med 123 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (2 504 000 + 337 000) 2 841 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 841 000 kr.

[75] 6. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlektjänst för luftfarten

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 567 000	2 904 600
1962/63	3 268 000	
1963/64 (förslag)	3 787 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 21/8 1962) hemställer, att anslaget höjes med 668 800 kr.

A. Avlöningar

	Ökning
1. <i>Lönereglering</i>	
1 radiotelegrafist Ae 11 — radioassistent Ae 13	1 819
2. <i>Ändrad anställningsform</i>	
1 meteorologassistent Ag 8—Ae 11	2 615
3. <i>Nya tjänster m. m.</i>	
a) 1 laboratorieassistent Ae 11	16 834
b) Malmö—Bulltofta	
2 kartbiträden i reglerad befordringsgång	21 965
c) Kiruna	
1 meteorologassistent Ae 11	18 178
4. <i>Anställning av tillfällig arbetshjälp</i>	50 000
5. <i>Omräkningar</i>	
a) Merkostnader i anledning av beslut av 1962 års riksdag om statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. (prop. 169)	315 000
b) Löneklassuppflyttningar	10 623
c) Medel för en meteorologassistent Ag 8	15 566

B. Omkostnader

	Nettoutgift 1961/62	Anvisat 1962/63	
1. Sjukvård	3 200	2 000	1 500
2. Reseersättningar	68 300	69 900	7 000
3. Expenser	139 000	90 000	27 500
4. Kostnader för anskaffning av speciell instrumentutrustning	231 400	150 000	57 100
5. Kostnader för underhåll av instrumentutrustning	—	45 000	25 000
6. Telekommunikationer	—	—	98 100
			668 800

Motiv

A. 2., A. 5. c) Kungl. Maj:t har den 14 juni 1962 medgivit erforderligt överskridande för anställning av en assistent i Ag 8 vid Kiruna flygväderlekstjänst. Lönekostnaden för denne assistent bör inräknas i anslaget och tjänsten inrättas i Ae 11.

A. 3. a) Införandet av telefax som befodringsmedel för väderlekskartor till Arlanda med två samtidiga program, en fördubbling av antalet telefaxrecorders i Malmö och Göteborg och motsvarande ökning i apparaturen för sändning och transitering vid telecentralen jämte övertagandet från försvarets radioanstalt av teknisk service för radiostationen nödvändiggör, att teleavdelningens underhålls- och utvecklingstjänst förstärkes med en laboratorieassistent. Dennes huvudsakliga arbetsuppgifter blir underhåll av telefaxapparat, installation och igångsättning av stationsutrustningar för bildtelegrafi och andra telekommunikationssystem samt biträde vid planering av nya anläggningar. Innehavaren av tjänsten måste ha goda insikter i radioteknik samt flerårig praktik som radiotekniker.

A. 4. Då medelstilldelningarna under senare år har varit mycket restriktiva med hänsyn till tjänstgöringsbehoven, har reservmedlen å anslaget för tillfällig arbetshjälp m. m. blivit förhållandevis små. Ett belopp om 50 000 kr. bör därför anvisas för tillfällig arbetshjälp o. d.

B. 1. Med hänsyn till belastningen samt den fortgående personalökningen bör anslagsposten för sjukvård räknas upp med 1 500 kr.

B. 2. Posten Reseersättningar bör ökas med 5 000 kr. på grund av höjda biljettpreiser och höjda kilometersättningar för resa med egen bil. Det ökade behovet av resor för underhåll av den växande instrumentparken vid flygväderlekstjänsterna erfordrar dessutom en anslagsökning av 2 000 kr.

B. 3. Posten Expenser måste med hänsyn till den allmänna höjningen av prisnivån räknas upp med 10 000 kr. För att nå bättre kontakt mellan vederbörande meteorolog vid Bromma flygväderlekstjänst, som utfärdar prognos, och personalen vid de lokala flygplatserna avser institutet att teckna två telefonabonnemang vid Bromma flygväderlekstjänst. För abonnemangskostnad jämte samtalsavgifter beräknas ett belopp om 2 500 kr.

Den 15 december 1961 medgavs institutet att för budgetåret 1961/62 överskrida expensposten med högst 63 000 kr. för bestridande av kostnaderna för anskaffning av kontorsutrustning m. m. för väderlekstjänsten vid Stockholm—Arlanda flygplats. Häri ingick bl. a. vissa löpande kostnader för andra kvartalet 1962 om tillsammans 14 000 kr. Omräknat för helt år innebär detta en anslagsökning om 56 000 kr., varav 18 000 kr. i löpande utgifter för telefax.

För framställning av kartor för flygplanspiloterna har flygväderlekstjänsterna i Arlanda, Bromma och Bulltofta övergått till ljuskopieringsförfarande, vilket medfört att materialet kunnat tillhandahållas utan personalökning trots den synnerligen stora ökningen av antalet starter. Kostnader-

na för förbrukningsmateriel kan dock ej helt tillgodoses inom anslagets ram. Kostnaderna beräknas vid Arlanda till 11 200 kr., vid Bromma till 1 600 kr. och vid Bulltofta till 3 200 kr. eller tillsammans till 16 000 kr. En viss besparing uppkommer genom att det tidigare förfarandet med hektografering slopats. Institutet anser dock en anslagsökning om 10 000 kr. vara erforderlig.

I anslagsposten *Expenser* ingår innevarande budgetår ett belopp om 40 000 kr. avsett att täcka löpande utgifter för telefax. Flygtrafikens överflyttning till Arlanda ökar medelsbehovet härför med 18 000 kr. Av tidigare angivna prishöjningar beräknas 4 000 kr. falla på telefaxkostnaderna. Med hänsyn till att höjdprognosttjänsten centraliserats till Fridhemsgatan 9 tillkommer ytterligare löpande kostnader. Telefaxtrafiken har också ökat genom att dubbla program nu mottages. De löpande kostnaderna för telefax uppgår till 52 000 kr. för telefaxpapper, 8 000 kr. för reservdelar, 8 400 kr. för linjehyror, 5 600 kr. för telefonkostnader, tillhoppa 74 000 kr. En anslagsökning om 12 000 kr. erfordras sålunda.

Till en särskild post *Telekommunikationer* bör överföras de löpande kostnaderna för telefax, 74 000 kr.

Hösten 1963 kommer den nya flygsäkerhetsbyggnaden vid Arlanda att bli färdig och en meteorologassistent att placeras där såsom väderleksobservatör. I samband härmed skall observationsrummet inredas med bl. a. instrumentbord, speciell belysning och snabbtelefonförbindelser. För detta ändamål erfordras ett engångsbelopp om 8 000 kr.

En polaroidkamera har anskaffats för fotografering av radarbilder å Arlanda. För utredningar rörande lokaltvädret vid Arlanda är det av betydelse att tillgång finnes till sådana bilder. De löpande kostnaderna beräknas till 3 000 kr. årligen.

Expensposten beräknas således höjd med $(10\,000 + 2\,500 + 56\,000 + 10\,000 + 12\,000 - 74\,000 + 8\,000 + 3\,000)$ 27 500 kr.

B. 4. Fr. o. m. den 1 april 1962 har höjdvindprognosttjänsten centraliserats till lokalerna vid Fridhemsgatan 9, vilket innebär att ytterligare telefaxmaterial måste avsändas därifrån. Det för starterna vid Arlanda viktiga höjdprognosmaterialet får icke försinkas av driftsavbrott vid telefaxsändningarna. Det är därför nödvändigt att anskaffa ytterligare en telefaxtransmitter, utrustad för automatisk fjärrstyrning av telefaxrecorder vid långvägsöverföring. En ny telefaxtransmitter beräknas kosta 32 000 kr.

Vidare behöver tre telefaxrecorders anskaffas för sammanlagt 90 000 kr. Härigenom kan institutet byta ut äldre telefaxrecorders, så att apparatbeståndet hålles på den nivå som förutsättes i internationella rekommendationer. De nya mottagarna är också utrustade för automatisk fjärrstyrning på långväg. Av de nya telefaxmottagarna bör en placeras vid Torslanda. Utrustad med converter vilken kostar 8 000 kr. kan den användas även för kortvägsmottagning.

Långvägsmottagare för telefax, utrustade för helautomatisk överföring, behöver anskaffas vid Torslanda och Bulltofta samt vid institutet. Dessa mottagare, vilka kostar sammanlagt 30 000 kr., skall ersätta tre äldre mottagare, vilka ej kan användas vid helautomatisk överföring.

Med hänsyn till ett olyckstillbud vid en flygplats, orsakat av felavläsning å barometer, bör aneroidbarometrar, försedda med sifferindikering av lufttrycket, anskaffas vid samtliga tolv flygplatser till en kostnad av sammanlagt 27 600 kr.

En registrerande byvindmätare för 11 500 kr. föreslås inköpt för Arlandas ost-västbana. Banans avstånd från närmaste vindmätare samt terrängförhållandena motiverar en särskild vindmätare för denna bana.

Termohygrometrar med fjärravläsningsmöjlighet finnes nu på samtliga flygplatser utom Karlstad. Ett sådant instrument bör anskaffas även där. Budgetåret 1963/64 beräknas tio flygplatser vara utrustade med fjärrtermohygrometrar. Med hänsyn härtill bör ett instrument finnas i reserv. Anskaffningskostnaden för två hygrometrar beräknas till 8 000 kr.

Kostnaderna för anskaffning av speciell instrumentutrustning under budgetåret 1963/64 skulle således uppgå till sammanlagt (32 000 + 90 000 + 8 000 + 30 000 + 27 600 + 11 500 + 8 000) 207 100 kr. Då ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 150 000 kr. avgår, bör anslagsposten räknas upp med netto 57 100 kr.

B. 5. Posten Kostnader för underhåll av instrumentutrustning bör höjas med 25 000 kr. på grund av dels ökningen av instrumentparken, dels det förhållandet att de tidigt inköpta instrumenten nu blivit kraftigt förslitna och måste förses med delvis nya komponenter.

B. 6. Innevarande år finnes en anslagspost Sveriges deltagande i ett nytt teleprinternät (MOTNE) om 65 000 kr. Den 15 december 1961 medgavs institutet att överskrida anslaget Väderlekstjänst för luftfarten med bl. a. erforderliga belopp för vissa teleprinterlinjer till Arlanda. De löpande kostnaderna för dessa linjer uppgår till 16 000 kr. årligen. Vidare behöver i samband med inflyttning i den nya flygsäkerhetsbyggnaden å Arlanda abonnemang tecknas å teleprinterförbindelser till ett belopp av ca 1 500 kr. i engångsutgift och ca 2 100 kr. i löpande utgifter. Slutligen skall ett telexabonnemang vid Bromma flygväderlekstjänst, som nu bekostas av luftfartsverket, överföras på institutet, vilket medför en årlig kostnad om 4 500 kr. Det synes lämpligt att samla alla dessa utgifter å en anslagspost, Telekommunikationer. Till denna post bör också de löpande utgifterna för telefax om 74 000 kr. överföras från expensposten. Anslagsposten skulle alltså uppgå till (65 000 + 16 000 + 3 600 + 4 500 + 74 000) 163 100 kr. innebarande en ökning med 98 100 kr.

Yttrande

Statskontoret anser, att kostnaderna för de två biträdena vid Malmö—Bulltofta väderlekstjänst bör bestridas från anslagsposten Tillfällig arbets-hjälp m. m. Posten bör icke få tagas i anspråk för anställning av ytterligare personal utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Statskontoret har undersökt möjligheterna i Kiruna att på luftfartsver-kets flygsäkerhetspersonal överflytta utförandet av vissa observationsgöro-mål. Detta har visat sig genomförbart utan ökning av tjänstgöringstiden för denna personalgrupp. Härigenom möjliggöres motsvarande minskning av tjänstgöringstiden för meteorologassistenterna, varigenom deras tjänstgö-ringsschema endast kommer att kräva drygt tre av nuvarande fyra befatt-ningshavare. Framställningen om medel för en femte assistenttjänst av-styrkes därför.

Beträffande expensposten vill ämbetsverket icke göra någon erinran mot den äskade höjningen om 10 000 kr. på grund av allmänna prishöj-ningar. I fråga om institutets framställning om 2 500 kr. för tecknande av två telefonabonnemang anser ämbetsverket att förbindelserna bör anordnas redan innevarande budgetår med anlitan- de av tillgängliga medel. Om emel-lertid medel skulle anvisas för budgetåret 1963/64 bör de upptagas under posten Telekommunikationer.

För vissa löpande kostnader för flygväderlekstjänsten vid Stockholm—Arlanda begäres 56 000 kr. Beträffande häri ingående delbelopp anför stats-kontoret att 12 000 kr. har beräknats för underhåll av kontorsmöbler samt vissa skriv- och räknemaskiner m. m. Någon närmare specifikation av kostnaderna har ej kunnat erhållas. Beloppet är för högt och bör begränsas till 3 000 kr. Telefonkostnaderna, som beräknats till 12 000 kr. för år, bör överföras till posten Telekommunikationer och efter reduktion med 4 000 kr. upptagas med 8 000 kr.

För framställning av kartor med ljuskopiering begäres ytterligare 10 000 kr. Huvuddelen härav avser kostnader på Arlanda, där ett tämligen dyr-bart förstöringsförfarande tillämpas. Genom ett ändrat framställningssätt kan den begärda ökningen begränsas till 5 000 kr.

Institutet begär 8 000 kr. för inredning av observationsrummet i den nya flygsäkerhetsbyggnaden vid Arlanda. Med hänsyn till bl. a. möjligheterna att överflytta utrustning från nuvarande observationsplats anser statskon-toret ett belopp av 3 000 kr. tillräckligt för ändamålet.

Vid bifall till vad statskontoret förordat bör institutets under expens-posten begärda 117 500 kr. minskas med 33 500 kr. och posten upptagas med 84 000 kr.

För anskaffning av speciell instrumentutrustning har institutet äskat 207 100 kr. På grund av det befintliga apparatbeståndets förslitningsgrad samt försöksverksamheten med telefaxöverföring av kartor kan statskon-toret tillstyrka inköp av en transmitter, två recorders samt två radiomot-tagare för en sammanlagd beräknad kostnad av 112 000 kr.

Institutet har den 12 oktober 1962 erhållit Kungl. Maj:ts medgivande att redan innevarande budgetår anskaffa tolv aneroidbarometrar. Enligt statskontoret bör ej heller upptagas 11 500 kr. för inköp av registrerande byvindmätare för Arlanda, enär användbar sådan redan finns tillgänglig.

Av institutet begärda 207 100 kr. för anskaffning av speciell instrumentutrustning bör således minskas med 87 100 kr. och anslagsposten upptagas med 120 000 kr.

Utöver de belopp å tillhopa 163 100 kr., som institutet hänfört till posten Telekommunikationer, bör i enlighet med vad statskontoret ovan anført även upptagas 2 500 kr. avseende två nya telefonabonnemang samt 8 000 kr. avseende telefonkostnader å Arlanda. Delposten bör därför uppföras med 173 600 kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för en tjänst som meteorologassistent i Ae 11 i stället för Ag 8 vid flygväderlektjänsten i Kiruna.

Jag biträder institutets förslag om inrättande av en tjänst som laboratorieassistent i Ae 11.

För anställning av tillfällig arbetskraft beräknar jag 50 000 kr. Inom ramen för detta belopp bör i enlighet med vad statskontoret föreslagit bestridas bl. a. avlöningskostnaderna för två kartbiträden vid Malmö—Bulltofta flygväderlektjänst.

Institutets förslag till lönereglering och nya tjänster i övrigt kan jag icke tillstyrka.

Institutets förslag till omräkningar ger mig icke anledning till någon erinran. Anslagsposten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde höjas med 2 700 kr.

Avlöningskostnaderna kan sålunda beräknas öka med 412 900 kr.

I vad avser omkostnaderna bör anslagsposten Expenser räknas upp med 12 500 kr. för två telefonabonnemang vid Bromma flygväderlektjänst m. m. För vissa löpande kostnader vid Stockholm—Arlanda flygplats beräknar jag ett belopp av 43 000 kr. Kostnadsökningen för ljuskopiering bör kunna begränsas till 5 000 kr. Jag tillstyrker vidare föreslagen höjning med 12 000 kr. för telefax. För viss utrustning till observationsrummet i den nya flygsäkerhetsbyggnaden vid Arlanda bör beräknas ett engångsbelopp av 3 000 kr. Jag har intet att erinra mot föreslaget belopp av 3 000 kr. för fotografering med polaroidkamera. Genom de nu förordade höjningarna skulle expensposten komma att uppgå till 168 500 kr. — I enlighet med institutets och statskontorets förslag bör utgifterna för telekommunikationer sammanföras under en anslagspost benämnd Telekommunikationer. Med hänsyn härtill bör från anslagsposten Expenser överföras ett belopp av 84 500 kr.,

varav 74 000 kr. avser telefax och 10 500 kr. telefonkostnader m. m. vid Arlanda och Bromma flygväderlekstjänster. Expensposten kan härigenom räknas ned med 6 000 kr.

Under anslagsposten Kostnader för anskaffning av speciell instrumentutrustning tillstyrker jag inköp av en telefaxtransmitter, två telefaxrecorders samt två långvågsmottagare för telefax. Totala kostnaden härför beräknas till 112 000 kr. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 oktober 1962 har institutet erhållit medgivande att överskrida förevarande anslag för anskaffning av de föreslagna aneroidbarometrarna. Jag tillstyrker vidare institutets förslag om anskaffning av två hygrometrar för en beräknad kostnad av 8 000 kr. Från förevarande anslagspost avgår ett för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp av 150 000 kr., varför posten skulle komma att minska med 30 000 kr.

Till den nya anslagsposten Telekommunikationer bör utöver tidigare angivna belopp av 84 500 kr. i enlighet med institutets förslag hänföras dels å anslagsposten Sveriges deltagande i ett nytt teleprinternät (MOTNE) upptaget belopp av 65 000 kr. och dels teleprinter- och telexkostnader om sammanlagt 24 100 kr. för Arlanda och Bromma flygväderlekstjänster. Jag förordar således att posten upptages med 173 600 kr. varav 1 500 kr. är engångsbelopp.

Då institutets beräkningar av omkostnaderna i övrigt icke givit mig anledning till erinran, torde dessa således böra räknas upp med totalt 106 100 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (3 268 000 + 519 000) 3 787 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	32 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 082 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	782 400
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	41 200
<i>Omkostnader, förslagsvis</i>	848 000

Summa kr. 3 787 000

b) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 787 000 kr.

[76] 7. Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	880 000	933 100
1962/63	1 014 000	
1963/64 (förslag)	950 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. 6/11 1962) hemställer, att anslaget sänkes med 64 000 kr.

Motiv

Vid sammanträde i Bergen den 26 september 1962 mellan svenska och norska myndigheter fastställdes budgetberäkningar vilka innebär, att på budgetåret 1963/64 faller ett utgiftsbelopp om 3 515 000 norska kr., varav 350 000 kr. i engångsutgift för vissa ombyggnadskostnader. Jämfört med innevarande budgetår är ökningen 320 000 norska kr. Härav är 290 000 kr. beroende på allmänna höjningar av lönenivån.

Innevarande budgetår är 300 000 kr. inräknade i budgeten för vissa ombyggnadsarbeten å de båda fartygen »Polarfront I» och »Polarfront II». Det är emellertid synnerligen angeläget, att en fortsatt förbättring av de ombordanställdas arbets- och förläggningsförhållanden kommer till stånd. Vid mötet i Bergen framkom att i första hand meteorologpersonalens tjänstgöringsförhållanden måste förbättras genom vissa ytterligare ombyggnadsarbeten. Kostnaderna för genomförandet av dessa arbeten beräknas preliminärt till 400 000 norska kr. för vart och ett av åren 1964—1966.

En minskning av brännoljekostnaderna om 60 000 norska kr. beräknas, eftersom fartygen under budgetåret 1963/64 icke har någon stationering å en längre bort belägen station.

Den förenämnda totala ökningen av utgifterna innebär enligt gällande fördelningsregler att på Sveriges del faller ökade utgifter motsvarande ca 136 000 svenska kr. under budgetåret 1963/64. Från ICAO utgår bidrag till bl. a. Sverige och Norge. Bidraget beräknas för budgetåret 1963/64 komma att öka varigenom Sverige kommer att gottskrivas ett belopp motsvarande ca 100 000 svenska kr. Kostnaderna för väderleksstationerna i Nordatlanten för budgetåret 1962/63 beräknas således öka med 36 000 svenska kr. eller från 664 000 till 700 000 kr.

Sveriges bidrag till väderleksstationer på Grönland m. m. för kalenderåret 1964 faller på budgetåret 1963/64 och kan med ledning av föreliggande uppgifter beräknas till ca 250 000 kr. Jämfört med innevarande budgetår innebär nämnda belopp en minskning med 100 000 kr. Minskningen hänför sig huvudsakligen till att Sveriges procentuella andel av flygtrafiken över nordatlantområdet gått ned från 3,19 till 2,35 %.

Departementschefen

Institutets beräkning av medelsbehovet för väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland har icke givit mig anledning till erinran.

Anslaget torde således böra uppföras med (1 014 000—64 000) 950 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kr.

F. Byggnadsväsendet

[77] 1. Byggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 718 000	4 296 200
1962/63	6 915 000	
1963/64 (förslag)	8 250 000	

I. Byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och personalorganisation

I. Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 28 november 1960 direktören i Svenska riksbyggen förening u.p.a. E. J. Severin, tillika ordförande, professorn vid tekniska högskolan i Stockholm N. O. Ahrbom, direktören i Svenska industribyggen aktiebolag S. A. R. Dahlberg, överdirektören i statskontoret P. A. V. Tammelin och byråchefen i civildepartementet R. I. T:son Wetterblad att såsom sakkunniga verkställa översyn av byggnadsstyrelsens organisation. De sakkunniga, vilka antagit benämningen *1960 års byggnadsstyrelseutredning*, avlämnade den 12 september 1961 delbetänkandet Byggnadsstyrelsens organisation (SOU 1961: 48). Sedan utredningens arbete slutförts har utredningen den 14 juni 1962 avgivit slutbetänkandet *Byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och personalorganisation* (SOU 1962: 37).

Över det senast överlämnade betänkandet har, efter anmodan, yttranden avgivits av fångvårdsstyrelsen, fortifikationsförvaltningen, bostadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, generalpoststyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, statskontoret, generaltullstyrelsen, riksrevisionsverket, riksantikvarieämbetet, domänstyrelsen, sjöfartsstyrelsen, statens råd för byggnadsforskning, statens institut för byggnadsforskning, direktionen för Karolinska sjukhuset, administrationsutredningen, antikvarieutredningen, fångvårdens byggnadskommitté och mentalsjukvårdsberedningen.

Härjämte har yttranden över betänkandet avgivits av Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska teknologföreningen, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO; efter hörande av Sveriges civilingenjörsförbund), Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u.p.a. (HSB), Statstjänarkartellen, Svenska arkitekters riksförbund (SAR), Svenska byggnadsentreprenörföreningen (SBEF; efter hörande av Svenska byggnadsindustriförbundet), Svenska byggnadsingenjörers riksförbund (SBR), Svenska riksbyggen förening u.p.a., Svenska

väg- och vattenbyggares riksförbund (SVR), Svenska ångpanneföreningarnas centralorganisation, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO) och VVS-tekniska föreningen, varjämte avdelningsdirektören hos byggnadsstyrelsen E. P. Kignell inkommit med en skrift. Vidare har Svenska kommunaltekniska föreningen beretts tillfälle att yttra sig.

I delbetänkandet Byggnadsstyrelsens organisation har utredningen redovisat sina förslag rörande byggnadsstyrelsens organisatoriska uppbyggnad. Utredningens förslag jämte byggnadsstyrelsens i samarbete med utredningen gjorda anslagsframställning för budgetåret 1962/63 lades till grund för statsmakternas beslut om en genomgripande omorganisation och kraftig upprustning av ämbetsverket fr. o. m. den 1 juli 1962 (prop. 1962: 98; SU nr 99; Rskr nr 230). Samtidigt beslöts, att djurgårdsnämnden skulle avvecklas och dess återstående arbetsuppgifter överflyttas till byggnadsstyrelsen den 1 juli 1964.

I slutbetänkandet behandlar utredningen arbetsfördelningen mellan byggnadsstyrelsen samt andra myndigheter och organ i fråga om statlig fastighetsförvaltning och byggnadsverksamhet, varjämte fullständigt förslag till personalorganisation för verket lämnas.

2. Byggnadsstyrelseutredningen

Fastighetsförvaltning

Utredningen erinrar om att huvudparten av statens fastighetsbestånd redovisas på statens kapitalfonder och att förvaltningen därav är fördelad mellan ett tjugotal verk eller andra organ. Byggnadsstyrelsen förvaltar tre av statens allmänna fastighetsfonds tio delfonder, nämligen slottsbyggnadernas, beskickningsfastigheternas och byggnadsstyrelsens delfonder. Övriga delfonder — fångvårdsstyrelsens, generaltullstyrelsens, Uppsala universitets, Lunds universitets, sjöfartsstyrelsens, medicinalstyrelsens och Karolinska sjukhusets — förvaltas av respektive myndigheter och institutioner. Sjöfartsstyrelsen förvaltar härjämte fonden för Södertälje kanalverk jämte viss annan fast egendom. De affärsdrivande verken postverket, televerket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket, luftfartsverket och försvarets fabriksverk förvaltar fastigheter, vilka redovisas på vederbörande affärsverksfonder respektive luftfartsfonden och försvarets fabriksfond. Försvarets fastigheter i övrigt, redovisade på försvarets fastighetsfond, förvaltas av fortifikationsförvaltningen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förvaltar väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond och lantbruksstyrelsen jordfonden. Vissa donationsfastigheter o. d. förvaltas av Nationalmuseum, högskolor samt vissa länsstyrelser. Under Vitterhetsakademiens förvaltning står ett antal fastigheter med kulturhistoriska minnesmärken.

Byggnadsstyrelseutredningen konstaterar, att flera sakskal kan anföras för att statens fastighetsförvaltning i stor utsträckning koncentreras till byggnadsstyrelsen. Bland de civila, icke affärsdrivande statliga fastighetsförvaltningsorganen intar byggnadsstyrelsen en central ställning, varför förutsättningar finnes för styrelsen att ordna en rationell och effektiv förvaltningsorganisation såväl centralt som regionalt. De tekniska förvaltningsuppgifterna kräver i högre grad än tidigare kvalificerad teknisk personal för reparationer, underhåll och drift samt personal med teknisk utbildning inom olika fack. Om dessa krav skall kunna tillgodoses, erfordras en relativt stor organisation. Ett sammanförande av flera mindre organisationsenheter till färre och större enheter ger vanligen rationaliseringsvinster genom bättre möjligheter till arbetsplanering, specialisering, anpassning efter fluktuationer i arbetsvolym m. m. En ytterligare fördel med en större organisation är att ansvaret för byggande och fastighetsförvaltning är anförtrött samma organ.

Utredningen anför vidare bl. a. att byggande i större enheter i vissa fall kan leda till att flera statsorgans verksamhet förlägges till samma fastighet. I andra fall kan gemensamma anläggningar bli erforderliga för fastigheter som förvaltas av skilda myndigheter. Dessa problem förenklas om förvaltningen anförtros en enda myndighet. Statens fastighetsinnehav är fördelat över hela landet. För landsortens vidkommande medför detta antingen att förvaltningsenheterna blir små eller att förvaltningsområdena blir stora. På grund härav kan man räkna med att den regionala organisationen kan göras mera effektiv, om arbetsvolymen ökas genom sammanförande av fastighetsbestånd till gemensamma organ.

Sammanfattningsvis är utredningen av den principiella uppfattningen att såväl fastighetsförvaltning som byggande bör koncentreras till byggnadsstyrelsen, såvida icke särskilda, tungt vägande skäl i de enskilda fallen talar däremot.

Utredningen har funnit anledning saknas att avgiva förslag om andra organ än de nuvarande för förvaltningen av de affärsdrivande verkens, försvarsväsendets samt väg- och vattenbyggnadsverkets fastigheter. Med hänsyn till den förestående ändringen av huvudmannaskapet för mentalsjukvården anser utredningen vidare en ändrad statlig förvaltningsorganisation för medicinalstyrelsens delfond f. n. klart olämplig. Utredningen har ej heller funnit skäl föreligga att närmare beröra fastigheter, vilka förvaltas av statsägda eller statsdominerade aktiebolag. De speciella fastigheter, som är under Vitterhetsakademiens förvaltning, har ej heller ansetts fordra några överväganden från utredningens sida. Sedan jämväl vissa frågor lämnats åsido, vilka utredes i annan ordning, har för utredningen återstått att närmare behandla förvaltningen av fångvårdsstyrelsens, generaltullstyrelsens, sjöfartsstyrelsens och Karolinska sjukhusets delfonder av allmän-

na fastighetsfonden jämte vissa smärre fastighetsbestånd. Utredningen har även funnit anledning överväga byggnadsstyrelsens befattning med fastighetsbestånd, som också i framtiden förutsättes skola förvaltas av andra myndigheter och organ.

Utredningen har på grund av fångvårdens krav på ett bibehållande av fastighetsunderhåll och därmed förbunden verksamhet såsom en rörelsegren inom fångvårdens arbetsdrift funnit, att förvaltningen av *fångvårdsstyrelsens delfond* även framgent bör anförtros åt fångvårdsstyrelsen.

I fråga om *generaltullstyrelsens delfond* anser utredningen, att de små byggnadsenheter och deras belägenhet talar för att inget väsentligt är att vinna på ett överflyttande av tullverkets fastighetsförvaltning till byggnadsstyrelsen. Härtill medverkar också att tillsyn och befogenheter att inom viss kostnadsram utföra smärre reparationer etc. sannolikt bör kvarstanna hos de lokala tullmyndigheterna. Utredningen förordar därför att den nuvarande förvaltningsorganisationen bibehålles.

Sjöfartsstyrelsens fastighetsförvaltning och byggnadsverksamhet avser endast i begränsad utsträckning husbyggnader. Förekommande sådana byggnader består vidare i regel av små enheter. Nuvarande organisation för förvaltningen av fastigheter på *sjöfartsstyrelsens delfond* bör därför enligt utredningens mening bibehållas.

Vissa möjligheter föreligger att ett icke-statligt huvudmannaskap för *Karolinska sjukhuset* framdeles kommer att övervägas. Om en sådan ändring vidtages inom det närmaste decenniet, finner utredningen, att liksom för mentalsjukhusens vidkommande en reformering dessförinnan av den statliga förvaltningsorganisationen är mindre ändamålsenlig. Med ett ställningstagande i förvaltningsfrågan bör därför lämpligen anstå, tills frågan om huvudmannaskapet för sjukhuset avgjorts. I enlighet med sin principiella inställning i fråga om organisationen för statens fastighetsförvaltning anser utredningen emellertid att Karolinska sjukhuset skall överlämnas till byggnadsstyrelsens förvaltning, om det skall kvarstå i statlig ägo.

I statens förmögenhetsredovisning ingår *vissa på allmänna fastighetsfonden ej redovisade fastigheter*. Sålunda förvaltar Nationalmuseum, Karolinska institutet, lantbrukshögskolan samt länsstyrelserna i Södermanlands, Kalmar och Norrbottens län vissa fastigheter, för vilka är gemensamt att de antingen donerats eller inköpts för donationsmedel. En överflyttning av förvaltningen till byggnadsstyrelsen skulle enligt utredningen knappast medföra några fördelar. Utredningen har därför funnit övervägande skäl tala för att bibehålla nuvarande organisation för förvaltningen av ifrågasvarande fastighetsbestånd.

Sammanfattningsvis innebär således utredningens förslag rörande fastighetsförvaltningen, att byggnadsstyrelsen liksom nu skall förvalta slottsbyggnadernas, beskickningsfastigheternas och byggnadsstyrelsens delfonder

av statens allmänna fastighetsfond ävensom Karolinska sjukhusets delfond om avgörande träffas att sjukhuset även i framtiden skall behållas i statens ägo. Detta medför, att vid sidan av byggnadsstyrelsen alltjämt skall finnas ett antal statliga myndigheter och andra organ med fastighetsförvaltningsuppgifter av större eller mindre omfattning.

Utredningen anser det föga rationellt, att de olika förvaltningsorganen utrustas med all erforderlig expertis, för den händelse arbetsvolymen ej medger ett effektivt utnyttjande av personalen, och utgår ifrån att stor återhållsamhet bör iakttagas vid organens uppbyggnad i personellt avseende. En fördelning av förvaltningsuppgifterna mellan flera organ medför vidare behov av en viss samordning av verksamheten. Utredningen förutsätter därför, att byggnadsstyrelsen såsom central statsmyndighet på bl. a. fastighetsförvaltningens område vid behov skall lämna övriga förvaltningsorgan erforderligt biträde, ävensom att nödigt samråd med styrelsen skall äga rum. Dessutom understryker utredningen vikten av att erforderligt samråd med byggnadsstyrelsen äger rum i särskilt mark- och hyresfrågor.

Byggnadsverksamhet

Den nuvarande organisationen för den statliga byggnadsverksamheten är i huvudsak ordnad på följande sätt. Byggnadsstyrelsen svarar för verksamheten beträffande bebyggelse som redovisas på de av styrelsen förvaltade slottsbyggnadernas, beskickningsfastigheternas och byggnadsstyrelsens delfonder av allmänna fastighetsfonden med undantag för utbyggnaden av Tekniska högskolan i Stockholm, vilken anförtrotts en särskild byggnadskommitté. Styrelsen utför härjämte till följd av särskilda uppdrag huvuddelen av byggnadsföretagen för fångvårdsstyrelsens och medicinalstyrelsens delfonder, även om byggnadsverksamheten inom fångvård och mentalsjukvård primärt handlas av fångvårdens byggnadskommitté resp. mentalsjukvårdsberedningens byggnads- och utrustningsdelegation. Viss byggnadsverksamhet för fångvårdens behov utföres dessutom av fångvårdsstyrelsen. Byggnadsstyrelsen svarar vidare för byggandet för Uppsala och Lunds universitet, varvid dock kommittén för Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande har byggnadsverksamheten för sjukhuset om hand, för visst byggande för post-, tele- och luftfartsverken, för byggande av centrala ämbetsbyggnader för försvaret, för förekommande nybyggnadsarbeten beträffande av riksgäldsfullmäktige och riksbanken förvaltade byggnader samt för byggande av vissa icke statliga undervisningssjukhus.

Byggnadsverksamheten för Karolinska sjukhuset ombesörjes av kommittén för Karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande. Kungl. Maj:t har emellertid uppdragit åt direktionen för sjukhuset att upprätta och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till en ny generalplan för sjukhuset och kommittén kommer med sannolikhet att avvecklas i och med att dess nuvarande byggnadsuppdrag är slutförda.

Generaltullstyrelsen, sjöfartsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen handhar själva byggandet inom vederbörande delfonder av allmänna fastighetsfonden resp. väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

Huvuddelen av försvarets byggande utföres av fortifikationsförvaltningen med underlydande organ.

Byggnader som redovisas på statens järnvägars, statens vattenfallsverks och domänverkets affärsverksfonder utföres av vederbörande förvaltningsmyndigheter. Slutligen handhar generalpoststyrelsen, telestyrelsen och luftfartsstyrelsen viss byggnadsverksamhet som ej överlämnas till byggnadsstyrelsen.

Såsom centralmyndighet på det statliga husbyggandets område har byggnadsstyrelsen enligt särskilda föreskrifter att i olika hänseenden taga befattning med även byggnadsföretag som utföres av andra byggnadsorgan.

Utredningen erinrar om att dess uppdrag, vad gäller fördelningen mellan byggnadsstyrelsen och andra myndigheter eller organ av statlig byggnadsverksamhet, avser affärsverkens byggande. Utredningen behandlar därför företrädesvis denna fråga men har likväl funnit det motiverat att något beröra vissa närliggande spörsmål.

Vid sina överväganden har utredningen funnit det självklart att utgå från den allmänna målsättningen, att statens byggande skall anförtros kompetenta och effektivt arbetande organ för tillgodoseende av höga fackmässiga krav i fråga om byggnadslösningar och god byggekonomi. För att bl. a. detta krav skall tillgodoses, bör byggnadsuppgifterna vara av sådan art och ha sådan stadigvarande volym att de inom vederbörande organisation erforderliga fackmännen kan effektivt sysselsättas. Vidare bör byggnadsfrågorna ha så nära anknytning till organisationens huvuduppgift, att de med tillräcklig styrka kan bli företrädna i verksledningen.

På grund av att affärsverken handhar fastighetsförvaltning kommer viss byggnadsverksamhet att alltid åvila dessa verk. Det blir därför fråga om en gränsdragning beträffande byggnadsuppgifterna gentemot byggnadsstyrelsen. För denna fördelning är det angeläget att klara och entydiga riktlinjer utfärdas, bl. a. för att organisationsfrågorna skall kunna planläggas på längre sikt. Oavsett vilka regler, som tillämpas vid fördelningen, utgår utredningen från att de affärsdrivande verken bör vara anslagsäskande och i erforderligt samråd med byggnadsstyrelsen svara för programarbetet även för de byggnadsföretag, som skall projekteras och utföras genom byggnadsstyrelsens försorg. Däremot bör byggnadsstyrelsen vid sådana företag svara för den arkitektoniska och byggnadstekniska prövningen och därmed sammanhängande frågor rörande anläggnings- och driftkostnader samt allmän byggnadsstandard.

De fördelningsgrunder i övrigt, som utredningen förordar, skall betraktas som allmänna riktlinjer. Avsteg bör således tillåtas, om det i enskilda

fall finnes lämpligt ur organisatoriska eller andra synpunkter. Utredningen föreslår, att sådana avsteg skall kunna beslutas av byggnadsstyrelsen i samråd med vederbörande verk.

Utredningen har funnit att vissa smärre byggnadsarbeten med fördel bör kunna anförtros *generalpoststyrelsens* nuvarande organisation för fastighetsförvaltning och andra fastighetsarbeten. Större arbeten bör däremot överlåtas till byggnadsstyrelsen. Med hänsyn till bl. a. kostnadsutvecklingen framstår den nu tillämpade kostnadsgränsen vid 100 000 kr. för fördelningen mellan postverket och byggnadsstyrelsen av nybyggnads-, ombyggnads-, ändrings-, reparations- och underhållsarbeten som alltför låg. Gränsskiktet över denna kostnadsgräns gäller ofta arbeten som föranledes av behovet att anpassa befintliga postlokaler till ändringar i driften. I fråga om dessa byggnadsföretag av förhållandevis begränsad storleksordning är det knappast befogat eller lämpligt att inkoppla byggnadsstyrelsen. Utredningen föreslår därför, att gränsen höjes till 300 000 kr. En fördel är att denna gräns sammanfaller med den som tillämpas för byggnadsärendens handläggning i allmänhet i enlighet med de riktlinjer som angives i finansdepartementets promemoria den 20 februari 1960 rörande handläggning av byggnadsärenden inom Kungl. Maj:ts kansli.

Den föreslagna höjningen av beloppsgränsen bör enligt utredningens mening i princip gälla enbart för ny-, om- och tillbyggnader, medan reparations- och underhållsarbeten, som utföres utan samband med sådana byggnadsarbeten, undantages.

Även i fråga om *televerket* finner utredningen — bl. a. med hänsyn till vissa telebyggnaders placering i tätorterna och deras speciella karaktär, som vanligen medför komplicerade problem beträffande den arkitektoniska utformningen och anpassningen i stadsmiljön — övervägande skäl tala för att liksom hittills större byggnadsobjekt bör utföras genom byggnadsstyrelsens försorg. I fråga om sådana objekt, vilka individuellt prövas av Kungl. Maj:t, tillämpas f. n. i allmänhet en beloppsgräns om 400 000 kr. Utredningen föreslår att fördelningen mellan televerket och byggnadsstyrelsen sker enligt samma grunder, som förordats beträffande postverkets byggande, och att sålunda en beloppsgräns vid 300 000 kr. tillämpas för samtliga såväl nybyggnads- som om- och tillbyggnadsarbeten. Byggnadsstyrelsen bör medverka vid projekteringen av sådana byggnadsföretag, som utföres av denna styrelse, ävensom vid övriga företag beträffande upprättande av standard- eller typritningar. Byggnadsstyrelsens medverkan i projekteringsarbetet kan lämpligen ske genom samråd varvid televerket svarar för administrationen.

Utredningen föreslår vidare, att projektering och byggande för *statens järnvägars* behov även framdeles skall åvila järnvägsstyrelsen. Vid detta ställningstagande har utredningen beaktat, att enligt gällande ordning för byggnadsärendens handläggning byggnadsstyrelsen kommer att böras i fråga om vissa slag av byggnader.

Beträffande *vattenfallsverkets* husbyggnadsarbete talar enligt utredningens uppfattning övervägande skäl för att detta i likhet med statens järnvägars också i framtiden administreras av verket självt.

Domänverkets byggnadsorganisation är anpassad för ekonomibyggnader och bostäder i anslutning till verkets skogs- och jordbruksdrift. Hithörande byggnadsverksamhet kan även i fortsättningen med fördel administreras av verket.

Eventuellt förekommande byggnadsverksamhet för centrala administrations- och undervisningslokaler etc. bör däremot anförtras åt byggnadsstyrelsen. Den förut angivna beloppsgränsen 300 000 kr. kan härvid lämpligen gälla som fördelningsnorm.

Luftfartsverkets husbyggnadsverksamhet synes enligt utredningen icke medgiva en rationell och allsidigt sammansatt organisation inom luftfartsstyrelsen. I nuvarande organisation saknas sålunda bl. a. arkitekter. Där- emot måste styrelsen ha personal för projektering och byggande av flygfält samt för byggnadsunderhåll etc.

Fördelningen av projekten mellan luftfarts- och byggnadsstyrelserna sker f. n. efter överenskommelse i varje särskilt fall utan fasta principer. Den mest rationella anordningen torde enligt utredningen ligga i en lösning, som nära motsvarar den som förordats för andra verk, innebärande att byggnadsstyrelsen projekterar och bygger samt för kommunala byggen övervakar objekt vars byggnadskostnader beräknats uppgå till minst 300 000 kr. Beloppsgränsen bör tillämpas för ny-, om- och tillbyggnader. Byggnadsstyrelsen kan vidare på samma sätt som för andra verks räkning biträda med vissa uppgifter för byggnadsunderhåll etc. Genom detta förslag räknar utredningen med att en väsentlig minskning i luftfartsstyrelsens byggnadsorganisation skall bli möjlig.

Riksdagens år 1962 fattade beslut rörande byggnadsstyrelsens omorganisation, den från år 1960 införda ordningen för statliga byggnadsärendens handläggning jämte utredningens i det föregående lämnade förslag kommer enligt utredningen att medföra att byggnadsstyrelsens ställning som centralmyndighet på det civila statliga husbyggandets område blir mera accentuerad än förut. Styrelsen kan sålunda på längre sikt antagas komma att svara för huvuddelen av byggnadsverksamheten för fastigheter som redovisas på statens allmänna fastighetsfond och härjämte för ett icke obetydligt byggande för affärsdrivande verk. För fördelningen av byggnadsobjekten mellan vissa av dessa verk och byggnadsstyrelsen har utredningen stannat för att föreslå en enhetlig beloppsgräns, vilken i nuläget förordats bli 300 000 kr. och vilken skall tillämpas vid ny-, om- och tillbyggnader men däremot icke för reparations- och underhållsarbeten. Bestämmande för detta förslag har väsentligen varit å ena sidan de större objektens karaktär och de fordringar i skilda hänseenden som måste ställas på hithörande byggnadsverksamhet samt å andra sidan de smärre byggnads-

åtgärdernas vanligen starka samband med eljest förekommande fastighetsförvaltningsuppgifter.

De förhållanden, som motiverar viss fördelning av husbyggnadsuppgifterna mellan byggnadsstyrelsen samt postverket, televerket och luftfartsverket, anser utredningen också i lika hög grad gälla beträffande övrig statlig byggnadsverksamhet. Utredningen föreslår därför att en beloppsgräns av 300 000 kr. tillämpas för ny-, om- och tillbyggnader inom väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond och inom de övriga av byggnadsstyrelsen icke förvaltade delfonderna av allmänna fastighetsfonden. Beloppsgränsen skall dock icke tillämpas i den mån särskilda organ vid sidan av förvaltningsmyndigheten handhar byggandet. Till skillnad mot vad som förordats beträffande affärsverken bör emellertid byggnadsstyrelsen administrera byggnadsärendena i deras helhet och således svara för även programarbetet och erforderliga framställningar till Kungl. Maj:t.

Smärre byggnadsföretag, vilka enligt vad nu sagts skall falla utanför byggnadsstyrelsens arbetsområde, utföres i en del fall i större eller mindre serier efter standardiserade ritningar. Utredningen anser att jämväl sådana ritningar bör komma under byggnadsstyrelsens prövning.

Personalorganisation

Genom de förstärkningar, som *administrativa byrån* erhållit fr. o. m. budgetåret 1962/63, torde enligt utredningen dess personalbehov väsentligen ha täckts även för budgetåret 1963/64. Den av utredningen i det tidigare betänkandet föreslagna men av Kungl. Maj:t och riksdagen slojade organisationsavdelningens arbetsuppgifter måste emellertid huvudsakligen falla på byrån. En komplettering av allmänna avdelningens personalorganisation med en byrådirektörstjänst föreslås därför. Utredningen understryker betydelsen av att de löpande organisations- och rationaliseringsfrågorna ägnas större uppmärksamhet, än som med hittillsvarande resurser varit möjligt.

Ytterligare en tjänst som förste byråsekreterare med placering inom administrativa byrån föreslås vid behandlingen av planbyråns personalbehov.

På *utredningsbyrån* ankommer att utreda och planera statsverkets, på byggnadsstyrelsen ankommande lokalfrågor samt att upprätta byggnadsprogram i byggnadsärenden. Med hänsyn till den ökade arbetsbelastning, som kan förutses, föreslår utredningen för budgetåret 1963/64 inrättande av ytterligare två byrådirektörstjänster, en byråingenjörstjänst och en kanslisttjänst. Tjänsterna bör lämpligen fördelas med två på planerings- och två på programmeringsavdelningen inom byrån.

Inom *intendentsbyrån* handlägges samtliga med fastighetsförvaltningen sammanhängande uppgifter.

För rit- och kontrollantarbete inom vvs-facket erfordras komplettering

av personalen på byråns *underhållsavdelning*. Härigenom kan uppgifter, som nu utföres genom konsulter, handläggas av byråns egen personal. Ytterligare en vvs-ingenjör, förste byråingenjör-byrådirektör, är därför motiverad. Personalförstärkning är vidare befogad för handläggning av upphandlingsärenden, förande av statistik för anbudsbedömningar och indexberäkningar m. m. Härför erfordras en ny tjänst, förslagsvis som intendent.

Byggnadsstyrelsens ställning som centralt statligt fastighetsförvaltningsorgan samt det förvaltade fastighetsbeståndets omfattning motiverar enligt utredningen en kvalificerad tjänsteman med hög kompetens i fråga om bl. a. fastighetsrättsliga och fastighetsekonomiska spörsmål. Tjänstemannen bör placeras som chef för *fastighetsavdelningen*. Som ytterligare motiv härför kan åberopas de arbetsuppgifter som definitivt kommer att överflyttas till denna avdelning från djurgårdsnämnden. Utredningen föreslår, att en tjänst som avdelningsdirektör inrättas för avdelningen budgetåret 1963/64.

På fastighetsavdelningens ritningskontor och ritningsarkiv har två befattningshavare varit anställda mot resp. arvode och timpenning. Ersättare för dessa tjänstemän synes inte kunna undvaras för budgetåret 1963/64. För arbetsuppgifterna — uppgörande och ändringar av liggarritningar resp. diverse kvalificerade biträdessysslor — torde därför tjänster böra inrättas som kansliskrivare-tekniker resp. kanslibiträde.

Hyresavdelningen handhar bl. a. förhyrning av lokaler för statsverkets räkning samt uthyrning av lokaler, som ej användes för statligt ändamål. Genom att statsverket i ökad utsträckning kommit att tillgodose sitt lokalbehov genom förhyrning, har arbetsbördan för avdelningen ständigt vuxit. Denna utveckling pågår alltjämt. Utredningen föreslår därför att avdelningen förstärkes med en byråassistent.

Bränslekontrollavdelningens personal utgöres av tio befattningshavare. Härtill kommer till avdelningen administrativt knuten värmeledningspersonal uppgående till 17 befattningshavare.

Avdelningens arbetsuppgifter har under de senaste tio åren vuxit snabbt. Således kan nämnas, att antalet kontrollerade anläggningar under budgetåret 1950/51 var omkring 1 350 mot nuvarande 2 200. Bränslekostnaderna för anläggningarna uppgår nu till ca 36 mkr. per år. Motsvarande ökning av personalen har däremot icke skett, varför avdelningen fått allt svårare att på ett nöjaktigt sätt utföra sina uppgifter. En översyn av avdelningens organisation och arbetsrutiner har av byggnadsstyrelsen sedan flera år ansetts nödvändig.

Värmeförsörjningen och dess handhavande är en väsentlig del av fastighetsförvaltningen. Ett nära samarbete mellan befattningshavare, som avdelats för att sköta hithörande frågor, och den personal som handhar kontroll och rådgivningsverksamhet är enligt utredningen angeläget. Verksamheten inom avdelningen bör bl. a. med hänsyn härtill framdeles inriktas

på bränslekontroll, besiktningar och försök (utveckling) samt förvaltningsfrågor. Utredningen förutsätter att avdelningens personal, i samband med sin övriga verksamhet, skall ägna informationsfrågorna stor omsorg.

Genom statistisk bearbetning i datamaskin av inkomna rapporter kan enligt utredningen klarläggas, om bränsleförbrukningen vid olika slag av värmeanläggningar är normal eller icke. Bearbetningen bör organiseras så att eventuell överförbrukning praktiskt taget omedelbart kan regleras. Detta förutsätter en månadsrapportering så utformad, att materialet på mycket kort tid kan maskinellt bearbetas. Rapporterna skall sammanställas med temperaturuppgifter, som kan erhållas från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Den maskinella bearbetningen kan utföras av statistiska centralbyrån. Varje månad bör avdelningens kontrollanter med hjälp av det statistiska materialet bedöma, vilka anläggningar som de bör besöka. Denna bränslekontrollmetodik, vilken utredningen förordar, torde medföra en successiv nedgång av bränsleförbrukningen vid ett stort antal anläggningar. Nya normalvärden måste därför räknas fram. Även detta kan ske medelst datamaskin. Med hjälp av datamaskin kan vidare bl. a. göras jämförelser mellan skilda års bränsleförbrukning, varvid kan klarläggas dels hur normalvärdena förändras, dels hur de verkliga förbrukningarna avviker från de normala värdena. De totala årskostnaderna för den maskinella statistikbearbetningen beräknas till 20 000 kr.

Som alternativ till en bränslekontrollverksamhet baserad på ett kontinuerligt statistikmaterial kan tänkas en verksamhet av samma art som f. n. bedrives inom styrelsen. Erforderligt antal underinspektörer skulle därvid uppgå till nio. Det nu förordade systemet fordrar däremot endast fyra underinspektörer. Den föreslagna metodiken är sålunda med beaktande av såväl kostnaderna för den maskinella bearbetningen som utgifterna för löner, resor m. m. överlägsen det nuvarande systemet som baseras på ofta förekommande kontrollbesök vid anläggningarna.

Avprovning av nya pannanläggningar bör lämpligen anförtros tjänstemän inom bränslekontrollavdelningen, som med sina erfarenheter bör ha särskilt goda förutsättningar för sådana uppgifter. Den härför erforderliga personalen har utredningen beräknat till en à två ingenjörer. Tills vidare föreslår utredningen dock, att endast en ingenjör beräknas för uppgifterna.

Vid rådgivning och kontrollverksamhet framkommer spörsmål, vilka ytterligare bör utredas. Utöver den granskningsverksamhet som åvilar avdelningen måste vissa tekniska undersökningar utföras i fråga om såväl bränsleval som beredskapsspörsmål. Personalbehovet för nu nämnda uppgifter beräknas till tre ingenjörer, varav en bör vara byrådirektör och de övriga hänföras till löneskiktet A 19—24.

Utredningen anser det vara av stor vikt, att statsförvaltningen har ett organ där skilda myndigheter får råd och anvisningar i bränslefrågor. Särskilt vad gäller eldarpersonal torde icke oväsentliga besparingar kunna

ernås medelst rationaliseringsåtgärder. Bränslekontrollavdelningen torde i samråd med statskontoret kunna medverka vid genomförandet av dylika åtgärder. För beredning och handläggning av hithörande frågor har utredningen uppskattat personalbehovet till två byråingenjörer alternativt förste byråingenjörer.

Slutligen erfordras inom avdelningen liksom i nuvarande organisation en kontorist.

I detta sammanhang vill utredningen ifrågasätta ändring av underinspektörernas titel. Förslagsvis kan titeln inspektör eller lämplig ingenjörstitel härvid ifrågakomma.

Sammanfattningsvis föreslår utredningen således, att bränslekontrollavdelningens kapacitet ökas dels genom införande av rapportbearbetning i datamaskin, dels genom ökning av personalen med en byrådirektör och en byråingenjör från tio till tolv befattningshavare. Totalt beräknas avdelningens kapacitet härigenom bli ökad med omkring 70 %.

Utredningen ifrågasätter slutligen om icke såväl anskaffning av bränsle för hela statsförvaltningen som även bränslekontrollen beträffande försvaret bör förläggas till byggnadsstyrelsen.

Utrikesavdelningen svarar för bl. a. förvaltning av på beskickningsfastigheternas delfond redovisade fastigheter ävensom för nybyggnader och inredning av nybyggda bostäder och kanslilokaler samt för personalbostadsärenden rörande privatanskaffade bostäder m. m. Utrikesdepartementet handhar närmast genom sin ekonomibyrås intendantsdetalj inredning av befintliga lokaler för utrikesrepresentationen. Alla dessa frågor torde enligt utredningen ha ett så starkt samband med varandra, att de ur organisatorisk synpunkt kan betraktas som närmast odelbara. Ett sammanförande av uppgifterna till samma organisatoriska enhet skulle således enligt utredningens mening vara ändamålsenligt. Då utredningen utgår från att fastighetsförvaltning och byggnadsverksamhet alltjämt bör handhas av byggnadsstyrelsen, föreslår utredningen att de nu på utrikesdepartementet ankommande inredningsfrågorna överflyttas till byggnadsstyrelsen för att inom denna ombesörjas av dess utrikesavdelning. Inom avdelningen bör uppgifterna samlas i en särskild inredningssektion, vilken skall svara för all möbel- och inventarieupphandling i fråga om bostäder samt beträffande kanslierna för alla inventarier med undantag för ren kontorsutrustning. Sektionens personalbehov har av utredningen beräknats till en byrådirektör, en intendent, en byråassistent, en bokhållare, en kontorist samt ett kanslibiträde. För mera kvalificerade inredningar torde härjämte särskild expertis få anlitas från fall till fall. Genom viss omdisposition av arbetsuppgifter inom avdelningen i samband med övertagandet av de nya uppgifterna räknar utredningen med att bokhållartjänsten skall kunna erhållas från redan befintliga tjänster, medan övriga fem tjänster måste nyinrättas.

Generaldirektören har förordnat utrikesavdelningens chef att i chefens

för indendentsbyrån ställe handlägga sådana å byråchefen eljest ankommande ärenden, som sammanhänger med styrelsens befattning med beskickningsfastigheternas delfond. Härigenom har avdelningen tills vidare fått en i förhållande till intendentsbyrån fristående ställning.

Samarbetet mellan utrikesavdelningen och utrikesdepartementet måste ske vid täta personliga kontakter och försiggå under smidigast möjliga former. Inom byggnadsstyrelsen har avdelningen att samarbeta och samråda med, förutom intendentsbyrån, även vederbörande enheter för administration, utredning, projektering och byggande. Dessa förhållanden medför enligt utredningen att starka skäl föreligger att placera avdelningen såsom en fristående enhet direkt under generaldirektören. Utredningen förordar en sådan organisation.

Kulturhistoriska byråns verksamhet bedrivs i samarbete med övriga byråer och med riksantikvarieämbetet. I direktiven för den pågående antikvarieutredningen har bl. a. uppmärksamhet fästs på angelägenheten av en klarare gränsdragning mellan riksantikvarieämbetets och byggnadsstyrelsens kompetensområden och av fastare normer för deras framtida samarbete. Byggnadsstyrelseutredningen utgår från att kulturhistoriska byråns verksamhet alltjämt skall ha sin tyngdpunkt i arkitektoniska och tekniska uppgifter, medan riksantikvarieämbetet skall behandla antikvarisk-historiska frågor.

För att byråns möjligheter att effektivt fylla sin funktion bättre skall kunna tillgodoses, har utredningen funnit en viss breddning av de inom byrån representerade kunskapsområdena önskvärd. Utredningen pekar på behovet av byggnadstekniker med kännedom om äldre byggnadsmetoder och av trädgårdsarkitekt för bl. a. ärendena avseende begravningsplatser och liknande frågor. Om byrån erhåller förstärkning i dessa avseenden, skulle de ledande tjänstemännen kunna få behövlig avlastning i den löpande verksamheten. Utredningen föreslår, att byrån förstärkes med två tjänster, vilka bör vara intendent eller byrådirektörer.

De på byrån ankommande uppgifterna är enligt utredningen ofta sådana, att de lämpligast kan utföras genom utomstående experter. Utredningen har därför utformat sitt förslag med tanke på att byrån skall beredas möjligheter att utnyttja för sådant ändamål anslagna medel.

Planbyrån handlägger de ärenden, som berör bebyggelseplaneringen och huvuddelen av de byggnadsärenden, vilka ankommer på styrelsen vid tillämpning av byggnadslagstiftningen. Ärendena fördelar sig i stort sett på två huvudgrupper, varav en utgöres av råd, anvisningar, information, utrednings- och utvecklingsarbete och allmänt samordnande uppgifter samt en av remisser och jämförliga löpande ärenden.

Utredningen har funnit, att särskilt kraven på upplysning och rådgivning inom byråns arbetsområde visar en kraftig och oavbruten stegring. En i lämpliga former bedriven upplysningsverksamhet är ett av de verk-

sammaste medlen att skapa opinion för en högre planstandard och kring samhällsplaneringens strävanden i övrigt. Av detta och andra skäl är det därför angeläget, att byråns publikationsverksamhet i olika avseenden bedrivs mera effektivt än hittills. En annan allt väsentligare uppgift för planbyrån är att samordna och övervaka den kommunala och regionala planeringen.

Att inom byrån anställa tjänstemän inom alla de fackområden, som beröres vid samhällsplaneringen, anser utredningen uteslutet. På byrån bör däremot samlas de fackmän som kontinuerligt kräves för byråns arbetsuppgifter. Det är angeläget, att byrån tillförsäkras ekonomiska möjligheter att anlita fristående experter för att självständigt eller i samarbete med byråns fasta personal lösa vissa utredningsuppgifter.

För att åstadkomma en mera effektiv och tidsenlig publikationsverksamhet bör en tjänst som förste byråsekreterare inrättas för hithörande uppgifter. Då verksamheten kommer att beröra såväl planbyråns som tekniska byråns arbetsområden, bör tjänsten placeras på administrativa byrån.

Utredningen ansåg i sitt första betänkande en uppdelning av *tekniska byrån* på fem avdelningar vara motiverad men stannade vid att föreslå att byrån tills vidare organiserades på tre avdelningar. Med hänsyn till de installationstekniska frågornas betydelse har utredningen nu funnit styrkt, att en särskild installationsteknisk avdelning bör inrättas. Som en följd härav bör den nuvarande materialavdelningen benämnas byggnadstekniska avdelningen samt en viss omfördelning av uppgifterna mellan denna avdelning och allmänna avdelningen komma till stånd. Konstruktionsavdelningen kvarstår. För budgetåret 1963/64 föreslår utredningen en förstärkning av byrån med fyra befattningshavare. För den nyinrättade installationstekniska avdelningen bedömes sålunda till en början endast en avdelningsdirektör och en byrådirektör böra beräknas. Härjämte har utredningen funnit, att allmänna avdelningen bör förstärkas med en avdelningsdirektörstjänst och konstruktionsavdelningen med en byrådirektörstjänst.

Utredningen förutsätter, att tekniska byrån icke skall ha tillgång till specialiserad personal för alla de problem, som kan bli aktuella. Den fasta organisationen bör ej heller avpassas efter toppbelastningen. I viss omfattning bör därför utomstående expertis anlitas för vissa utredningar och undersökningar. Då dessa ärenden hittills handlagts inom byggnadsbyrån, har kostnaderna för anlitande av utomstående expertis i huvudsak belastat byggnadsanslagen. För den utåtriktade verksamhet, som berör byggnaderna i dess helhet, bör sådana kostnader bestridas av särskilt beräknade medel. Detsamma gäller kostnader för tillkallande av särskilda sakkunniga eller experter utöver dem som ingår i det till styrelsen knutna tekniska rådet.

Projekteringsbyråernas uppgifter kan indelas i följande huvudgrupper,

nämnligen projekteringsledning avseende projektering genom utomstående konsulter, egen projektering, utvecklings- och normeringsarbete samt remissverksamhet. Projekteringsledningen utgör byråernas kvantitativt helt dominerande uppgift. I arbetet deltagar alla avdelningar inom vederbörande byrå. Det förutsättes, att i allmänhet en projektledargrupp sammansatt av alla slags fackmän utses och att en ansvarig projektledare under byråns chef svarar för ledning och samordning av arbetet.

Den helt övervägande delen av det statliga husbyggandet kommer att projekteras av utomstående konsulter och styrelsens arbetsuppgifter i samband med denna projektering är av ledande, samordnande och kontrollerande art. Även om styrelsen ensam måste ha det slutliga ansvaret för såväl projektering som byggande, bör enligt utredningen eftersträvas, att de samordnande och kontrollerande uppgifterna för styrelsens del i möjligaste mån begränsas till sin omfattning, utan att denna verksamhets effektivitet eftersättes. Detta bör ske bl. a. därigenom, att konsulterna ges ökat ansvar gentemot styrelsen i vad avser samordning och kontroll. Styrelsen bör utöva sin ledande verksamhet på sådant sätt, att konsulterna bl. a. genom avtal om ersättningar ålägges att vid varje stadium av projekteringen föredraga ärendena i sådant skick, att ytterligare samordning och kontroll från styrelsens sida onödiggöres. Detta förutsätter, att styrelsen håller konsulterna underrättade såväl om de krav och normer, vilka styrelsen anser böra tillämpas, som om de kostnadsramar som skall hållas. För denna ledande verksamhet kommer utarbetandet av normer av olika slag för projekteringen att få stor betydelse.

I sammanhanget påpekar utredningen, att endast arkitekternas arvodesuppgörelser är baserade på taxa. För övriga konsulter tillämpas uppgörelser på bok och räkning. För att uppnå en klar arbetsfördelning mellan konsulterna anser utredningen önskvärt, att alla uppgörelser avseende projektering baseras på samma grunder, lämpligen taxor.

F. n. är projekteringen en flaskhals i byggnadsproduktionen. Utredningen anser det därför angeläget att söka olika utvägar för att underlätta och förenkla projekteringsarbetet. En av dessa är att avdela rimliga resurser för nominerings-, typiserings- och standardiseringsarbete, vilket sedan kan komma såväl projektörerna som projekteringsledarna till godo. Utredningen understryker vikten av samarbete med utrustningssidan.

Utredningen föreslog i det förra betänkandet, att för egenprojekteringen ett särskilt projekteringskontor direkt under projekteringsbyråns chef skulle inrättas. Statsmakterna tog icke ställning till detta förslag utan fann det lämpligt, att utredningen ytterligare övervägde frågan. Den redan beslutade omorganisationen av verkets ledning och projekteringsverksamhet anser utredningen ge nya utgångspunkter för en ändamålsenlig lösning av denna fråga. Projekteringsbyråernas inordnande under gemensam ledning av en teknisk direktör leder sålunda till att det åtminstone de närmaste

budgetåren är mindre lämpligt att för snävt låsa organisationen i personellt avseende. I stället bör vederbörande byråchef och tekniske direktören mera fritt disponera personalen efter de aktuella kraven. Detta bör även gälla beträffande erforderlig ritpersonal.

För normeringsarbetet etc. finnes inom första projekteringsbyrån en avdelning för standardisering m. m. Denna avdelning bör enligt utredningen fungera som en basgrupp för administration av hithörande arbete och bestå av experter på ifrågavarande uppgifter. Avdelningen får bl. a. svara för kontinuitet i och samordning av arbetet. I verksamheten bör i övrigt deltaga olika tekniska specialister från byråernas övriga avdelningar. Avdelningen bör i princip disponeras av tekniske direktören. Den skall kunna placeras direkt under honom eller på viss byrå och betjäna olika byråer.

Utredningens beräkningar rörande personalbehovet inom projekteringsbyråerna ger vid handen att större resurser, än vad utredningen tidigare förutsatt, bör kunna avdelas för projektering i egen regi, för beredskapsprojektering samt för normerings-, typiserings- och standardiseringsarbete. Vidare kan kalkylavdelningens behov av ytterligare ingenjörs- och kontorspersonal tillgodoses genom överföring av personal från projekteringsbyråerna. Någon personalförstärkning föreslås således icke.

Kalkylavdelningen handhar kalkylerings- och indexuppgifterna inom byggnadsstyrelsen. Avdelningen är f. n. indelad i expedition och arkiv samt en sektion för byggnadsarbeten, en för vvs-frågor och en för el-frågor.

Utredningen har funnit att särskilda resurser erfordras för efterkalkylering vid egenregiföretag, för ekonomisk-statistiska utredningar, för sammanställningar och information m. m. samt för indexarbetet. Dessa uppgifter bör lämpligen samlas i en särskild utredningssektion, vars chef bör vara byrådirektör med ekonomisk-statistisk utbildning. Intill dess ytterligare erfarenheter erhållits, kan tills vidare härutöver en ingenjör och en kontorist beräknas motsvara sektionens personalbehov. Eventuellt erforderlig ytterligare personal anser utredningen kunna erhållas från övriga sektioner inom avdelningen.

Utredningen har uppskattat det erforderliga personaltillskottet på kalkylavdelningen under budgetåret 1963/64 till en byrådirektör, fyra byråingenjörer eller förste byråingenjörer och en kontorist. Med undantag för byrådirektörstjänsten, vilken föreslås inrättad på den nya utredningssektionen, beräknar utredningen, att de nya tjänsterna kan erhållas genom omflyttning av tjänster från projekteringsbyråerna.

Byggnadsbyråns huvuduppgifter är att, sedan bygghandlingar mottagits från projekteringsorganet, utföra byggnadsföretagen genom entreprenör eller i egen regi. Byrån är indelad i följande avdelningar.

Allmänna avdelningen är det centrala planerings-, samordnings- och kontrollorganet inom byrån. De ledande tjänstemännen handhar sålunda bl. a. administrativa stabsuppgifter i byråledningen. Avdelningens

chef är byggnadschefens ställföreträdare. Entreprenadavdelningen är centralt organiserad i en upphandlingssektion, två byggnadssektioner och en för sektionerna gemensam expedition. Direkt under avdelningens chef sorterar en regional organisation bestående av sju kontrollantdistrikt, vilkas stationsorter är Lund, Jönköping, Göteborg, Örebro, Stockholm, Sundsvall och Luleå. Egenregiavdelningen är centralt organiserad i en byggle-darsektion, en upphandlingssektion och en gemensam expedition. Under avdelningen sorterar en regional organisation för arbetsledning. Vvs-avdelningen består av en entreprenadsektion, en egenregisektion, en sektion för besiktning, intrimning och kontroll av ventilationsanläggningar samt en expedition. Till avdelningen hör vvs-kontrollanter, vilka är placerade på de större kontrollantdistrikten. El-avdelningen är indelad i sektioner för entreprenad, egen regi, hissar, telesignalanläggningar och upphandling samt en expedition. Till avdelningen hör även elpersonal vid de större kontrollantdistrikten. Denna personal fungerar dels som arbetsledare för egenregiarbeten, dels som kontrollanter vid elentreprenadarbeten.

I den nuvarande organisationen har vissa uppgifter decentraliserats till regionala enheter, vilka emellertid getts starkt begränsade befogenheter. Detta leder enligt utredningen till att en mängd spörsmål måst underställas den centrala enheten. Vid växande arbetsmängd kommer sådana förfaranden att bli svårbemästrade och medföra ökat behov av arbetskraft hos såväl den centrala byråorganisationen som regionalorgan. Den nuvarande organisationen har också inrättats närmast såsom en försöksorganisation, och tanken har varit att successivt anpassa den efter det aktuella läget efter hand som erfarenheter vunnits.

Enligt utredningen är tiden mogen för rätt vittgående åtgärder i organisatoriskt avseende, varvid det ligger nära till hands att anknyta till de erfarenheter som gjorts inom fortifikationsförvaltningen och större byggnadsföretag. Utredningen föreslår, att en regional organisation uppbygges, till vilken — inom ramen för i arbetsordning eller eljest utfärdade direktiv och under erforderlig kontroll — delegeras uppgifter med åtföljande befogenheter och ansvar. De regionala enheterna kan lämpligen benämnas byggnadsavdelningar och deras arbetsområden distrikt. Avdelningarna måste förestås av kvalificerade chefer, byggnadsdirektörer. Den regionala organisationen bör vara elastisk vad gäller såväl verksamhetens innehåll som enheternas antal, stationeringsorter och områdesgränser. Beslut i dessa frågor bör träffas av byggnadsstyrelsen. En organisation enligt angivna principer medför att byggnadsavdelningarna kommer att handha verksamheten både inom byggnads-, vvs- och el-facken vad gäller såväl entreprenad- som egenregiföretag.

Frågan om byggnadsavdelningarna skall ombesörja även ombyggnads-, ändrings-, underhålls- och reparationsarbeten bör lösas genom en ändamålsenlig arbetsfördelning mellan byggnads- och intendentsbyråerna. Härjämte

bör avdelningarna biträda länsarkitektkontoren i underhållsverksamheten bl. a. med vvs- och el-sakkunskap. Även i övrigt bör en lokal samordning eftersträvas mellan avdelningarna och kontoren.

Arbetsfördelningen mellan byggnadsbyrån och byggnadsavdelningarna skall tillkomma styrelsen att närmare besluta om. Byggnadsbyrån skall dock vara chefsorgan för byggnadsavdelningarna och har i denna egenskap att planera, leda och kontrollera verksamheten.

Byggnadsavdelning skall enligt utredningen bl. a. självständigt svara för utförandet av byggnadsföretag på entreprenad eller i egen regi fram till slutbesiktning och har att inom ramen för av styrelsen fastställd konstnads-tablå besluta om ändrings- och tilläggsarbeten. Härvid skall gälla, att fastställda ritningar icke får frångås, och att frågor av större ekonomisk betydelse, komplicerad natur eller principiell karaktär skall underställas byggnadsbyrån.

Byggnadsavdelningarna bör underställas byggnadschefen inom byggnadsstyrelsen direkt. Utredningen föreslår, att de under en byggnadsdirektör organiseras med en eller flera byggnadsinspektörer för ledning av de olika byggnadsföretagen, byggnads-, vvs- och el-kontrollanter samt i förekommande fall arbetschefen och verkmästare för egenregiföretag. Dessutom erfordras en expedition. På detta sätt uppbyggda regionalenheter kräver en förhållandevis stor arbetsvolym. En reducering av nuvarande antal distriktsenheter måste därför enligt utredningens mening vidtagas. Utredningen föreslår följande stationsorter, nämligen Lund, Göteborg, Stockholm, Uppsala och Umeå.

De föreslagna ändringarna i arbetsfördelningen mellan byggnadsbyrån och regionalenheterna samt införandet av en ny princip rörande samordningen inom de senare av olika arbetsuppgifter måste få långtgående konsekvenser för byggnadsbyråns organisation. Sålunda måste nuvarande indelning efter fack och företagsform brytas. Utredningen föreslår att byggnadsbyrån organiseras på följande sätt.

Byrån skall liksom nu ledas av en byggnadschef med biträde av en biträdande byggnadschef, vilken är byggnadschefens ställföreträdare. Den nuvarande allmänna avdelningens planerings- och samordningsfunktioner bör förstärkas och avdelningen benämnas planeringsavdelningen. Till byrån överlämnade byggnadsärenden skall handläggas av planeringsavdelningen i det första skedet, då en allmän och formell översyn av ärendet företages. Sedan byråledningen fått styrelsens avgörande beträffande utförandeform, övertages ärendet av en upphandlingsavdelning, organiserad i tre sektioner med huvuduppgifterna entreprenadupphandling, materialinköp och teknisk handläggning i inköpsärenden. Sistnämnda sektion kan lämpligen beträffande byggnadsärendena vara detaljindelat efter projekteringsbyråerna. Upphandlingsavdelningen svarar för byggnadsärendens handläggning t. o. m. överlämnande till de regionala byggnadsavdelningar-

na. Till denna avdelning förlägges härjämte de ekonomiska uppgifter, vilka enligt den pågående utredningen rörande bokföringsarbetet m. m. kan komma att föreslås för byråns del. Genom koncentrationen till en avdelning av upphandlingsärendena ernås en önskvärd samordning av upphandlingsförfarandet, varigenom bl. a. möjligheterna att utnyttja expertis för dessa uppgifter och att utforma ändamålsenliga arbetsrutiner ökas.

En arbetsgrupp bestående av överinspektörer och besiktningsmän ges uppgifter att under byggnadschefen svara för ledning och teknisk kontroll av byggnadsavdelningarnas verksamhet ävensom att utföra besiktningar. Inom vvs- och el-facken kan dessa uppgifter kombineras. Utredningen förutsätter att inspektörerna i stor utsträckning får utföra sina uppgifter vid besök hos avdelningarna. Härjämte föreslås, att överinspektörerna skall svara för erforderlig sammanhållning av egenregiverksamheten inom de olika facken. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som skall ankomma på arbetsgruppen, är det ej erforderligt eller lämpligt att tillsätta särskild chef för denna. Gruppens arbete kan i stället med fördel omedelbart adminstreras av byggnadschefen.

För byggnadsavdelningarnas entreprenadverksamhet beräknar utredningen att för budgetåret 1963/64 erfordras totalt 33 byggnadskontrollanter, tolv vvs-kontrollanter och fem el-kontrollanter. Antalet byggnadsinspektörer uppskattas till sammanlagt tio. För egenregiverksamheten fordras sex arbetschefer, 17 verkmästare för byggnadsarbeten samt två målarmästare. För vvs-anläggningar beräknas tre och för el-anläggningarna nio verkmästare. En förutsättning för dessa uppskattningar är, att egenregiverksamheten koncentreras till ett fåtal avdelningar.

Vidare skall på varje avdelning finnas en byggnadsdirektör samt en expedition med i genomsnitt en kontorist och ett kansli- eller kontorsbiträde.

Byggnadsbyråns planeringsavdelning kommer att övertaga väsentligen nuvarande allmänna avdelningens uppgifter med undantag av att personalen för ekonomiska uppgifter överflyttas till upphandlingsavdelningen. På grund av den beräknade ökningen i arbetsmängden erfordras för planeringsuppgifterna m. m. ytterligare en kvalificerad ingenjör i löneläget A 21—27 samt inom byrå- och ritningsexpeditionerna vardera ett resp. två kansli- eller kontorsbiträden. För ritningskopiering beräknas ytterligare två kontors- eller kanslibiträden. Totalt föreslås således en förstärkning med en ingenjör och fem kontors- eller kanslibiträden.

Upphandlingsavdelningen föreslås övertaga dels uppgifter från allmänna avdelningen, dels uppgifter som ankommer på vederbörande upphandlingsenheter, och dels uppgifter som nu utföres av bygg-, byggledar-, entreprenad- och egenregisektioner. Utredningen finner, att tills vidare följande personal, som kan överföras från nuvarande byggnadsbyrån bör beräknas för avdelningen, nämligen två byrådirektörer, åtta byråingenjörer, två kam-

14—4116 62 *Bihang till riksdagens protokoll 1963. 1 saml. Nr 1. Bil. 8*

rerare, två kontorsskrivare, en kansliskrivare, fyra kontorister, tre kansli-biträden och ett kontorsbiträde.

Inspektions- och besiktningsgruppen föreslås bestå av två överinspektörer och två besiktningsmän för byggnadsfacket, en målarmästare, två inspektörer eller besiktningsmän för vardera vvs- och el-facken samt en besiktningsman för vardera ventilationsanläggningar, hissar och svagströmsanläggningar. Av dessa tolv tjänstemän kan tio överföras från nuvarande organisation.

Sammanlagt föreslås således på byggnadsbyrån och byggnadsavdelningarna följande elva extra ordinarie tjänster nyinrättade, nämligen fem byggnadsdirektörer, två överinspektörer, tre byggnadsinspektörer och en byggnadskontrollant. I gengäld har förutsatts, att följande elva extra ordinarie tjänster i lönegrad A 21 och högre inom nuvarande byggnadsbyrån indragas, nämligen på entreprenadavdelningen en avdelningsdirektör i Be 1 och fyra byråingenjörer i Ae 21, på egenregiavdelningen en byrådirektör i Ae 27 och två byråingenjörer i Ae 21 samt på vvs-avdelningen tre byråingenjörer i Ae 21. Antalet extra ordinarie tjänster i lägst lönegrad A 21 blir härigenom oförändrat.

Vid sitt förslag till personalorganisation för kulturhistoriska byrån, planbyrån och tekniska byrån har utredningen utgått från att tillräckliga medel skall stå till förfogande för särskilda utredningar och arvoden till viss expertis m. m. För budgetåret 1962/63 har för detta ändamål för planbyråns och tekniska byråns del beräknats 60 000 kr. Utredningen understryker angelägenheten av att viktiga på nämnda byråer ankommande uppgifter inte eftersättes på grund av för snävt dragna ekonomiska ramar och föreslår att för budgetåret 1963/64 200 000 kr. ställes till byggnadsstyrelsens förfogande för att inom planbyrån, tekniska byrån och kulturhistoriska byrån användas för särskilda utredningar och arvoden till viss expertis m. m. Utredningen föreslår samtidigt att ett särskilt reservationsanslag anvisas för ändamålet.

Utredningens förslag beträffande styrelsens bränslekontrollerande verksamhet medför ett ökat medelsbehov på omkostnadsanslaget av 20 000 kr. årligen, varjämte för vissa kostnader av engångsnatur 10 000 kr. torde få beräknas för budgetåret 1963/64.

Vidare har utredningen föreslagit att publikationsverksamheten inom planbyråns och tekniska byråns arbetsområden göres effektivare och mera tidsenlig. Utredningen räknar med att verksamheten kan bli i stort sett självbärande. Utredningen föreslår att anslagsposten till publikationstryck väsentligt höjes och beräknar för budgetåret 1963/64 behovet till omkring 80 000 kr. innebärande en ökning med 62 000 kr. Utredningen ifrågasätter, om icke den mest ändamålsenliga formen för verksamhetens finansiering skulle ernås, om styrelsen själv finge disponera inkomsterna av densamma.

3. Yttranden

Byggnadsstyrelseutredningens förslag rörande *fastighetsförvaltningen* har praktiskt taget genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran av de remissorgan som yttrat sig över denna del av betänkandet.

Direktionen för Karolinska sjukhuset avstyrker dock förslaget om överförande till byggnadsstyrelsen av sjukhusets förvaltning. Svårigheter skulle uppstå om Stockholms stad och Stockholms läns landsting frånhändes sin nuvarande rätt till medinflytande i frågor rörande fastighetsförvaltning och byggnadsverksamhet. En överflyttning skulle också ge upphov till en ofördelaktig dubbelorganisation, då den övervägande delen av inventarieunderhållet även i fortsättningen måste utföras av vid sjukhuset anställd personal. *Svenska landstingsförbundet*, som också avstyrker förslaget, framhåller bl. a. det intima sambandet mellan den löpande sjukhusdriften och förvaltningen av de för driften erforderliga byggnaderna. Vidare framhålles att landstingets och Stockholms stads deltagande i vissa fasta kostnader påkallar rätt för dessa huvudmän till ett direkt medinflytande i den lokalmässiga planeringen för sjukhuset samt att byggnadsstyrelsen även framgent torde komma att sakna för sjukhusplanering och sjukhusförvaltning speciellt inriktad byggnadsteknisk och förvaltningsmässig sakkunskap.

Generalpoststyrelsen har intet att invända mot det föreslagna samrådsförfarandet i fråga om förhyrning, uthyrning och andra ändringar i bestående hyresförhållanden, då fråga är om stora lokalenheter för förvaltningsändamål och i sådana fall, där intressena för generalpoststyrelsen som ansvarig för postverkets drift och byggnadsstyrelsen i egenskap av lokalan-skaffare för statliga myndigheter i något avseende kan förutsättas ha beröringspunkter. Då det gäller mindre lokaler anser styrelsen däremot att ett samrådsförfarande kan verka tyngande för båda parter. Med hänsyn till postverkets stora lokalbehov är det ett önskemål att byggnadsstyrelsen å sin sida samråder med generalpoststyrelsen angående disponeringen av bl. a. sådana av byggnadsstyrelsen för olika statliga myndigheters räkning förhyrda lokaler i postverkets fastigheter, vilka kan bli friställda i samband med att i fastigheterna inrymda institutioner avflyttar.

Beträffande den del av betänkandet som behandlar *byggnadsverksamheten* har flertalet av de remissinstanser som yttrat sig i frågan biträtt utredningens förslag antingen helt och hållet eller med endast smärre invändningar. Utredningens standpunkt, att de affärsdrivande verken bör vara anslagsäskande och svara för programarbetet för de byggnadsförelag, som skall projekteras och utföras genom byggnadsstyrelsens försorg, tolkas av *generalpoststyrelsen* så att frågan om posthusens förläggning samt om postlokalernas storlek, disposition och inredning skall falla inom generalpoststyrelsens ansvarsområde.